

ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

นายรัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NORTHERN THAI ATTITUDE TOWARD BURMESE WHO STAY IN THAILAND

Mr. Rattapon Poomarinpong

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Human and Social Development

(Interdisciplinary Program)

Graduate School

Chulalongkorn University

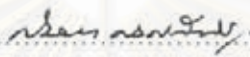
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

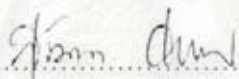
492081

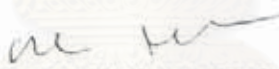
หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย.
โดย	นายรัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษา	นางสาวพรพิมล ตริโชติ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	นางสาวศิริวรรณ ศิริบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ธาดานิติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(นางสาวพรพิมล ตริโชติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(นางสาวศิริวรรณ ศิริบุญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์)

..... กรรมการ
(นางสาวอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา)

รัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์: ทศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย.
(NORTHERN THAI ATTITUDE TOWARD BURMESE WHO STAY IN THAILAND.)
อ.ที่ปรึกษา: อ.พรพิมล ตรีโชติ, อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.ศิริวรรณ ศิริบุญ, 217 หน้า.

การศึกษาเรื่องทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับทัศนคติและปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มคนพม่าโดยรวม 2) กลุ่มแรงงานพม่า 3) กลุ่มคนพม่าอพยพ ว่าคนไทยภาคเหนือมีทัศนคติอย่างไรต่อกลุ่มคนพม่าเหล่านี้ และมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งยังสามารถอธิบายถึงปัจจัยการเกิดทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าได้ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 625 คน ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนทั้งสิ้น 13 คน โดยทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และนำมาอภิปรายผลร่วมกัน

ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นไปในทางลบทุกกลุ่ม ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านกระบวนการการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา และการกล่อมเกลாதงสังคมผ่านสื่อ ก่อให้เกิดทัศนคติที่เป็นลบต่อคนพม่าแทบทุกด้าน อย่างไรก็ตามพบว่า การที่คนไทยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับคนพม่ามากขึ้นนั้นก็ยังมีโอกาสที่จะปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อกันให้ดีขึ้นได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการผันแปรของทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปตามสมมติฐาน ด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย มีดังนี้ 1) กลุ่มคนพม่าโดยรวม ได้แก่ อายุ การศึกษารายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า 2) กลุ่มแรงงานพม่า ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษารายได้ อาชีพ ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า 3) กลุ่มคนพม่าอพยพ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และประสบการณ์ในการย้ายถิ่น

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุและการถดถอยพหุแบบขั้นตอนพบว่า ปัจจัยที่ยังมีผลต่อการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีดังนี้ 1) กลุ่มคนพม่าโดยรวม ได้แก่ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า เขตที่อยู่อาศัย อาชีพ และอายุ 2) กลุ่มแรงงานพม่า ได้แก่ ประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า อาชีพ เขตที่อยู่อาศัย และประสบการณ์ย้ายถิ่น 3) กลุ่มคนพม่าอพยพ ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย อายุ อาชีพ และเพศ

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต..... ภูมิรินทร์พงศ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4689136120: MAJOR HUMAN AND SOCIAL DEVELOPMENT

KEY WORD: NORTHERN / THAI / ATTITUDE / BURMESE / BURMESE LABORS / BURMESE IMMIGRANTS

RATTAPON POOMARINPONG: NORTHERN THAI ATTITUDE TOWARD BURMESE WHO STAY IN THAILAND. THESIS ADVISOR: MISS PORNPIMON TRICHOT, THESIS COADVISOR: MISS SIRIWAN SIRIBOON, 217 PP.

The study of Northern Thai attitude toward Burmese who stay in Thailand was the combination quantitative and qualitative research. It aimed to study the level of attitude and factor affecting the Northern Thai attitude toward Burmese who stay in Thailand. This research studied three groups of Burmese these were Burmese people, Burmese labors and Burmese immigrants to investigate how Thai people had the attitude toward those Burmese groups and which factor affected the attitude. This also explained what factor made attitude occur to Thai people. It was the quantitative research from 625 people by multistage sampling and collected the data by using questionnaires, in the other hand, the qualitative research from 13 people by specific sampling which the data collecting by in depth interview and evaluate together.

The result showed that the attitude of Northern Thai toward Burmese who stay in Thailand was negative in all groups, which caused by national historical heritage in educational institutes and socialization through the media. However, the result also showed the more Thai people have direct experience with the Burmese the more Thai attitude will be improve.

Factors affected the attitude variation toward three groups of Burmese were statistically significant and in accordance with the hypothesis by using simple regression analysis as follows; firstly, Burmese people were age, education, income, occupation, living location, migration experience and experience involving Burmese; secondly, Burmese labors were sex, age, education, income, occupation, migration experience and experience involving Burmese; lastly, Burmese immigrants were sex, age, income, occupation and migration experience.

The analysis result of multiple regression and stepwise multiple regression showed factors affecting the attitude variation toward three groups of Burmese were statistically significant as follows; firstly, Burmese people were living location, experience involving Burmese, living area, occupation and age; secondly, Burmese labors were experience involving Burmese, occupation, living area and migration experience and lastly, Burmese immigrants were living area age, occupation and sex.

Field of study: Human and Social Development

Academic year: 2006

Student's signature

Advisor's signature

Co-advisor's signature

Rattapon Poomarinpong

Pornpimon Trichot

Siriwan Siriboon

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จลงไม่ได้เลย หากขาดซึ่งความกรุณาของบุคคลหลายๆ ท่านที่กรุณาสละเวลาเข้ามาช่วยเหลือชี้แนะแนวทางให้กับข้าพเจ้า ขอกราบขอบพระคุณอย่างที่สุดแก่อาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 ท่าน อาจารย์พรพิมล ศรีโชติ และอาจารย์ศิริวรรณ ศิริบุญ ผู้ซึ่งคอยดูแลให้คำปรึกษาและทำงานร่วมกับลูกศิษย์คนนี้อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย คอยแนะนำ แก้ไข ให้ความรู้ที่ลูกศิษย์คนนี้อย่างขาดอยู่ โดยสอนให้อย่างอดทนจนเข้าใจได้ในที่สุด หากไม่มีท่านทั้งสองคอยช่วยเหลือ วิทยานิพนธ์เล่มนี้คงเป็นได้แค่ความฝันเท่านั้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิธมา ธาดานิติ ประธานกรรมการสอบที่ไม่มีเมตตาช่วยดูแลตั้งแต่กลางวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ดีขึ้น ขอขอบพระคุณ อาจารย์อภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา กับการสละเวลาช่วยอ่านและเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ และรองศาสตราจารย์มาลินี วงษ์สิทธิ์ ที่ให้คำแนะนำดีๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากและช่วยตรวจแก้ไขงานเพื่อนำมาปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและสำเร็จลงได้ในที่สุด

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กว่าจะเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะกำลังใจที่คอยเกื้อหนุนในเวลาที่ยากแค้น ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ผู้เป็นดังสายลมประคองปีก กับการรักความเข้าใจและมอบโอกาสให้ลูกคนนี้ได้เลือกทำในสิ่งที่รักเสมอมาอย่างไม่มีเงื่อนไขใดๆ เลย พี่เก๋ พี่กอล์ฟ ครอบครัวที่อบอุ่นที่คอยเป็นกำลังใจให้น้องคนนี้เสมอ และ วุฒิ กับการกำลังใจในยามเหนื่อยล้าและท้อกับอุปสรรคต่างๆ อย่าง

ขอบคุณเพื่อนๆ และน้องๆ ทั้งสิบกว่าคน ที่สละเวลาอาสาเข้ามาช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาโดยไม่คิดค่าตอบแทน โดยเฉพาะผู้ย แอ้ม ปอนด์ เอ็น เจจ รัก บอล อาร์ม ฟาร์ ฯลฯ ที่มาช่วยเหลือเพื่อน และที่คนนี้ในการเก็บข้อมูลอย่างชนิดที่ลุยด้วยกันไปทุกที่ตามชุมชนต่างๆ ทุกๆ จังหวัด อยากจะบอกว่าวันเวลาที่มีทุกๆ คนช่วยเหลือนั้นจะเก็บไว้เป็นความทรงจำที่ดีตลอดไป และเพื่อนๆ ทั้ง ไอ้ะ อี๊ว อู๊ย ฯลฯ ที่เป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือตลอดมา อีกทั้งเพื่อนๆ ร่วมรุ่น 2 ทุกคนทั้ง เดียร์ อู๋ ก็ ปลา มิ่งค์ จอย(หมวย) กุก แก้ว เมย์ จอย(เล็ก) เป้ ไปป์ กิก ต้อม แป้ง และ พี่อู๊ด ที่คอยช่วยเหลือดูแลและกระตุ้นให้เพื่อนคนนี้ลุกขึ้นมาทำงานและสัญญาว่าเราจะสำเร็จไปด้วยกัน

และที่ขาดไม่ได้คือผู้ที่สละเวลาในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ หากขาดทุกๆ ท่านก็คงทำงานนี้ออกมาไม่สำเร็จเป็นรูปร่างได้ ซึ่งผู้วิจัยเองรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก และขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยใจจริง หากคุณความดีอันพึงมีทั้งหลายจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบแต่ทุกๆ ท่านที่ได้กล่าวมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานในการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 นิยามศัพท์.....	8
2 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพม่าในประเทศไทย.....	10
2.1.1 พื้นฐานของทัศนคติคนไทยที่มีต่อคนพม่าในอดีต.....	10
2.1.2 การแบ่งกลุ่มคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย.....	14
2.1.3 ข้อมูลคนพม่าที่อาศัยในภาคเหนือของไทย.....	17
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	19
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	19
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์.....	26
2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอคติและการดูถูกเพื่อนบ้าน.....	28
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
2.3.1 ทบทวนวรรณกรรมแยกตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	34
2.3.2 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	38

บทที่	หน้า
2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา	41
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	43
3.1 วิธีการศึกษา.....	43
3.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา.....	43
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	49
3.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	50
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	53
4.1 ลักษณะทางประชากร.....	53
4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม.....	54
4.3 ลักษณะอื่นๆ.....	57
5 ทักษะคิดค้นไทยภาคเหนือต่อกลุ่มคนพม่าโดยรวม.....	62
<u>ส่วนที่ 1</u> ผลการวิเคราะห์ทักษะคิดค้นไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัย อยู่ในประเทศไทยโดยรวม.....	63
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	63
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	70
1) ประเด็นประวัติศาสตร์ การศึกษา และสื่อ.....	71
2) ประเด็นด้านเชื้อชาติและภาพลักษณ์ของคนพม่าโดยรวม.....	75
3) ประเด็นการยอมรับ การอยู่ร่วมกัน และปัญหา.....	79
<u>ส่วนที่ 2</u> ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทักษะคิดค้นไทย ภาคเหนือต่อคนพม่าโดยรวม.....	84
2.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง.....	88
2.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง.....	94
6 ทักษะคิดค้นไทยภาคเหนือต่อกลุ่มแรงงานพม่า.....	98
<u>ส่วนที่ 1</u> ผลการวิเคราะห์ทักษะคิดค้นไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า.....	99
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	99
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	102

บทที่	หน้า
1) ประเด็นพื้นฐานด้านภาพลักษณ์ของแรงงานพม่า.....	103
2) ประเด็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการยอมรับ.....	106
3) ประเด็นปัญหาที่เกิดจากแรงงานพม่า.....	109
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า.....	111
2.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง.....	112
2.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง.....	119
7 ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อกลุ่มคนพม่าอพยพ.....	123
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ.....	124
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	124
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	127
1) ประเด็นพื้นฐานในความเป็นผู้อพยพ.....	127
2) ประเด็นปัญหาที่เกิดจากกลุ่มคนพม่าอพยพ.....	129
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ.....	132
2.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง.....	132
2.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง.....	139
ส่วนที่ 3 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม.....	142
8 สรุป วิเคราะห์ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	147
8.1 สรุปผลการศึกษา.....	147
8.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	148
8.1.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม.....	148
8.1.2.1 ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม.....	149
8.1.2.2 ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า.....	149
8.1.2.3 ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ.....	149

บทที่	หน้า
8.1.3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่ายระหว่างคุณลักษณะทั่วไป ของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างกับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ใน ประเทศไทย 3 กลุ่ม.....	150
8.1.3.1 ผลการทดสอบสมมติฐานของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อ คนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม.....	151
8.1.3.2 ผลการทดสอบสมมติฐานของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อ แรงงานพม่า.....	151
8.1.3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อ คนพม่าอพยพ.....	152
8.1.4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าที่ อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่มกับคุณลักษณะทั่วไปของประชากร ที่ตกเป็นตัวอย่าง.....	152
8.1.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนระหว่างทัศนคติต่อ คนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่มกับคุณลักษณะทั่วไปของ ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง.....	152
8.1.5.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติ ต่อคนพม่าโดยรวม.....	153
8.1.5.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติ ต่อแรงงานพม่า.....	153
8.1.5.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติ ต่อคนพม่าอพยพ.....	153
8.2 วิเคราะห์ผลการศึกษา.....	154
8.3 ผลการศึกษาเพิ่มเติมของทัศนคติคนไทยต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ใน ประเทศไทย.....	156
8.3.1 กระบวนการเกิดและการถ่ายทอดทัศนคติของคนไทยภาคเหนือ ต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย.....	156
1) กระบวนการเกิดของทัศนคติในยุคอดีต.....	158
2) ปัจจัยเงื่อนไขในการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อคนพม่า.....	161
3) กระบวนการเกิดของทัศนคติในยุคปัจจุบันและอนาคต.....	165

บทที่	หน้า
8.3.2 ปัญหาและอุปสรรคของการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อคนพม่า.....	167
8.4 ข้อเสนอแนะ.....	168
8.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง.....	169
8.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป.....	172
รายการอ้างอิง.....	173
ภาคผนวก	183
ก. แบบสอบถาม.....	184
ข. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	192
ค. ตารางสรุปข้อมูลรายกรณีศึกษา.....	214
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	217

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	สถิติผู้อพยพชาวพม่าที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวใน 4 จังหวัด.....	15
2	สถิติแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่มาขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนี เข้าเมืองปี พ.ศ.2544-2546.....	16
3	สถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเฉพาะภาคเหนือปี 2548.....	18
4	จำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัด.....	45
5	จำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดจำแนกตามอำเภอ.....	46
6	การกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะทางประชากร.....	54
7	การกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	56
8	การกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	59
9	ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดย รวม.....	66
10	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ศึกษา.....	87
11	ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมกับตัว แปรอิสระ.....	93
12	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม.....	95
13	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่า โดยรวม.....	96
14	ตารางเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) ระหว่างทัศนคติ ที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าโดยรวมกับตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การ ถดถอย 2 แบบ.....	97
15	ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อแรงงานพม่า.....	101
16	ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของทัศนคติต่อแรงงานพม่ากับตัวแปร อิสระ.....	118
17	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของทัศนคติต่อแรงงานพม่า.....	120
18	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อแรงงานพม่า.....	121

ตาราง	หน้า	
19	ตารางเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) ระหว่างทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อแรงงานพม่ากับตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอย 2 แบบ.....	122
20	ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ.....	126
21	ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพกับตัวแปรอิสระ.....	138
22	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ.....	140
23	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ.....	141
24	ตารางเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) ระหว่างทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าอพยพกับตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอย 2 แบบ.....	142
25	ตารางสรุปคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม.....	146

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แผนผังแสดงการเกิดทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย.....	157

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาพของพม่าในล้าสมัยและความเข้าใจของคนไทยแต่ไหนแต่ไรมาไม่สู้จะเป็นที่น่าประทับใจหรือชื่นชมเท่าไร้ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีผู้พยายามนำเสนอภาพของพม่าในแง่มุมทางสังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวอันเป็นสาระเบี่ยงเบนไปจากเรื่องของการสงครามกับคนไทยในประวัติศาสตร์ แต่ความพยายามดังกล่าวก็ไม่สามารถทำให้คนไทยลบเลือนอดีตอันขมขื่นลงไปได้ ความรู้สึกของคนไทยยังคงเกลียดชังพม่าในฐานะผู้รุกราน (สุนทร ชุตินทรานนท์, 2537: 9) ความรู้สึกที่มีต่อกันตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้กลายเป็นเรื่องของความเกลียดชังในชนชาติพม่าตลอดมา

ประเทศพม่า หรือ เมียนมาร์ (Myanmar) เป็นประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับไทยที่ยาวที่สุดคือ ประมาณ 2,401 กิโลเมตร และถือได้ว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่มีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ต่อกันที่ยาวนานที่สุดประเทศหนึ่งตามประวัติศาสตร์ของทั้งสองชาติ ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่านั้นนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยทั่วไปไม่สู้จะราบรื่นนัก มีการกระทบกระทั่งกันอยู่เนื่อง ๆ อีกทั้งจากการที่ทั้งสองประเทศมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน มีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่านั้นเป็นไปในลักษณะที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ มาโดยตลอด ไม่เป็นมิตรหรือเป็นศัตรูต่อกันอย่างเปิดเผย

ในปัจจุบันประเทศไทยและพม่าต่างก็มีเอกอัครราชทูตมาประจำซึ่งกันและกัน แต่ปัญหาที่ทั้งสองประเทศเผชิญอยู่นั้นมีอยู่ค่อนข้างจะหลากหลาย นับตั้งแต่ปัญหาชายแดน การเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ปัญหาเขตแดนที่ยังตกลงกันไม่ได้ และปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งคือประเทศไทยได้กลายเป็นแหล่งที่หักเหเป็นการชั่วคราวของผู้พลัดถิ่นจากประเทศพม่า อันเป็นผลจากการสงครามสู้รบกันของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กับฝ่ายรัฐบาลทหารพม่า ทำให้ไทยจำเป็นต้องรับผู้หลบหนีจากภัยสงคราม พร้อมทั้งการเป็นพื้นที่รองรับแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานทั้งที่เป็นการถาวรและชั่วคราวเป็นจำนวนมากอีกประการหนึ่งด้วย

ปัจจัยที่ทำให้คนพม่าเข้ามาประเทศไทยนั้น นอกจากจะมาจากปัจจัยภายในประเทศพม่าเองที่ผลักดันให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรแล้ว ปัจจัยภายนอกที่มาจากประเทศไทยเองก็มีส่วนสำคัญเช่นกันที่ทำให้คนพม่าอพยพเข้ามายังประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ ศาสนาของประชากรทั้งสองประเทศที่ใกล้เคียงกัน ระบบเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากกว่าของประเทศไทย ทำให้เปิดรับแรงงานพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานทดแทน แรงงานชาวไทยซึ่งแต่เดิมทำงานในภาคเกษตรกรรม หากแต่ได้เปลี่ยนไปทำงานที่ได้รับค่าจ้างสูงกว่าและงานที่สบายกว่า การได้รับ

การศึกษาที่สูงขึ้นยังทำให้ความสนใจในงานที่หนักและงานที่ทำด้วยมือลดลง จากทศวรรษ ที่ 2530 เรื่อยมา สังคมไทยได้เปิดรับแรงงานพม่าจำนวนมากในกิจกรรมการผลิตที่สกปรก ยากและ อันตราย (3 Ds) ในจังหวัดชายแดนหรือจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ อีกทั้งปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนพม่าอพยพเข้ามายังประเทศไทยมาก เนื่องจากประเทศทั้งสองมีพรมแดน ติดต่อกันเป็นแนวยาวถึงประมาณ 2,401 กิโลเมตร โดยเริ่มตั้งแต่จังหวัดเชียงรายเรื่อยมาจนถึง จังหวัดระนอง รวม 10 จังหวัด และในแต่ละจังหวัดก็มีจุดผ่านแดนที่ประชากรทั้งสองประเทศใช้ เดินทางไปมาตลอดตั้งแต่สมัยอดีตหลายเส้นทาง อีกทั้งเส้นแบ่งพรมแดนก็ยังเป็นเส้นแบ่ง พรมแดนตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ กูเขา เป็นต้น จึงง่ายต่อการเดินทางข้ามประเทศโดยไม่ผ่านพิธี การทางกฎหมาย ทำให้ประชาชนพม่าสามารถอพยพข้ามแดนมายังไทยได้โดยสะดวก

การที่ประเทศไทยมีแรงงานพม่าอพยพเข้ามามาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบต่างๆ ของ ประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคงของประเทศ ตลอดจน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองเชื้อชาติและระหว่างประเทศ เมื่อจำนวนแรงงานอพยพซึ่งเข้า ประเทศโดยผิดกฎหมายเพิ่มสูงขึ้นจึงเกิดปัญหาตามมาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้าน อาชญากรรม เช่น การลักขโมย การปล้นฆ่า นายจ้าง ฯลฯ ด้านการสาธารณสุข เช่น การนำโรค ระบาดเข้ามา การอยู่อย่างหลบซ่อนในประเทศไทยก็ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ ฯลฯ ด้านอื่นๆ เช่น การลักลอบใช้แรงงานในอาชีพผิดกฎหมาย ยาเสพติด ค้าบริการทางเพศ ขอทาน เป็นต้น จะเห็น ได้ว่าปัญหาต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ และพบเห็นได้บ่อยครั้งตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายงาน ข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น และที่สำคัญคือปัญหาด้านความมั่นคงของ ประเทศ ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ตามแนวชายแดนของประเทศไทยมักเกิดความไม่สงบ เรียบร้อยขึ้นอยู่เสมอโดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าที่เข้ามา อาศัยและกระทำการในประเทศไทย เช่น ช่วงวันที่ 1-2 ตุลาคม พ.ศ.2542 เกิดเหตุการณ์นักศึกษา พม่าบุกยึดสถานทูตพม่าในประเทศไทย และวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2543 เกิดเหตุการณ์ ปฏิบัติการ 24 ชั่วโมงทหารกะเหรี่ยงกลุ่ม "ก๊อตฮาร์มี" 10 คน พร้อมอาวุธครบมือข้ามชายแดนไทย ด้านอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เข้ามายึดรถโดยสารประจำทางเพื่อเดินทางมายังโรงพยาบาล ศูนย์ราชบุรีแล้วเข้าทำการควบคุมแพทย์ พยาบาล คนป่วย และประชาชนที่มาเข้ารับบริการใน โรงพยาบาลจำนวนหลายร้อยคนเป็นตัวประกัน เพื่อบีบคั้นต่อรองให้รัฐบาลไทยปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ ต้องการ โดยข่มขู่ว่าหากไม่กระทำตามความประสงค์จะทำอันตรายชีวิตตัวประกันทั้งหมด และวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 เหตุการณ์นักโทษพม่าเชื้อสายมอญร่วมกับนักโทษไทยแหกคุกเรือนจำที่ จังหวัดสมุทรสาครโดยจับผู้บัญชาการเรือนจำเป็นตัวประกัน และอีกหลายเหตุการณ์ที่อาชญากรเป็น ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า (ผดุงศักดิ์ กิจวานิชชจร, 2545: 1) เหตุการณ์ดังที่ยกตัวอย่างข้างต้นนั้น

ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งประชาชนไทย ประเทศไทยและความสัมพันธ์กับประเทศพม่าให้แยงลงจากเดิม อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อทัศนคติของคนไทยที่มีต่อชาวพม่าในเชิงลบไปด้วย

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติของคนไทยที่มีต่อคนพม่านั้น เป็นผลมาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของทั้งสองชาติที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของการทำสงคราม และปกป้องรักษาเอกราช เหตุผลนี้ได้ถูกนำมาผลิตซ้ำในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น พงศาวดาร ตำนานนิทาน เป็นต้น แม้ว่าเวลาจะผ่านไปมากกว่า 200 ปี แล้วยังก็ตาม และประวัติศาสตร์ในเรื่องการสงครามที่เกิดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาและใช้ประโยชน์โดยแนวความคิดความเป็นรัฐชาติ ชาตินิยม และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพและความมั่นคงให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย (วารุณี ไอสถาภรณ์, ม.ป.ป.: 3) โดยการหล่อหลอมผ่านทางสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สื่อทางการศึกษาในรายวิชาต่างๆ ที่มักจะสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ระหว่างชาติไทยและพม่า โดยเสนอภาพของพม่าในฐานะคู่สงครามของประเทศไทย สื่อบันเทิงต่างๆ ที่ได้นำภาพของประวัติศาสตร์มาผลิตซ้ำ ดัดแปลง รวมทั้งการเสริมแต่ง และเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เช่น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง 'เที่ยวเมืองพม่า' และ 'พม่าเสียเมือง' ของ พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2541) ภาพยนตร์ยอดนิยมเรื่อง 'สุริโยไท' ออกฉายในปี พ.ศ. 2543 สร้างและกำกับโดย หม่อมเจ้าชาติรีเฉลิม ยุคล ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงวีรสตรีไทยที่สละชีพปกป้องบ้านเมืองจากการรุกรานของอาณาจักรพม่าในอดีต เป็นต้น รวมถึงงานเขียนในเชิงนิยายอื่นๆ ซึ่งมักจะดำเนินเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นภาพของการรุกราน การสงคราม และความรุนแรงที่คนไทยเป็นผู้ถูกกระทำ สิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกล่อมเกล้าให้คนไทยมีทัศนคติที่เป็นลบต่อชาวพม่าอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย

ความมีอคติต่อคนพม่าของคนไทยแสดงออกในหลายรูปแบบด้วยกัน ดังตัวอย่างเช่น กฤตยา อาชวนิจกุล (ม.ม.ป.) (อ้างใน อัมพร จีรัฐติกร, 2544: 71) ได้กล่าวถึงเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นว่า เมื่อช่วงต้นปี พ.ศ. 2539 มีข่าวออกมาว่ามีการลักลอบขนคนงานต่างด้าวใส่รถบรรทุกปิดผ้าใบจากจังหวัดระนองไปยังจังหวัด ภูเก็ตแต่เกิดไฟไหม้ขึ้นก่อน มีคนงานติดอยู่ในรถทั้งหมดเกือบ 80 คน ตายไปกว่า 30 คน ช่วงที่ตำรวจกำลังสอบสวนคนเจ็บอยู่นั้นก็มีชาวไทยที่มามุงดูอยู่พูดขึ้นว่า "สมน้ำหน้ามัน ให้อ้วกพม่ามันมาเผาบ้านเรา" แล้วก็มีคนบอกว่า "นี่ไม่ใช่พม่า คนนี้เป็นมอญ" คนนั้นจึงเปลี่ยนคำพูดว่า "อ้าว มอญเธอ เออน่าสงสารมันนะ"

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันศุกร์ ที่ 11 พฤษภาคม 2544 ได้เสนอบทความเกี่ยวกับทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าในช่วงที่ภาพยนตร์เรื่อง "บางระจัน" เข้าฉายในช่วงนั้นและสามารถทำรายได้หลักร้อยล้านบาท โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อสู้ของชาวบ้านบางระจัน สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเพื่อพยายามรักษาความเป็นไทจากชนชาติพม่านั้น ได้สร้างกระแสชาตินิยมขึ้นมาในช่วงนั้นอย่างมาก ในชุมชนอินเทอร์เน็ตก็มีผู้ตั้งประเด็นมากมายเกี่ยวกับพม่า เช่น "ใคร

เกลียดพม่าบ้าง” ที่ www.catcha.co.th และเฉพาะในประเด็นนี้ก็มิใช่ผู้เข้าร่วมแสดงทัศนคติถึงขณะนั้น 96 ราย “นับเป็นประเด็นที่ปลูกกระแสชาตินิยมผ่านจอได้เป็นอย่างดีกลายเป็นแพชชั่นใหม่ที่มีผู้เข้าแสดงทัศนคติมักคล้อยตามไปทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่ผลสรุปด้วยทัศนคติไม่พึงพอใจในชาติพันธุ์ พร้อมลั่นวอนดูเดือด กระเหี้ยนกระหือรือ อยากรลงไปปฏิบัติการตอบโต้ด้วยตัวเอง โดยโยงเรื่องราวเล่าขาน จากตำราประวัติศาสตร์ชาติไทยที่คนไทยแต่งให้นักเรียนไทยท่องจำบทเรียนอันชวนเจ็บแค้น” (พุทธณี กางกั้น, 2544: 103)

เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าได้ในระดับหนึ่ง และเมื่อนำมารวมกับเหตุการณ์ดังที่ได้ยกตัวอย่างก่อนหน้านั้น เช่น “เหตุการณ์นักศึกษาพม่าบุกยึดสถานทูตพม่าในประเทศไทย” และ “เหตุการณ์ทหารกะเหรี่ยงเข้ายึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี หรือ “เหตุการณ์นักโทษพม่าร่วมกับนักโทษไทยแหกคุกเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” (ผดุงศักดิ์ กิจวานิชขจร, 2545: 1) เหตุการณ์เหล่านี้จึงเป็นเครื่องตอกย้ำให้เกิดอคติทางชาติพันธุ์มากยิ่งขึ้นและเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติของคนไทยที่มีต่อคนสัญชาติพม่านั้นยังคงตกอยู่ในวังวนของความเกลียดชัง แค้นเคือง และรังเกียจเดียดฉันท์อยู่เสมอมา

ถึงแม้ว่าเหตุผลจากประวัติศาสตร์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่า แต่อย่างไรก็ตามจากสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม การเมือง และโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ที่ทั้งสองประเทศได้เริ่มมีความสัมพันธ์ในระดับที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งในสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีชาวพม่าอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก ทั้งในรูปแบบของผู้อพยพพลัดถิ่นหรือการเข้ามาเป็นแรงงาน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระดับบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนทั้งสองเชื้อชาติที่มีต่อกันเพิ่มมากขึ้น และมีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์โดยตรง ผ่านการสื่อสารกับคนพม่าโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการอยู่อาศัยร่วมกันในชุมชน การเป็นนายจ้าง การติดต่อค้าขาย การพบปะ หรือแม้แต่การทำงานที่เกี่ยวข้องกับคนสัญชาติพม่าเหล่านี้ หรือแม้แต่การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าจากสื่อต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น รูปแบบความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าที่เพิ่มมากขึ้น อาจจะมีส่วนทำให้ทัศนคติที่คนไทยมีต่อชาวพม่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่มากนัก

พื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยมีจังหวัดรวมกันทั้งสิ้น 17 จังหวัด มีพื้นที่รวมประมาณ 169,644.3 ตารางกิโลเมตร ประชากรรวมประมาณ 11,433,061 คน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546) และมีจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่ารวม 4 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ซึ่งจังหวัดเหล่านี้เป็นจังหวัดที่มีจำนวนสถิติผู้อพยพชาวพม่าและแรงงานสัญชาติพม่าที่มาจากทะเลเบียนค่อนข้างสูง กล่าวคือมีพื้นที่พิกังษ์ชั่วคราวที่รองรับผู้อพยพลี้ภัยในจังหวัดตากและแม่ฮ่องสอนประมาณ 7 แห่ง รวมจำนวนผู้อพยพทั้งสิ้น

97,697 คน (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546: 14) และมีจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่มาจดทะเบียนต่ออายุใบอนุญาตในการทำงาน ปี 2548 ถึง 110,092 คน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2548) ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในทุกๆ จังหวัด นอกจากนี้ยังมีจำนวนคนพม่าที่เข้ามาอยู่อาศัย ติดต่อกับชาย และดำเนินกิจกรรมอื่นๆ อีกมากโดยเฉพาะในบริเวณชายแดนของจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศพม่า ดังนั้นพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยจึงมีความหลากหลายของกลุ่มคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ เช่น คนพม่าที่ทั่วๆ ไป แรงงานพม่า คนพม่าอพยพในค่ายพักพิง เป็นต้น ภาคเหนือของประเทศไทยจึงเป็นช่องทางสำคัญที่ชาวพม่าใช้ติดต่อ และเดินทางผ่านเข้ามายังประเทศไทยเพื่อพักพิงและกระจายตัวไปยังแหล่งต่างๆ ทั่วประเทศไทย อีกทั้งจากประวัติศาสตร์ในอดีตของชาติที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของพื้นที่ภาคเหนือกับคนพม่าในหลายๆ มิติ พื้นที่ภาคเหนือจึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและน่าสนใจที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษาในการศึกษาครั้งนี้

ด้วยปัจจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" เพื่อนำมาประมวลภาพรวมของทัศนคติของประชากรในจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทยที่มีต่อชาวพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศว่าเป็นไปในลักษณะใด ทั้งนี้เพื่อจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายในการดูแลคนพม่าที่อยู่ในประเทศไทย สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป และเป็นแนวทางในการประกอบการศึกษาเรื่องนี้ในขอบเขตที่กว้างมากขึ้นของผู้สนใจในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อทราบระดับทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยว่าเป็นไปในลักษณะใด
2. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

1.3 สมมติฐานในการศึกษา

1. เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง
2. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีอายุที่มากกว่า
3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาดูต่ำกว่า

4. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมิตศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า
5. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมิตศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ
6. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมิตศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า
7. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมิตศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่น่าจะมิตศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่
9. ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าน่าจะมีทศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า
10. ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าน่าจะมิตศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยทำการศึกษาทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งกำหนดให้ประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตาก เชียงใหม่ สุโขทัย และพิษณุโลกเป็นประชากรตัวอย่าง โดยทำการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

ข้อจำกัดที่สำคัญในการศึกษา ประการแรก คือ เอกสารของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทัศนคติระหว่างประเทศค่อนข้างจะมีน้อย โดยเฉพาะเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทัศนคติความรู้สึกที่คนไทยมีต่อคนพม่าโดยตรง นั้นส่วนใหญ่เป็นการประเมินโดยรวมจากที่เคยมีผู้กล่าวไว้ ซึ่งเป็นเหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก และส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการกำหนดทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าเลย ซึ่งในการกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงได้พยายามรวบรวมปัจจัยต่างๆ จากงานวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่ใกล้เคียง มาปรับปรุง เสนอเป็นปัจจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องและมีผลต่อทัศนคติที่คนไทยมี

ต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย อีกทั้งในการเลือกข้อคำถามสำหรับสัมภาษณ์นั้นต้องพยายามเลือกข้อคำถามที่ไม่ยากจนเกินไปเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้ตามทัศนคติที่มองเห็น เช่นด้านภาพพจน์ของอุปนิสัยของคนพม่า ความรู้สึกที่มีต่อกัน ปัญหาที่เกิดจากคนพม่า หรือข้อเท็จจริงบางประการ โดยพยายามแบ่งทัศนคติออกเป็น 3 กลุ่มย่อย เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเห็นได้ง่ายคือ กลุ่มคนพม่าทั่วไป กลุ่มที่เข้ามาเป็นแรงงาน และกลุ่มผู้อพยพพลัดถิ่น

ข้อจำกัดประการที่สองคือ ในการใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณถามทัศนคติที่มีต่อคนพม่า ทั้ง 3 กลุ่ม คือ ทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม แรงงานพม่า และคนพม่าอพยพ ผู้ตอบแบบสอบถาม อาจจะมีความรู้สึกคาบเกี่ยวกันในการตอบแบบสอบถามระหว่างคนพม่าแต่ละกลุ่ม จึงอาจทำให้มีการแบ่งแยกทัศนคติของคนพม่าแต่ละกลุ่มไม่ชัดเจนได้

ข้อจำกัดประการที่สามคือ การประเมินทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่า นั้น เป็นการวิจัยโดยที่ผู้วิจัยเองซึ่งเป็นคนไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องระมัดระวังเป็นอย่างมากในการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยพยายามไม่ให้ทัศนคติส่วนตัว และมุมมองที่ผู้วิจัยเองซึ่งเป็นคนไทยเข้าไปชี้นำ หรือคล้อยตาม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และพยายามเป็นกลางให้มากในการประเมินผลและนำเสนอข้อมูล

ข้อจำกัดประการที่สี่คือ การให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ตรงกัน โดยเฉพาะข้อมูลจากการสำรวจทัศนคติและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งอาจต่างกันด้วยระยะเวลา การถ่ายทอด และประสบการณ์ส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้นข้อมูลภาคสนามทั้งสองส่วนอาจมีข้อขัดแย้งกันบ้าง ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ความบกพร่องจึงอาจเกิดขึ้นได้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับของทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยว่าเป็นไปในลักษณะใด
2. ทำให้สามารถชี้วัดถึงปัจจัยที่มีส่วนกำหนดทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยว่ามีปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องบ้าง
3. องค์ความรู้ที่ได้จะเป็นแนวทางให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบายในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ในสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและพม่า ให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง
4. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ และจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในขอบเขตที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้นของบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ในอนาคต

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ รวมถึงการแสดงออกทาง ความรู้สึกของบุคคล ที่เป็นคนไทยที่มีต่อเรื่องต่างๆ ซึ่งเกี่ยวกับบุคคลสัญชาติพม่า ที่เข้ามาอาศัย อยู่ในประเทศไทย

คนไทย หมายถึง บุคคลซึ่งมีเชื้อชาติและสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ใน 4 จังหวัด คือ ตาก เชียงใหม่ สุโขทัย และพิษณุโลก

คนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย หมายถึง บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าที่เข้ามา อาศัยอยู่ในเขตประเทศไทย ทั้งที่อาศัยอยู่อย่างเป็นทางการถาวรหรือเป็นการชั่วคราว โดยมีได้ค้ำนึ่งถึง ระยะเวลาที่คนพม่าเข้ามาอยู่อาศัย ครอบครัวคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่มหลักคือ คนพม่าโดยรวม แรงงานพม่า และคนพม่าอพยพ

คนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม หมายถึง บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าทุก คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตประเทศไทย ทั้งที่อาศัยอยู่อย่างเป็นทางการถาวรหรือเป็นการชั่วคราว โดย มีได้ค้ำนึ่งถึงระยะเวลาที่คนพม่าเข้ามาอยู่อาศัย และสถานภาพส่วนตัวของคนพม่าว่าเป็นแบบใด

แรงงานพม่า หมายถึง บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยมีสถานภาพเป็นแรงงานในกิจการต่างๆ โดยมีได้ค้ำนึ่งว่าจะเป็นการจ้างตามกฎหมาย หรือไม่

คนพม่าอพยพ หมายถึง บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าที่อพยพ ลี้ภัยเข้ามาอาศัยอยู่ ในประเทศไทยตามพื้นที่พักพิงหรือค่ายอพยพที่ประเทศไทยจัดไว้ โดยมีได้ลี้ภัยออกมาขาย แรงงาน หรือ ประกอบกิจกรรมอื่นๆ นอกพื้นที่พักพิง

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบ แบบสอบถาม

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามในขณะที่ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบ แบบสอบถาม

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายได้โดยประมาณต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

พื้นที่ที่อยู่อาศัย หมายถึง เขตจังหวัดที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ จังหวัดที่มีคนพม่าอาศัยอยู่มาก ได้แก่ เชียงใหม่และตาก จังหวัดที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อย ได้แก่ สุโขทัยและพิษณุโลก

เขตที่อยู่อาศัย หมายถึง เขตที่ผู้ตอบแบบสอบถามพักอาศัยอยู่ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ในเขต เทศบาล สุขาภิบาลหรือเขตเมือง และนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาลหรือเขตชนบท

ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น หมายถึง ประสบการณ์ในการย้ายถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถามในอดีต

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า หมายถึง การที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับบุคคลสัญชาติพม่า ในระดับต่างๆ ทั้งประสบการณ์ตรง และประสบการณ์ทางอ้อมเช่น การมีปฏิสัมพันธ์ เคยทำกิจกรรมร่วมกัน เคยพบปะพูดคุย รู้จัก การเป็นนายจ้าง ผู้ร่วมงานของแรงงานพม่า การติดต่อค้าขาย การทำธุรกิจร่วมกัน ความเป็นมิตรสหาย อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน ตนเอง/ คู่สมรส/ญาติ มีเชื้อสายพม่า หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่กระทำโดยมีบุคคลสัญชาติพม่าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ด้วย กับผู้ตอบแบบสอบถาม

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลสัญชาติพม่าจากสื่อชนิดต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และ การพบปะสนทนา รวมถึงการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชนชาวพม่าทั้งในระบบการศึกษา และนอกระบบ เป็นต้น

หัวหน้าครัวเรือน หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในบ้านทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่ได้คำนึงว่าจะเป็นเพศใดหรือมีสถานภาพสมรสแบบใด ในกรณีที่หัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสไม่สามารถให้ข้อมูลได้ จะสัมภาษณ์บุคคลอื่นในบ้านที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปและทำหน้าที่ในการตัดสินใจภายในบ้านแทนหัวหน้าครัวเรือน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" นี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทาง ในการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาสาระสำคัญออกเป็น 3 ตอนดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพม่าในประเทศไทย
 - 2.1.1 พื้นฐานของทัศนคติคนไทยที่มีต่อคนพม่าในอดีต
 - 2.1.2 การแบ่งกลุ่มคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
 - 2.1.3 ข้อมูลคนพม่าที่อาศัยในภาคเหนือของไทย
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
 - 2.2.1.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 2.2.1.2 ส่วนประกอบของทัศนคติ
 - 2.2.1.3 การเกิดของทัศนคติ
 - 2.2.1.4 ประเภทของทัศนคติ
 - 2.2.1.5 วิธีการวัดทัศนคติ
 - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์
 - 2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอคติและการดูถูกเพื่อนบ้าน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
 - 2.3.2 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพม่าในประเทศไทย

2.1.1 พื้นฐานของทัศนคติคนไทยที่มีต่อคนพม่าในอดีต

พื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่านั้น สามารถทราบได้จากแนวความคิด ความ คิดเห็น การแสดงออกของคนไทยที่มีต่อเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาติและชนชาติพม่า ตลอด จนถึง เรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและถูกนำเสนอในสื่อแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ข่าวหรือบทความตาม สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ โดยพื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่านั้น ในลำดับ

แรกได้ถูกสร้างและสอนโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาโดยยึดเอาแบบเรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการสั่งสอน อบรมให้กับสมาชิกในสังคมไทยทุกๆ คนตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ว่า “ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของคนไทยที่มีต่อคนพม่า เป็นผลมาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของทั้งสองชาติที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของการทำสงคราม และปกป้องรักษาเอกราช เหตุผลนี้ได้ถูกนำมากล่าวซ้ำแล้วซ้ำเล่าในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น พงศาวดาร ตำนาน นิทาน เป็นต้น แม้ว่าเวลาจะผ่านไปมากกว่า 200 ปี แล้วก็ตาม และประวัติศาสตร์ในเรื่องการสงครามที่เกิดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาและใช้ประโยชน์โดยแนวความคิดความเป็นรัฐชาติ ชาตินิยม และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพและความมั่นคงให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยผ่านทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อทางการศึกษา ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากที่รัฐได้กำหนดบทบาทให้มีหน้าที่สำคัญในการสร้างพลเมืองดีให้กับรัฐ โดยการหล่อหลอมทางสังคม ด้วยความรู้ ทัศนคติ ภาพพจน์ ตลอดจนการสร้างความเข้าใจที่มีต่อโลกและสังคม ผ่านทางตำราเรียนในรายวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา โดยเฉพาะในทางประวัติศาสตร์ ที่มักเสนอภาพของพม่าในฐานะคู่สงครามของประเทศไทย คำอธิบายประวัติศาสตร์ชาติไทยในแบบเรียน จึงมีความหมายที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของชนชาติไทย ที่มีเหนือดินแดนชนชาติอื่น และยังได้สร้างภาพอดีตให้กับชนชาติอื่นที่อยู่ล้อมรอบอาณาจักรไทยในทางลบ โดยเฉพาะพม่า นั้นเป็นชนชาติที่เป็นศัตรูถาวร เป็นคู่สงครามของกองทัพไทยตลอดสมัยประวัติศาสตร์อยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์” (วารุณี ไชยถาวรย์, ม.ป.ป.: 3-20)

พุทธณี กางกั้น (2544: 101) กล่าวว่า ทัศนคติของคนไทยที่มีต่อคนพม่า นั้นเป็นไปในทางลบ มาตั้งแต่ดั้งเดิมจนกระทั่งปัจจุบันโดยผ่านทั้งรูปแบบประวัติศาสตร์บอกเล่าและหลักสูตรการศึกษาในระบบ คนไทยถูกสอนและตอกย้ำให้เชื่อว่า พม่าเคยมาเผากรุงศรีอยุธยาของไทยและกระทำการอย่างเหี้ยมโหด ไร้ความปราณีปล้นชิงเอาทรัพย์สินสมบัติ แก้วแหวนเงินทองไปสร้างความมั่งคั่งให้กับพม่า ความรู้สึกไม่พอใจเหล่านี้ต่อมาพัฒนากลายเป็นความรังเกียจ ความหวาดระแวง และเหยียดหยามความเป็นพม่า เหมารวมทั้งความเป็นประเทศ ผู้คน และชนกลุ่มน้อยจากประเทศนั้น

นิตยาภรณ์ พรหมปัญญา และมาโนช พรหมปัญญา (2549: 128-170) กล่าวว่า พื้นฐานขององค์ความรู้ รวมถึงทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่า นั้นมีรากฐานมาจาก ข้อมูลที่ได้รับถ่ายทอดมาจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์นิพนธ์ประเภทพงศาวดาร ซึ่งส่วนใหญ่ถูกผลิตขึ้นในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยงานเด่นที่สุดคงหนีไม่พ้นงานพระนิพนธ์ของ สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเรื่อง ‘ไทยรบพม่า’ และงานประเภทพงศาวดารต่างๆ ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับพม่าที่ปรากฏในพงศาวดารนั้น มักเป็นไปในแง่ของคู่สงครามการรบพุ่งกันระหว่างพม่ากับไทย โดยมองจากไทยเป็นศูนย์กลาง เพราะฉะนั้นเนื้อหาเกี่ยวกับพม่าในการรบจึงเป็นไปในทำนองว่า ไม่มีคุณธรรม พม่าโหดร้าย และพม่าเป็นผู้บุกรุกและรุกราน อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงพม่า

ในความรับรู้ของคนไทย มักจะเป็นภาพเหตุการณ์ครั้งสมัยอยุธยา พระนเรศวร ศึกบางระจัน การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง เป็นต้น ซึ่งพม่าถูกนำเสนอในภาพของผู้ร้าย กระบวนการรับรู้และสั่งสมความเข้าใจและจินตภาพเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนั้น สามารถแบ่งกระบวนการเรียนรู้และสั่งสมความเข้าใจและจินตภาพออกเป็นสองระบบ ความรู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา และความรู้ที่เกิดจากนวนิยาย และเรื่องสำคัญคือไทยรบพม่า ทั้งสองส่วนต่างได้รับการผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง

จากการที่คนไทยมีพื้นภูมิทางประวัติศาสตร์ที่มีเค้าเงื่อนว่า พม่ายกกองทัพมาเผาดินแดนไทย และสิ่งนี้ถูกผลิตซ้ำตลอดเวลา คนไทยก็เลยเกิดกระแสต่อต้านพม่า (สุนทร ชูตินทรานนท์, 2546: 84) การผลิตซ้ำของสื่อแขนงต่างๆ ในหลายรูปแบบทั้งนิทาน นวนิยาย ละคร และภาพยนตร์ ซึ่งผลัดกันนำเรื่องราวของประวัติศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยและพม่านี้นมาบรรยายให้ผู้ชมคนไทยเสพวรรณกรรม การนำเสนออย่างต่อเนื่องหลายครั้งหลายครา และจากการผลิตซ้ำแล้วซ้ำเล่าของการนำประวัติศาสตร์ที่หนีไม่พ้นในเรื่องของการสงคราม ได้ก่อให้เกิดกระแสของความเป็นชาตินิยมขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ปลุกเร้าความรู้สึกรักชาติและตอกย้ำให้คนไทยรู้สึกคล้อยตามบทบาทต่างๆ ที่ได้หยิบยกประวัติศาสตร์มาดัดแปลงนำเสนอ และกระตุ้นความมีอคติต่อชนชาติขึ้นได้

จากรายงานของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันศุกร์ที่ 11 พฤษภาคม 2544 ได้เสนอบทความเกี่ยวกับทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าในช่วงภาพยนตร์ที่เข้าฉายในปี พ.ศ. 2544 เรื่อง "บางระจัน" ที่สร้างสรรค์เรื่องราวการต่อสู้ของชาวบ้านบางระจัน สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเพื่อพยายามรักษาความเป็นไทจากชนชาติพม่านั้น ตัวภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ทำรายได้หลักร้อยล้านบาท และยังได้สร้างกระแสชาตินิยมขึ้นมาในช่วงนั้นอย่างมาก ในชุมชนอินเตอร์เน็ตก็มีผู้ตั้งประเด็นมากมายเกี่ยวกับพม่า เช่น "ใครเกลียดพม่าบ้าง" ที่ www.catcha.co.th และเฉพาะในประเด็นนี้ก็มีผู้เข้าร่วมแสดงทัศนคติถึงขณะนั้น 96 ราย "นับเป็นประเด็นที่ปลุกกระแสชาตินิยมผ่านจอได้เป็นอย่างดีกลายเป็นแพชชั่นใหม่ ที่มีผู้เข้ามาแสดงทัศนคติซึ่งคล้อยตามไปทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่ผลรวมด้วยทัศนคติไม่พึงพอใจในชาติพันธุ์ พร้อมล้นแค้นเดือด กระเหี้ยนกระหือรือ อยากลงไปปฏิบัติการตอบโต้ด้วยตัวเอง โดยโยงเรื่องราวเล่าขาน จากตำราประวัติศาสตร์ชาติไทยที่คนไทยแต่งให้นักเรียนไทยท่องจำบทเรียนอันชวนเจ็บแค้น" (พุทธณี ทางกัน, 2544: 103)

นอกจากนั้นจากการศึกษาของ สุภาคีพรรณ ชันชัย (2546: 214) ก็ยังพบว่าทัศนคติของคนไทยที่อาศัยอยู่ใกล้ๆ กับชุมชนของผู้อพยพลี้ภัยชาวพม่าที่มีต่อคนอพยพที่อยู่ในพื้นที่พักพิงก็ไม่ค่อยจะดีนัก โดยที่ทัศนคติของคนไทยท้องถิ่นบริเวณรอบๆ ค่ายอพยพที่อำเภอพบพระ และอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากที่มีผู้หนีภัยชาวพม่า นั้นเป็นไปในทางลบแทบทั้งสิ้น กล่าวคือคนไทยที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวนั้นส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดแคลนเครื่องอุปโภค บริโภค แต่ขณะที่คนพม่าในค่ายอพยพหลายคนมีเครื่องอุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอโดยไม่ต้องทำงาน และยังมีหมอคอยรักษาเวลาเจ็บป่วย ความแตกต่างตรงนี้ส่งผลให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีทัศนคติในแง่ลบต่อผู้หนีภัย

ความมีอคติต่อคนพม่านี้ยังได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาระหว่างคนไทยและแรงงานต่างด้าวชาวพม่าขึ้นได้ เนื่องจากประเด็นของชาติพันธุ์ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ว่า ประเด็นทางชาติพันธุ์ในระดับรัฐต่อรัฐสร้างความตึงเครียดระหว่างรัฐขึ้นได้ (วิทยา สุจริตธนารักษ์, 2549: 10) เช่นกรณีของไทยกับพม่า การอพยพของแรงงานและการกวาดล้างแรงงานเถื่อนก็เป็นปัญหาระหว่างไทยกับพม่า ปัญหาเรื่องชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายนี้ ยังผูกกับเรื่องวัฒนธรรมอีกมิติหนึ่ง จึงทำให้พบปัญหานายจ้างไทยดูแลแรงงานจากพม่า ซึ่งกลายเป็นปัญหาระหว่างนายจ้างคนไทยกับแรงงานพม่า สอดคล้องกับที่ อติสร เกิดมงคล (2546: 10) กล่าวว่า เรื่องชาติพันธุ์เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิ์ต่อแรงงานข้ามชาติ เนื่องจากปัญหาความมีอคติทางชาติพันธุ์อันเกิดจากกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม คอยตอกย้ำให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพม่านี้เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ต้องทำการควบคุมอย่างจริงจัง กระบวนการทางสังคมนี้ทำให้เกิดความหวาดระแวงต่อคนพม่า คิดว่าเป็นตัวอันตรายและน่ากลัว

จากข้อมูลต่างๆ ที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ของชาติในอดีต เป็นเนื้อหาหลักที่ถูกนำมากล่าวอ้างซ้ำแล้วซ้ำเล่าผ่านรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาสงครามที่ไทยมีกับพม่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่ออาณาจักรไทยในอดีต และกลายมาเป็นปัจจัยหลักที่เป็นแกนกลางในการปลูกฝังแนวความคิดชาตินิยม เพื่อประโยชน์ในการปลูกฝังความเป็นเอกภาพของชาติ สิ่งนี้ถูกปลูกฝังให้คนไทยรับรู้ ตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ผ่านแบบเรียน ตำราต่างๆ อีกทั้งสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะยุคใดก็ตาม มีการนำภาพของประวัติศาสตร์การสงครามต่างๆ มาดัดดอง เสริมแต่ง ดัดแปลง และเผยแพร่ให้ประชาชนไทยได้รับรู้ตลอดเวลา ผ่านกลไกทางสังคมทั้งที่เป็นทางการโดยผ่านระบบการศึกษา และอย่างไม่เป็นทางการโดยผ่านเครื่องมือของศิลปะทางการแสดง ภาพยนตร์ และสื่อโฆษณา เป็นต้น กระบวนการนี้ได้ปลูกเร้าความรักชาติให้กับคนไทย และเกิดอคติต่อพม่าที่เป็นชาติคู่สงคราม และมีภาพลักษณ์ที่โหดร้าย ทารุณ ซอปรุกรานเอาเปรียบคนไทยตลอดเวลา ผลที่เกิดขึ้นเมื่อคนไทยได้รับสื่อเหล่านี้ จึงมีความคิดที่เป็นลบต่อชาติพม่า และคนพม่าตลอดมา อีกทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าในด้านอื่น ๆ นั้นยังถูกนำเสนอออกมาน้อย ทำให้ความรู้ความเข้าใจของสังคมไทยหยุดอยู่ที่ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก อีกทั้งความรู้ที่สื่อต่าง ๆ นำเสนอเกี่ยวกับคนพม่าในปัจจุบันก็มักจะเป็นข่าวสารในแง่ลบแทบทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดการถ่ายทอดอคติซ้ำแล้วซ้ำเล่า สังคมไทยจึงขาดข้อมูลที่นำไปสู่การทำ ความเข้าใจกับคนพม่าในมิติอื่น ๆ

ดังนั้นปัญหาเรื่องอคติทางเชื้อชาติจึงเป็นเรื่องสำคัญ และมีผลต่อการปฏิบัติของคนไทยต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย เป็นเรื่องที่รัฐควรให้ความสนใจ มิฉะนั้นอาจกลายเป็นปัญหามานาปลายนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

2.1.2 การแบ่งกลุ่มคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ปัจจุบันพบว่ามีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สืบเนื่องมาจากปัญหาการเมืองภายในของประเทศพม่า และความต้องการแรงงานราคาถูกของภาคธุรกิจภายในประเทศไทยซึ่งถือเป็นแรงดึงดูดที่สำคัญข้อหนึ่ง การที่มีคนสัญชาติพม่าจำนวนมากอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้หลบหนีจากภัยสงคราม หรือการเข้ามาเป็นแรงงานในประเทศไทยในจังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าหรือจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศไทย ทำให้รัฐบาลไทยมีความวิตกกังวลในบทบาทและพฤติกรรมของคนเหล่านี้เป็นอย่างมาก จึงได้วางมาตรการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมจำกัดขอบเขตที่อยู่อาศัย การเปิดให้จดทะเบียนแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

กลุ่มคนพม่าที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนั้นสามารถอธิบายได้จากแนวความคิดของกฤติยา อาชวนิจกุล (2538: 5-6) ที่แบ่งผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเป็น 6 ประเภท คือ

1. ผู้ย้ายถิ่นเพื่อตั้งถิ่นฐานในประเทศอื่น รวมถึงผู้ย้ายติดตามครอบครัว ญาติพี่น้องที่ย้ายไปอยู่ก่อนแล้ว
2. แรงงานข้ามชาติที่มีสัญญาจ้างในต่างประเทศชั่วคราว ซึ่งต้องเดินทางกลับประเทศตนเองเมื่อหมดสัญญาจ้าง
3. แรงงานฝีมือที่ย้ายไปทำงานในต่างประเทศชั่วคราว ซึ่งอาจเป็นการย้ายตามบริษัทแม่หรือบริษัทข้ามชาติ หรือองค์ระหว่างประเทศ กลุ่มนี้จะรวมถึงนักเรียนต่างชาติด้วย และจะไม่ถูกนับรวมอยู่ในตลาดแรงงานของประเทศปลายทาง
4. คนข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และแรงงานข้ามชาติที่ทำงานอย่างไม่ถูกกฎหมาย
5. คนข้ามชาติจากเหตุผลทางการเมือง เพื่อขอสิทธิ์เป็นผู้ลี้ภัยทางการเมือง
6. ผู้ลี้ภัยหรือพลัดถิ่น ที่เข้าชายตามอนุสัญญาผู้พลัดถิ่นขององค์การสหประชาชาติปี พ.ศ. 2495

จากแนวความคิดเบื้องต้น สามารถแยกผู้ย้ายถิ่นชาวพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้หลายกลุ่ม และจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่าในประเทศไทยนั้น สามารถแบ่งผู้อพยพย้ายถิ่นออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามระยะเวลาที่เข้ามาและเหตุผลหลักของการย้ายถิ่นได้ (กฤติยา อาชวนิจกุล, 2546: 14) ดังนี้

1.1.1 กลุ่มผู้อพยพลี้ภัยจากการสู้รบ

กระแสของผู้อพยพพลัดถิ่นทางพากตะวันตกระหว่างชายแดนไทย-พม่า เริ่มขึ้นตั้งแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบสังคมนิยมแบบพุทธขึ้นในประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2505 ซึ่งหมายถึงกลุ่มที่เข้ามาอยู่ในเขตอำเภอชายแดนที่มีการสู้รบ ได้แก่ จังหวัดตาก กาญจนบุรี แม่ฮ่องสอน และราชบุรี และมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมากตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปราบปรามนักศึกษาและประชาชนเมื่อปี พ.ศ. 2531 หรือที่เรียกกันว่าเหตุการณ์ 8888 (คือวันที่ 8 เดือน 8 ปี ค.ศ.1988) และเกิดอีกช่วงหนึ่งในช่วงเหตุการณ์การปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยตามตะเข็บชายแดนหนักเมื่อปี พ.ศ.2537 และยังเกิดเหตุการณ์เป็นระยะๆ จนถึงปัจจุบัน หน่วยราชการไทยได้ควบคุมผู้ลี้ภัยไว้ตามพื้นที่พักพิงชั่วคราวต่างๆ ผู้ลี้ภัยเหล่านี้ทางการไทยไม่อนุญาตให้ทำงาน ยกเว้นเป็นการช่วยเหลือกิจการในสถานที่พักพิง เฉพาะบางแห่งหรือบางจังหวัดเท่านั้นที่มีการออกใบอนุญาตให้ทำงานภายนอกได้เป็นการชั่วคราวแบบเข้าไปเย็นกลับ แต่จากข้อเท็จจริงมีผู้พักพิงเป็นจำนวนมากที่ลักลอบออกมาทำงานประจำนอกจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของค่ายพัก

ในปี พ.ศ. 2545 สถิติของผู้อพยพชาวพม่าที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวใน 4 จังหวัด มีรวมทั้งสิ้น 109,836 คน (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2547: 63) ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 1 อย่างไรก็ตามจำนวนประมาณหนึ่งแสนคนนี้ ยังมิได้รวมผู้พลัดถิ่นที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวด้วย

ตารางที่ 1 สถิติผู้อพยพชาวพม่าที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวใน 4 จังหวัด

จังหวัด	ชื่อที่พักพิงชั่วคราว	อำเภอ	จำนวน/คน
1. กาญจนบุรี	บ้านต้นยาง	สังขละบุรี	3,702
2. ตาก	บ้านอุ่มเปียน	พบพระ	15,114
	บ้านแม่หละ	ท่าสองยาง	32,451
	บ้านนุโพ	อุ่มผาง	8,315
3. แม่ฮ่องสอน	บ้านใหม่ในสอย	เมือง	16,148
	บ้านแม่สุริน	ขุนยวม	2,961
	บ้านกองคา-ศาลา	แม่สะเรียง	13,555
	บ้านแม่ลามาหลวง	สบเมย	9,153
4. ราชบุรี	บ้านถ้ำหิน	สวนผึ้ง	8,437
	รวมทั้งสิ้น		109,836

ที่มา : กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย 2545.

1.1.2 กลุ่มผู้อพยพจากประเทศพม่าที่เข้ามาก่อนปี 2519 และหลังปี 2519

กระทรวงมหาดไทยได้จัดระเบียบและออกบัตรสีเพื่อควบคุมประชากรกลุ่มนี้ในปี 2519 และมีการสำรวจและตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงจำนวนการเกิดและตายเป็นระยะ ทำให้รู้จำนวนค่อนข้างชัดเจน และมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการตามเอกสารราชการแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มคือ

1.1.2.1 ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า (ถือบัตรสีชมพู) คือประชาชนจากประเทศพม่าหลายเชื้อชาติที่อพยพเข้ามาก่อน 9 มีนาคม 2519 (เป็นวันที่กระทรวงมหาดไทยประกาศให้มีการจัดระเบียบชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าตามจังหวัดชายแดน) หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบสังคมนิยมเมื่อปี 2505 ดังกล่าวแล้ว โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดน 9 จังหวัดคือ เชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง การสำรวจล่าสุดในปี 2541 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 16,602 คน สามารถทำงานเฉพาะในเขตพื้นที่ที่ทางการอนุญาตเท่านั้น

1.1.2.2 ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า คือผู้อพยพเข้ามาหลังวันที่ 9 มีนาคม 2519 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ 'กลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าที่เข้ามามีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศ' (ถือบัตรสีส้ม) ล่าสุดกรมการปกครองทำบัตรประจำตัวเมื่อปี 2541 ได้ 13,650 คน ทางราชการได้ผ่อนผันให้สามารถทำงานได้ในเขตพื้นที่ควบคุมเช่นกัน และ 'กลุ่มที่เข้ามาใช้แรงงาน' (ถือบัตรสีม่วง) คือบุคคลสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงานแถบชายแดนและอาศัยอยู่กับนายจ้าง ซึ่งรัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2535 ผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานพม่าได้ใน 9 จังหวัดชายแดน ซึ่งจำนวนตัวเลขที่พบในปี 2541 มีจำนวน 106,937 คน

นอกจากนี้ยังพบว่าสถิติของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่มาขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 ชำงต้น เป็น 451,335 คน ในปี พ.ศ. 2544 (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546: 14) แม้ว่าในปี พ.ศ.2545-2546 จะมีจำนวนลดลงก็ตาม (ตารางที่ 2) แต่จะเห็นได้ว่า แรงงานพม่าก็ยังมีจำนวนค่อนข้างมาก

ตารางที่ 2 สถิติแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่มาขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองปี พ.ศ.2544-2546

แรงงาน	มติคณะรัฐมนตรี (พ.ศ.)		
	2544	2545	2546
ชาย	257,354	196,520	134,812
หญิง	193,981	152,744	112,979
รวม	451,335	349,264	247,791

ที่มา : ฝ่ายนโยบายและแผน กลุ่มพัฒนาระบบควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว.

1.1.3 กลุ่มผู้อพยพจากประเทศพม่าที่ลักลอบเข้ามาทำงาน

กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เข้ามาหลังเหตุการณ์จลาจลในประเทศพม่าเมื่อปี 2531 มีทั้งสิ้นประมาณหนึ่งแสนคนของกลุ่มนี้ทำงานในจังหวัดชายแดนเป็นหลักแหล่งถูกนับจดอยู่ในผู้ถือบัตรสีม่วงในกลุ่มที่ 2 ข้างต้น ที่เหลือเป็นพวกที่ตั้งใจหลบหนีเข้ามาเพื่อทำงานโดยเฉพาะ เพื่อหนีสภาพชีวิตที่ถูกทารุณกรรมจากการกวาดล้าง หรือถูกเกณฑ์ใช้แรงงาน ถูกขูดรีดภาษี รวมทั้งความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นอดอยาก และไม่มียานทำในประเทศพม่า ซึ่งจะเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดแต่ไม่มีฐานยอดจำนวนแน่ชัด เพราะส่วนใหญ่จะอยู่อย่างลักลอบทำงานผิดกฎหมาย จึงมีเฉพาะจำนวนคาดประมาณจากหน่วยงานหลายแห่งว่ามีประมาณ 600,000 ถึง 1,000,000 คน (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546: 15)

จากข้อมูลข้างบนจะเห็นได้ว่าประเทศไทยนับว่าเป็นแหล่งพักพิงแหล่งใหญ่ของชาวพม่า และการเข้ามาของชาวพม่าเหล่านี้ก็ก่อให้เกิดปัญหามากมายแก่ประเทศไทย และประเทศไทยต้องรับภาระมานานและสูญเสียเงินงบประมาณไปมากมาย

ตัวอย่างเช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแก่แรงงานต่างด้าว ซึ่งตามสถิติของกระทรวงสาธารณสุขในปีงบประมาณ 2545 (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2547: 176) เป็นดังนี้

- ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค จำนวน 28,285,239 บาท (รายงาน 65 จังหวัด) จังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ตาก 6,373,477 บาท รองลงมาคือ กาญจนบุรี 5,055,010 บาท และเชียงใหม่ 2,699,982 บาท
- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล
 - 1) มีบัตรประกันสุขภาพ ค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 118,896,940 บาท
 - 2) ไม่มีบัตรประกันสุขภาพ (รักษาพยาบาลฟรี) ค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 115,001,116 บาท
 - 3) ไม่มีบัตรประกันสุขภาพ (แรงงานจ่ายเงินเอง) ค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 56,682,264 บาท

2.1.3 ข้อมูลคนพม่าที่อาศัยในภาคเหนือของไทย

ภาคเหนือของประเทศไทยมีจังหวัดรวมกันทั้งสิ้น 17 จังหวัด มีพื้นที่รวมประมาณ 169,644.3 ตารางกิโลเมตร ประชากรรวมประมาณ 11,433,061 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544) และมีจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่ารวม 4 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ เป็นจังหวัดที่มีสถิติผู้อพยพสัญชาติพม่าและมีจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่มาจากทะเบียนค่อนข้างสูงดังตารางข้างล่าง อีกทั้งยังมีพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่รองรับผู้อพยพลี้ภัยในจังหวัดตาก และแม่ฮ่องสอนด้วยตามที่ได้กล่าวมา ดังนั้นภาคเหนือของประเทศไทยจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ชาวพม่าใช้ติดต่อ และเดินทางผ่านเข้ามายังประเทศไทยเพื่อพักพิงและกระจายตัวไปยังแหล่งต่างๆ ทั่วประเทศไทย

จากสถิติของคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองที่มาจดและต่อทะเบียนในปี พ.ศ. 2548 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2548 - 30 สิงหาคม 2548) เฉพาะผู้ที่มีสัญชาติพม่า ที่มาจดทะเบียนต่อมีจำนวนทั่วประเทศรวม 539,416 คน นั้น เมื่อพิจารณาเฉพาะภาคเหนือ 17 จังหวัดจะมีประมาณ 110,092 คน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2548) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเฉพาะภาคเหนือปี 2548

ลำดับ	จังหวัด	ผลการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (คน)
1.	กำแพงเพชร	2,950
2.	เชียงราย	12,543
3.	เชียงใหม่	42,260
4.	ตาก	41,230
5.	นครสวรรค์	2,628
6.	น่าน	41
7.	พะเยา	154
8.	พิจิตร	888
9.	พิษณุโลก	585
10.	เพชรบูรณ์	366
11.	แพร่	195
12.	แม่ฮ่องสอน	1,897
13.	ลำปาง	567
14.	ลำพูน	2,950
15.	สุโขทัย	323
16.	อุทัยธานี	330
17.	อุตรดิตถ์	185
	รวม	110,092

ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว.

เมื่อจำแนกตามสถิติการจดทะเบียนออกเป็น 2 กลุ่มจังหวัดโดยอาศัยการแบ่งอย่างง่าย คือจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า 1,000 คน ตามสถิติถือว่าเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอยู่มาก และจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่ต่ำกว่า 1,000 คน ตามสถิติถือว่าเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีชาว

พม่าอยู่น้อย พบว่ากลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอยู่มาก คือจังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ แม่ฮ่องสอน และลำพูน และกลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอยู่น้อยคือ จังหวัดน่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุทัยธานี และอุตรดิตถ์

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

2.2.1.1 ความหมายของทัศนคติ

คำว่า "ทัศนคติ" หรือ Attitude ตรงกับภาษาละตินว่า "Aptus" ซึ่งหมายความว่าเหมาะเจาะ (Fitness) หรือปรุ่่งแต่ง (Adaptness) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2507: 134) (อ้างใน เฉลิมชัย มิวเรื่องนนท์, 2522: 7) ให้ความหมายไว้ว่า "ทัศนคติ" หมายถึง ความเห็น การเห็น การรู้เห็น ฯลฯ ส่วน "คติ" แปลว่า การไป ความเป็นไป การดำเนินวิธี ฯลฯ นอกจากคำว่าทัศนคติแล้วยังมีผู้ใช้คำอื่นแทนอีก เช่น เจตคติ เจตณคติ เป็นต้น

Norman L Mun (1971) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์สถาบัน และข้อเสนอต่าง ๆ ในทางที่ยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

Friend และ Guralink (1975: 95) (อ้างใน เฉลิมชัย มิวเรื่องนนท์, 2522: 8) กล่าวว่า คำว่า "ทัศนคติ" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Attitude" แปลว่า "ความรู้สึก หรือความเห็น" ดังนั้นคำว่า ทัศนคติในความหมายรวมๆ จึงเป็นไปในลักษณะของความเห็น ความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมแตกต่างกันไป ตามความรู้และประสบการณ์ที่สะสมมาของแต่ละบุคคลนั้นๆ ด้วย

Sherif (1969: 334) (อ้างใน เฉลิมชัย มิวเรื่องนนท์, 2522: 9) กล่าวว่าทัศนคติไม่ใช่เป็นสิ่งที่ มีมา แต่กำเนิด บุคคลเกิดทัศนคติจากการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ทัศนคติคือความสัมพันธ์ที่ บุคคล มีต่อบุคคลอื่นๆ ต่อสภาพการณ์หรือเหตุการณ์และความคิดเห็นต่างๆ บุคคลสามารถมี ทัศนคติในเรื่อง ทั่วไปได้มากมาย เนื่องจากการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์จากเรื่องนั้นๆ

Foster (1952: 119) (อ้างใน เฉลิมชัย มิวเรื่องนนท์, 2522: 11) ได้สรุปแนวความคิด เกี่ยวกับทัศนคติไว้ว่า ขึ้นอยู่กับเหตุ 2 ประการ คือ

ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ ทัศนคติจึงเกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการได้พบ ได้เห็น ได้คุ้นเคย ได้ทดลอง ฯลฯ อันถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง (Direct Experience) และการได้ยินได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพ หรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ไม่ได้พบเห็นและ ไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) เนื่องจาก ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการรับทราบ เมื่อรับแล้วก็เกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ในแง่ดี

และไม่ดี ดังนั้น ถ้าบุคคลใดไม่มีประสบการณ์ต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์นั้น เขาก็จะไม่มีทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้น

ค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและตัดสินใจค่านิยม ไม่เหมือนกัน แต่ละกลุ่มอาจมีค่านิยมต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันก็ได้ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีทัศนคติที่ดีและไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและค่านิยมหรือมาตรฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540: 166) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงออกให้เห็นได้จากคำพูดหรือพฤติกรรมที่สะท้อนทัศนคตินั้น ๆ คนแต่ละคนมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างน้อยแตกต่างกัน ทัศนคติ แม้จะเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม (Abstraction) แต่เมื่อได้เกิดขึ้นแล้วจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อบุคคลที่มีทัศนคตินั้น บทบาทของทัศนคติต่อพฤติกรรมของคนมีมากแทบจะกล่าวได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตมนุษย์ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่หรือเรื่องสำคัญมากมายเพียงใด

ธีรวิมล เอกะกุล (2542: 144) ได้สรุปว่า ทัศนคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ (2543: 50) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นนามธรรม (Abstract) ในรูปของความคิดเห็นที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบ (state of readiness) ต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกบ่งถึงสภาพจิตใจ ซึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2543: 108 อ้างใน อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, 2543: 49) ได้อธิบายว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการตอบสนองจะแสดงออกในลักษณะชอบ หรือ ไม่ชอบ

สุนีย์ หนูสง (2540: 26) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความเชื่อ ท่าทีความรู้สึก การมีปฏิกิริยาในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อบุคคล หรือต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์

สุกัญญา อามีน (2539: 19-20) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อที่หมาย ซึ่งอาจจะเป็นตัวบุคคล แนวความคิด คำพูด สิ่งของ หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทัศนคติก่อรูปขึ้นจากประสบการณ์ส่วนบุคคล มีลักษณะค่อนข้างยืดหยุ่นคงทน แต่ก็เปลี่ยนแปลงได้ถ้ามีเหตุผลหรือเหตุการณ์ที่สำคัญเพียงพอ

ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงคำจำกัดความ องค์ประกอบ ตลอดจนที่มาของทัศนคติแล้ว จึงนำมาสรุปได้ว่า ทัศนคติที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลนั้น ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมหลายอย่าง นับตั้งแต่ประสบการณ์ในอดีต ทั้งที่เป็นประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม เช่น การรับฟังข่าวสารจากบุคคลและจากสื่อต่างๆ ตลอดจนการเรียนรู้และการจดจำสิ่งต่างๆ แล้วนำมาผสมผสานกัน จนเกิดเป็นทัศนคติขึ้นในรูปของนามธรรมจับต้องหรือมองเห็นไม่ได้ แต่จะทราบทัศนคติที่เกิดขึ้นได้ โดยการอ่านข้อความที่เขาเขียน ฟังถ้อยคำที่เขาพูด พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา การทราบทัศนคติของบุคคลช่วยให้เราสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้ส่วนมาก เพราะมีลักษณะคงเส้นคงวา (Consistency) เปลี่ยนแปลงได้ยาก

2.2.1.2 ส่วนประกอบของทัศนคติ

Ferguson (1952: 81) (อ้างใน เจลิมชัย ผิวเรืองนนท์, 2522: 10) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นการแสดงออกของ ความเชื่อว่าจะไรถูกหรืออะไรผิด ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ การแสดงออกดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ (The Cognitive Component) ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อที่ว่าจะไรถูกอะไรผิด
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (The Affective Component) ทัศนคติจะแสดงออกมาในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ
3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะกระทำ ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของการยอมรับหรือปฏิเสธ

Peplan และ Taylor (1991: 136-139) (อ้างใน อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, 2543: 50) อธิบายว่าทัศนคติ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือ ความรู้ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และ พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ประกอบด้วย องค์ความรู้ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับสิ่งที่เป้าหมายของทัศนคติ (Attitude Object) และได้รับรู้ข้อเท็จจริง ได้รับความรู้ รวมถึงความเชื่อต่างๆ
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affect or Evaluative Component) ประกอบด้วย ความรู้สึกและอารมณ์ของบุคคลนั้นต่อเป้าหมายของทัศนคติ ซึ่งเป็นการประเมินค่าความรู้สึกเชิงบวก ได้แก่ ชอบ พอใจ หรือความรู้สึกเชิงลบ ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ซึ่งจะสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ประกอบด้วยความพร้อมของบุคคลที่จะตอบสนอง (Readiness To Respond) หรือแนวโน้มที่จะแสดงออก (tendency to act) ต่อเป้าหมายของทัศนคติ เมื่อมีการประมวลความรู้และประเมินความรู้สึกต่อสิ่งนั้นแล้ว

2.2.1.3 การเกิดของทัศนคติ (Attitude Formation)

Allport (1960: 211) (อ้างใน อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, 2543: 51) กล่าวว่า ทัศนคติเกิดจาก

1. การเรียนรู้ เช่น คนในวัยเยาว์จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณี แนวทางการดำรงชีวิต ทั้งโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม แล้วนำมาปฏิบัติตามต่อไป
2. ความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง แยกสิ่งใดดี ไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็กจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน
3. ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น นักเรียนบางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูเพราะเคยตำหนิตน แต่นักเรียนบางคนมีทัศนคติที่ดีต่อครูคนเดียวกันนั้นเพราะได้รับคำชมเชยเสมอ
4. การเลียนแบบหรือการรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็กอาจได้รับทัศนคติของเพื่อนสนิทมาเป็นทัศนคติของตน

2.2.1.4 ประเภทของทัศนคติ

Krech, Crutchfield and Ballachy (1948) (อ้างใน สุนีย์ หนูสง, 2539: 26) กล่าวว่า บุคคลสามารถแสดงทัศนคติได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวหนึ่งเรื่องราวใด รวมทั้งหน่วยงาน องค์การ สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์การและอื่น ๆ
2. ทัศนคติเชิงลบ เป็นทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเลื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์การ สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์การและอื่น ๆ
3. ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ต่อบุคคล หน่วยงาน องค์การ สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์การและอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

ทัศนคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประการเดียว หรือหลายประการรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของการกระทำ หรือสถานการณ์ เป็นต้น ยิ่งถ้าทัศนคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมา ในรูปความคิดเห็นร่วมกัน ก็จะเป็น "ประชามติ" ไป

2.1.5 วิธีการวัดทัศนคติ

สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์ (2546: 145-159) ได้กล่าวถึงเรื่อง การวัดทัศนคติ ไว้ว่า ทัศนคติสามารถวัดได้ด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. Observation การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้น ไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นเป็นอย่างไร
2. Self-report เป็นวิธีการศึกษาทัศนคติของบุคคล โดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมา โดยให้รายงานออกมาในลักษณะ รู้สึก ชอบ-ไม่ชอบ, เห็นว่าดี-ไม่ดี สิ่ง que แสดงออกมานี้จะกำหนดเป็นค่าคะแนนทัศนคติได้ เช่นวิธีการศึกษาของ Thurstone, Likert, Osgood, Guttman, Fishbein เป็นต้น

มาตรฐานค่าของ Likert (Likert-type or Summated Rating Scales) (อ้างใน สุธีรา ภัทรายุทธวรรณ, 2546: 149)

วิธีการของ Rensis Likert จะใช้วิธีการกำหนดค่าในการประมาณให้กับทุกๆ ข้อที่เท่าๆ กัน เช่น 5, 7, 11 มาตรฐาน เป็นต้น (แต่ที่นิยมใช้กันคือ 5 มาตรฐาน) โดยการกำหนดค่าการประเมินจะมีตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง – ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (หรืออาจตรงข้ามกันก็ได้) พบว่า มาตรฐานค่าของ Likert นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดพฤติกรรมทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากไม่ยุ่งยากในการสร้าง มีความสะดวก สร้างง่าย มีความเชื่อมั่นสูง และสามารถได้คำตอบที่ครอบคลุม

Likert ได้พัฒนามาตรวัดทัศนคติขึ้นในปี ค.ศ. 1932 ซึ่งเป็นมาตรวัดที่ประกอบด้วยชุดของข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีจุดหมายเพื่อวัดความคิดเห็นของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีจำนวนคำถามทางบวกและทางลบ การตอบคำถามอาจเป็นทั้งเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว และคะแนนรวมทั้งหมดที่ได้จากการวัดจะแสดงถึงทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งนั้น เป็นการอาศัยรูปแบบค่ารวม (Summative model) เป็นหลัก ซึ่ง Likert เชื่อว่าทัศนคติของบุคคลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normal distribution) ซึ่งสามารถใช้หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดได้ดังนี้

1. การตอบสนองต่อข้อคำถามแต่ละข้อในมาตรวัด จะมีลักษณะคงที่ (monotonic trace line) แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ลักษณะการตอบในทุกๆ ข้อจะเหมือนหรือเท่ากัน
2. ผลรวมของลักษณะคงที่ของการตอบสนองในข้อความทั้งหมดของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเป็นเส้นตรงหรือเกือบเป็นเส้นตรง เพราะถึงแม้ว่าลักษณะคงที่ในทุกๆ ข้อคำถามจะไม่เหมือนหรือเท่ากัน แต่เมื่อนำค่าคงที่มารวมกันแล้ว ส่วนที่เกินหรือน้อยกว่าค่าความคงที่ก็จะหักลบกันไป
3. ผลรวมของลักษณะคงที่ของการตอบสนองในข้อหนึ่งๆ จะมีองค์ประกอบร่วมกันอยู่หนึ่งตัว นั่นคือผลรวมนี้จะแทนค่าลักษณะที่วัดได้อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว

ดังนั้นจากข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว มาตรวัดทัศนคติแบบ Likert จะสามารถวัดทัศนคติเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้โดยการรวมคะแนนทั้งหมด ของแต่ละบุคคลที่ได้สนองตอบต่อคำถามทุกๆ ข้อเข้าด้วยกัน

Likert พบว่า ค่าของหน่วยการวัด ซึ่งใช้หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์นั้น เมื่อเทียบกับคะแนนที่จัดอันดับของการตอบสนองแบบ 1, 2, 3, 4, 5 นั้น มีสหสัมพันธ์กันสูงมากถึง .99 ซึ่งสามารถแทนกันได้ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง					เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	

ซึ่งแต่ละข้อของทัศนคติจะเป็นสเกลมีระยะห่างเท่ากันดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5

การสร้างมาตรวัดทัศนคติแบบ Likert

การสร้างมาตรวัดทัศนคติแบบ Likert ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สัมพันธ์กันดังนี้คือ การสร้างข้อคำถาม การให้คะแนนข้อคำถาม และการคัดเลือกข้อคำถาม

การสร้างข้อคำถาม (Item construction) มีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1. สร้างข้อคำถามเชิงความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึก ไม่ควรเป็นข้อคำถามที่เป็นข้อเท็จจริง
2. ใช้ข้อความที่ชัดเจน ถามตรงประเด็น และหลีกเลี่ยงข้อความที่มีความหมายกำกวม คำถามแต่ละข้อควรวัดประเด็นเดียว
3. ควรมีข้อคำถามทั้งทางบวก (positive item) และทางลบ (negative item) ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากมาตรวัดทัศนคติที่มีคำตอบในแต่ละข้อเหมือนกันหมดนั้น เช่น มีคำตอบที่อยู่ในสเกลที่มีน้ำหนักลดหลั่นกันลงมาตามลำดับนั้น ทำให้ง่ายต่อการแก่ลังตอบเพื่อให้คำตอบไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

4. ไม่ควรสร้างข้อความในรูปแบบถามความคิดเห็นที่เป็นกลางหรือรุนแรงเพราะจะทำให้ไม่ทราบความแปรปรวนในการวัด
5. กำหนดระดับ (scale) ของการตอบสนองในแต่ละข้อความหรือตัวเลือกที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบ

การให้คะแนน

1. ถ้าเป็นข้อความที่เห็นด้วย (favorableness)

ให้คะแนน 5 4 3 2 1

2. ถ้าเป็นข้อความที่ไม่เห็นด้วย (Unfavorableness)

ให้คะแนนตรงกันข้าม 5 4 3 2 1

การคัดเลือกข้อคำถาม (Item selection)

Conbrach (1970) (อ้างถึงใน สุชีรา ภักทรายุทธวรรณ์, 2546: 158) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อคำถามไว้ว่าการคัดเลือกข้อคำถามสามารถทำได้โดย การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนเฉลี่ยรวมทุกข้อ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ความคงที่ภายใน (Criterion of internal consistency) ถ้าได้ค่าสหสัมพันธ์สูง ข้อคำถามข้อนั้นก็สามารคนำมาใช้ได้ ในทางตรงข้ามข้อความที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำก็จะถูกตัดออก หลังจากการตัดข้อความดังกล่าวออกไปแล้ว ก็คำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมใหม่ เพื่อเก็บข้อความที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงไว้

การแปลความหมาย

เนื่องจากมาตรวัดทัศนคติแบบ Likert ใช้ในการพิจารณาคะแนนของผู้ตอบเป็นรายบุคคล โดยดูจากคะแนนรวมข้อคำถามทั้งฉบับเป็นตัวบ่งชี้ทัศนคติของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งการแปลความหมายนี้จะบอกได้เพียงว่า ผู้ตอบมีความรู้สึกอย่างมากกว่าที่จะทำการสรุปว่าเรามีความรู้สึกจริงๆ อย่างไร และในกรณีที่ผู้ตอบสองคนได้คะแนนเท่ากัน ไม่ได้หมายความว่าบุคคลทั้งสองมีทัศนคติที่เหมือนกัน ซึ่งจากข้อจำกัดดังกล่าว การแปลความหมายจากคะแนนที่ได้จากมาตรวัดทัศนคติแบบ Likert ส่วนมากจึงใช้การคิดคะแนนเฉลี่ย (mean) ของกลุ่มที่ศึกษา โดยพิจารณาว่าคะแนนเฉลี่ยตกอยู่ในส่วนใดของสเกล โดยดูจากคะแนนค่ากลางเป็นหลัก

ซึ่งในการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย” นี้ได้ใช้มาตรวัดทัศนคติแบบ Likert ในการสร้างข้อคำถาม ดังวิธีการที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์

การศึกษาเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีพัฒนาการมาตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1990 ถึงต้นศตวรรษ 2000 ของคริสต์ศักราช (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, 2546: 1) แต่เดิมมนุษย์จะดำรงอยู่เป็นกลุ่ม ที่มีความแตกต่างกันในลักษณะทางกายภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ ระบบความเชื่อแนวคิด และการประเพณีปฏิบัติตนต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันแล้วแต่บรรทัดฐานของสังคม

Fredrik B. (1969) (อ้างในวินิตี สันติวุฒิมณี, 2545:4) กล่าวว่า ความเป็นชาติพันธุ์เป็นสำนึกที่ถูกสร้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มชาติพันธุ์นั้นเป็นผู้เลือกอัตลักษณ์ต่างๆ เช่น ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย นิสัยการบริโภค และอื่นๆ มาบรรจุไว้ เพื่อแยกแยะให้เห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มตนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เรียกว่า พรมแดนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Boundary) นอกจากนี้ พรมแดนทางชาติพันธุ์ ที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์สร้างขึ้นไม่จำเป็นต้องมีความแน่นอนตายตัว หากสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นๆ จะเป็นผู้กำหนดพรมแดนทางชาติพันธุ์ร่วมกัน และจะใช้พรมแดนที่กำหนดขึ้นในการจำแนกตนเองออกจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (ม.ป.ป.: 187-195) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) ว่า เป็นกระบวนการแสดงความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชน แทนการจัดลำดับเชื้อชาติตามสีผิว ซึ่งถือเป็นกระบวนการกีดกันทางสังคม จากการศึกษาความเป็นชาติพันธุ์อย่างแพร่หลาย ทำให้เกิดแนวทางในการศึกษาและความเข้าใจถึงการแสดงความเป็นชาติพันธุ์ 3 แนวทาง คือ

แนวทางแรก คือ การศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะเป็นรากเหง้าดั้งเดิม (Primordialist View) โดยการมีพื้นฐานความเข้าใจความหมายของชาติพันธุ์ เรียกว่า สารัตถะนิยม (Essentialism) หมายถึงแนวความคิดที่ว่าชาติพันธุ์เป็นหน่วยทางสังคมที่มีเหง้ามาตั้งแต่ดั้งเดิม และเป็นลักษณะที่จริงแท้แน่นอน สามารถเห็นจริงได้โดยไม่ต้องพิสูจน์ ซึ่งหน่วยทางสังคมมีความมั่นคงและยั่งยืน อาจเปลี่ยนแปลงเฉพาะลักษณะภายนอก แต่แก่นแท้ของลักษณะดั้งเดิมจะไม่เปลี่ยนแปลง แนวทางนี้สามารถแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ความเข้าใจในเชิงชีววิทยา มองว่าความเป็นชาติพันธุ์ถูกกำหนดโดยกรรมพันธุ์และปัจจัยทางภูมิศาสตร์ มีพื้นฐานทางความคิดอยู่ที่ ความเป็นชาติพันธุ์มีต้นกำเนิดที่แน่นอนในพื้นที่แห่งหนึ่ง ที่มีลักษณะบริสุทธิ์ผุดผ่อง และได้สืบทอดกันมาผ่านทางกรรมพันธุ์ ในการยึดถือในความบริสุทธิ์ของกรรมพันธุ์ร่วมกันในกลุ่มชาติพันธุ์

ส่วน Harold Isaacs (1972) (อ้างในฉวีวรรณ ประจบเหมาะ, 2546: 12) กล่าวถึง basic identity หรือ ethnic identity ว่าเป็นอัตลักษณ์ที่ได้มาโดยกำเนิดจากการเป็นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง และเป็นพื้นฐานสำคัญให้มีความรู้สึกผูกพันกับคนอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และร่วมพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งสืบทอดอดีตและกำหนดสถานการณ์ปัจจุบัน และมีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์และชีวิตของบุคคล

2) ความเข้าใจในเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นการยึดมั่นอยู่กับวิถีชาวบ้าน (Folk) ในฐานะที่เป็นหน่วยรวมของสายเลือดกับผืนดิน เพราะยึดหลักความเป็นพี่น้องกันในชุมชน จนทำให้มองชาติพันธุ์ว่าเป็นกลุ่มคนที่พูดภาษาเดียวกัน และยอมรับในต้นกำเนิดร่วมกัน อีกทั้งยังรักษาประเพณีและวิถีชีวิตที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นได้ด้วยการมีข้อห้ามตามจารีตต่างๆ (อานันท์ กาญจนพันธุ์, ม.ป.ป.: 187-195)

แนวทางที่สอง คือ การศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะเป็นเครื่องมือสำหรับกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม (Instrumentalist Approach) จะเป็นการมองความเป็นชาติพันธุ์เสมือนหนึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง ทำให้มองความเป็นชาติพันธุ์ในเชิงหน้าที่ต่างๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วในสังคมหนึ่ง และถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างความเป็นตัวตนของกลุ่มชน เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกัน (อานันท์ กาญจนพันธุ์, ม.ป.ป.: 195)

ดังนั้น ความเป็นชาติพันธุ์มีลักษณะเป็นสถานภาพทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งมีได้ดำรงอยู่อย่างคงที่แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ทางโครงสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ ลักษณะทางชาติพันธุ์จึงไม่มีความหมายในตัวเอง อานันท์ (ม.ป.ป.: 190) ยังได้อ้างการศึกษาของ Edmund Leach เรื่อง Political Systems of Highland Burma (1954) สรุปได้ว่าในความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งกัน เป็นสิ่งที่กลุ่มชนต่างๆ พยายามดอกล้ำลักษณะทางชาติพันธุ์ของตน เพื่อเป็นเครื่องมือในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างกันและกัน ซึ่งคนๆ หนึ่งอาจมีสถานภาพทางสังคมได้หลายอย่างในขณะเดียวกัน ขึ้นอยู่กับว่าเขาสัมพันธ์กับใคร แสดงว่าลักษณะทางชาติพันธุ์นั้นเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

แนวทางที่สาม คือ การศึกษาความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความหมาย (Constructivist Theories) จะเริ่มต้นด้วยการปฏิเสธความคิดที่ยึดมั่นอยู่กับแก่นแท้อย่างไม่เปลี่ยนแปลง (Essentialism) โดยสิ้นเชิง เชื่อว่าชาติพันธุ์เป็นเพียงความสำนึกความเข้าใจหรือรูปแบบองค์กรทางสังคมที่ถูกสร้างความหมายขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดการแยกแยะผู้คนด้วยลักษณะต่างๆ ไปที่แสดงควมมีตัวตน ซึ่งกำหนดด้วยภูมิหลังบางอย่าง ตามบริบททางประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลง

อยู่ตลอดเวลา ในการศึกษาแนวนี้จะเป็นการทำความเข้าใจกับความหมายของชาติพันธุ์ในลักษณะที่เป็นกระบวนการสร้างความหมาย ซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ขึ้นมาแทนที่

ทวิช จตุรพฤกษ์ (2541: 38-39) อ้างถึงทัศนะของ Nicolas Tabb (1989) ว่าเป็น ว่าเป็นชาติพันธุ์ หมายถึง จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นจากสภาวะที่เกิดความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง โดยมีการสร้างตัวตนให้มีลักษณะเฉพาะ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์กับคนอื่นที่เกี่ยวข้องว่า เขาเป็นใคร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร เพื่อยืนยันการมีอำนาจในการควบคุมหรือกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง ดังนั้นความเป็นชาติพันธุ์จึงไม่ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ที่มักจะมองกันในด้านที่ตายตัว ได้แก่ เครื่องแต่งกาย ภาษา การอยู่ร่วมดินแดนเดียวกัน หรือการมีลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมบางอย่าง แต่จะพิจารณาจากการตีความประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของเผ่าพันธุ์ ซึ่งปรากฏอยู่ในตำนาน นิทาน และเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

วิลลาร์ด ทวีสิทธิ์ (2546: 27) ได้ให้ความหมายของความเป็นชาติพันธุ์ว่า ความเป็นชาติพันธุ์นั้นเป็นหลักการหรือแนวความคิดทางสังคมอันสลับซับซ้อน เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยนหรือสร้างเครื่องมือในการนิยามปัญหา และตีความประวัติศาสตร์ของตนเองมาโดยตลอดว่ามีความพ้องหรือต่างกับกลุ่มอื่นอย่างไรบ้าง

จากความหมายต่างๆ ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความเป็นชาติพันธุ์นั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานที่หลากหลาย เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ตำนาน นิทานพื้นบ้าน เป็นต้น เพื่อใช้ในการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มของตนกับกลุ่มอื่นที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา การบริโภค ฯลฯ ดังนั้นหากผู้ใดที่มีลักษณะเหล่านี้ที่แตกต่างไปจากตนหรือกลุ่มตน จึงกลายเป็นกลุ่มอื่นหรือชาติพันธุ์อื่นได้

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอคติและการดูถูกเพื่อนบ้าน

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2534, 84-90) ได้กล่าวถึงเรื่องอคติไว้ว่า เรื่องอคติก็รวมอยู่ในขอบข่ายของทัศนคติแขนงหนึ่ง แต่อคตินั้นจะเป็นตัวอย่างของทัศนคติที่รุนแรง โดยที่คนเรานั้นจะมีทั้งอคติในทางบวกและในทางลบต่อคนบางคนหรือบางกลุ่มได้ นอกจากนั้นอคติอาจมีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สิ่งที่ชอบมากที่สุดไปจนถึงไม่ชอบมากที่สุด แต่ในทางปฏิบัติอคติจะมีความหมายในทางลบ มีชอบช้อย่างกว้างขวาง และมักเป็นเรื่องการแบ่งแยกกลุ่มชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคนกลุ่มใหญ่มีอคติต่อชนกลุ่มน้อย หรือชนกลุ่มน้อยมีอคติต่อชนกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงสาเหตุการเกิดอคติว่ามีกระบวนการดังนี้

กระบวนการหนึ่งที่เป็นบ่อเกิดของอคติก็คือ กระบวนการเรียนรู้ภาพพจน์ (Stereotype) ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด เป็นการตัดสินและพยากรณ์ลักษณะนิสัยใจคอหรือลักษณะทางพฤติกรรมของผู้อื่น กลุ่มอื่น โดยอาศัยข้อมูลที่พบเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคมจะเห็นมโนภาพของสิ่งต่างๆ ตามที่เรารับรู้และกำหนดลักษณะที่แน่นอนให้ ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวอาจจะมีอิทธิพลเหนือกว่าหลักเกณฑ์ใดๆ ที่ใช้ในการประเมินบุคคล

การที่บุคคลมีจินตนาการเกี่ยวกับตนเอง (Self - image) หรือรับรู้ตนเองในทางที่ดีมาก จะทำให้บุคคลผู้นั้นรับรู้บุคคลอื่นผิดพลาดจากความเป็นจริงมาก และอาจจะแสดงการต่อต้านความคิดของผู้อื่นมากกว่าปกติ

บุคคลที่มีอคติในเรื่องเดียวกันจะรวมกลุ่มกันโดยแสดงปฏิกิริยาต่อคนนอกกลุ่ม หรือเกิดการคล้อยตาม (Conformity) กล่าวคือ การปฏิบัติตัวให้คล้อยตามกลุ่มเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดอคติอย่างอ่อน เป็นการแบ่งแยกที่เห็นได้ชัดและกลายเป็นการปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยอย่างไร้คุณธรรม เพราะฉะนั้นการคล้อยตามกลุ่มจึงทำให้อคติดำรงอยู่ได้อย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย

อคติสามารถเข้าครอบงำบุคคลได้ด้วยวิธีต่างๆ กัน และทำให้บุคคลมีพฤติกรรมค่อนข้างจะขาดเหตุผล ซึ่งในบางครั้งอาจรุนแรงมากเกินไปจนยากที่จะอธิบาย สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการชักจูงให้เกิดอคติคือ ลักษณะการโน้มน้าวใจ และการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งอาจหนุนให้คนมีพฤติกรรมที่รุนแรงได้ ตัวอย่างเช่น ชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการดูแลอยู่เสมอๆ ซึ่งถูกเปรียบเทียบโดยการหาความแตกต่างเชิงคุณภาพระหว่างพวกเรากับชนกลุ่มน้อย จึงเป็นการแบ่งแยกพวกเขาพวกเขาและตัดสินลักษณะและพฤติกรรมของเขา ซึ่งการขาดความรู้ในสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยนี้เป็นผลให้เกิดอคติขึ้นได้

นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงแนวทางในการเกิดอคติ ในแนวทางอื่นๆ ระหว่างบุคคลต่างกลุ่มได้กล่าวคือ

ความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ของกลุ่มชนจะมีขึ้นมาได้โดยการเปรียบเทียบหรือโดยการมีความสัมพันธ์กับพวกอื่น จึงทำให้เกิดการนิยาม 'ตัวเอง' และ 'คนอื่น' อีกทั้งในแนวทางการสร้างชาติไทยและกระแสชาตินิยมซึ่งมีอย่างต่อเนื่องเรื่อยมานั้น ได้ส่งเสริมทัศนคติแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางในหมู่คนไทย ทำให้มองประเทศเพื่อนบ้านอย่างแปลกแยกเป็นชนชาติอื่น เป็นศัตรูหรือต่ำต้อยด้อยกว่า (สุนทร ชุตินทรานนท์ และวิศนพร พวงพัฒน์, 2549: 87)

สุนทร ชุตินทรานนท์ (2549: 120-122) ได้กล่าวไว้ว่า ในกระบวนการจัดระบบองค์ความรู้อันหลากหลายเพื่อสร้างชีวิตประวัติของชนชาติขึ้นมานั้น มีเป้าประสงค์เบื้องต้นกระทำไปเพื่อให้มีประจักษ์พยานแสดงตัวตนของวีรชาติไทย แต่ขณะเดียวกันก็ได้ส่งผลข้างเคียงต่อการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศรอบข้างรัฐไทย ทั้งนี้เนื่องจากจิตสำนึกที่อยู่เบื้องหลังการสร้างประวัติศาสตร์ของชนชาติ นั้น

มุ่งแสดงให้เห็นถึงตัวตนของรัฐไทยที่ในด้านหนึ่งต้องผ่านมรสุมเพื่อปกป้องรักษาซึ่งเอกราชนับแต่แรกสถาปนารัฐ นั่นคือการต่อสู้ โดยเฉพาะการกอบกู้เอกราชจากการต้องตกเป็นเมืองขึ้นพม่าถึง 2 ครั้ง ตัวตนของรัฐไทยที่ถูกนำมาแสดงส่งผลโดยตรงต่อการปลุกฝังความรู้สึกรักและหวงแหนในเอกราชและอธิปไตยเท่าๆ กับเกิดความภูมิใจในเกียรติยศและความยิ่งใหญ่ของชาติ ผลที่ตามมาคือการสร้างภาพลักษณ์ของบ้านเมือง ชุมชน และผู้นำของรัฐรอบด้านในฐานะ “ฝ่ายธรรม” ซึ่งภาพลักษณ์นี้ถูกต่อยอดในกระบวนการสร้างชีวิตประวัตินับตั้งแต่ยุคแรกสถาปนารัฐชาติ สืบต่อมาถึงสมัยปัจจุบันผ่านกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม (Socialization) โดยการศึกษาในระบบเป็นสะพานปลุกฝังภาพลักษณ์นั้น และองค์ความรู้อื่นอันหลากหลายเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านที่ภาครัฐและเอกชนรับรู้และนำเข้าอย่างต่อเนื่องจากอดีตสืบทอดมาได้ลดทอนภาพฝ่ายธรรมที่ฝังแน่นอยู่ได้

กล่าวได้ว่าการจัดระบบองค์ความรู้ที่นำเข้าเพื่อสนองผลประโยชน์ภาครัฐในการสร้างชีวิตประวัตินั้นส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดภาพลักษณ์ในทางลบต่อประเทศรอบข้าง ซึ่งลัทธิชาตินิยมมีส่วนสำคัญในการสร้างจิตสำนึกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในรัฐและทำให้เกิดจิตสำนึกว่ามี ‘คนอื่น’ ที่อาจก่อปัญหาและเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งได้แก่ประชาคมของประเทศรอบข้างที่คอยมุ่งทำลายอิสรภาพของชาติไทย ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างเด่นชัดได้แก่เนื้อหาที่มีกล่าวไว้ในหนังสือ หลักไทย ของขุนวิจิตรมาตรา (รองอำมาตย์โท สง่า กาญจนพันธุ์) ซึ่งเป็นหนังสือได้รับพระราชทานรางวัลชั้นที่ 2 (พ.ศ. 2471) ความตอนหนึ่งในหนังสือระบุว่า “อิสรภาพของชาติไทยได้สลายไปหลายครั้ง แต่มีพระมหากษัตริย์เป็นหัวหน้ากู้ได้เสมอ โดยในยุคปัจจุบันประเทศไทยเสียอิสรภาพแก่พม่า 2 ครั้ง สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเป็นหัวหน้ากู้ได้คราวหนึ่ง พระเจ้ากรุงธนบุรีก็ได้คราวหนึ่ง” ดังนั้นองค์ความรู้เหล่านี้จึงเป็นองค์ความรู้ที่กำหนดภาพลักษณ์ตัวตนของฝ่ายธรรมให้กับสังคมไทยระยะยาวถึงปัจจุบัน

กรอบความคิดแบบชาตินิยมได้แปรออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจนคือความเคียดแค้นชิงชังต่อประเทศเพื่อนบ้าน ที่ชัดเจนที่สุดคือเรื่องพม่า เพราะในหลักการของความคิดชาตินิยมต้องมีศัตรูศัตรูทำให้เรารวมกัน และเคียดแค้นชิงชังเพื่อนบ้านอย่างประเทศพม่า (ธีรภาพ โลหิตกุล, 2546: 92)

สุนทร ชุตินทรานนท์ และรัตนพร พวงพัฒน (2549: 87-88) ได้กล่าวว่า ทิศนะความคิดแบบแปลกแยกแปลกหน้าของคนไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านในความเป็นคนต่างชาติ ต่างรัฐ ต่างประเทศ โดยถือเอาชนชาติเราดีและเหนือกว่าชนชาติอื่นนั้นคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ด้วยการส่งผ่านระบบการศึกษาในระบบที่รัฐจัดตั้งควบคุม โดยตำราเรียนได้ถูกนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ตั้งแต่สมัยรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สมัยรัฐบาลพลเรือนทหาร และเรื่อยมาจนถึงหลักสูตรการศึกษาในสมัยปัจจุบันโดยกระทรวงศึกษาธิการไทย เป็นเวลาเกือบร้อยปี

นิตยาภรณ์ พรหมปัญญา และวมาโนช พรหมปัญญา (2549: 128-170) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพม่าที่ถูกกล่าวถึงในแบบเรียนของไทย พบว่า แนวความคิดที่ได้ถูกถ่ายทอดผ่านหนังสือ

แบบเรียนที่ได้รับการปรับปรุงเนื้อหาเรื่อยมานั้น ได้พยายามสร้างคนไทยให้มีสำนึกของความเป็นชาติ ได้ทำความเข้าใจจักตัวตนว่ามาจากไหน คนไทยจึงได้เรียนรู้และซึมซับเรื่องของพม่าจากแบบเรียนที่มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับพม่าเอาไว้โดยสรุปคือ ประวัติศาสตร์ชาติในหนังสือแบบเรียนนั้น ชาติไทยดำรงอยู่ได้ตลอดมาด้วยการทำสงครามรักษาเอกราชเอาไว้ได้ และสร้างสมความเจริญสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันและสัมพันธ์กันอยู่กับ 3 เรื่อง คือ การต่อสู้ให้ได้เอกราชที่เสียไปคืนมา การต่อสู้เพื่อปกป้องเอกราช และการขยายอำนาจ ซึ่งทุกๆ เรื่องล้วนมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพม่าทั้งสิ้น โดยที่เน้นบทบาทของพม่าในฐานะที่เป็นผู้รุกรานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งจะนำเสนอพม่าในประเด็นของศัตรูของประวัติศาสตร์ชาติไทย อีกทั้งการนำเสนอที่ต้องการจะเน้นให้เห็นถึงคุณความดีและการสร้างวีรบุรุษของชนชาตินั้น ก็มักอิงอาศัยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพม่า ดังเช่นที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตร พ.ศ.2521 เรื่อง “ท้าวเทพกษัตรี (จัน) และท้าวศรีสุนทร (มุก)” ที่ได้ทำการปกป้องรักษาเอกราชของเมืองถลางไว้มิให้ข้าศึกซึ่งยกมาประชิดเมื่อ พ.ศ.2328 จนสามารถตีหักเอาพม่าแตกทัพไปได้ เป็นวีรกรรมที่ควรแก่การยกย่องสรรเสริญของชาวไทยทุกคน

นอกจากนี้พบว่า แม้เนื้อหาของหลักสูตรและหนังสือเรียนในแต่ละปีจะมีการปรับปรุงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพม่าตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา แต่โดยภาพรวมแล้วปรากฏว่ายังคงเนื้อหาเดิมไว้อย่างต่อเนื่องมิได้ขาดตกบกพร่องในเรื่องของช่วงเวลา มิได้ทำให้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์การเมืองมีความสำคัญลดลงไปเลย องค์ความรู้เกี่ยวกับพม่าที่แทรกอยู่ในการเรียนรู้เรื่องราวของตัวเราเอง ได้ถูกนำเสนอในลักษณะที่คล้ายกันคือ พม่าเป็นผู้รุกราน ถือได้ว่าเป็นความพยายามในการผลิตซ้ำที่ต่อเนื่อง อันมีผลอย่างสูงในการสร้างความรับรู้เกี่ยวกับพม่าในด้านความเป็นผู้รุกรานไทย

จากเนื้อหาของแบบเรียนที่ถูกถ่ายทอดมาให้คนไทยได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับประเทศพม่า ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทยกับพม่า และหนีไม่พ้นเรื่องประวัติศาสตร์ของการสงคราม ทำให้ภาพของพม่าในการรับรู้เบื้องต้นตั้งแต่ชั้นปฐมวัยของคนไทยนั้น เป็นภาพการเป็นศัตรูของคนไทยมาตั้งแต่อดีต เน้นขับให้ภาพลักษณ์ของชนชาติพม่าเป็นลบแก่สังคมไทย จนเกิดเป็นอคติขึ้นมาต่อชนชาติพม่าซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า อคติของของคนไทยที่มีต่อเพื่อนบ้านเป็นเรื่องที่มีมานาน การรับรู้ทัศนคติของคนในสังคมไทยนั้นมาจากกระบวนการศึกษาตั้งแต่เด็ก โดยผ่านทางตำราเรียน รวมทั้งการสืบทอดผลิตซ้ำความคิดเหล่านี้ผ่านบทละครการแสดง โดยเฉพาะละครอิงประวัติศาสตร์ รวมทั้งสื่ออื่น ๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และคำพูดจากผู้มีอำนาจหรือผู้มีบทบาทในสังคมที่ความคิดเห็นส่วนตัวได้รับการรายงานตามสื่อและงานเขียนต่างๆ ดังเช่น งานเขียนเรื่อง “พม่าเสียเมือง” โดย

หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้บรรยายถึงประวัติศาสตร์พม่าที่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตก ได้ทำให้ชาวไทยรู้สึกว่าการที่พม่าได้ทำไว้กับกรุงศรีอยุธยาตามมาทันทำให้ต้องตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษนั้นเป็นเรื่องที่สาสมแล้ว โดยสอดแทรกความคิดเห็นที่ให้ภาพความอ่อนด้อย ไร้เวลา เสื่อมทรามทางศีลธรรมต่าง ๆ นานาของกษัตริย์พม่า เป็นต้น (มุกหอม วงษ์เทศ, 2546 : 89-91) งานเขียนต่างๆ เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่ไม่ดีต่อพม่าได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้แล้วในการนำเสนอข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์ ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เกิดทัศนคติต่อเรื่องที่ต้องการนำเสนอได้ จากการศึกษาของพรพิมล ศรีโชติ และโอม เขียมละออบ (2549) เรื่อง "สื่อหนังสือพิมพ์ไทยกับการสร้างภาพลักษณ์อุษาคเนย์ กรณีศึกษา: การเสนอข่าวเกี่ยวกับพม่าของสื่อหนังสือพิมพ์ไทย" ได้วิเคราะห์ข่าวที่เกี่ยวกับพม่าที่ถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยสามฉบับคือ ไทยรัฐ มติชน และผู้จัดการรายวัน โดยแยกเป็นกรณีศึกษา 3 กรณีคือ ข่าววิกฤตการณ์ยึดสถานทูตพม่า ข่าวการยึดโรงพยาบาลราชบุรี และข่าวพม่าจับอาจารย์และนักศึกษาไทย พบว่า

"กรณีข่าววิกฤตการณ์ยึดสถานทูตพม่าเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2542 นั้นพบว่า จากกรณีนี้เองทำให้เกิดการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพม่าเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่นในกรณีของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจากเดิมมีข่าวเกี่ยวกับพม่ารวม 6 ข่าวในระยะเวลาระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พ.ศ.2542 เพิ่มเป็น 29 ข่าวในเดือนตุลาคม และ หนังสือพิมพ์มติชนมีการนำเสนอข่าวดังกล่าวมากที่สุดทั้งข่าวพาดหัวหน้าหนึ่งและข่าวหน้าใน ถึงการกระทำการของนักศึกษาพม่าในครั้งนี้ ผสมกับการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ได้ให้ภาพลักษณ์เชิงลบแก่พม่าแม้จะทำให้คนบางส่วนเห็นใจนักศึกษาพม่าอยู่บ้างก็ตาม แต่การที่นักศึกษาพม่าที่ได้นี้เข้ามาพักพิงอยู่ในประเทศไทยหากแต่กลับใช้แผ่นดินไทยเป็นพื้นที่ปฏิบัติการอย่างอุกอาจ ทำให้คนไทยส่วนหนึ่งมองว่านักศึกษากลุ่มนี้ออกคดียุญ"

กรณีข่าวการยึดโรงพยาบาลราชบุรีเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ.2543 นั้นพบว่า การนำเสนอข่าวมีลักษณะแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ ไทยรัฐ มุ่งเน้นการนำเสนอข่าวที่มีสีสัน ตื่นเต้น ใจปลุกเร้าเลียดรักชาติและความเป็นชาตินิยมเป็นหลัก ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนและผู้จัดการรายวัน มุ่งเน้นเนื้อหาวิชาการที่จะอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง ตลอดจนประเด็นที่เกี่ยวข้องทั่วไปอย่างไม่สอดแทรกทัศนคติส่วนตัว ซึ่งในช่วงเวลาระหว่างวันที่ 24 มกราคม ถึง 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543 นั้น มติชน มีการนำเสนอข่าวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพม่าถึง 68 ข่าว และผู้จัดการรายวันมีการนำเสนอประมาณ 30 ข่าว ความหลากหลายของการเสนอข่าวและความดีในการเสนอทำให้เข้าใจได้ว่า หากผู้อ่านได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับในช่วงระยะเวลานี้ ก็จะมีความรู้เกี่ยวกับกองกำลังชนกลุ่มน้อย การเมือง และเศรษฐกิจ

ของพม่า รวมทั้งความสัมพันธ์ไทยกับพม่าในปริมาณที่มากพอที่จะติดตามความเคลื่อนไหวของประเด็นต่างๆ นี้ในอนาคตได้เพียงพอ

กรณีชาวพม่าจับกุมอาจารย์และนักศึกษาไทย ซึ่งเกิดจากการที่รัฐบาลพม่าได้จับกุมชาวต่างชาติจำนวน 18 คน ที่เข้าไปเคลื่อนไหวด้านการเมืองที่กรุงย่างกุ้งในวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2541 ซึ่งในจำนวนนี้มีชาวไทยอยู่ 3 คน พบว่า จำนวนการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ ระหว่างวันที่ 11-17 สิงหาคม พ.ศ. 2541 มีทั้งหมดเพียงแค่ 10 ชิ้น และการนำเสนอข่าวค่อนข้างมุ่งเน้นที่ประเด็นของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าการเน้นอารมณ์ความรู้สึก และในเรื่องของรูปแบบและภาษาของการรายงานข่าวนั้นก็มักใช้ภาษาและถ้อยคำที่ระมัดระวัง ไม่แสดงความรู้สึกหรือทัศนคติเข้าไปประกอบด้วย ซึ่งแตกต่างจาก 2 กรณีศึกษาแรกอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะในกรณีหลังนี้ฝ่ายไทยเป็นผู้กระทำผิดต่อพม่า ดังนั้นสื่อไทยจึงค่อนข้างระมัดระวังในการเสนอข่าว แต่ก็ยังพอบทความลำเอียงได้บ้างใน มติชน และหนังสือพิมพ์ในเครืออย่าง ข่าวสด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดของสัมพันธ์ภาพระหว่างไทยกับพม่าแล้ว ไทยนั้นต้องเป็นฝ่ายถูกอยู่เสมอ ในขณะที่พม่านั้นก็ต้องเป็นฝ่ายผิดอยู่เสมอเช่นกัน"

กล่าวโดยสรุป ภาพลักษณ์ของพม่าในการรับรู้ของคนไทยนั้นได้ถูกประทับอย่างลึกซึ้งซึ่งจนยากที่จะลบเลือนไปจากจิตสำนึกของสังคมไทย อันเป็นภาพลักษณ์ที่เป็นศัตรูอย่างถาวรของไทย เพราะแม้แต่ในเหตุการณ์ที่ดูเสมือนว่าไทยเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำ เพราะเป็นฝ่ายผิดกติกาและมารยาทสังคมก็ตาม หากแต่ในการอธิบายนำเสนอและการสื่อของหนังสือพิมพ์ก็ยังหาพื้นที่ให้ไทยได้แสดงปมเชิงได้ อยู่ดี แสดงให้เห็นว่าองค์ความรู้ชุดเดิมที่เราได้จากโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นั้นยังคงประทับแน่นอยู่ในจิตสำนึกของไทยอย่างไม่รู้ลืม ซึ่งสื่อหนังสือพิมพ์ไทยก็ไม่ได้อยู่ในข่ายยกเว้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่เราจะได้เห็นการแสดงอาการโกรธแค้น ชิงชัง และรังเกียจเหยียดหยามพม่าได้ในเกือบทุกกรณีโดยเฉพาะในทุกๆ เรื่องที่ไทยได้เข้าไปสัมพันธ์กับพม่า ไม่ว่าจะเราจะเป็นฝ่ายผิดหรือฝ่ายถูก เราจะมีชุดอธิบายที่สามารถเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะซึ่งเป็นฝ่ายธรรมของพม่าได้อยู่เสมอ

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2541:12) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพม่านั้นมีน้อยมากและความรู้อันน้อยนิดนี้ก็ยังมีทั้งอคติและอวิชชา มองจากทางฝ่ายเราด้านเดียว และมองจากเปลือกภายนอกมองในแง่ของความสำเร็จของไทยโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจการตลาด หรือทุนนิยม ในขณะเดียวกันก็มองเห็นแต่ความล้มเหลวของพม่าที่ล้มล้างและยากจน

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความมีอคติต่อประเทศและคนพม่านั้นได้เริ่มต้นมาจากกระบวนการทางสังคมหลายๆ ประการที่ประกอบเข้าด้วยกัน เช่น การศึกษา การกล่อมเกลาทางสังคม การผลิตซ้ำในหลากหลายรูปแบบจากสื่อต่างๆ ที่ตอกย้ำให้คนไทยรับรู้เรื่องราวของประเทศ

และคนพม่าที่โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในด้านลบอยู่เสมอๆ จึงทำให้ทัศนคติ ความรู้สึกส่วนใหญ่ของคนไทยเมื่อมองกลุ่มคนเหล่านี้เป็นไปในด้านลบตามไปด้วย จนทำให้เกิดความมีอคติและมีความคิดที่ดูถูกประเทศเพื่อนบ้านและคนที่มีเชื้อชาติพม่า

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ทบทวนวรรณกรรมแยกตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

ในการวิจัยเรื่องทัศนคตินั้นมีปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติหลากหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทัศนคติที่ผ่านมา จึงทำให้พบปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อทัศนคติและนำมาซึ่งการตั้งสมมติฐานที่เหมาะสมกับการศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" ในครั้งนี้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางประชากร

1. เพศ

เนื่องจากผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันในด้านสรีระร่างกายและในทางสังคมจึงทำให้อาจมีพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติแตกต่างกันไป เพศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติ โดยจากงานของ เขียน ธีระวิทย์ (2521) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับออสเตรเลียในทศวรรษของคนไทย" พบว่าโดยทั่วไปแล้วเพศชายมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศออสเตรเลียมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ คณาจารย์ในแผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2521) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ในทศวรรษของคนไทย" พบว่าโดยทั่วไปแล้วเพศชายมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศจีนมากกว่าเพศหญิง และจากการศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศสหพันธมาเลเซีย" ก็พบว่าเพศชายมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศมาเลเซียมากกว่าเพศหญิงเช่นกัน (วินัย ศุภวรรณพัฒน์, 2522: 244)

จากผลการศึกษาข้างต้นนั้นชี้ให้เห็นว่า เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องทัศนคติ ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง"

2. อายุ

ในแต่ละสังคมจะประกอบไปด้วยสมาชิกในวัยต่างๆ เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ หรือวัยชรา แต่ละกลุ่มแต่ละวัยจะมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความเชื่อ และพฤติกรรมที่เป็นของกลุ่มแตกต่างกัน

ไปจากกลุ่มคนในวัยอื่นๆ ได้ตั้งที่เจลิมีชัย ผิวเรื่องนนท์ (2522: 210) ได้ศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่" พบว่าผู้ที่อยู่อาศัยในจังหวัดนครพนมและจังหวัดมหาสารคามนั้น ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศเวียดนามและชาวญวนอพยพมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

นอกจากนี้ในงานของ เพราพรรณ โกมลมาลย์ (2511: 51) พบว่า นักเรียนที่มีอายุอยู่ในกลุ่มน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมีทัศนคติที่ดีต่อชาวอเมริกันมากกว่านักเรียนที่มีอายุมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

จากการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติของบุคคล โดยที่กลุ่มบุคคลที่มีอายุน้อยกว่ามักจะมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลต่างเชื้อชาติมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า จึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "กลุ่มอายุที่น้อยกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่ากลุ่มอายุที่มากกว่า"

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

3. ระดับการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติของบุคคล โดยบุคคลซึ่งมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นก็อาจมีทัศนคติที่แตกต่างกันได้ จากการศึกษาของเจลิมีชัย ผิวเรื่องนนท์ (2522: 210) ได้ทำการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศเวียดนามและชาวญวนอพยพมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เยียน อีระวิทย์ (2521) ที่ได้ข้อสรุปว่า ระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศออสเตรเลียมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

นอกจากนี้จากการศึกษาของท่านอื่นๆ ก็พบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีกว่าอีกหลายท่าน เช่นทัศนคติของคนไทยที่มีต่อประเทศจีน (คณาจารย์ในแผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521) และทัศนคติคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศไทยนั้น ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าก็มีทัศนคติที่ดีกว่าเช่นกัน (วินัย คุรวรรณพัฒน์, 2522: 246)

การศึกษาในเรื่องต่างๆ ข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญส่งผลต่อทัศนคติของบุคคลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างจากตน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า"

4. รายได้

ระดับรายได้ นอกจากจะเป็นตัวกำหนดสถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคลแล้ว ผู้ที่มีระดับรายได้สูงหรือผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ย่อมมีโอกาสและทางเลือกในการดำรงชีวิตได้มากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า ซึ่งสุพัตรา สุภาพ (2522) (อ้างใน รุ่งทิพย์ พานิช, 2543: 18) กล่าวว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์ การเรียนรู้และโอกาสในสังคมแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะส่งผลให้มีความเห็น ทศนคติในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันด้วย

การศึกษาของ สุภาพงค์ ระววยทรง (2535) เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ และทัศนคติต่อการเสนอข่าวต่างประเทศทางสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร" พบว่า ผู้มีรายได้สูงกว่าจะมีทัศนคติเกี่ยวกับข่าวต่างประเทศในทางบวกมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคล ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "ผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า"

5. อาชีพ

กลุ่มคนที่มีอาชีพแตกต่างกันนั้นอาจส่งผลให้ทัศนคติต่อเรื่องต่างๆ ที่แตกต่างกันได้ โดย กองวิจัยสังคมศาสตร์ (2511: 156) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยบางกลุ่มที่มีต่อทหารอเมริกันที่ประจำในประเทศไทย" พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอาชีพประกอบธุรกิจและค้าขายโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ทางการเงิน หรือทางเศรษฐกิจจากการที่ทหารอเมริกันมาประจำอยู่ในประเทศไทยจะมีทัศนคติที่ดีต่อทหารอเมริกันมากกว่าผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มที่กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจและการค้า จะมีทัศนคติต่อคนต่างกลุ่ม ต่างชาติดีกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ เนื่องจากได้รับผลประโยชน์โดยตรงด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ"

6. พื้นที่ที่อยู่อาศัย

พื้นที่ที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งผลให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกันได้ โดย เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์ (2522: 210) ได้ศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่" พบว่า ประชากรในพื้นที่จังหวัดนครพนมที่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่มาก มีทัศนคติไม่ดีต่อชาวเวียดนามอพยพมากกว่าประชากรในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามที่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่น้อย

จากการศึกษาข้างต้นพบว่า คนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีคนต่างเชื้อชาติอพยพเข้ามาอยู่กับพื้นที่ที่ไม่มีคนต่างเชื้อชาติอพยพเข้ามาอยู่นั้นมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ดังนั้นปัจจัยด้านพื้นที่นั้นจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ จึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานหลักได้ว่า "ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า"

7. เขตที่อยู่อาศัย

บุคคลที่อยู่อาศัยในเขตที่อยู่อาศัยต่างกัมนั้นอาจส่งผลให้มีทัศนคติที่แตกต่างกันได้ โดย กองวิจัยสังคมศาสตร์ (2511: 156) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยบางกลุ่มที่มีต่อทหารอเมริกันที่ประจำในประเทศไทย" พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลจะมีทัศนคติที่ดีต่อทหารอเมริกันมากกว่าผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล

การศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย คุรวรรณพัฒน์ (2522: 246) ที่พบว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศมาเลเซียมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล เช่นกัน

ปัจจัยด้านเขตที่อยู่อาศัยนี้จึงมีความสำคัญและส่งผลต่อทัศนคติ ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล"

8. ประสบการณ์การย้ายถิ่น

ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการย้ายถิ่นนั้นอาจส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความคิดเห็น หรือทัศนคติต่อการมองคนที่อพยพย้ายถิ่นด้วยกันได้แตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ได้ ดังเช่น Kaise, Ryoko (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ผู้อพยพไทยใหญ่ในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า: การตั้งถิ่นฐานและกระบวนการผสมผสานกลมกลืน, พ.ศ. 2505-2540" พบว่าชาวบ้านในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมองเห็นและสนองตอบต่อการหลั่งเข้ามาของผู้อพยพด้วยทัศนคติที่ดีมากกว่ารัฐบาลไทย โดยที่ชาวบ้านซึ่งเคยอพยพย้ายถิ่นมาก่อนนั้นส่วนใหญ่มีความเห็นอกเห็นใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้อพยพมากกว่าผู้ที่ไม่เคยอพยพย้ายถิ่นเลย

สรุปได้ว่าประสบการณ์ในการอพยพย้ายถิ่น เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติ ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า "ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ น่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่"

9. ปัจจัยด้านประสบการณ์

ประสบการณ์ ความสัมพันธ์ ความใกล้ชิด ความเกี่ยวข้องหรือการปะทะสังสรรค์ของบุคคลในระดับที่แตกต่างกันที่มีต่อเรื่องต่างๆ นั้น อาจส่งผลให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างจากบุคคล

อื่นๆ ได้ โดยกองวิจัยสังคมศาสตร์ (2511: 157) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทหารอเมริกันมากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อทหารอเมริกันมากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทหารอเมริกันน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เชียน วีระวิทย์, อติศร เสมแก่น และ ทานตะวัน มโนรมย์ (2544) พบว่า คนลาวที่มีความคุ้นเคย พบปะ และปะทะสังสรรค์กับคนไทยในระดับที่มากกว่านั้น จะมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยและประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีความคุ้นเคย พบปะ และปะทะสังสรรค์กับคนไทยในระดับที่น้อยกว่า

นอกจากนั้นในการศึกษาของ เพราพรรณ โกมลมาลย์ (2511: 50) ได้ทำการพบว่านักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวอเมริกัน มีทัศนคติต่อชาวอเมริกันดีกว่านักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวอเมริกัน สอดคล้องกับ เตือนใจ กุญชร ณ อยุธยา (2517: 99) ได้ศึกษาพบว่า การที่ชาวเขา ได้มีโอกาสสังสรรค์กับคนไทยในด้านใดก็ตาม จะส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อคนไทยเพิ่มขึ้น

จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านประสบการณ์นี้มีความสัมพันธ์กับเรื่องทัศนคติเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า “ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับคนพม่ามากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับคนพมาน้อยกว่า”

10. ปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสาร

การได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้บุคคลเกิดทัศนคติที่แตกต่างกันได้ โดยกองวิจัยสังคมศาสตร์ (2511: 157) ได้ศึกษาพบว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับประเทศอเมริกาและทหารอเมริกันที่ประจำในประเทศไทยมากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารน้อยกว่า และจากการศึกษาของ วันทนา สุรชีวิน (2541) ก็พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคนไทยและประเทศไทยมากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารน้อยกว่าเช่นกัน

จากการศึกษาข้างต้นพบว่าปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับทัศนคติของบุคคล ดังนั้นจึงนำมาสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า “ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า”

2.3.2 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สุภาวงศ์ จันทวานิช และคณะ (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การสำรวจทัศนคติของเยาวชนไทยที่มีต่อประเทศญี่ปุ่นและประเทศในประชาคมอาเซียน” พบว่า เยาวชนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์เป็นลำดับต้นๆ และเป็นประเทศที่เยาวชนเห็นว่า มีสภาพสังคม เศรษฐกิจ

และการเมืองในระดับค่อนข้างดี ส่วนทัศนคติของเยาวชนไทยที่มีต่อประเทศอื่นๆ นั้นพบว่าประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน เป็นประเทศที่เยาวชนมีทัศนคติที่ตรงลงมา และประเทศฟิลิปปินส์นั้น เยาวชนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศนี้เป็นลำดับสุดท้ายโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ข้างต้น

เมือง พรหมเกษา (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการให้บริการของตำรวจท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณี กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว" พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการของตำรวจท่องเที่ยวในระดับสูง และพบว่าปัจจัยด้านเพศ อายุ ภูมิลำเนา อาชีพ จำนวนครั้งที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีผลต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยว ส่วนระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวนครั้งที่มาติดต่อกับแผนกรับคำร้องทุกข์ของตำรวจท่องเที่ยวไม่มีผลต่อทัศนคตินักท่องเที่ยว

เอก มงคล (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดระนองต่อผลกระทบของแรงงานพม่าในด้านเศรษฐกิจและสังคม" พบว่าความแตกต่างทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมไม่มีผลต่อทัศนคติที่มีผลกระทบดังกล่าว นั่นคือ ทั้งชนชั้นกลางที่มีรายได้สูงมีระดับการศึกษาสูงตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเมืองต่ำกว่า 10 ปี หรือมิใช่ชาวระนองโดยกำเนิด และชนชั้นล่างที่มีรายได้ต่ำ มีระดับการศึกษาต่ำ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่และอยู่มานานกว่า 10 ปี หรือเป็นชาวระนองโดยกำเนิด ต่างเห็นว่า ผลกระทบของการใช้แรงงานพม่าในทางบวกด้านเศรษฐกิจคือ ทำให้การลงทุนเพิ่มมากขึ้น ด้านสังคมคือ ทำให้การบริการสาธารณสุขขยายมากขึ้นและการสร้างสวัสดิภาพและความปลอดภัยเพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบในทางลบด้านเศรษฐกิจคือโอกาสการจ้างงานของแรงงานพื้นเมืองลดลง ด้านสังคมคือ เกิดปัญหาโรคติดต่อ ปัญหาอาชญากรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินน้อยลง ทัศนคติที่แตกต่างกันของประชาชนระนองมีเพียงประการเดียวคือ ความจำเป็นในการใช้แรงงานพม่า ชนชั้นกลางเห็นว่ามี ความจำเป็นและมีความต้องการใช้แรงงานพม่า ส่วนชนชั้นล่างเห็นไปในทางตรงข้าม

เบญจวรรณ อุปัทมา (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การสะท้อนภาพกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทยของหนังสือพิมพ์รายวัน" พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพม่านั้น ชาวพม่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ให้ภาพเชิงลบมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวันเชิงคุณภาพอย่างมติชน หรือหนังสือพิมพ์รายวันเชิงปริมาณอย่างไทยรัฐ ในสัดส่วนถึงร้อยละ 67.5 และ 59.6 ตามลำดับ

ผดุงศักดิ์ กิจวานิชจร (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีต่อการประกอบอาชญากรรมของชาวพม่า : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี" พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนมีความคิดเห็นต่อการประกอบอาชญากรรมของชาวพม่าว่าอยู่ในระดับสูง คือคดีปล้นทรัพย์ ลักทรัพย์ ทำร้ายนายจ้าง หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย กลุ่มประชากรจำนวนมากที่สุดเห็นว่า ควรมีบทลงโทษอย่างเด็ดขาดกับผู้บุกรุก

ชาวพม่าและผู้ที่มีความช่วยเหลือและความคิดเห็นเรื่องมาตรการในการป้องกันและปราบปรามเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนเห็นด้วยกับมาตรการของรัฐที่พยายามผลักดันชาวพม่าออกจากไทย แต่มาตรการของรัฐและการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ยังไม่เข้มงวดพอที่จะคุมชาวพม่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นว่าอาชญากรรมที่เกิดจากการกระทำของชาวพม่า เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐและคนไทยทุกคนต้องร่วมกันป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สุวิทย์ สัจจาสิทธิ์, พันตรี (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในพื้นที่จังหวัดระนอง" พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในพื้นที่จังหวัดระนอง ส่งผลกระทบทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับสูง โดยมีปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามาทำงานอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูต่อแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ได้แก่ อายุ สถานภาพ สมรส รายได้ ระยะเวลารับราชการ และประสบการณ์ในการจ้างแรงงานต่างด้าว ส่วนเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และ วิชาที่สอน เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็น

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา จึงได้นำมาประมวลและกำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" โดยแยกเป็นปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดที่ได้นำเสนอ จะสามารถตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 10 ข้อได้แก่

1. เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง
2. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีอายุที่มากกว่า
3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า
4. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า
5. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ
6. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า
7. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่น่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่
9. ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า
10. ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมามากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าน้อยกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" มีขั้นตอนในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษา
2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบผสมระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักในการศึกษา และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเอกสารเป็นส่วนเสริม โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา การทดสอบเครื่องมือ การเก็บและการจัดการข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ทั้งนี้เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดไม่เป็นสัดส่วน (disproportional) โดยการแบ่งกลุ่ม ตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มโดยใช้จังหวัดเป็นเกณฑ์

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยค้างนี้ เลือกจากจำนวนจังหวัดที่มีอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยทั้งสิ้น 17 จังหวัด และนำทั้ง 17 จังหวัดมาแบ่งกลุ่มตามสถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าโดยอ้างอิงจากสถิติปี พ.ศ. 2548 (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2548) แบ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากและน้อย โดยใช้จำนวนคนเป็นเกณฑ์ คือจังหวัดที่มีจำนวนสถิติจดทะเบียนแรงงานชาวพม่ามากกว่า 1,000 คน ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก และจังหวัดที่มีสถิติจดทะเบียนแรงงานชาวพมาน้อยกว่า 1,000 คน ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ แม่ฮ่องสอน และลำพูน
2. กลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อย ได้แก่ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุทัยธานี และอุตรดิตถ์

จากนั้นได้ทำการเลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มมากลุ่มละ 2 จังหวัด โดยใช้วิธีการแบบเจาะจงในการเลือกจังหวัดโดยใช้เกณฑ์จำนวนประชากรชาวพม่า ความสำคัญของพื้นที่จังหวัดนั้นๆ ประวัติศาสตร์ และลักษณะเฉพาะของแต่ละจังหวัด จึงได้ตัวแทนจังหวัดคือ

1. กลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ได้แก่ เชียงใหม่ และตาก
2. กลุ่มจังหวัดที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อย ได้แก่ พิษณุโลก และสุโขทัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในจังหวัดตาก เชียงใหม่ สุโขทัย และพิษณุโลก สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก่อนคือ จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มจากประชากรทั้งหมดเท่าใด ซึ่งพบว่า จากสถิติประชากรซึ่งสำรวจ ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543 เป็นดังนี้คือ จังหวัดตากมีประชากรทั้งสิ้น 486,146 คน จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรทั้งสิ้น 1,500,127 คน จังหวัดสุโขทัยมีประชากรทั้งสิ้น 593,264 คน และจังหวัดพิษณุโลกมีประชากรทั้งสิ้น 792,678 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544) รวมเป็นประชากรที่ใช้สุ่มทั้งสิ้น 3,372,215 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่มาก ดังนั้นจึงใช้สูตรในการสุ่มเลือกตัวอย่างเพื่อนำมาเป็นตัวแทนของทั้งสองกลุ่มจังหวัด โดยใช้สูตรของ Yamane คือ

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดความคลาดเคลื่อนไว้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือ 0.05 ขนาดของตัวอย่าง

จากนั้นนำมาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 399.95 นั่นคือประมาณ 400 คน อย่างไรก็ตามตัวเลขนี้เป็นตัวเลขโดยประมาณ เนื่องจากจำนวนประชากรทั้งหมดได้ทำการสำรวจไว้ตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2543 เพื่อให้มีความเชื่อถือได้เพิ่มขึ้น จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างขึ้นอีก

โดยคำนวณจากอัตราส่วน 1 : 15,000 ของประชากรทั้งหมดได้ 224.81 คือประมาณ 225 คน จึงนำมารวมกับกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตร เป็นจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 625 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 จังหวัดออกเป็นกลุ่มใหญ่ ได้ 4 กลุ่ม คือจังหวัดละกลุ่ม ในขั้นนี้ได้เฉลี่ยจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรจริงในแต่ละจังหวัด โดยการเลือกสุ่มตัวอย่างตามพื้นที่ (Area Sampling) ได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนตัวอย่าง
เชียงใหม่	1,500,127	278
ตาก	486,146	90
สุโขทัย	593,264	110
พิษณุโลก	792,678	147
รวม	3,372,215	625

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มเลือกตัวอย่างจากอำเภอต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัดที่มีจำนวนอำเภอและกิ่งอำเภอไม่เท่ากัน จึงใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการเขียนชื่ออำเภอทั้งหมดในแต่ละจังหวัด แล้วจับสลากแบบไม่ใส่คืนเลือกมาจังหวัดละ 3 อำเภอ (Simple Random Sampling Without Replacement) โดยใช้ข้อมูลข้อมูลพื้นฐานของแต่ละจังหวัด อำเภอ และตำบล (รักบ้านเกิด, 2548) ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือเมืองเชียงใหม่ จอมทอง แม่แจ่ม เชียงดาว ดอยสะเก็ด แม่แตง แม่ริม สะเมิง ฝาง แม่ฮาย พร้าวกวาง หางดง สันป่าตอง สันกำแพง สันทราย ฮอด ดอยเต่า อมก๋อย สารภี เวียงแหง ไชยปราการ แม่วาง กิ่งอำเภอแม่ออน และกิ่งอำเภอ ดอยหล่อ เมื่อทำการจับสลากแล้วได้อำเภอเมืองเชียงใหม่ หางดง และสันกำแพง เป็นตัวแทน

จังหวัดตาก แบ่งเขตการปกครองเป็น 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือเมืองตาก บ้านตาก สามเงา แม่ระมาด ท่าสองยาง แม่สอด พบพระ อุ้มผาง และ กิ่งอำเภอวังเจ้า เมื่อทำการจับสลากแล้วได้อำเภอเมืองตาก บ้านตาก และแม่สอด เป็นตัวแทน

จังหวัดสุโขทัย แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 อำเภอ คือเมืองสุโขทัย บ้านด่านลานหอย คีรีมาศ กงไกรลาส ศรีสัชนาลัย ศรีสำโรง สวรรคโลก ศรีนคร และทุ่งเสลี่ยม เมื่อทำการจับสลากแล้วได้อำเภอบ้านด่านลานหอย ศรีสำโรง และสวรรคโลก เป็นตัวแทน

จังหวัดพิษณุโลก แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 อำเภอ คือเมืองพิษณุโลก นครไทย ชาติตระการ บางระกำ บางกระทุ่ม พรหมพิราม วัดโบสถ์ วังทอง และเนินมะปราง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้อำเภอเมืองพิษณุโลก บางระกำ และวังทอง เป็นตัวแทน

เมื่อได้อำเภอตัวแทนแล้วนำจำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดมากระจายตามจำนวนประชากรที่มีอยู่ตามสถิติในแต่ละอำเภอตัวอย่างได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดจำแนกตามอำเภอ

จังหวัด	อำเภอ	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง
เชียงใหม่ (278)	เมืองเชียงใหม่	248,479	178
	หางดง	66,795	48
	สันกำแพง	72,253	52
	รวม	(387,527)	(278)
ตาก (90)	เมืองตาก	99,211	35
	บ้านตาก	47,427	17
	แม่สอด	106,413	38
	รวม	(253,051)	(90)
สุโขทัย (110)	บ้านด่านลานหอย	41,906	23
	ศรีสำโรง	70,140	39
	สวรรคโลก	86,570	48
	รวม	(198,616)	(110)
พิษณุโลก (147)	เมืองพิษณุโลก	246,772	81
	บางระกำ	88,946	29
	วังทอง	112,711	37
	รวม	(448,489)	(147)
รวมทั้งหมด			625

ขั้นตอนที่ 4 ทำการสุ่มเลือกตัวอย่างจากตำบลต่างๆ ในแต่ละอำเภอ โดยใช้วิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืนเลือกมาอำเภอละ 3 ตำบล และนำจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ของแต่ละอำเภอตามตารางข้างต้นมาแบ่งเป็นกลุ่มย่อยในแต่ละตำบลโดยใช้จำนวนเฉลี่ยอย่างง่าย หากจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ในอำเภอใดเฉลี่ยแล้วไม่ลงตัวในทุกตำบลของอำเภอนั้น ๆ ก็ให้นำ

จำนวนที่เกินมาบวกเพิ่มครั้งละ 1 ตัวอย่างให้กับตำบลที่จับสลากได้เป็นตำบลแรกของแต่ละอำเภอตามลำดับ ได้ตำบลและจำนวนตัวอย่างดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่

1. อำเภอเมืองเชียงใหม่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 16 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 178 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ ตำบลพระสิงห์ 60 ตัวอย่าง ตำบลหนองป่าครั่ง 59 ตัวอย่าง และ ตำบลสุเทพ 59 ตัวอย่าง

2. อำเภอหางดง แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 48 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลบ้านปง 16 ตัวอย่าง ตำบลขุนคอง 16 ตัวอย่าง และตำบลหารแก้ว 16 ตัวอย่าง

3. อำเภอสันกำแพง แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 52 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลสันกำแพง 18 ตัวอย่าง ตำบลร้องวัวแดง 17 ตัวอย่าง และตำบลหัวทราย 17 ตัวอย่าง

จังหวัดตาก

1. อำเภอเมืองตาก แบ่งเขตการปกครองเป็น 14 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 35 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลระแหง 12 ตัวอย่าง ตำบลเชียงเงิน 12 ตัวอย่าง และตำบลหัวเดียด 11 ตัวอย่าง

2. อำเภอบ้านตาก แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 17 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลตากตก 6 ตัวอย่าง ตำบลทุ่งกระเชาะ 6 ตัวอย่าง และตำบลท้องฟ้า 5 ตัวอย่าง

3. อำเภอแม่สอด แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 38 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลแม่ตาว 13 ตัวอย่าง ตำบลแม่ปะ 13 ตัวอย่าง และตำบลแม่สอด 12 ตัวอย่าง

จังหวัดสุโขทัย

1. อำเภอบ้านด่านลานหอย แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 23 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลบ้านด่าน 8 ตัวอย่าง ตำบลวังตะคร้อ 8 ตัวอย่าง และตำบลลานหอย 7 ตัวอย่าง

2. อำเภอศรีสำโรง แบ่งเขตการปกครองเป็น 14 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 39 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลศรีสำโรง 13 ตัวอย่าง ตำบลคลองตาล 13 ตัวอย่าง และตำบลวังลึก 13 ตัวอย่าง

3. อำเภอสวรรคโลก แบ่งเขตการปกครองเป็น 14 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 48 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลในเมือง 16 ตัวอย่าง ตำบลคลองกระจง 16 ตัวอย่าง และตำบลเมืองสวรรคโลก 16 ตัวอย่าง

จังหวัดพิษณุโลก

1. อำเภอเมืองพิษณุโลก แบ่งเขตการปกครองเป็น 20 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 81 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลจอมทอง 27 ตัวอย่าง ตำบลบ้านคลอง 27 ตัวอย่าง และตำบลวัดจันทร์ 27 ตัวอย่าง

2. อำเภอบางระกำ แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 29 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลนิคมพัฒนา 10 ตัวอย่าง ตำบลบางระกำ 10 ตัวอย่าง และตำบลบ่อทอง 9 ตัวอย่าง

3. อำเภอวังทอง แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 37 ตัวอย่าง เมื่อทำการจับสลากแล้วได้ตำบลบ้านกลาง 13 ตัวอย่าง ตำบลวังทอง 12 ตัวอย่าง และตำบลแก่งโสภา 12 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 ทำการสุ่มเลือกตัวอย่างในแต่ละตำบลที่มีจำนวนหมู่บ้านไม่เท่ากัน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง นั่นคือหมู่บ้าน 1 ของแต่ละตำบลก่อน ถ้าหากว่าพื้นที่หมู่บ้าน 1 ของแต่ละตำบลนั้นเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยากแล้วจะทำการเลือกพื้นที่ของหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งของที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแทนเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล จากนั้นจึงทำการเลือกบ้านเลขที่ในการสัมภาษณ์ในแต่ละตำบล โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ ชนิดการสุ่มตามสะดวกหรือบังเอิญ (convenience or accidental sampling) ในการเก็บข้อมูล โดยคำนึงถึงโอกาสในการเก็บข้อมูลและความใกล้เคียงของสถานที่ตั้งครัวเรือน หากจำนวนตัวอย่างที่ต้องการยังได้ไม่ครบหรือไม่สามารถให้ข้อมูลได้ จะทำการเลือกสัมภาษณ์ผู้ที่พักอาศัยในครัวเรือนใกล้เคียงลำดับถัดไปแทนจนครบจำนวนตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละตำบล

ผู้ที่เป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถามนั้น จะเลือกจากผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรส ชายโสดหรือหญิงโสด ที่มีบทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจภายในบ้านแทนหัวหน้าครัวเรือนได้และอายุเกินกว่า 20 ปีขึ้นไปเท่านั้น ในกรณีที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้จะทำการติดต่อและเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์ที่อยู่ในลำดับถัดไปแทน

ส่วนวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้นได้ใช้วิธีการศึกษาแบบเจาะจง โดยเลือกตัวอย่างจากผู้ทำงานที่ต้องข้องเกี่ยวกับคนสัญชาติพม่า เช่น ผู้ประกอบการ นายจ้างของแรงงานสัญชาติพม่า เจ้าหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดตัวอย่าง โดยจะติดต่อขออนุญาตในการสัมภาษณ์ และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อมุ่งประเด็นไปสู่เรื่องที่ต้องการ ทั้งนี้จะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 13 ท่าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปรับใช้จากแบบสอบถามที่มีผู้สร้างมาแล้วจากเรื่องที่เกี่ยวข้อง และบางส่วนผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์การย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และระดับการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า เป็นคำถามแบบเลือกตอบ และคำถามแบบเติมคำ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติคนไทยต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยเป็นการประเมินระดับทัศนคติของตนเอง 5 ระดับในแต่ละข้อความที่สร้างขึ้นตามมาตรฐานค่าของ Likert (Likert-type or Summated Rating Scales) (อ้างใน สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ, 2546) โดยมีคำถามสลับกันทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบใน 3 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย

- 2.1 ทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก ทัศนคติ และความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามต่างๆ ประกอบด้วยคำถาม 56 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 25 ข้อ ได้แก่ข้อ 1-3, 5-7, 9, 19, 23, 25, 27, 36, 38-44, 47, 50-52, 54 และ 55 เป็นข้อความเชิงลบจำนวน 31 ข้อ ได้แก่ข้อ 4, 8, 10-18, 20-22, 24, 26, 28-35, 37, 45, 46, 48, 49, 53 และ 56
- 2.2 ทัศนคติต่อแรงงานชาวพม่า เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก ทัศนคติ และความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามต่างๆ ประกอบด้วยคำถาม 21 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 11 ข้อ ได้แก่ข้อ 1-3, 6-8, 12-14, 16 และ 18 เป็นข้อความเชิงลบจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ข้อ 4, 5, 9-11, 15, 17, 19 และ 20
- 2.3 ทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก ทัศนคติ และความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามต่างๆ ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 2, 4 และ 7 เป็นข้อความเชิงลบจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 3, 5, 6, 8 และ 9

โดยข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติทั้ง 3 ส่วน แต่ละข้อความในแบบสอบถามมี 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าคะแนนสูงสุด 5 คะแนน ต่ำสุด 1 คะแนน โดยให้ค่าคะแนนดังที่ปรากฏด้านล่าง หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มารวมคะแนน และใช้ในการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

<u>ระดับความคิดเห็น</u>	<u>ข้อความเชิงบวก</u>	<u>ข้อความเชิงลบ</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ปานกลาง หรือ ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

3.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาการสร้างแบบสอบถามที่มีผู้เคยทำวิจัยมาก่อน นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่และนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษ จำนวน 32 ราย จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้สอบถามจริง ซึ่งในการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยใช้สถิติ Cronbach alpha (บุญเรือง ขจรศิลป์, 2538: 93-96) เพื่อทำการทดสอบค่าของสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ทศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม	.930
2. ทศนคติต่อแรงงานชาวพม่า	.862
3. ทศนคติต่อคนพม่าอพยพ	.787

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม การสุ่มตัวอย่างและประกอบกรวิเคราะห์ข้อมูล

2. การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 5 มกราคม 2550 - 25 กุมภาพันธ์ 2550 โดยวิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ชั้นหลัก คือ ใช้วิธีการเชิงปริมาณในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นหลัก แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดทางเวลาและการเดินทางจึงกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยใช้พนักงานสัมภาษณ์จำนวน 9 คน ก่อนการออกไปสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดของแบบสอบถามและข้อคำถามต่าง ๆ ให้พนักงานสัมภาษณ์เข้าใจ ส่วนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อมุ่งประเด็นไปสู่เรื่องที่ต้องการโดยตั้งประเด็นคำถามไว้เป็นแนวทาง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยพยายามเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ติดต่อขออนุญาตนักสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล
4. นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
5. สร้างคู่มือลงรหัส และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ
6. นำข้อมูลทั้งหมดลงรหัส (Coding) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำหรับโปรแกรม Windows (Statistical Package for Social Sciences for Windows) ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการนำเสนอและเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เขตจังหวัดที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า ระดับการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า และข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อพม่าทั้ง 3 กลุ่ม วิเคราะห์โดยการกระจายความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าต่ำสุด-สูงสุด โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

1.1 ตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal Scale) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ เขตจังหวัดที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และระดับการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า นำเสนอโดยใช้การกระจายความถี่และอัตราร้อยละ

1.2 ตัวแปรระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) ได้แก่ อายุ และรายได้ นำเสนอโดยใช้การกระจายความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด-สูงสุด

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อพม่า แยกพิจารณาวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม ทัศนคติต่อแรงงานพม่า และทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ นำเสนอโดยใช้กระจายความถี่และอัตราร้อยละ เพื่อนำมาสรุปเป็นทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่ม

การเตรียมข้อมูลและลงรหัสข้อมูลด้านทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่ม กระทำโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามเทคนิคมาตรฐานค่าของ Likert (Likert-type or Summated Rating Scales) (อ้างใน สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์, 2546) โดยข้อความต่างๆที่นำมาเป็นคำถามนั้น จะมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ แต่ละข้อความในแบบสอบถามมี 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมจากประชากรตัวอย่าง (Sample) มาสรุปผลเกี่ยวกับประชากรทั้งหมด (Populations)

2.1 วิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มกับตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัว คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เขตจังหวัดที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และระดับการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า ว่ามีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางใด มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

2.2 วิเคราะห์ความถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวใดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มมากที่สุด เมื่อควบคุมอิทธิพลตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ในสมการถดถอยแล้ว

3. ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. สรุปผลการวิจัยและอธิบายผลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการอธิบายผลร่วม

บทที่ 4

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาความแปรผันในทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้กำหนดแนวคิดที่ว่าทัศนคติของคนไทยน่าจะแปรผันตามปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งลักษณะทั่วไปของประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำแนกตามปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ประสบการณ์การย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และระดับการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า โดยมีลักษณะทั่วไปของข้อมูลดังนี้

4.1 ลักษณะทางประชากร ประกอบด้วยลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง 2 ลักษณะ คือ เพศ และอายุ (ตารางที่ 6)

เพศ ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เพศหญิงมีสัดส่วนสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย (ร้อยละ 54.2 เปรียบเทียบกับร้อยละ 45.8) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลในบางครั้งเป็นช่วงเวลาปกติของการทำงาน ซึ่งเพศชายส่วนมากจะทำงานนอกบ้านมากกว่าเพศหญิง จึงอาจทำให้การเก็บข้อมูลตามครัวเรือนต่างๆ มีโอกาสที่จะพบเพศหญิงได้มากกว่า

อายุ ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นประชากรที่อยู่ในวัยกลางคนมีอายุเฉลี่ยประมาณ 40.5 ปี มีค่ามัธยฐานของอายุเท่ากับ 39 ปี และเมื่อจำแนกอายุออกเป็น 5 กลุ่มอายุ พบว่าประชากรในกลุ่มอายุ 30 – 39 ปี มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.5 รองลงมาคือกลุ่มอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีสัดส่วน 29.6 โดยกลุ่มอายุ ต่ำว่า 30 ปี และกลุ่มอายุ 50 – 59 ปี มีสัดส่วนเท่ากันคือ มีร้อยละ 14.6 และกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 4.8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 การกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	ร้อยละ	(จำนวน)
เพศ		
ชาย	45.8	(286)
หญิง	54.2	(339)
รวม	100.0	(625)
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	14.6	(91)
30 – 39 ปี	36.5	(228)
40 – 49 ปี	29.6	(185)
50 – 59 ปี	14.6	(91)
60 ปีขึ้นไป	4.8	(30)
รวม	100.0	(625)
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 40.51	ค่ามัธยฐาน (Median) = 39	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.595	ค่าต่ำสุด = 21	ค่าสูงสุด = 81

4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง 5 ลักษณะคือ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย และเขตที่อยู่อาศัย(ตารางที่ 7)

ระดับการศึกษา ในการศึกษาคั้งนี้ได้จำแนกประชากรตามระดับการศึกษา 6 กลุ่มด้วยกันโดยพบว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีถึงร้อยละ 32.0 รองลงมาคือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ปวช. และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีร้อยละ 20.3 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับ ปวส. และอนุปริญญา มีร้อยละ 15.2 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีร้อยละ 13.8 กลุ่มมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า มีร้อยละ 11.8 ตามลำดับ โดยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี พบน้อยที่สุดมีร้อยละ 6.9

รายได้ ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 10,106 บาท มีค่ามัธยฐานของรายได้เท่ากับ 8,000 บาท โดยในการศึกษาคั้งนี้ได้จำแนกประชากรไปตามระดับรายได้ซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่มด้วยกันโดยพบว่าประชากรกลุ่มที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 9,999 บาท มีร้อยละ 32.6 ซึ่งเป็นจำนวนที่พบมากที่สุด รองมาคือประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีร้อยละ 27.4 ประชากรกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,000 – 14,999 บาท

มีร้อยละ 14.6 และประชากรกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 15,000 – 19,999 บาท มีร้อยละ 13.8 ส่วนประชากรกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทขึ้นไป พบน้อยที่สุด มีร้อยละ 11.7

อาชีพ ในการศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกประชากรไปตามอาชีพซึ่งแบ่งเป็น 11 กลุ่มด้วยกัน โดยพบว่าประชากรกลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขายและมีกิจการส่วนตัวมีจำนวนสูงที่สุด (ร้อยละ 18.1) รองลงมาได้แก่ กลุ่มอาชีพลูกจ้างบริษัทและห้างร้าน กลุ่มแม่บ้านและไม่มีงานทำ กลุ่มรับราชการ กลุ่มรับจ้างและกรรมกร และกลุ่มพนักงานราชการและลูกจ้างของราชการ ตามลำดับ (ร้อยละ 13.9 ร้อยละ 12.6 ร้อยละ 12.3 ร้อยละ 11.7 และร้อยละ 9.0) โดยกลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจและลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มเกษตรกร มีจำนวนเท่ากันที่ร้อยละ 6.1 กลุ่มประกอบธุรกิจหรือเจ้าของกิจการมีร้อยละ 4.3 และกลุ่มเกษียณอายุและเป็นข้าราชการบำนาญพบน้อยที่สุด มีร้อยละ 2.2

ทั้งนี้สาเหตุของการพบกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะอาชีพในกลุ่มค้าขายและมีกิจการส่วนตัวมากที่สุดนั้น อาจเป็นผลมาจากอาชีพเหล่านี้มักเป็นกิจกรรมอาชีพที่ทำงานอยู่กับที่พักอาศัยได้ กล่าวคือ ใช้สถานที่ที่พักอาศัยอยู่เปิดเป็นกิจการร้านค้า หรือกิจการทางธุรกิจอื่นๆ จึงอาจทำให้มีโอกาสในการพบกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลได้มากที่สุด

พื้นที่ที่อยู่อาศัย เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยจำแนกประชากรไปตามสัดส่วนของประชากรที่อยู่ในพื้นที่และจังหวัดที่อยู่อาศัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่มากมีจำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 โดยแบ่งออกเป็นจังหวัดเชียงใหม่ 278 คน (ร้อยละ 44.5) และจังหวัดตาก 90 คน (ร้อยละ 14.4) และพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยมีจำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 และแบ่งออกเป็นจังหวัดสุโขทัย 110 คน (ร้อยละ 17.6) และจังหวัดพิษณุโลก 147 คน (ร้อยละ 23.5)

เขตที่อยู่อาศัย เมื่อจำแนกประชากรตามเขตที่อยู่อาศัยของประชากร พบว่าประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีจำนวนมากกว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 54.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 45.3)

ทั้งนี้สาเหตุที่พบว่าประชากรของกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่านั้นเป็นผลมาจาก ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างถึงระดับตำบลโดยการจับสลาก โดยที่ตำบลที่ถูกจับสลากขึ้นมาได้นั้นเป็นตำบลที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาลเป็นส่วนใหญ่ นั่นเอง แต่ทั้งนี้จำนวนความแตกต่างระหว่างผู้ตอบที่อยู่อาศัยของทั้ง 2 เขตก็มีไม่มากนัก

ตารางที่ 7 การกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	ร้อยละ	(จำนวน)
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	11.8	(74)
มัธยมศึกษาตอนต้น	13.8	(86)
ปวช. และ มัธยมศึกษาตอนปลาย	20.3	(127)
ปวส. และ อนุปริญญา	15.2	(95)
ปริญญาตรี	32.0	(200)
สูงกว่าปริญญาตรี	6.9	(43)
รวม	100.0	(625)
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000	27.4	(171)
5,000 – 9,999	32.6	(204)
10,000 – 14,999	14.6	(91)
15,000 – 19,999	13.8	(86)
20,000 บาทขึ้นไป	11.7	(73)
รวม	100.0	(625)
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 10,106.1	ค่ามัธยฐาน (Median) = 8,000	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8,971.86	ค่าต่ำสุด = 0	ค่าสูงสุด = 100,000
อาชีพ		
รับราชการ	12.3	(77)
พนักงานราชการ/ลูกจ้างราชการ	9.0	(56)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	6.1	(38)
ลูกจ้างบริษัท/ห้างร้าน	13.9	(87)
รับจ้าง/กรรมกร	11.7	(73)
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	18.1	(113)
ประกอบธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	4.3	(27)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	ร้อยละ	(จำนวน)
แม่บ้าน/ไม่มีงานทำ	12.6	(79)
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	3.7	(23)
เกษตรกร	6.1	(38)
เกษียณ/ข้าราชการบำนาญ	2.2	(14)
รวม	100.0	(625)
พื้นที่ที่อยู่อาศัย		
พื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่มาก	58.9	(368)
พื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อย	41.1	(257)
รวม	100.0	(625)
จังหวัดที่อยู่อาศัย		
เชียงใหม่	44.5	(278)
ตาก	14.4	(90)
สุโขทัย	17.6	(110)
พิษณุโลก	23.5	(147)
รวม	100.0	(625)
เขตที่อยู่อาศัย		
ในเขตเทศบาล	45.3	(283)
นอกเขตเทศบาล	54.7	(342)
รวม	100.0	(625)

4.3 ลักษณะอื่นๆ ประกอบด้วยลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่าง 3 ลักษณะคือ ประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า (ตารางที่ 8)

ประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่มาก่อนเป็นสัดส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 73.8 และในจำนวนของผู้ที่เคยย้ายถิ่นนั้นก็พบว่า การย้ายถิ่นครั้งเดียวเป็นระดับที่มีผู้ตอบสูงที่สุด และพบว่าผู้ที่มีระดับการย้ายถิ่นมากขึ้น จะมีจำนวนสัดส่วนที่ลดลง ซึ่งในจำนวนผู้ที่เคยย้ายถิ่นนี้ยังแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้ 2 ลักษณะดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เคยย้ายถิ่นส่วนใหญ่ นั้น มักจะมีการย้ายถิ่นไปอยู่ในเขตเมืองภายในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด นอกจากนั้นก็มีผู้ที่เคยย้ายถิ่นไปอยู่ในเขตชนบทภายในประเทศไทยบ้างเป็นสัดส่วนรองลงมา โดยพบว่าผู้ที่มีการย้ายถิ่นระหว่างประเทศมีจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อนำมาจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการย้ายถิ่นแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานเป็นหลัก นอกจากนั้นเหตุผลอื่นๆ ก็มีรองลงมาคือเพื่อศึกษาเล่าเรียน เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อการแต่งงาน หรือไปพักอาศัยกับญาติพี่น้อง ตามลำดับ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าในลักษณะต่างๆ มีจำนวนมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าในลักษณะต่างๆ เลย (ร้อยละ 52.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 47.7) ซึ่งในจำนวนผู้ที่ตอบว่าเคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพมานี้ยังแบ่งลักษณะของกิจกรรมที่เคยเกี่ยวข้องได้ตามลำดับ 7 กลุ่ม ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 8

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบว่าอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีคนพม่าเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด (ร้อยละ 64) ซึ่งสาเหตุที่มีผู้ตอบชื่อนี้มากที่สุด เป็นผลมาจากการกระจายตัวของคนพม่าเข้าไปอยู่ในพื้นที่ต่างๆ มีมากนั่นเอง ซึ่งอาจแตกต่างกันแค่จำนวนคนพม่าที่มากหรือน้อยในพื้นที่เท่านั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงอาจพบเห็นคนพม่าในชุมชนได้เสมอๆ รองลงมาคือเป็นนายจ้างของแรงงานพม่า (ร้อยละ 30) ซึ่งข้อนี้อาจเป็นสาเหตุสนับสนุนให้เกิดการกระจายตัวของคนพม่าเข้าไปยังชุมชนต่างๆ คำตอบในลำดับถัดมาคือเป็นเพื่อนบ้านระดับใกล้ชิดของคนพม่า (ร้อยละ 20) มีการค้าขายและติดต่อทางธุรกิจระหว่างกัน (ร้อยละ 14) เป็นผู้ร่วมงานโดยตรงกับคนพม่า (ร้อยละ 14) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผู้ที่ตอบว่า ตนเอง คู่สมรส หรือญาติมีเชื้อสายพม่าอยู่บ้าง (ร้อยละ 3) และผู้ที่ตอบว่ามีกิจกรรมการทำงานอื่นๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนพม่าอีกเล็กน้อย (ร้อยละ 2)

การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่าอยู่ในระดับความถี่ปานกลาง (ร้อยละ 40.6) รองลงมาคือระดับความถี่นานๆ ครั้ง ซึ่งมีมากกว่าผู้ที่เคยได้รับข่าวสารระดับบ่อยมาก (ร้อยละ 28.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 16.3) และผู้ที่ตอบว่าไม่เคยได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่าเลยมีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 16.4)

ในจำนวนของผู้ที่ตอบว่าเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าทั้งหมด 534 ราย ตอบว่าได้รับข่าวสารจากแหล่งที่มาแตกต่างกันตามลำดับคือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักได้รับข่าวสารจากสื่อกลางคือโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 90) ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าโทรทัศน์นั้นเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนส่วนใหญ่ทุกเพศทุกวัยได้มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 65) ตามด้วยวิทยุ (ร้อยละ 44) และยังมีผู้ที่ได้รับข่าวสารจากการสนทนาระหว่างบุคคลไทยด้วยกันเองหรือการสนทนาระหว่าง

คนไทยและคนพม่า (ร้อยละ 40) นอกจากนั้นจะมีการได้รับข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ รวมถึงความรู้จากระบบการศึกษาอยู่บ้าง โดยสื่อทางภาพยนตร์และอินเทอร์เน็ตก็มีผู้กล่าวถึงอยู่บ้างเช่นกัน

ความรู้ส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างมักได้รับทราบเกี่ยวกับคนพม่านั้นมักจะเป็นเรื่องสังคมและชีวิตความเป็นอยู่เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69) รองลงมาก็เป็นเรื่องของความไม่สงบในพื้นที่ประเทศพม่าหรือบริเวณใกล้เคียง ชายแดนของประเทศไทย (ร้อยละ 63) อีกทั้งยังมีเรื่องการเมืองการปกครองของประเทศพม่า (ร้อยละ 52) และความรู้ทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยที่มีเรื่องของคนพม่าเกี่ยวข้อง (ร้อยละ 45) นอกจากนี้ก็ยังมีความรู้หรือข่าวสารทางด้านการท่องเที่ยวประเทศพม่า (ร้อยละ 41) รวมถึงสภาพความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและพม่า (ร้อยละ 33) และสุดท้ายก็เป็นเรื่องของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า (ร้อยละ 9)

ตารางที่ 8 การกระจายร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะอื่นๆ	ร้อยละ	(จำนวน)
ประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่		
ไม่เคย	73.8	(461)
เคยครั้งเดียว	17.8	(111)
2-3 ครั้ง	5.8	(36)
มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	2.7	(17)
รวม	100.0	(625)
เขตที่ย้ายไปอยู่ (ตอบได้หลายข้อ)*		
- เขตเมืองในประเทศไทย	84.1	(138)
- ชนบทในประเทศไทย	17.7	(29)
- ต่างประเทศ	6.1	(10)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลักษณะอื่นๆ	ร้อยละ	(จำนวน)
วัตถุประสงค์ของการย้ายถิ่น (ตอบได้หลายข้อ)*		
- ไปทำงาน	74.4	(122)
- ศึกษาเล่าเรียน	24.4	(40)
- ท่องเที่ยว	12.8	(21)
- แต่งงาน	4.9	(8)
- ไปพักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	1.8	(3)
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า		
เคย	52.3	(327)
ไม่เคย	47.7	(298)
รวม	100.0	(625)
ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า (ตอบได้หลายข้อ) **		
- นายจ้างแรงงานพม่า	29.7	(97)
- ผู้ร่วมงาน	13.8	(45)
- ค้าขายและติดต่อธุรกิจ	14.1	(46)
- เป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิด	19.6	(64)
- อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน	63.6	(208)
- ตนเอง คู่สมรส หรือญาติมีเชื้อสายพม่า	3.1	(10)
- ทำงานอื่นๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนพม่า	2.4	(8)
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่า		
ไม่เคย	14.6	(91)
นานๆ ครั้ง	28.5	(178)
ปานกลาง	40.6	(254)
บ่อยมาก	16.3	(102)
รวม	100.0	(625)

* สถิติที่ใช้คืออัตราส่วนร้อยละคำนวณจากผู้ตอบ 164 ราย

** สถิติที่ใช้คืออัตราส่วนร้อยละคำนวณจากผู้ตอบ 327 ราย

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลักษณะต่างๆ	ร้อยละ	(จำนวน)
แหล่งความรู้เกี่ยวกับคนพม่า (ตอบได้หลายข้อ)*		
- หนังสือพิมพ์	65.2	(348)
- วิทยุ	44.2	(236)
- โทรทัศน์	90.3	(482)
- การสนทนา	36.9	(197)
- ในระบบการศึกษา	6.9	(37)
- สิ่งพิมพ์อื่นๆ นอกจากหนังสือพิมพ์	23.8	(127)
- ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต	3.9	(21)
เรื่องที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับคนพม่า (ตอบได้หลายข้อ)*		
- ประวัติศาสตร์	45.1	(241)
- การเมือง การปกครอง	51.7	(276)
- เศรษฐกิจ	33.3	(178)
- สังคมและชีวิตความเป็นอยู่	68.9	(368)
- ความไม่สงบ	62.5	(334)
- การท่องเที่ยว	40.6	(217)
- แรงงานชาวพม่า	8.6	(46)

* สถิติที่ใช้คืออัตราส่วนร้อยละคำนวณจากผู้ตอบ 534 ราย

ศูนย์วิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อกลุ่มคนพม่าโดยรวม

การศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างด้วยมาตรวัดของ ลิเคิท (Likert's Scale) โดยแบ่งออกเป็นทัศนคติต่อคนพม่า 3 ประเด็นหลัก จำนวนรวม 85 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกและเชิงลบผสมกัน ซึ่งแบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ปานกลาง หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการส่งพนักงานสัมภาษณ์เข้าไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาวิจัย ทั้งหมด 625 ชุด และเมื่อได้แบบสอบถามที่ครบสมบูรณ์กลับมาทั้งหมดครบทั้ง 625 ชุดแล้ว ได้มีการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สำหรับชุดของคำถามที่จะนำไปใช้ในการสร้างดัชนีสำหรับ "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม" จำนวน 56 ข้อ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่า Cronbach alpha ปรากฏผลว่าค่า alpha ของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมเท่ากับ .938 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามย่อยที่ใช้ในการวัดทัศนคติมีค่าสหสัมพันธ์กันสูงและมีความเชื่อมั่นในการที่จะนำไปใช้ในการวัดทัศนคติในระดับสูง

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 13 คน

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าโดยรวม ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง (Bivariate Analysis)

2.2 การวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) อันได้แก่

1. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมกับคุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล (Background Characteristics) ของประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม
3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุโดยรวมทุกตัวแปรและจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วยคำถามจำนวน 56 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 25 ข้อ ได้แก่ข้อ 1-3, 5-7, 9, 19, 23, 25, 27, 36, 38-44, 47, 50-52, 54 และ 55 เป็นข้อความเชิงลบจำนวน 31 ข้อ ได้แก่ข้อ 4, 8, 10-18, 20-22, 24, 26, 28-35, 37, 45, 46, 48, 49, 53 และ 56 และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาดังกล่าวที่ 9 ปรากฏว่าทัศนคติของคนไทยภาคเหนือจำแนกเป็นประเด็นต่างๆที่น่าสนใจได้ดังนี้

เนื่องจากการศึกษาทัศนคติของคนไทยที่มีต่อคนพม่าใช้ Likert's Scale เป็นมาตรวัด ซึ่งการกระจายตัวของมาตรวัดดังกล่าวจะอยู่ในรูปของ Normal Distribution ดังนั้นจึงพบว่าทัศนคติส่วนใหญ่ที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อแล้วพบว่า ทิศทางของคำตอบส่วนใหญ่จะเป็นคำตอบในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมประมาณ 159.73 มีค่ามัธยฐานของคะแนนรวมเท่ากับ 163.00

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาคำตอบที่เป็นกลางออกไป และพิจารณาเฉพาะคำตอบในเชิงเห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่งและเชิงไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละข้อพบว่า ค่าคะแนนของคำตอบในแต่ละข้อนั้นค่อนข้างจะมีทิศทางของคำตอบชัดเจนมากขึ้นในหลายข้อ ซึ่งพบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมนั้นผลที่ได้ออกมาค่อนข้างจะมีทัศนคติไม่ค่อยดีเสียส่วนใหญ่ ส่วนทัศนคติที่ดีก็มีอยู่บ้างแต่เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าทัศนคติด้านไม่ดีอยู่มากพอสมควร อาจแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นทัศนคติที่มีต่อภาพลักษณ์ส่วนตัวของคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย (ข้อ 2-7, 26-30, 32, 33, 36, 38, 39 และ 41) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ค่อนข้างจะมองภาพลักษณ์ที่มีต่อคน

พม่าในเรื่องต่างๆ ไม่ค่อยดีนัก เพราะสัดส่วนของคำตอบที่เห็นด้วยกับภาพลักษณ์ที่ไม่ค่อยดีมีมากกว่าคำตอบในด้านที่ดี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติมองว่า คนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีอุปนิสัยที่ค่อนข้างโหดร้าย (ข้อ 30) มีมารยาทไม่ค่อยสุภาพ (ข้อ 32) ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง (ข้อ 33) และมักง่าย (ข้อ 27) เป็นคนที่ไม่มีความสุภาพอ่อนโยน (ข้อ 4) และยังเห็นว่าพุดจาเชื่อถือได้ยาก (ข้อ 39) ทั้งยังมีภาพลักษณ์ที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่หวาดระแวงไม่น่าเข้าใกล้ (ข้อ 38) แต่ภาพลักษณ์ที่คนส่วนใหญ่มองด้านดีก็ยังมีอยู่บ้างกล่าวคือ คนพม่าเป็นคนประหยัดมัธยัสถ์ (ข้อ 7) และคนไทยก็ยังมองว่าคนพม่าเองก็มีเกียรติในตนเอง (ข้อ 2) เช่นกัน แต่เมื่อเทียบกับภาพลักษณ์ส่วนตัวที่คนมองเห็นในด้านไม่ดียังมีสัดส่วนต่างกันอยู่มาก

ประเด็นภาพลักษณ์โดยทั่วไป (ข้อ 8, 9, 34, 37 และ 45) ที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างก็ยังมองไม่ค่อยจะดีนัก ซึ่งส่วนใหญ่มองว่าคนพม่านั้นเป็นคนอันตราย (ข้อ 8) ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากภาพลักษณ์ส่วนตัวที่มองคนพม่าไม่ค่อยดีนักนั่นเอง และคิดว่าคนพม่ากลุ่มนี้ไม่เกรงกลัวกฎหมายไทย (ข้อ 45) แต่คำตอบในข้อที่ 34 ที่ถามว่า 'ข้าพเจ้าเกลียดคนพม่ามากที่สุด' นั้นมีผู้ให้คำตอบในเชิงไม่เห็นด้วยมีมากกว่าผู้เห็นด้วย ซึ่งเป็นข้อสงสัยข้อหนึ่งซึ่งอาจขัดกับคำตอบอื่นๆ แต่ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อคำถามตรงเกินไปหรือมีความรุนแรงเกินไป เพราะคนไทยถึงแม้จะไม่ได้นิยมชมชอบคนพม่าแต่ก็ไม่ได้เกลียดคนพม่าโดยตรง

ประเด็นปัญหาทางสังคม การยอมรับและการอยู่ร่วมกัน (ข้อ 11, 12, 15-19, 22-25, 31, 34, 35, 37, 40, 42-44, 46-49, 50, 55 และ 56) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยว่าคนพม่ามีส่วนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้น เช่น การที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยทำให้เกิดปัญหาด้านสังคมหรือปัญหาด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้น (ข้อ 46 และ 47) ซึ่งมีผู้เห็นด้วยค่อนข้างมาก สังเกตได้จากประเด็นเหล่านี้ คนส่วนใหญ่ยังมองคนพม่าว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาทางสังคมในหลายด้าน และคิดว่าหากมีจำนวนคนพม่าเพิ่มขึ้นจะทำให้ปัญหาเหล่านี้เพิ่มตามด้วย จึงส่งผลมาสู่ประเด็นในการอยู่ร่วมกันกล่าวคือ เกิดการยอมรับในการอยู่ร่วมกันน้อยลงไปด้วย ดังเช่นเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น หากมีคนพม่ามาอาศัยอยู่ในชุมชน (ข้อ 49) เนื่องจากคนไทยยังมีทัศนคติต่อภาพลักษณ์คนพม่าไม่ค่อยดีนักคือมองว่าเป็นบุคคลอันตราย และส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรผลักดันให้คนพม่าทั้งหมดที่อยู่ในประเทศไทยออกไปจากประเทศไทยโดยเร็ว (ข้อ 56)

ประเด็นทางเชื้อชาติ (ข้อ 1, 13, 14, 20, 51 และ 52) เป็นอีกประเด็นที่อาจส่งผลต่อการยอมรับคนพม่า ทั้งนี้จากข้อคำถาม ความต้องการในการมีเพื่อนเป็นคนพม่านั้นพบว่าส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ซึ่งในคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่า 'คนไทยและคนพม่านั้นมีเชื้อสายใกล้เคียงกัน เหมือนเป็นพี่น้องกัน' นั้นส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในคำตอบนี้ อีกทั้งเรื่องการสมรสกับคนเชื้อสายพม่านั้น (ข้อ 20, 51 และ 52) พบว่า หากเป็นคนไทยอื่นๆ นอกจากญาติพี่น้องของตนเอง หลายคำตอบจะเห็นด้วย

กับการสมรสกับคนพม่า แต่ในทางกลับกันร้อยละของความเห็นด้วยจะลดลงเมื่อผู้ที่สมรสกับคนพม่านั้นเริ่มมีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้ตอบมากขึ้น จนถึงขั้นไม่เห็นด้วยหากผู้ที่สมรสกับคนพม่าเป็นบุตรของตนเองกล่าวคือ หากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าเป็นคนที่ใกล้ชิด ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้ตอบ ผู้ตอบจะไม่ค่อยมีความรู้สึกในเชิงคัดค้าน แต่ความรู้สึกคัดค้านจะเพิ่มขึ้นเมื่อผู้ที่มีความสัมพันธ์กับตัวผู้ตอบมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า คนไทยยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าในด้านเชื้อชาติอยู่ จึงทำให้ยากต่อการยอมรับคนกลุ่มนี้

ส่วนประเด็นเรื่องสื่อมีผลกับทัศนคติหรือไม่นั้น (ข้อ 53 และ 54) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มีส่วนทำให้รู้สึกไม่ดีต่อคนพม่าด้วยเช่นกัน นั่นแสดงว่าสื่อก็มีอิทธิพลต่อทัศนคติเป็นอย่างมาก ดังนั้นข้อนี้อาจจะเป็นประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อกันได้ทางหนึ่ง

โดยสรุปแล้วพบว่า ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมนั้น มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีในหลายๆ ประเด็นคือ คนไทยภาคเหนือยังคงมองคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยว่ามีภาพลักษณ์ไม่ค่อยจะดีนัก ถึงแม้จะมีภาพลักษณ์บางอย่างที่ถูกมองว่าดีอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็พบว่ามีส่วนน้อยกว่าข้อที่มีทัศนคติไม่ดีอยู่มาก และคิดว่าหากมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาสังคมด้านต่างๆ มากขึ้น จึงทำให้เกิดการไม่ค่อยยอมรับในการอยู่ร่วมกัน และไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับคนพม่า ถึงแม้ว่าจะมีความเห็นอกเห็นใจ ความสงสารในบางข้ออยู่บ้าง แต่ก็พบว่ามีส่วนน้อยกว่าข้อที่มีทัศนคติไม่ดีอยู่มากเช่นกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
ข้อความเชิงบวก					
1. คนไทยและคนพม่านั้นมีเชื้อสายใกล้เคียงกัน เสมือนเป็นพี่น้องกัน (1)	3.5	24.8	34.4	26.2	11.0
2. คนพม่าเป็นคนที่มีความกตัญญู (2)	1.3	22.2	57.8	15.4	3.4
3. คนพม่าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ (3)	0.8	16.6	62.6	17.4	2.6
4. คนพม่าเป็นคนสุภาพอ่อนโยน (5)	1.0	9.1	63.8	20.6	5.4
5. คนพม่าเข้ากับผู้อื่นได้ดี (6)	1.1	16.2	60.6	19.0	3.0
6. คนพม่าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ (7)	1.1	16.2	63.4	16.3	3.0
7. คนพม่าเป็นคนประหยัด (9)	11.7	30.7	47.8	8.5	1.3
8. คนพม่าไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อใคร (19)	1.9	13.4	47.2	25.4	12.0
9. คนพม่าที่อยู่ในประเทศไทยเป็นคนกล้า (23)	2.4	20.8	52.2	21.8	2.9
10. คนพม่าที่อยู่ในประเทศไทยเป็นบุคคลที่ น่าเชื่อถือ (25)	0.5	3.5	56.6	31.4	8.0
11. คนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นคนที่ ช่วยทำให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้า (27)	0.6	6.7	47.2	35.0	10.4
12. ตัวท่านจะอยู่ร่วมกับคนพม่าได้เป็นอย่างดี (36)	2.2	13.6	52.6	24.2	7.4
13. ท่านอยากมีเพื่อนเป็นคนเชื้อสายพม่า (38)	1.9	9.6	50.6	28.5	9.4

* ตัวเลขใน (...) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
14. ข้าพเจ้าภูมิใจหากมีเพื่อนเป็นคนพม่า (39)	2.1	8.8	51.2	28.6	9.3
15. คนพม่ามักถูกคนไทยหลกกลงง่าย (40)	4.8	26.4	42.6	22.4	3.8
16. คนไทยควรจะมีความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือแก่อีกกลุ่มคนพม่า (41)	5.4	28.8	46.1	17.3	2.4
17. หากมีคนพม่าเข้ามาขอความช่วยเหลือจากท่าน ท่านจะพยายามให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ (42)	1.4	20.6	56.2	17.6	4.2
18. เมื่อท่านเห็นชาวพม่าโดนตำรวจไทยจับท่านรู้สึกสงสาร (43)	5.3	29.9	45.6	15.8	3.4
19. ปัญหาเรื่องยาเสพติดที่ระบาดอย่างหนัก เกิดจากกลุ่มอิทธิพลคนไทยด้วยกันเองมากกว่า คนพม่านำเข้ามา (44)	12.0	30.7	45.1	9.3	2.9
20. หากท่านมีลูก และลูกของท่านต้องการสมรสกับคนเชื้อสายพม่า ท่านจะยินยอมให้แต่งงานได้ (47)	1.9	12.0	48.5	23.5	14.1
21. ชาวพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนี้เป็นกลุ่มคนที่น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง (50)	1.6	19.0	56.5	19.2	3.7
22. คนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยควรได้รับการดูแลอย่างดี (51)	0.5	13.6	52.0	26.6	7.4
23. หากใครว่าคนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยไม่ดีจะได้แย้งทันที (52)	1.0	9.4	54.6	30.1	5.0
24. ควรจัดให้มีการศึกษาและให้ความรู้กับคนพม่าและลูกหลานที่อยู่ในประเทศไทย (54)	7.8	41.9	37.6	9.3	3.4
25. ควรจัดหาที่อยู่ให้คนพม่าอยู่ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ (55)	10.2	37.9	29.6	17.3	5.0

* ตัวเลขใน (...) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
ข้อความเชิงลบ					
26. คนพม่าเป็นคนที่ชอบเอาเปรียบผู้อื่น (4)	2.6	14.2	61.3	20.0	1.9
27. คนพม่าเป็นคนมั่งง่าย (8)	10.1	26.2	50.6	12.5	0.6
28. คนพม่ามีนิสัยขลาดระแงง (10)	6.1	29.4	54.6	9.0	1.0
29. คนพม่าไม่ค่อยไว้วางใจผู้อื่น (11)	7.7	30.1	51.4	9.9	1.0
30. คนพม่ามีจิตใจที่โหดร้าย (12)	12.0	25.8	46.7	13.4	2.1
31. หากคนพม่าทำดีก็ถือว่าเป็นเรื่องดี (13)	4.6	28.0	49.8	15.5	2.1
32. คนพม่าส่วนใหญ่มารยาทไม่สุภาพ (14)	8.8	33.0	43.8	13.3	1.1
33. คนพม่าเป็นคนที่ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง (15)	9.1	28.5	45.4	16.0	1.0
34. ข้าพเจ้าเกลียดคนพม่ามากที่สุด (16)	5.1	11.8	37.1	32.2	13.8
35. คนพม่าเป็นบุคคลที่ซาลาโตนดูถูกเหยียดหยาม (17)	8.2	27.4	41.0	20.0	3.5
36. คนพม่าเป็นคนที่มึนงงใจค้ำคา (18)	3.5	16.0	58.7	18.4	3.4
37. คนไทยส่วนใหญ่ชอบดูถูกคนพม่า (20)	7.2	37.4	38.9	13.4	3.0
38. คนพม่าเป็นบุคคลที่น่าหวาดผวาลดเวลา (21)	7.2	26.9	46.7	16.6	2.6
39. คนพม่าพูดจาเชือดช้อยได้ยาก (22)	8.2	31.8	46.2	11.7	2.1

* ตัวเลขใน (...) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
40. คนพม่าถ่วงความเจริญของสังคมไทย (24)	4.6	18.1	44.2	27.2	5.9
41. คนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นคนที่ สกปรกน่ารังเกียจ (26)	3.5	16.2	48.6	28.6	3.0
42. คนพม่าเป็นคนที่สังคมไทยไม่ยอมรับ (28)	3.2	25.9	48.5	20.3	2.1
43. ข้าพเจ้าคิดว่าคนพม่าไม่มีความสำคัญต่อ ประเทศไทย (29)	4.2	17.8	48.8	26.6	2.7
44. คนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น เป็นอันตรายและคุกคามความมั่นคงของไทย (30)	9.0	25.4	47.0	16.0	2.6
45. คนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่เกรง กฏหมายไทย (31)	7.2	33.4	38.9	18.6	1.9
46. การที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาด้านสังคมเพิ่มขึ้น เช่น อาชญากรรม ลักขโมย ทะเลาะวิวาท เป็นต้น (32)	23.7	42.7	28.3	4.8	0.5
47. การที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้น เช่น โรคติดต่อ อุบัติเหตุ สุขภาพอนามัย เป็นต้น (33)	22.1	33.4	34.7	5.4	0.3
48. หากมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนของ ท่าน ท่านจะรู้สึกไม่พอใจ (34)	5.4	21.9	47.0	24.2	1.4
49. ท่านจะรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก ขึ้น หากมีคนพม่ามาอาศัยอยู่ในชุมชนของท่าน (35)	19.5	30.9	34.6	14.6	0.5
50. เมื่อมองเห็นคนพม่าที่ไร้อาชีพยากออกห่างๆ (37)	4.2	20.0	43.5	30.9	1.4
51. หากมีคนไทยสมรสกับคนพม่า ถือว่าเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม (45)	2.2	15.2	43.0	33.8	5.8
52. หากมีญาติพี่น้องของท่านสมรสกับคนเชื้อสาย พม่าท่านจะรู้สึกว่าไม่เหมาะสม (46)	4.5	19.2	39.8	31.0	5.4

* ตัวเลขใน (..) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 9 (ต่อ)

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
53. สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มีส่วนทำให้ท่านรู้สึกไม่ดีต่อคนพม่า (48)	11.2	33.1	41.3	13.6	0.8
54. การที่สื่อต่างๆ เสนอข่าวด้านลบเกี่ยวกับคนพม่าทำให้ท่านรู้สึกไม่ดีต่อคนพม่ามากขึ้น (49)	15.0	38.4	35.7	10.6	0.3
55. ควรจัดการควบคุมดูแลชุมชนพม่าอย่างใกล้ชิด (53)	23.7	38.1	29.1	7.7	1.4
56. ควรผลักดันให้คนพม่าทั้งหมดที่อยู่ในประเทศไทยออกไปจากประเทศไทยโดยเร็ว (56)	13.6	22.2	46.4	16.0	1.8
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 159.728	ค่ามัธยฐาน (Median) = 163.000				
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 22.9827	ค่าต่ำสุด = 82		ค่าสูงสุด = 234		

* ตัวเลขใน (...) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม

ทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่อยู่ในประเทศไทยโดยรวมนั้นมีทัศนคติไม่ค่อยดีนัก โดยเป็นผลมาจากประวัติศาสตร์ของชาติ อันเกิดจากสงครามระหว่างชนชาติไทยและพม่าในอดีตโดยที่พม่านั้นได้ยกทัพมารุกรานอาณาจักรไทยสมัยอดีตกาล (สุนทร ชูตินทรานนท์, 2546: 84) พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็นสงครามนี้ได้ถูกขยายผลและนำมาอธิบายหลายครั้งหลายคราในเวลาต่อมาผ่านทางสื่อต่างๆ ทั้งจากการศึกษาในระบบในรูปของแบบเรียนและหลักสูตรการสอน และกระบวนการทางสังคมโดยผ่านสื่อแขนงต่างๆ ทั้งรูปแบบที่เป็นสาระและความบันเทิง และได้รับการผลิตซ้ำหลายครั้งหลายคราให้คนไทยทุกคนได้เสพประวัติศาสตร์ของชาติจนซึมซับกลายเป็นพื้นฐานของความมีอคติต่อชนชาติพม่าโดยรวมได้ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้สามารถจำแนกเป็นประเด็นที่สำคัญได้ 3 ประเด็นคือ 1) ประเด็นประวัติศาสตร์ การศึกษาและสื่อ 2) ประเด็นด้านเชื้อชาติและภาพลักษณ์ของคนพม่าโดยรวม และ 3) ประเด็นการยอมรับการอยู่ร่วมกัน และปัญหา ซึ่งแต่ละประเด็นมีสาระสำคัญดังนี้

ประเด็นประวัติศาสตร์ การศึกษา และสื่อ

กระบวนการหล่อหลอมทางแนวความคิดด้านความมีอคติต่อชนชาติพม่า นั้น จุดเริ่มต้นอาจศึกษาได้จากแนวความคิดของรัฐซึ่งเป็นผู้กำหนดแนวทางเบื้องต้น โดยกระบวนการสร้างชาติเพื่อให้เป็นปึกแผ่นนั้นต้องอาศัยการอธิบายความเป็นชนชาติไทยเพื่อรวบรวมให้กลุ่มคนที่อยู่ในชาติ มีแนวความคิดร่วมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการทางชาตินิยมเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติโดยอาศัยประวัติศาสตร์ของการสงครามระหว่างชนชาติไทยและพม่า มาเป็นตัวปลุกเร้าทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดให้คนในชาติรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน จึงทำให้ภาพลักษณ์ของชนชาติพม่ากลายเป็นศัตรูของชนชาติไทย (สุนทร ชูตินธรานนท์, 2549: 120-122)

“เป็นศัตรูมาตั้งแต่สมัยไหนแล้ว ชอบมารุกรานเรา เอาเปรียบ เผาบ้านเผาเมือง คูเมืองสุโขทัย อโยธยา หรือที่นี่ (พิษณุโลก) ก็ได้ ชากเมืองโบราณมีแต่ฝีมือคนพม่าทั้งนั้น เราเคยไปทำอะไรให้เขาไหม”

นาย ช. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

“ใครๆ ที่รู้ประวัติศาสตร์ก็ต้องเกลียดพม่ากันทั้งนั้น หากเขาไม่มารุกรานเราก็คงไม่มีใครเกลียดเขาหรอก ยอมรับว่าประวัติศาสตร์มีส่วนมากที่ทำให้ไม่ชอบอะไรก็ตามที่เป็นพม่า อย่างคนพม่านี้ก็เหมือนกัน ถึงคนพม่าตอนนี้จะไม่ใช่คนพม่าในตอนที่มาทำร้ายเรา แต่ก็เป็นคนชาติเดียวกันเราก็ไม่ค่อยชอบเท่าไร”

นาง ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดสุโขทัย 7 กุมภาพันธ์ 2550

“คิดว่าเรื่องประวัติศาสตร์มีส่วนสำคัญในการกำหนดความคิดคนเลย ลองคิดดูว่า หากไทยกับพม่าไม่มีประวัติศาสตร์สงครามระหว่างกัน ไม่ถูกคนพม่ามารุกรานแล้ว เราจะเกลียดเขาทำไม เพราะเราโดนกระทำจากเขา มันน่าเจ็บใจอยู่”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจยศนายดาบ 13 กุมภาพันธ์ 2550

ข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทางการสงครามระหว่างชาติเป็นปัจจัยที่สำคัญ เป็นการวางกรอบของทัศนคติของคนในชาติที่มีต่อคนพม่าให้เป็นไปอย่างมีอคติ โดยการสร้างภาพลักษณ์ว่า ชนชาติไทยคือผู้ถูกรุกรานและถูกกระทำอย่างโหดร้ายทารุณจากพม่าในอดีต อันเป็นผลมาจากแนวความคิดความเป็นรัฐชาติ ชาตินิยม ซึ่งรัฐไทยในยุคสร้างชาติได้หยิบยกขึ้นมาใช้เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพและความมั่นคงให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วารุณี

โศสการมย์ (ม.ป.ป.: 3) และนิตยาภรณ์ พรหมปัญญาและมาโนช พรหมปัญญา (2549: 128-170) ซึ่งเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวให้ผลที่น่าพอใจ โดยกระบวนการในการถ่ายทอดแนวความคิดของเรื่องนี้ ได้ใช้ระบบการศึกษามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดอุดมคติ เพื่อให้คนไทยได้ซึมซับแนวคิดชาตินิยมโดยผ่านการเรียนการสอนโดยกำหนดเป็นหลักสูตรให้คนไทยได้ศึกษาตั้งแต่ชั้นปฐมวัยเรื่อยมา ดังนั้นหลักสูตรในแบบเรียนไทยจึงได้พยายามอธิบายตัวตนของความเป็นชนชาติไทยตั้งแต่อดีต ซึ่งหนีไม่พ้นเรื่องราวของประวัติศาสตร์ชนชาติ โดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับชนชาติพม่าในด้านการสงครามและมุ่งเน้นให้ชนชาติพม่ามีภาพลักษณ์ของผู้รุกราน และในขณะเดียวกันก็ตอกย้ำการสร้างภาพลักษณ์ของชนชาติพม่าให้เป็นศัตรูที่ร้ายตลอดไป ซึ่งผลโดยตรงของแบบเรียนในด้านนี้ทำให้คนไทยซาบซึ้งกับวีรกรรมของพระมหากษัตริย์ไทยที่สามารถเอาชนะจากพม่าได้ ดังที่ได้แสดงออกผ่านข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

"ไม่ชอบคนพม่ามากที่สุด เพราะผมเป็นลูกหลานของพระนเรศวร"

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

ระบบการศึกษาจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่รัฐใช้ในการสร้างจิตสำนึกของความเป็นเอกภาพและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ให้มีพื้นฐานความรู้ที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเป็นการปูพื้นฐานให้กับการสร้างทัศนคติที่มีต่อคนพม่าได้อีกด้วย

"เคยเรียนเรื่องพม่าจากห้องเรียนตอนเด็กๆ ก็รู้สึกเกลียดอยู่บ้าง เพราะได้เรียนเรื่องประวัติศาสตร์ สงคราม มันก็น่าจะทำให้รู้สึกไม่ติดต่อกันนี่อยู่ เมื่อก่อนคนพวกนี้ดูโหดร้าย นิสัยไม่ดีแต่มันก็เป็นอดีต ...พูดง่าย ๆ คือ เกลียดคนพม่าในอดีต..."

นาย ก. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ศุลกากรอำเภอแม่สอด 12 กุมภาพันธ์ 2550

"ได้เรียนเรื่องประวัติศาสตร์มาตั้งแต่เด็กๆ ตอนนั้นเรียนแล้วก็รู้สึกว่าทำไมต้องมารบกับเรา มารุกรานเรา ไม่ชอบเขาเหมือนกัน แต่พอโตขึ้นก็คิดได้ว่ามันเป็นอดีต เราก็ภูมิใจกับชาติของเรา..."

นาย ฉ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

"ตอนเด็กๆ ก็ได้เรียนเรื่องสงคราม เราก็รู้สึกไม่ชอบในประวัติศาสตร์อย่างนี้ เราถูกรุกรานจากเขา..."

นาง ค. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 2 กุมภาพันธ์ 2550

นอกจากระบบการศึกษาจะมีอิทธิพลต่อระบบความคิดความเชื่อแล้ว อิทธิพลของปัจจัยอีกชนิดหนึ่งที่มีมักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมแนวความคิดอย่างได้ผลก็คือ สื่อในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระดับบุคคลหรือการสื่อสารมวลชนโดยผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น ในหลายรูปแบบ เช่น บทความดีพิมพ์ นวนิยาย ภาพยนตร์ ละคร หรือรายงานข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าเรื่องต่างๆ ซึ่งชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2541) ระบุว่า สิ่งเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อระบบความคิดความเชื่อของบุคคลผู้รับสารเหล่านี้ได้เช่นกัน เช่น สื่อบันเทิงที่ได้นำเกร็ดทางประวัติศาสตร์มาผลิตซ้ำ ดัดแปลง และเสริมแต่ง เพื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การสงครามหรือวีรบุรุษของชาติ เป็นต้น ซึ่งมักจะดำเนินเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นภาพของการรุกราน การสงคราม และความรุนแรงที่คนไทยเป็นผู้ถูกกระทำ สิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกล่อมเกลาให้คนไทยมีทัศนคติที่เป็นลบต่อชาวพม่าอยู่อย่างไม่เสื่อมคลายและต่อเนื่อง หรือแม้แต่การนำเสนอข่าวสารในสื่อสิ่งพิมพ์ ดังในการศึกษาของ พรพิมล ศรีโชติ และโอม เอี่ยมลลอ (2549) และเบญจวรรณ อุปีษฌาย์ (2543) ที่พบว่าสื่อหนังสือพิมพ์นำเสนอในเรื่องที่เกี่ยวกับคนพม่าอย่างให้ภาพลักษณ์ที่เป็นเชิงลบเสียเป็นส่วนใหญ่ และในบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำในข่าวที่ค่อนข้างแสดงถึงความไม่พอใจคนพม่าอย่างเห็นได้ชัด เช่น การแสดงอาการโกรธแค้น ชิงชัง และรังเกียจเหยียดหยามพม่าโดยเฉพาะในทุกๆ เรื่องที่ไทยได้เข้าไปสัมพันธ์กับพม่า ไม่ว่าจะเราจะเป็นฝ่ายผิดหรือฝ่ายถูก ก็จะมีชุดอธิบายที่สามารถเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะซึ่งเป็นฝ่ายธรรมของพม่าได้อยู่เสมอ และนอกจากนั้นสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีมักจะนำเสนอข่าวต่างๆ เกี่ยวกับคนพม่านั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นภาพลักษณ์เชิงลบ ซึ่งปรากฏมากกว่าชนชาติอื่นๆ หลายเท่า (เบญจวรรณ อุปีษฌาย์, 2543) แสดงให้เห็นว่าสื่อต่างๆ ก็ได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดชาตินิยม และประวัติศาสตร์ชนชาติเช่นกัน จึงมีผลให้ผู้ที่เสพข่าวสารทั้งรูปแบบที่เป็นสาระและบันเทิงย่อมจะได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดเหล่านี้ด้วย

“คิดว่าสื่อเองก็มีผลมากที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีเพราะส่วนใหญ่มีแต่ข่าวว่าคนพม่าไม่ได้ออกมาเสนออยู่เสมอ คนไทยส่วนใหญ่เลยเกลียดคนพวกนี้ทั้งหมด ดูจากตัวเองว่าเมื่อก่อนก็ยังรู้สึกไม่ดีเลย เวลาได้เห็นข่าวก็รู้สึกไม่ดี...”

นาย ข. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง 12 กุมภาพันธ์ 2550

“เวลาที่ได้ฟังข่าวไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่าก็ทำให้รู้สึกไม่ดี ที่ๆ เราอยู่ก็มีคนพวกนี้มาก อยู่เหมือนกันก็ระแวงมากขึ้น เวลาได้รู้ข่าวก็ไม่ชอบมากขึ้น บางทีเดินผ่านกันก็รู้สึกกลัวๆ หน้อยๆ คนอื่นๆ ก็คงกลัวแต่ไม่แสดงออกกันเองมากกว่า อย่างเวลาดูหนัง ละครที่เกี่ยวกับพม่าก็รู้สึกโกรธ โมโหดตามหนังนะ บางทีก็แอบรู้สึกว่าเป็นอย่างในปัจจุบันนี้ก็คง

เพราะเค้ามาทำกับเราอย่างนั้นในอดีต ยอมรับว่าสื่อมีผลมากเหมือนกัน ก็มันมีแต่ข่าวไม่ดีเยอะ ส่วนข่าวที่ดีๆ นั้นมีน้อยกว่ามาก”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 26 กุมภาพันธ์ 2550

“ไม่ค่อยได้ข่าวอะไรเกี่ยวกับคนพม่า ไม่อยากฟัง อย่างโทรทัศน์ก็ดูบ้างแต่ไม่ค่อยได้ดูข่าว แต่หากมีข่าวก็ยิ่งน่ากลัวเพราะมีแต่ฆ่าคนไทย ส่วนหนัง ละครก็ได้ดูบ้าง น่าคันคนพวกนี้ที่มารุกรานเรามากๆ”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 16 มกราคม 2550

“เห็นมีแต่ข่าวบ่อยๆ ที่ฆ่านายจ้าง ขโมยของ สู้รบ ไม่เห็นมีเรื่องดีบ้างเลย คนพวกนี้ทำเรื่องดี ๆ กับเขาไม่เป็นหรือใจก็ไม่รู้ เวลาเห็นข่าวคนพม่าที่ไรก็ไม่ชอบ หรือดูจากหนังจากละครแล้วก็ยิ่งเกลียดใหญ่ ทำไมมันโหดร้ายกันจัง ... ยิ่งไปดูหนัง “ตำนานสมเด็จพระนเรศวร” ก็ยิ่งไม่ชอบเลย เกลียดมากๆ ใจเรื่องที่ทำมายากจนลำหลัง และก็สู้รบกันไม่เลิกจนทุกวันนี้อาจจะเป็นผลกรรมที่เคยมาทำกับเราไว้ก็ได้”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านสื่อที่นับว่าเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างพื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่า ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสื่อที่คนไทยภาคเหนือได้รับเกี่ยวกับเรื่องของคนพม่านั้นมักเป็นไปในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ สื่อเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลทำให้ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของผู้รับสารเป็นไปในทางลบตามไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่บุคคลที่มีการรับสื่อมากขึ้นก็อาจจะมีโอกาสได้รับเนื้อหาเกี่ยวกับคนพม่าในเชิงลบมากขึ้นตามไปด้วย

กล่าวโดยสรุป พื้นฐานทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลลัพธ์มาจากการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากในการกำหนดพื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่า นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการสื่อสารผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ ทั้งในเชิงสาระหรือบันเทิงก็มักมีการสอดแทรกเรื่องราวของพม่าอีกด้วย ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นไปในเชิงลบทำให้คนไทยผู้ซึ่งรับสารเหล่านั้นมีทัศนคติในเชิงลบเพิ่มขึ้นตามไปด้วย กล่าวคือเมื่อคนไทยภาคเหนือได้รับแนวความคิดและสารเชิงลบเกี่ยวกับคนพม่ามากขึ้น ก็จะทำให้แนวความคิดของบุคคลนั้นเป็นไปอย่างมีแนวทางของความมีอคติเพิ่มมากขึ้น ทัศนคติเชิงลบนี้ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความคิดและความเชื่อของแต่ละบุคคล เพื่อที่จะนำไปตัดสินเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าในรูปแบบต่างๆ

ประเด็นด้านเชื้อชาติและภาพลักษณ์ของคนพม่าโดยรวม

เมื่อพื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมองคนพม่าเป็นไปในเชิงลบเสียเป็นส่วนใหญ่แล้ว จึงส่งผลต่อพื้นฐานในการมองด้านเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ระหว่างคนไทยกับคนพม่าในเชิงเปรียบเทียบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความเป็นเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์นั้นก็เหมือนเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างกันและกัน โดยสังเกตจากสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้พยายามตอกย้ำลักษณะต่างๆ ของตนเองหรืออธิบายลักษณะของตนเองให้แตกต่างกับกลุ่มอื่น (Edmund Leach, 1954 อ้างถึงใน อานันท์ กาญจนพันธุ์, ม.ป.ป.: 190) ซึ่งจะสามารถจะอธิบายทัศนคติที่มีต่อกันของคนที่มีชนชาติต่างกันได้ โดยเฉพาะประเด็นทางเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ที่คนไทยภาคเหนือมองคนพม่าโดยรวมนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ที่ให้ข้อมูลหลักไม่ยอมรับให้คนพม่ามีชาติพันธุ์เดียวกับคนไทย ถึงแม้ว่าจะมีความใกล้เคียงกันอยู่บ้าง แต่มีแนวโน้มว่าคนไทยภาคเหนือมีแนวความคิดและความเชื่อว่าชาติพันธุ์และเชื้อชาติของคนไทยนั้นมีความเหนือกว่าคนพม่าแทบทั้งสิ้น

“หากถามเรื่องชาติพันธุ์ก็บอกเลยว่าเราต่างกันมาก เราดีกว่าเค้าเยอะ แทบจะไม่มีอะไรเหมือนกันเลยทั้งนิสัยใจคอ การดำเนินชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทุกๆ อย่างเลย เราดีกว่าเค้าเยอะ ขนาดคนไทยเองบางคนยังไม่เหมือนกัน แต่นี้เป็นคนละคนกัน คนละชาติกันเลยไม่เหมือนกันและไม่มีความคล้ายกันหรอก”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจคนขายดาบ 13 กุมภาพันธ์ 2550

“คนไทยดีกว่าคนพม่าแน่นอน ยังมีเชื้อชาติที่ใกล้กันไม่เชื่อเลย ไม่เคยคิดอย่างนั้น ไม่ชอบคนพม่า...”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 16 มกราคม 2550

“คิดว่าคนพม่าไม่เหมือนคนไทย เชื้อสายก็คงไม่ใกล้กันหรอก ของเราก็ต้องดีกว่าเยอะ”

นาง ก. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 17 มกราคม 2550

“คนไทยกับคนพม่าไม่มีอะไรที่เหมือนกันเลย เชื้อสายก็ไม่ใกล้กันสักนิด ไม่มีทางมองเป็นพี่น้องกันได้หรอก คนไทยเราดีกว่าเยอะมาก เรามีความเจริญ มีการศึกษา แต่พวกพม่าไม่มีอะไรเลย มีแต่ปัญหาความวุ่นวาย”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่พบว่ายังมีผู้ที่มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อคนพม่า โดยมีมุมมองว่าคนไทยและคนพม่ามีวิถีชีวิต วัฒนธรรม และศาสนาที่เหมือนกันและไม่มีความแตกต่างกันมากในเรื่องของชาติพันธุ์

“ไม่มีอะไรต่างกัน คนไทยกับคนพม่าก็เชื่อสายเดียวกัน แถวๆ นี่มีคนพม่าอยู่ออกเยอะ บางคนก็มีพ่อแม่เป็นคนพม่า อย่างลุงเองก็มีเมียเป็นคนพม่าเหมือนกัน คนแถวนี้ก็มีเมียเป็นคนพม่าเยอะ...”

นาย ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 10 กุมภาพันธ์ 2550

“เห็นด้วยว่าคนไทยกับคนพม่ามันก็เป็นคนที่มีเชื่อสายเดียวกัน ที่จริงก็มีอะไรเหมือนกันหลายๆ อย่างทั้งหน้าตาก็คล้ายๆ กัน นิสัย วัฒนธรรม ศาสนา โดยรวมก็เหมือนกับคนไทย...”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

ทั้งนี้การมีทัศนคติต่อประเด็นทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ในเชิงลบที่คนไทยมีต่อคนพมานั้น อาจอธิบายโดยยึดแนวความคิดของการเป็นชาติพันธุ์ ซึ่งถือว่าเป็นจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นจากสภาวะที่เกิดความขัดแย้งกัน โดยสร้างตัวตนให้มีลักษณะเฉพาะ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์กับคนอื่นที่เกี่ยวข้องว่า เป็นใคร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร (Nicolas Tabb, 1989 อ้างถึงใน ทวิช จตุรพฤกษ์, 2541: 38-39) ทัศนคติเชิงลบต่อความเป็นเชื้อชาติและชาติพันธุ์ที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าโดยรวมนั้น อธิบายได้จากจุดเริ่มต้นคือประเด็นทางประวัติศาสตร์ ซึ่งคนไทยมีประวัติศาสตร์กับคนพม่าในเชิงลบคือการสงคราม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความมีอคติข้อใหญ่ ได้สร้างตัวตนของชนชาติไทยให้มีลักษณะเฉพาะ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์กับชนชาติพม่าว่า คนไทยและคนพมานั้นมีความแตกต่างกัน เพื่อยืนยันการมีอำนาจในการควบคุมหรือกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง ดังนั้นทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าด้านชาติพันธุ์นั้นจึงไม่ได้มองในเรื่องที่ใกล้เคียงกัน เช่น เชื้อชาติ เครื่องแต่งกาย การอยู่ร่วมดินแดนเดียวกัน หรือการมีลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมบางอย่าง แต่จะมีความรู้สึกด้วยการตีความประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งและสงคราม ซึ่งปรากฏอยู่ในตำนาน พงศาวดาร และบันทึก เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนได้ถูกตีความให้มีความแตกต่างในชนชาติระหว่างคนไทยกับคนพม่าอย่างสิ้นเชิง คนไทยภาคเหนือจึงมีทัศนคติต่อเชื้อชาติคนพม่าอย่างเป็นลบเสียเป็นส่วนมาก

ประเด็นด้านภาพลักษณ์ของคนพม่าในสายตาของคนไทยภาคเหนือ นั้น ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมก็มีภาพลักษณ์ไม่ค่อยจะดีนักทั้งในเชิงภาพลักษณ์ส่วนตัวและภาพลักษณ์ทั่วไปที่คนไทยภาคเหนือมองเห็น ทั้งนี้สาเหตุส่วนใหญ่ที่คนไทยภาคเหนือมองภาพลักษณ์ของคนพม่าโดยรวมไม่ดีนักอาจเป็นผลมาจากภาพลักษณ์ของชนชาติพม่าที่ถูกสร้างขึ้นเนื่องจากแนวความคิดของความเป็นชาตินิยมและการสร้างชาติให้เป็นศัตรูกันนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่สุนทร ชูตินธรานนท์ (2549: 120-122) ได้กล่าวไว้ จึงทำให้คนไทยสร้างมุมมองต่อภาพลักษณ์ของคนพม่าขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยสร้างภาพลักษณ์ในเชิงมาายาขึ้นจากรากฐานของแนวความคิดในการเป็นศัตรูต่อกันโดยเปรียบคนพม่าเป็นผู้รุกรานที่โหดร้าย ทารุณ กระทำการเบียดเบียน เอาัดเอาเปรียบเป็นต้น ซึ่งทำให้คนไทยมีสำนึกในการมองภาพลักษณ์ของคนพม่าเป็นลบเป็นพื้นฐานเริ่มต้น

“...ที่พบเห็นอยู่บ้างในบางที่ก็จะดูได้ว่าแตกต่างกับคนไทย เพราะพวกนี้แต่งตัวไม่ค่อยเป็น คือจะดูไม่ดีเท่าคนไทยเอง ดูไม่น่าเข้าใกล้ ไม่ได้น่ากลัวมากแต่มันดูน่าระแวง ภาพลักษณ์ลักษณะดูไม่ดีเท่าคนไทยหรอก”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 26 กุมภาพันธ์ 2550

“...คนพวกนี้น่ากลัว โหดร้าย นิสัยไม่ดี ไม่อยากให้มาอยู่ใกล้ๆ ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับ”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 16 มกราคม 2550

“คนไทยดีกว่า นิสัยก็ดีกว่า ไม่เหมือนคนพม่าน่ากลัว ดูไม่ดี ไว้ใจไม่ได้ เห็นแล้วไม่น่าอยู่ใกล้ๆ”

นาง ก. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 17 มกราคม 2550

“เรามีความเจริญ มีการศึกษา แต่พวกพม่าไม่มีอะไรเลย มีแต่ปัญหาความวุ่นวาย คนพม่าก็ดูไม่ดี ยากจน สกปรก แถมยังน่ากลัวโหดเหี้ยม นิสัยไม่ดี ชอบเอาเปรียบผู้อื่น เอามาเทียบกับคนไทยไม่ได้หรอก คนไทยดีกว่าเยอะ ที่ไม่ดีจริงๆ ก็อาจจะดีกว่าคนพม่าบางคนเลย ยังไงคนพม่าก็ดูไม่ดี เป็นพวกไว้ใจไม่ได้ เป็นอันตรายกับคนไทยแต่จริงๆ ก็คงมีคนพม่าที่ดีๆ อยู่บ้าง แต่คณน้อยมาก แต่คืออย่างไรก็เป็นคนพม่าอยู่ดี”

นาย ช. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

“คนพม่าผู้ชายน่ากลัว ทำทางแข็งกระด้าง โหดร้าย หูดจาเสียงดังไม่ค่อยรู้เรื่อง”

นาง ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดสุโขทัย 7 กุมภาพันธ์ 2550

ข้อค้นพบต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นภาพลักษณ์ซึ่งสะท้อนออกมาจากแนวความคิดของคนไทยภาคเหนือที่ติดต่อคนพม่าที่เห็นได้ชัดเจนว่ามีทัศนคติต่อคนพม่าไปในทางลบ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าในเชิงบวกนั้นมีการปรับเปลี่ยนมุมมองภาพลักษณ์ที่มีต่อคนพม่าไปตามบุคคลที่เป็นคนพม่าที่รู้จักเป็นการส่วนตัว ทำให้มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของคนพม่าโดยรวมดีขึ้นได้

"ส่วนลักษณะนิสัย ภาพลักษณ์ส่วนตัวก็ไม่มีอะไรน่ากลัว เขาก็ดูดี เรียบร้อย ว่างเริง เข้ากับคนอื่นได้ดีพอสมควร ยิ่งคนพม่าที่รู้จักก็ยิ่งเป็นคนที่น่ารัก เป็นเพื่อนกันในมหาวิทยาลัย เขาเล่าเรื่องอะไรให้ฟังหลายอย่างน่าสนใจมาก นำไปเที่ยวบ้านเค้าที่พม่ามากเหมือนกัน ถึงคนพม่าคนอื่นๆ อาจจะไม่ดูดีเท่าคนพม่าที่สนิทด้วยแต่ก็คงไม่ได้ถึงกับไม่ดีหรือแยอะไร เราก็มักเกี่ยวดีเหมือนกัน น่าจะทำความรู้จักกันได้"

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

"...คนพวกนี้ก็ใช้ได้ ยิ่งคนพม่าที่รู้จักก็จะดีหน่อย มีอุปนิสัยก็เจี๊ยบๆ แต่ก็ดูว่างเริงดี ขยัน ทำงานเก่ง เข้ากับคนอื่นๆ ได้ดี ส่วนคนพม่าที่ไม่รู้จักก็อาจจะไม่ดีบ้าง แต่ก็คงไม่แยมากมายอะไร คนพม่าก็เหมือนๆ กับคนไทยเพียงแต่ไม่ได้เป็นคนไทยเท่านั้น ก็เหมือนๆ พี่น้องกัน..."

นาย ฉ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 14 มกราคม 2550

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เมื่อพื้นฐานที่คนไทยได้เรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับคนพม่าได้กระจายและได้ซึมซับลงในตัวบุคคลแล้ว บุคคลผู้นั้นก็จะมีแนวความคิดส่วนตัวเป็นไปตามพื้นฐานที่ได้เรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดมาจากประสบการณ์ในอดีต ซึ่งพื้นฐานของทัศนคติคนไทยที่มีต่อคนพมานั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นไปในทางลบซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการทางแนวคิดของรัฐในการสร้างชาติในยุคเริ่มต้น ที่จงใจสร้างภาพลักษณ์ของคนพม่าให้เป็นศัตรูของชนชาติไทย อีกทั้งการกระจายความรู้ชุดนี้ยังมีสื่อแขนงต่างๆ เป็นตัวช่วยในการปรับปรุง เสริมแต่งให้ภาพลักษณ์ส่วนตัวและภาพลักษณ์ทั่วไปของคนพม่ากลายเป็นผู้โหดร้าย ทารุณ เอารัดเอาเปรียบ ไร้ใจไม่ได้ และไม่น่าเชื่อถือ เป็นต้น นอกจากนี้ความรู้ชุดอื่นๆ ที่คนไทยได้รับจากสื่อมักจะเป็นเรื่องเชิงลบ เช่น ความยากจนของคนพม่า การเข้ามาเป็นแรงงาน การต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน และขอสร้างปัญหาให้กับประเทศไทย ก็ยิ่งทำให้คนไทยรู้สึกดูถูกคนพม่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งมุกหอม วงษ์เทศ (2546 : 89-91) ได้กล่าวไว้ว่า "ภาพลักษณ์เหล่านี้ล้วนเป็นมายาคติที่เกิดขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์เป็นรากฐานสำคัญ มีการต่อยอดและถ่ายทอดทัศนคติเชิงลบนี้นมาจนถึงยุคปัจจุบัน ผ่านสื่อต่างๆ โดยสอดแทรกความคิดเห็นที่ให้ภาพ

ความอ่อนด้อย ใจเซลา เสื่อมทราวมทางศีลธรรมต่างๆ นานาของคนพม่า" ทำให้คนไทยที่รับความรู้เหล่านี้มีทัศนคติและทัศนภาพลักษณ์ของคนพม่าไปในทางไม่ใช้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงต่อกันแล้วก็อาจจะมีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดที่มีต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวมา ซึ่งพบว่ามีการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อภาพลักษณ์ที่มองคนพม่าไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ บุคคลที่มีการพบปะ รู้จัก และมีประสบการณ์โดยเฉพาะเชิงบวกกับคนพม่ามากขึ้น จะทำให้มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของคนพม่าโดยรวมดีขึ้นได้โดยยึดเอาคนพม่าที่มีประสบการณ์ดีด้วยมาเป็นตัวแทนเพื่ออธิบายคนพม่ากลุ่มที่ใหญ่ขึ้น

ประเด็นการยอมรับ การอยู่ร่วมกัน และปัญหา

ทัศนคติของคนไทยต่อคนพม่าอันเนื่องมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์นั้น มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปได้ เนื่องจากปัจจุบันคนพม่าได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น เช่น กลุ่มผู้หนีภัยจากการสู้รบที่เข้ามาอาศัยตามจังหวัดต่างๆ บริเวณชายแดน ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปราบปรามนักศึกษาและประชาชนเมื่อปี 2531 หลังจากนั้นก็เกิดการอพยพเข้ามาเป็นระยะๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ อีก กลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และกลุ่มผู้ลักลอบเข้ามาเป็นแรงงาน เป็นต้น (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546: 14-15) ซึ่งคนพม่าเหล่านี้ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่เข้ามาเป็นแรงงานจำนวนมากนั้นได้กระจายตัวไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย จึงทำให้คนไทยส่วนมากเริ่มมีประสบการณ์โดยตรงกับคนพม่ามากขึ้น แต่เนื่องจากองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานของทัศนคติคนไทยที่มีต่อคนพม่ายังผูกอยู่กับพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ในเชิงลบ จึงทำให้พื้นฐานของทัศนคติในการยอมรับ และการอยู่ร่วมกันยังมีปัญหาอยู่บ้าง กล่าวคือ แม้จะมีการยอมรับให้คนพม่าเข้ามาอยู่ในสังคมไทยมากขึ้นแต่ด้วยพื้นฐานของประวัติศาสตร์ แนวความคิด ตลอดจนภาพลักษณ์ที่มองคนพม่าไม่ดีนั้นก็ยังคงอยู่ จึงทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้นต่อคนพม่าโดยรวมได้ แม้อาจจะไม่มีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมาของคนไทยโดยทั่วๆ ไปก็ตาม ดังข้อค้นพบจากผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้

"ชาวบ้านก็ไม่น่าจะยอมรับคนพม่าพวกนี้เท่าไร แต่ไม่แสดงออกเท่านั้นเอง เพราะแสดงออกไปก็ทำอะไรไม่ได้ อยู่ด้วยความเคยชินมากกว่า..."

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจศนายดาบ 13 กุมภาพันธ์ 2550

"ไม่อยากข้องเกี่ยวกันเลย หากมีเข้ามาอยู่ในชุมชนก็ไม่ชอบ ไม่พอใจแน่ คนพวกนี้น่ากลัวโหดร้าย..."

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 16 มกราคม 2550

“ก็อยู่ร่วมกันได้แต่ไม่อยากเกี่ยวข้องกับให้อยู่ส่วนใครส่วนมันดีกว่า แต่หากเลือกได้ ก็ไม่อยากให้อยู่กับเรา ให้ไปอยู่ที่อื่นดีกว่า หากมีคนพวกนี้มากๆ ก็คงกังวลมากกว่ามันไม่ค่อยปลอดภัย”

นาง ก. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 17 มกราคม 2550

“คิดว่าคงอยู่ร่วมกันไม่ได้หรอก เพราะคนพม่ามากลัว ไม่น่าไว้ใจ หากใครอยู่ร่วมกับคนพม่าได้ก็อยู่ไป แต่ผมคงไม่เอาหรอก กลัวและไม่ชอบ แต่พวกที่อยู่ด้วยกันก็คงไม่มีใครไว้ใจคนพม่าหรอก อยู่แบบระแวง ไม่อยากให้มีเข้ามาอยู่ในชุมชนหรอก หากเห็นก็ไม่ได้ถึงขนาดที่จะไปทำร้ายคนพม่าหรอก แต่ไม่ชอบ อยากรู้อยู่ห่างๆ...”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

“ก็คงจะอยู่ร่วมกันได้ แต่คงอยู่อย่างระแวงหน่อย เพราะยังงี้ก็ไม่ใช่คนไทย ที่จริงคนไทยเองบางคนก็น่ากลัวอยู่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกมันยังเป็นคนชาติเดียวกันอยู่เลย รู้สึกดีกว่า หากมีคนพมาน้อยๆ ในชุมชนแบบนานๆ เจอทีอย่างนี้ก็คงอยู่ได้ แต่หากมีมาอยู่กับเทียบกับคนไทยแล้วครึ่งต่อครึ่งคงไม่ไหว น่ากลัว...”

นาง ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดสุโขทัย 7 กุมภาพันธ์ 2550

อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ที่มีระดับของการติดต่อดังกล่าวเกี่ยวข้องกับรู้จักกับคนพม่าโดยตรงที่มากขึ้นก็อาจมีการยอมรับในระดับที่มากขึ้นได้เช่นกัน

“คนที่นี้เค้าชินกับคนพม่าแล้ว เราก็เหมือนๆ กัน ไม่มีอะไรแตกต่างกัน ก็เป็นอยู่ด้วยกันได้ดีไม่ได้มีปัญหา...คนส่วนใหญ่ชอบคิดไปเองว่าคนพม่าไม่ดี แต่จริงๆ แล้วไม่มีอะไรหรอก เหมือนๆ กัน”

นาย ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 10 กุมภาพันธ์ 2550

“อยู่ร่วมกันได้ไม่มีปัญหา แต่ก็ไม่ได้วางใจเลยที่คนพวกนี้เข้ามาอยู่ แต่ก็มีเรื่องที่ดีคือ เราขายของ มีคนพวกนี้มาอยู่เค้าก็มาซื้อของเราบ้าง เราก็ขายของได้มากขึ้น ทำให้เรามีรายได้ดีขึ้นเพราะมีพวกนี้มาอยู่ แต่ก็กังวลบ้างเหมือนกันเวลาคนพวกนี้มาอยู่กันเยอะๆ...”

นาง ซ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 20 มกราคม 2550

“ส่วนเรื่องการยอมรับก็คิดว่าคนที่นี้คงยอมรับได้ไม่มีอะไร เพราะก็ได้มีมาก และคนพม่าก็มาทำงานให้กับคนไทย ไม่ได้มาเป็นนายคนไทย คงไม่มีใครจะไม่ชอบหรอก”

นาง ค. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 2 กุมภาพันธ์ 2550

“...ก็อยู่ร่วมกันได้ คนที่คุ้นๆ กันแล้วคงไม่กลัว แต่คนไม่เคยอยู่กับคนพม่าก็คงมีระแวงบ้าง ตัวเองเคยอยู่กับคนพม่าที่มาเป็นคนรับใช้ในบ้านตั้งแต่เด็กก็เลยไม่ได้กลัวอะไร แต่แถวๆ นี้ก็เป็นพวกคนพม่าที่ดีหน่อยด้วยเลยไม่มีปัญหา หากเป็นคนพม่าที่ทำงานก่อสร้างๆ หรือทำงานโรงงานก็คงจะน่ากลัวหน่อย พวกนั้นจะน่ากลัวกว่าคนพม่าที่ทำงานที่เดียวกันเยอะ”

นาย ฉ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 14 มกราคม 2550

จากการศึกษาพบว่าเมื่อมีระดับประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าโดยตรงก็ทำให้เกิดการยอมรับได้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามพบว่าแม้จะมีระดับของการยอมรับมากขึ้น หากแต่ความรู้สึกลึกๆ ก็ยังมีความหวาดระแวงต่อกันอยู่มาก อีกทั้งการยอมรับนั้นยังเป็นผลมาจากประเด็นที่คนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานคอยช่วยเหลือคนไทยในการทำงานซึ่งถือว่าการยอมรับในฐานะที่ไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังพบว่าเกิดความยอมรับมากขึ้นเนื่องจากประเด็นทางเศรษฐกิจที่คนพม่ามาสนับสนุนให้เกิดความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่มากขึ้นของตนเอง ซึ่งประเด็นการยอมรับทั้ง 2 ข้อนี้แม้จะทำให้เกิดการยอมรับที่มากขึ้นแต่ก็เป็นผลพวงของการมองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ถึงกระนั้นก็ตามยังถือได้ว่ามีข้อดีบ้างเนื่องจากหากมีการยอมรับไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตามจะส่งผลให้เกิดความพยายามในการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในมิติที่หลากหลายมากขึ้น และอาจทำให้ความมีอคติต่อคนพม่าที่มีมาในอดีตเริ่มคลายลงและดำเนินไปในทางที่ดีขึ้นได้บ้าง

ในสังคมที่อยู่ร่วมกันไม่ว่าสังคมใดก็อาจมีปัญหาเกิดขึ้นได้ และหากเป็นสังคมที่มีคนต่างกลุ่มต่างเชื้อชาติอย่างคนไทยและคนพม่าอยู่ร่วมกันแล้วก็อาจเกิดปัญหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพมานั้นส่วนใหญ่เป็นไปในทางลบ ก็อาจทำให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันได้มากยิ่งขึ้น ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ปัญหาสำหรับตัวเองนั้นก็ไม่มีอะไรมาก เป็นเรื่องปัญหาในการทำงานมากกว่า เช่น พบเจอสิ่งที่ไม่เหมาะสมในการผ่านเข้าออกของคนพม่าแต่ก็จัดการได้ ส่วนเรื่องภาษาก็อาจจะจะเป็นปัญหาอยู่บ้างแต่ก็มีคนที่สื่อสารกับคนพม่าได้คอยช่วยแปลให้ฟัง เรื่องการอยู่ร่วมกันในชุมชน ส่วนตัวแล้วไม่มีปัญหากับคนพวกนี้ อยู่ร่วมกันได้ ปัญหาอื่นๆ ก็

คงจะเป็นเรื่องการเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซึ่งก็เป็นเรื่องใหญ่มากเหมือนกัน เป็นภาวะของประเทศ...”

นาย ข. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง 12 กุมภาพันธ์ 2550

“คนพม่าพวกนี้เป็นภาวะและเป็นปัญหาอย่างมาก ควบคุมดูแลก็ยาก แคมป์ไม่เกรงกลัวกฎหมาย...มีชาวบ้านร้องเรียนมาตลอดเวลาจับกุมก็ไม่กลัว... บางทีก็ไม่อยากจับเพราะจับมาก็เป็นภาวะ เสียเวลาและเงินเลี้ยงดูทำอะไรมากก็ได้ เพราะไม่ใช่คนประเทศเรา หากจะส่งกลับประเทศพม่าก็หนีเข้ามาอีก... ส่วนคดีที่พบบ่อยๆ ก็คือลักทรัพย์ ทะเลาะวิวาทกันเอง และบางทีก็ทะเลาะกับคนไทย ลักลอบหนีเข้าเมือง แรงงานพม่า... และปัญหาอีกอย่างก็คือพวกโรคติดต่อต่างๆ โดยเฉพาะโรคที่ไม่พบในประเทศไทยแล้วก็กลับมาพบอีก เช่น ไข้กาฬหลังแอ่น อหิวาต์ ไข้ซัง เป็นต้น ไปดูตามโรงพยาบาลในแม่สอดจะเห็นแต่คนพม่ามารักษาพยาบาล คนไทยเองก็รำคาญ เสียงบประมาณในการรักษาให้ฟรีๆ เพราะพวกนี้ไม่มีเงิน เป็นปัญหาอย่างมาก”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจคนขายตาบ 13 กุมภาพันธ์ 2550

“...รู้สึกว่าจะสร้างปัญหาให้กับสังคม ชุมชนมากขึ้น รู้สึกไม่ปลอดภัยมากขึ้น... คนที่ไม่ได้เป็นนายจ้างหรือได้ประโยชน์จากคนพวกนี้ก็คงไม่ชอบเหมือนกัน เพราะบางทีก็มีข่าวทะเลาะวิวาทของพวกพม่าบ้าง...ปัญหาอื่นๆ ก็จากที่เคยอ่านข่าว เรื่องแรงงานผิดกฎหมาย ปัญหายาเสพติด ปัญหาคนอพยพซึ่งเป็นภาวะของประเทศ”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 26 กุมภาพันธ์ 2550

“...ปัญหาสาธารณสุขก็มีบ้างเพราะเคยทำงานสาธารณสุขที่อำเภอเมือง จังหวัดตากมาก่อน คนพวกนี้น่าสงสารไม่รู้จักดูแลตัวเอง เราช่วยได้ก็ช่วยๆ เค้่า ปัญหาอื่นๆ ก็อาจจะเป็นภาวะของประเทศไทยเราแต่เค้่าก็น่าสงสาร เราพอช่วยได้ก็ช่วยเขาไปดีกว่า”

นาย ฉ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

“...ตัวเองอยู่ร่วมกับคนพม่าได้ไม่มีปัญหา แต่ปัญหาอื่นๆ ที่มีต่อสังคมก็คงมีบ้าง หากในด้านสุขภาพนี้ก็พบเรื่องโรคที่ไม่พบมานานแล้วในประเทศไทยอีกอย่างไข้ซังหรืออีกหลายๆ โรค ก็ต้องเสียงบประมาณทางสุขภาพไปดูแลเยอะ ส่วนปัญหาด้านอาชญากรรม ลักขโมย ทะเลาะวิวาทก็คงมีมากขึ้นบ้าง หากมีคนพม่ามาอยู่มากๆ...”

นาง ค. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 2 กุมภาพันธ์ 2550

“...คนพวกนี้มักจะเป็นปัญหา เอาปัญหาเข้ามาอยู่เรื่อย เห็นข่าวบ่อยๆ เดี่ยวก็ลักขโมย ร่านายจ้าง หลบหนีเข้าเมือง แรงงานเถื่อน สวรรค์ เข้ามาอยู่ในประเทศไทยก็เอาแต่ปัญหามาให้”

นาย ช. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

จากการศึกษาพบว่าระดับของปัญหาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ปัญหาระดับบุคคล และปัญหาระดับสังคม โดยพบปัญหาระดับบุคคล เช่น ความไม่ต้องการให้มาอยู่ร่วมกัน ความไม่พอใจที่มีคนพม่าเข้ามาอยู่ในชุมชน ซึ่งปัญหาความไม่พอใจนี้จะเป็นปัญหาที่มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากความมีอคติต่อกันนั่นเองและส่งผลให้บุคคลมีแนวความคิดความเชื่อว่า หากมีคนพม่าเข้ามาอยู่ในชุมชนก็จะนำปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างมากและทำให้เกิดความรู้สึกหวาดระแวง และไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาระดับบุคคลของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับคนพม่านั้นส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากกิจกรรมในการทำงานเสียมากกว่า เช่น ปัญหาจากการสื่อสาร สั่งการ การดูแลควบคุม เป็นต้น

สำหรับปัญหาในระดับสังคมนั้นส่วนใหญ่พบว่าคนไทยภาคเหนือจะมีทัศนคติว่าคนพม่ามีส่วนทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากขึ้น เช่น อาชญากรรม ลักขโมย ทะเลาะวิวาท เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาระดับใหญ่ขึ้นจะเป็นเรื่องของปัญหาแรงงาน คนพม่าอพยพ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สิ่งเสพติด และปัญหาทางการสาธารณสุขที่พบโรคระบาดที่ไม่เคยพบในประเทศไทยมานานกลับมาพบอีกครั้งเนื่องจากคนพม่านำเข้ามา เช่น โรค ไข้ซ้าง ไข้กาฬหลังแอ่น และอหิวาห์ ซึ่งปัญหาในระดับสังคมเหล่านี้ เป็นปัญหาที่ค่อนข้างใหญ่ ต้องอาศัยการควบคุมดูแลจากรัฐและอาจต้องสูญเสียงบประมาณมากพอสมควร

อย่างไรก็ตามพบว่าบางปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างตอบนั้นเป็นปัญหาที่อาจจะไม่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของตนเองมาก่อนเลย หากแต่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีทัศนคติและตระหนักว่าอาจจะเกิดขึ้นเพราะคนพม่าได้ ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เป็นตัวที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งความรู้ในเชิงลบด้านปัญหานี้ยังมีผลทำให้เกิดความวิตกกังวลต่อการเข้ามาอยู่ของคนพม่าในชุมชนใกล้ตัวว่าอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นได้

จากข้อมูลต่างๆ พบว่าทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมนั้น ค่อนข้างจะเป็นไปในทางลบต่อประเด็นต่างๆ ที่มีต่อคนพม่า ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรากฐานของประวัติศาสตร์นั่นเองซึ่งเป็นองค์ความรู้หลักในการกำหนดทัศนคติ โดยเฉพาะองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของการสงครามระหว่างชนชาติไทยและชนชาติพม่า ซึ่งวารุณี ไอลถารมย์ (ม.ป.ป.: 3-20) ได้กล่าวไว้ว่า “องค์ความรู้แขนงนี้ได้ถูกรัฐหยิบยกนำมาเป็น

เครื่องมือของแนวคิดชาตินิยมในการสร้างความเป็นเอกภาพของคนในชาติ" ซึ่งผ่านกระบวนการขีด
 เกลาทางสังคมหลายๆ ด้านโดยอาศัยสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อทางการศึกษา ซึ่งเป็นการถ่ายทอด
 ความรู้ ทักษะคิด ภาพพจน์ที่เสนอภาพคนพม่าในฐานะศัตรูอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งความรู้ชุดนี้ยังได้รับ
 การถ่ายทอดผ่านสื่อในรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น พงศาวดาร ตำนาน นิทาน ละคร ภาพยนตร์ เป็น
 ต้นซึ่งได้นำเสนอซ้ำแล้วซ้ำเล่าจึงทำให้คนไทยมีทัศนคติเชิงลบต่อคนพม่าและมองภาพลักษณ์ของ
 คนพม่าเป็นไปในทางลบ ซึ่งความมีทัศนคติที่ไม่ดีนี้ยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาคือ ปัญหา
 การดูหมิ่นทางเชื้อชาติ การยอมรับ การอยู่ร่วมกัน และปัญหาอื่นๆ ซึ่งพบว่าคนไทยภาคเหนือมี
 ทัศนคติที่ไม่ค่อยดีนักต่อภาพลักษณ์ของคนพม่าในหลายๆ ด้าน

แม้ว่าในปัจจุบันจะมีคนพม่าเข้ามาอาศัยและกระจายตัวไปในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทยซึ่ง
 มีผลให้คนไทยได้ทำความรู้จักกับคนพม่าในมิติระดับบุคคลเพิ่มขึ้น หากแต่ทัศนคติของคนไทย
 ภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าส่วนใหญ่ก็ยังไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากพื้นฐานของทัศนคติที่ไม่ดีฝังแน่นอยู่
 ในความรู้สึกของคนไทยอย่างมาก ร่วมกับปัจจัยทางสื่อต่างๆ ที่ยังคงมีการนำเสนอเรื่องราวส่วน
 ใหญ่ของคนพม่าในเชิงลบก็ทำให้ยากที่จะสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันได้ อย่างไรก็ตาม
 ความที่สังคมไทยได้เปิดพื้นที่รับคนพม่าเข้ามาอยู่ในสังคมมากขึ้น แม้อาจจะไม่ได้เป็นผลมาจาก
 ความเต็มใจ แต่ก็ทำให้คนไทยเกิดการเรียนรู้ในมิติระดับบุคคลมากยิ่งขึ้น และเกิดความเข้าใจในคน
 พม่ามากขึ้น ทำให้ทัศนคติบางส่วนสามารถคลายลงมาได้บ้างแม้จะยังไม่เป็นไปทางด้านบวกก็ตาม
 แต่ก็พบว่ามีความโน้มที่ตีมากขึ้นกว่าอดีต ซึ่งการเรียนรู้ระดับบุคคลโดยตรงที่มีต่อกันน่าจะเป็นตัว
 แปรที่สำคัญที่อาจทำให้เกิดการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อกันได้อย่างดี

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า แม้ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ใน
 ประเทศไทยโดยรวมทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอาจจะมีทัศนคติที่ไม่ดีนัก แต่การที่คน
 ไทยมีประสบการณ์และความเกี่ยวข้องที่มีกับคนพม่าโดยตรงในระดับที่มากขึ้นก็มีผลทำให้
 ทัศนคติมีการปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นในอนาคตหากคนไทยได้มีประสบการณ์ใน
 เรื่องต่างๆ กับคนพม่ามากขึ้นก็อาจจะทำให้มีทัศนคติที่ดีมากขึ้นกว่าระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือ ต่อคนพม่าโดยรวม

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษา
 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าโดยรวมกับตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปร
 อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ใน
 การย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และการรับรู้ข่าวสาร ว่ามีความสัมพันธ์กันไปใน

ทิศทางใด มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และตัวแปรอิสระใดมีอิทธิพลต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากที่สุด โดยผลการวิเคราะห์จะสามารถตอบคำถามของการวิจัยคือ มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งทราบได้ว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากที่สุด

นอกจากนี้ผลจากการวิเคราะห์ยังสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบสมมติฐานรวม 10 ข้อ ที่กำหนดไว้กับทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม ซึ่งการนำเสนอผลการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัยและเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง (Bivariate Analysis) และการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis)

การวิเคราะห์การแปรผันสองทางเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางใด มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และทดสอบสมมติฐานโดยไม่ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ

นอกจากนั้นในการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แปลงค่าตัวแปรแบบกลุ่มให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกลุ่มสนใจให้ค่าเป็น 1 และกลุ่มอื่นให้ค่าเป็น 0

การศึกษานี้มีตัวแปรที่ต้องแปลงค่าให้เป็นตัวแปรหุ่นทั้งหมด 8 ตัว ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์การย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า ซึ่งก่อนการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายได้ทำการแปลงค่าตัวแปรดังกล่าวแล้ว

การวิเคราะห์การแปรผันหลายทางนั้น เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามคือทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม กับตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปรอื่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์การย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า และระดับการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่า เพื่อจะทดสอบว่าปัจจัยใดหรือตัวแปรใดมีอิทธิพลที่สูงสุดต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการศึกษา เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบนี้เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งคือ ตัว

แปรอิสระแต่ละตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันมากเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่เรียกว่าความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) กล่าวคือความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่ควรสูงเกิน 0.75 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 492) และจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของทัศนคติทั้ง 3 กลุ่มคือ ทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม ทัศนคติต่อแรงงานพม่า และทัศนคติต่อคนพม่าอพยพพบว่า มีค่าไม่เกิน 0.592 (ดังตารางที่ 10) จึงสามารถใช้วิเคราะห์การถดถอยพหุได้โดยไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ศึกษา

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1 เพศชาย(1)	1																			
2 อายุ	.011	1																		
3 มัธยมต้น และ ปวช.(2)	-.003	.073	1																	
4 มัธยมปลาย, ปวส. ,อนุปริญญา(2)	-.017	-.056	-.296**	1																
5 บริญญาตรีขึ้นไป(2)	.071	-.191**	-.319**	-.592**	1															
6 รายได้ปานกลาง(3)	.064	-.028	-.169**	-.096*	.344**	1														
7 รายได้สูง(3)	.016	.083*	-.116**	-.187**	.333**	-.229**	1													
8 เกี่ยวกับรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ(4)	.101*	.075	-.188**	-.152**	.432**	.417**	.081*	1												
9 ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว(4)	.007	-.081*	-.048	.002	.091*	.046	.318**	-.348**	1											
10 ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน(4)	-.008	-.169**	-.053	.136**	-.046	-.027	-.146**	-.261**	-.216**	1										
11 รับจ้าง/กรรมกร(4)	-.004	.010	.130**	.074	-.249**	-.206**	-.117**	-.236**	-.195**	-.146**	1									
12 เกษตรกร(4)	.169**	.173**	.248**	-.049	-.203**	-.130**	-.093*	-.165**	-.137**	-.102*	-.093*	1								
13 พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	-.050	-.070	.034	-.009	.061	.081*	-.061	.028	-.051	.012	-.010	-.009	1							
14 เขตชนบท(6)	-.100*	.197**	.093*	.057	-.244**	-.035	-.120**	-.114**	-.105**	-.043	.061	.205**	-.011	1						
15 เคยย้ายถิ่น(7)	.116**	-.183**	.057	-.070	.069	.021	-.002	-.068	.037	.086*	.055	-.030	-.025	-.071	1					
16 เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	.060	-.067	-.019	.046	.071	.031	.118**	-.020	.198**	.032	-.012	-.079*	-.420**	-.206**	.103**	1				
17 การได้รับข่าวสาร	.101*	-.112**	-.058	.053	.175**	.134**	.167**	.130**	.140**	.049	-.053	-.111**	-.129**	-.214**	.211**	.397**	1			
18 ทักษะติดต่อคนพม่าโดยรวม	.056	-.179**	-.080*	.005	.120**	.047	.084*	.052	.135**	.023	-.052	-.132**	.096*	-.235**	.095*	.150**	.098*	1		
19 ทักษะติดต่อแรงงานพม่า	.086*	-.165**	-.050	-.035	.179**	.097*	.122**	.015	.212**	.036	-.056	-.219**	-.054	-.232**	.158**	.271**	.187**	-	1	
20 ทักษะติดต่อคนพม่าอพยพ	.078	-.175**	-.035	.006	.051	-.025	.061	.007	.111**	-.003	-.019	-.146**	-.008	-.202**	.077	.119**	.037	-	-	1

(1) เพศหญิง

= กลุ่มอ้างอิง

(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก

= กลุ่มอ้างอิง

*

= มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า

= กลุ่มอ้างอิง

(6) เขตเมือง

= กลุ่มอ้างอิง

**

= มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

(3) รายได้ต่ำ

= กลุ่มอ้างอิง

(7) ไม่เคยย้ายถิ่น

= กลุ่มอ้างอิง

(4) ไม่มีงานทำ/แม่บ้าน/นักเรียน นิสิต นักศึกษา= กลุ่มอ้างอิง

(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า = กลุ่มอ้างอิง

การศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าโดยรวมด้วยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันสองทางและการแปรผันหลายทาง มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 11 จะสามารถตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 10 ข้อได้ โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ตัวแปรเพศชายสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้เพียงร้อยละ 0.3 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อย่างไรก็ตามพบว่าเพศชายมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 2.584 ซึ่งเป็นค่าบวกจึงสามารถอธิบายได้ว่า เพศชายส่วนใหญ่มิทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเพศชายนั้นอาจมีอุปนิสัยส่วนตัว หรือมีกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ค่อนข้างเปิดมากกว่าเพศหญิง เช่น การทำงานนอกบ้าน การพบปะสังสรรค์ เป็นต้น อาจทำให้มีโอกาสพบปะหรือเคยชินกับคนพม่ามากกว่าเพศหญิงก็เป็นได้ แต่เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่สามารถนำตัวแปรเพศชายมาใช้อธิบายสมมติฐานทั้งหมดได้ ทั้งนี้ อาจจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลร่วมด้วย

สรุปได้ว่า เพศชายส่วนใหญ่มิทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าเพศหญิง แม้ว่า จะใกล้เคียงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงถือว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ตัวแปรอายุสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 3.2 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าตัวแปรอายุมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -4.537 ซึ่งมีค่าเป็นลบจึงสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอายุจะผกผันกับทัศนคติ หรือผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่าอาจมีแนวความคิด มีทัศนคติ และการเปิดตนเองมากกว่าคนที่มีอายุมากกว่า จึงอาจมีแนวความคิดที่แตกต่างกับบุคคลที่มีอายุมากกว่าเช่นในเรื่องทัศนคติต่อคนพม่า

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาสูงสุดคือกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปซึ่งเป็นกลุ่มสนใจนั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 1.4 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของกลุ่มระดับการศึกษาทั้งสามกลุ่มจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าไปสู่อันดับที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าเท่ากับ -5.307, 0.247 และ 5.670 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากขึ้นเรื่อยๆ ตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จึงสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นก็จะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าโดยรวมมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการศึกษาที่บุคคลได้รับนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีแนวความคิดที่มองถึงความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น และไม่ได้ตัดสินโดยอาศัยแค่ความรู้สึกส่วนตัวเท่านั้น

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของแต่ละตัวแปรรายได้ พบว่ากลุ่มรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มสนใจ สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 0.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของกลุ่มระดับรายได้ทั้งสองกลุ่มจากกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าไปสู่อันดับที่มีระดับรายได้สูงกว่าเท่ากับ 2.421 และ 5.985 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากขึ้นตามระดับรายได้ที่สูงขึ้น จึงสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีระดับรายได้ที่สูงขึ้นก็จะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าโดยรวมมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ที่มีระดับรายได้สูงนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีอาชีพที่ได้รับเงินเดือนค่อนข้างสูง ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงด้วย อีกทั้งการที่มีรายได้มากอาจทำให้มีโอกาสในการใกล้ชิดคนพม่ามากขึ้น เช่น การจ้างงาน การค้าขายกับคนพม่า เป็นต้น อีกทั้งผู้ที่มีระดับรายได้สูงอาจไม่คำนึงถึงผลกระทบเช่นการแย่งงานจากคนพม่า จึงอาจทำให้มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีกว่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรอาชีพแล้วพบว่า กลุ่มอาชีพผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการซึ่งเป็นกลุ่มสนใจนั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 1.8 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของแต่ละกลุ่มอาชีพพบว่า กลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

มากที่สุดคือ -12.655 ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้น เป็นกลุ่มที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยรองลงมาคือ 7.447 อย่างไรก็ตาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของกลุ่มเกษตรกรมีค่าเป็นลบ ซึ่งแสดงว่าเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติไม่ดีต่อคนพม่ามากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการหรือค้าขายนั้น หากเป็นกิจการที่ต้องใช้แรงงานมากอาจจะมีการจ้างแรงงานที่เป็นคนพม่าหรือมีการค้าขายติดต่อกิจการกับคนพม่า ทำให้มีโอกาสในการใกล้ชิดและมีประสบการณ์ต่อกันมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และเมื่อพิจารณาทัศนคติทุกกลุ่มอาชีพจากการวิจัยครั้งนี้จะพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการ ค้าขาย กิจการส่วนตัวเป็นกลุ่มอาชีพที่มีทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมดีที่สุดในรองลงมาคือ กลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการ รัฐวิสาหกิจและเกษียณ กลุ่มลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน กลุ่มไม่มีงานทำ แม่บ้าน นักเรียน นิสิตและนักศึกษา กลุ่มรับจ้างและกรรมกร และกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากที่สุด

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

6. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยสามารถอธิบายทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 0.9 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 4.460 ซึ่งเป็นค่าบวกจึงสามารถอธิบายได้ว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะในบางครั้งหากพื้นที่ที่อยู่อาศัยมีบุคคลต่างกลุ่มอยู่ปะปนมากจนเกินไป อาจทำให้เกิดความหวาดระแวง หรือเกิดความกลัวในความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขึ้นได้ และโดยปกติพื้นที่ที่มีคนอยู่ร่วมกันมากๆ ไม่ว่าจะเป็นคนกลุ่มใดก็ตามก็จะมีปัญหาอื่นๆ มากตามจำนวนคนที่เพิ่มขึ้น หากยังมีคนพม่ามาอาศัยอยู่มากขึ้นก็อาจทำให้ปัญหาอาจจะเพิ่มขึ้นก็เป็นได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

7. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 5.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -10.842 ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลนั้น จะมีความเป็นชุมชนชนบทเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งชุมชนชนบทนั้นจะมีการเปิดตัวเข้าสู่ระบบสมัยใหม่น้อยกว่าชุมชนในเขตเทศบาลหรือเขตเมือง การปรับตัวของคนอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลก็อาจจะน้อยกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และโอกาสที่จะพบคนพม่าในเขตที่อยู่ซึ่งเป็นเขตชนบทนั้นก็อาจจะน้อยกว่าเขตเมืองเช่นกัน

สรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่น่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 0.9 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 4.949 ซึ่งเป็นค่าบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่นั้น อาจจะมีคนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างเข้าใจมากกว่า เพราะเป็นคนที่มีประสบการณ์แบบเดียวกัน ต้องย้ายถิ่นที่อยู่เหมือนกัน ทำให้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจกันมากกว่าผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่นที่อยู่เลย

สรุปได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่จะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

9. ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 2.3 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 6.901 ซึ่งเป็นค่าบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความใกล้ชิด ความมีปฏิสัมพันธ์ หรืออาศัยอยู่ร่วมกับคนพม่านั้นเป็น

ปัจจัยตรงที่ส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก เพราะเคยสัมผัสใกล้ชิดกัน และผู้ที่เคยใกล้ชิดกันนั้นจะ ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนเกิดความเข้าใจ การยอมรับ ทำให้มีทัศนคติที่ดีกับคนพม่า มากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนพม่าเลย

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่ อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า ซึ่งถือว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

10. ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าน่าจะจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ใน ประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารนั้น สามารถ อธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 1.1 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -6.936 ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มี ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าเพิ่มขึ้นจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงสรุป ได้ว่า ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่า ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยส่วนใหญ่ข่าวสารที่คนทั่วไปรับรู้ นั้นมักจะถูกกำหนดโดยเจ้าของสื่อ ซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าส่วนใหญ่ที่ถูกป้อนให้กับผู้รับสาร นั้น โดยมากจะเป็นข้อมูลข่าวสารเชิงลบ เช่น ข่าวความไม่สงบ การก่ออาชญากรรม ปัญหาเกี่ยวกับคน พม่า เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้หากมีปริมาณมากก็อาจจะส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความกลัว ความ หวาดระแวงบุคคลกลุ่มนี้ และอาจต่อต้านได้ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าได้ ดังนั้นผู้ที่ รับสารน้อยกว่าจึงอาจมีโอกาสในการรับสารเชิงลบน้อยกว่าด้วย

สรุปได้ว่า ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าจะมีทัศนคติที่ไม่ดีกับคนพม่าที่ อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์การแปรผันสองทางด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย เพื่อ ทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้อธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัย อยู่ในประเทศไทยโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ กำหนดไว้มีทั้งหมด 7 ตัวแปร คือ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ใน การย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า ส่วนตัวแปรเพศนั้น แม้จะพบว่าสอดคล้อง คล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมานั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมกับตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	a	b	t	R	R ²	ผลการทดสอบ
						สมมติฐาน
เพศชาย(1)	158.546	2.584	1.401	0.056	0.003	X
อายุ	175.443	-0.388	-4.537*	0.179	0.032	✓
ระดับการศึกษา(2)						✓
- มัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช.	160.458	-5.307	-1.993*	0.080	0.006	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. และ	159.640	0.247	0.129	0.005	0.000	
อนุปริญญา						
- ปริญญาตรีขึ้นไป	157.524	5.670	3.026*	0.120	0.014	
รายได้(3)						✓
- รายได้ปานกลาง	159.024	2.421	1.187	0.047	0.002	
- รายได้สูง	159.029	5.985	2.097*	0.084	0.007	
อาชีพ(4)						✓
- เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ	158.955	2.613	1.298	0.052	0.003	
- ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว	158.060	7.447	3.406*	0.135	0.018	
- ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน	159.519	1.504	0.566	0.023	0.001	
- รับจ้าง/กรรมกร	160.159	-3.694	-1.291	0.052	0.003	
- เกษตรกร	160.497	-12.655	-3.316*	0.132	0.017	
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	157.894	4.460	2.396*	0.096	0.009	✓
นอกเขตเทศบาล(6)	165.661	-10.842	-6.035*	0.235	0.055	X
เคยย้ายถิ่น(7)	158.430	4.949	2.377*	0.095	0.009	✓
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	156.117	6.901	3.789*	0.150	0.023	✓
การได้รับข่าวสาร	167.673	-6.936	-2.674*	0.107	0.011	X

a = ค่าคงที่

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

t = สถิติการทดสอบแบบที

✓ = เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

n = ขนาดตัวอย่าง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

X = ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(1) เพศหญิง	= กลุ่มอ้างอิง	(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก	= กลุ่มอ้างอิง
(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า	= กลุ่มอ้างอิง	(6) ในเขตเทศบาล	= กลุ่มอ้างอิง
(3) รายได้ต่ำ	= กลุ่มอ้างอิง	(7) ไม่เคยย้ายถิ่น	= กลุ่มอ้างอิง
(4) ไม่มีงานทำแม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา	= กลุ่มอ้างอิง	(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	= กลุ่มอ้างอิง

2.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม ดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 12 แสดงว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลทั้ง 10 ประการ สามารถร่วมอธิบายการแปรผันของทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมได้ประมาณร้อยละ 12.7 ($R^2 = 0.127$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ แล้ว มีตัวแปรอิสระ 5 ตัวที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ คำชาย และกิจการส่วนตัว พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า

อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม (ตารางที่ 13) พบว่า มีตัวแปรอิสระ 6 ตัว ที่สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 11.6 ($R^2 = 0.116$) ตัวแปรผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมมากที่สุด ($Beta = -0.156$) รองลงมาคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยและผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมเท่าๆ กัน ($Beta = 0.153$) อายุ ($Beta = -0.124$) กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ คำชาย และกิจการส่วนตัว ($Beta = 0.115$) และกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ ($Beta = 0.082$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระต่างๆ ทั้งจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุโดยรวมทุกตัวแปรและจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน ดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า เมื่อใช้วิธีการถดถอยพหุพบว่า มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการแปรผันของทัศนคติเพิ่มขึ้น 1 ตัว คือตัวแปรอาชีพรับราชการ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาขั้นตอนนี้แสดงให้เห็นว่าอาชีพมีอิทธิพลต่อการแปรผันของทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวคือ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการย้ายถิ่นซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการแปรผันแบบ 2 ทาง กลับไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น (ตารางที่ 11 เปรียบเทียบกับตารางที่ 14) ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะตัวแปรทั้ง 3 ตัวดังกล่าวเป็นตัวแปรแทรกกลาง (intervening variables) ทำหน้าที่เพียงส่งผ่านหรือสะท้อนอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ อาทิเช่น อาชีพ การเคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับคนพม่า และพื้นที่ที่พักอาศัย ดังนั้นเมื่ออิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ถูกควบคุม ตัวแปรทั้ง 3 ตัวซึ่งไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรง (direct effect) ต่อทัศนคติจึงไม่แสดงนัยสำคัญของความแตกต่าง

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t
(a)	166.046		29.093*
เพศชาย(1)	1.634	0.035	0.884
อายุ	-0.267	-0.123	-2.833*
มัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช.(2)	-4.315	-0.065	-1.185
มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. และอนุปริญญา(2)	-2.225	-0.046	-0.672
ปริญญาตรีขึ้นไป(2)	-3.870	-0.082	-1.002
รายได้ปานกลาง(3)	-0.896	-0.018	-0.348
รายได้สูง(3)	2.284	0.032	0.647
เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ(4)	6.362	0.126	1.839
ประกอบธุรกิจค้าขาย กิจการส่วนตัว(4)	7.510	0.136	2.224*
ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน(4)	3.284	0.050	0.963
รับจ้าง/กรรมกร(4)	0.674	0.009	0.198
เกษตรกร(4)	-2.995	-0.031	-0.678
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	7.694	0.165	3.826*
นอกเขตเทศบาล(6)	-6.798	-0.147	-3.549*
เคยย้ายถิ่น(7)	2.986	0.057	1.426
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	7.470	0.162	3.478*
การได้รับข่าวสาร	-0.909	-0.037	-0.824
R = 0.357	R ² = 0.127	F = 5.202*	n = 625

(a) = ค่าคงที่

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

n = ขนาดตัวอย่าง

(1) เพศหญิง	= กลุ่มอ้างอิง	(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก	= กลุ่มอ้างอิง
(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า	= กลุ่มอ้างอิง	(6) ในเขตเทศบาล	= กลุ่มอ้างอิง
(3) รายได้ต่ำ	= กลุ่มอ้างอิง	(7) ไม่เคยย้ายถิ่น	= กลุ่มอ้างอิง
(4) ไม่มีงานทำแม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา	= กลุ่มอ้างอิง	(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	= กลุ่มอ้างอิง

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t
(a)	165.312		40.396*
นอกเขตเทศบาล(1)	-7.201	-0.156	-3.892*
อายุ	-0.269	-0.124	-3.184*
ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว(2)	6.337	0.115	2.770*
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(3)	7.135	0.153	3.630*
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(4)	7.023	0.153	3.504*
เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ(2)	4.133	0.082	2.001*
R = 0.341	R ² = 0.116	F = 13.545*	n = 625

(a) = ค่าคงที่

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

n = ขนาดตัวอย่าง

(1) ในเขตเทศบาล

= กลุ่มอ้างอิง

(3) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย

= กลุ่มอ้างอิง

(2) ไม่มีงานทำแม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา = กลุ่มอ้างอิง (4) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า = กลุ่มอ้างอิง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

t = สถิติการทดสอบแบบที

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ตารางเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) ระหว่างทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าโดยรวมกับตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอย 2 แบบ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย มาตรฐานจากการวิเคราะห์ การถดถอยพหุ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย มาตรฐานจากการวิเคราะห์ การถดถอยพหุแบบขั้นตอน
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย	0.165	0.153
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	0.162	0.153
นอกเขตเทศบาล	-0.147	-0.156
อาชีพประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว	0.136	0.115
อายุ	-0.123	-0.124
อาชีพเกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ	-	0.082

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อกลุ่มแรงงานพม่า

การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สำหรับชุดของคำถามที่จะนำไปใช้ในการสร้างดัชนี สำหรับ “ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อกลุ่มแรงงานพม่า” จำนวนรวม 21 ข้อ ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่า Cronbach alpha พบว่า alpha ของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า เท่ากับ .834 ซึ่งแสดงว่าคำถามย่อยมีความน่าเชื่อถือที่จะนำมาใช้ในการสร้างดัชนีวัดทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า

ในการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาล้างเก็บข้อมูล โดยการตรวจสอบหาความน่าเชื่อถือของข้อคำถามพบว่า มีข้อคำถามที่สมควรจะตัดออกจากชุดคำถามในการวิเคราะห์ข้อมูล 1 ข้อ คือคำถามเรื่องทัศนคติต่อแรงงานพม่าข้อที่ 21 เนื่องจากมีแนวคำถามที่ไม่ตรงกับเป้าหมายในการตรวจสอบทัศนคติเกี่ยวกับคนพม่าเท่าที่ควร อีกทั้งข้อมูลของคำตอบที่ได้ มีค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations coefficients) กับข้ออื่นๆ น้อยมาก จึงสมควรที่จะถูกตัดออกไปในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง (Bivariate Analysis)

2.2 การวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) อันได้แก่

1. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างทัศนคติต่อแรงงานพม่ากับคุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล (Background Characteristics) ของประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติต่อแรงงานพม่า
3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุโดยรวมทุกตัวแปรและจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่าในประเทศไทยนี้มีข้อคำถามรวมทั้งหมด 20 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 11 ข้อ ได้แก่ข้อ 1-3, 6-8, 12-14, 16 และ 18 เป็นข้อความเชิงลบจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ข้อ 4, 5, 9-11, 15, 17, 19 และ 20 และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้ Likert's Scale เป็นมาตรวัดทัศนคติ ดังนั้นทิศทางของคำตอบส่วนใหญ่จะเป็นคำตอบในเชิงมีทัศนคติเป็นกลาง เช่นเดียวกับทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนพม่าโดยรวม โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมประมาณ 60.24 มีค่ามัธยฐานของคะแนนรวมเท่ากับ 60.00

เมื่อพิจารณาตัดคำตอบที่เป็นกลางออกไป และพิจารณาเฉพาะคำตอบในเชิงเห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่งและเชิงไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละข้อพบว่า ค่าคะแนนของคำตอบในแต่ละข้อนั้นค่อนข้างจะมีทิศทางของคำตอบชัดเจนมากขึ้นในหลายข้อ ซึ่งพบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อแรงงานพม่านั้นผลที่ได้ออกมาค่อนข้างจะมีทัศนคติผสมกันระหว่างด้านดีและไม่ดี โดยอาจพิจารณาแยกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ คือ

ทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่านั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าแรงงานพม่าทำงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ (ข้อ 3) คนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าแรงงานพม่ามักไม่ค่อยซื่อสัตย์กับนายจ้างและไว้ใจไม่ได้ (ข้อ 12) และยังเห็นว่าแรงงานพม่าเข้ามาแย่งงานและแย่งอาชีพของคนไทย (ข้อ 13) ซึ่งส่งผลทำให้รายได้ของคนไทยในท้องถิ่นลดลงตามไปด้วย (ข้อ 15) และทำให้รัฐบาลไทยต้องเสียค่าเลี้ยงดูเมื่อถูกจับกุมเพื่อส่งกลับยังประเทศพม่า (ข้อ 20) แสดงถึงความคิดที่ว่าคนกลุ่มนี้เป็นภาระให้กับรัฐบาลและประเทศไทยอย่างมาก และยังมีผู้ที่ไม่สนับสนุนให้คนไทยจ้างแรงงานพม่า (ข้อ 19) มากกว่าอีกด้วย

แต่ทั้งนี้ทัศนคติที่กลุ่มตัวอย่างมองแรงงานพม่าว่ามีข้อดีมากกว่าไม่ดี ก็มีหลายประเด็นเช่นกัน กล่าวคือ คนส่วนใหญ่เห็นว่าการจ้างแรงงานพม่านั้นมีข้อดีมากกว่าการจ้างแรงงานไทย (ข้อ 1) โดยเฉพาะประเด็นค่าจ้างแรงงานที่ค่อนข้างต่ำ (ข้อ 7) และมองภาพลักษณ์แรงงานพม่าว่ามีความขยันและอดทน สู้งานมากกว่าแรงงานไทย (ข้อ 2) และคิดว่าแรงงานพม่าสามารถทดแทนการขาดแคลนแรงงานไทยได้ดี (ข้อ 4) เช่นกัน นอกจากนี้ถ้ามีความต้องการแรงงานและเมื่อมีชาวพม่ามาสมัครงาน ก็จะมีการพิจารณาให้ทำงานหากมีความสามารถพอ (ข้อ 8) แสดงให้เห็นว่าความต้องการแรงงานนั้นมีผลต่อการตัดสินใจเช่นกัน แม้ว่าคนๆ นั้นอาจเป็นคนต่างกลุ่มต่างพวก อาจชี้ให้เห็นว่าความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่อาจจะอยู่

เหนือทัศนคติส่วนตัวก็ได้ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าบางครั้งนายจ้างคนไทยชอบเอาวัดเอาเปรียบใช้แรงงานชาวพม่าเกินกว่าเหตุ (ข้อ 10) เช่นกัน

โดยสรุปพบว่า ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพมานั้น ภาพลักษณ์ของแรงงานพม่า เป็นภาพลักษณ์ผสมกันทั้งด้านดีและไม่ดี เช่น แรงงานพม่าเป็นคนขยัน อดทนสู้งาน สามารถทดแทนการขาดแรงงานไทยได้ดี ค่าจ้างค่อนข้างต่ำ เป็นต้น แต่ก็ยังพบภาพลักษณ์ที่ไม่ดีเช่น ความไม่น่าไว้วางใจ ความไม่ซื่อสัตย์ การแย่งงานคนไทยทำซึ่งทำให้รายได้ของคนไทยในท้องถิ่นลดลง และคนส่วนมากเห็นว่าไม่ควรสนับสนุนให้มีการจ้างงานแรงงานพม่า อย่างไรก็ตามกลุ่มแรงงานพมานี้จะถูกมองว่ายังมีประโยชน์อยู่บ้างทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างยอมรับได้มากขึ้น ดังนั้นทัศนคติที่มีต่อแรงงานพมานี้จึงปะปนกันไป และโดยเฉลี่ยแล้วแม้จะยังมีทัศนคติที่ไม่ดีอยู่บ้างแต่ก็ยังมีแนวโน้มที่ดีกว่ามิติอื่นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ทศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อแรงงานพม่า

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
ข้อความเชิงบวก					
1. การจ้างแรงงานพม่านั้นมีข้อดีมากกว่าการจ้าง แรงงานไทย (1)	4.6	27.5	41.8	21.8	4.3
2. แรงงานพม่ามีความขยันและอดทน สูงงาน มากกว่าแรงงานไทย (2)	13.0	44.2	34.1	7.4	1.4
3. แรงงานพม่าทำงานมีประสิทธิภาพ (3)	1.4	19.4	55.0	22.1	2.1
4. แรงงานพม่าสามารถทดแทนการขาดแคลน แรงงานไทยได้ (6)	7.8	40.0	37.1	13.1	1.9
5. ถ้าขาดแรงงานพม่าอาจส่งผลกระทบต่อ ของสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ (7)	3.5	16.3	40.2	33.3	6.7
6. ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานชาว พม่า (8)	3.5	18.1	39.0	33.9	5.4
7. ด้วยค่าจ้างที่ต่ำกว่าแรงงานไทย ทำให้ท่าน อยากที่จะจ้างแรงงานพม่า (12)	10.2	31.7	37.0	19.5	1.6
8. หากท่านกำลังขาดแคลนแรงงานอยู่ และมีชาว พม่ามาสมัครงานนั้นกับท่าน ท่านจะพิจารณาให้ เข้าทำงานกับท่านหากเขามีความสามารถพอ (13)	5.9	30.7	43.5	15.0	4.8
9. ท่านเต็มใจจะจ้างแรงงานพม่า (14)	3.0	21.3	46.2	22.7	6.7
10. บางครั้งนายจ้างคนไทยชอบเอาวัดเอาเปรียบ ใช้แรงงานชาวพม่าเกินกว่าเหตุ (16)	10.1	44.5	36.8	8.2	0.5
11. ปัญหาการลักลอบนำแรงงานพม่าเถื่อนเข้ามา เกิดขึ้นเพราะคนไทยเองที่เป็นผู้กระทำความผิด ค้าแรงงานผิดกฎหมาย (18)	18.6	41.8	31.7	6.4	1.6

* ตัวเลขใน (..) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 15 (ต่อ)

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
ข้อความเชิงลบ					
12. แรงงานพม่ามักไม่ค่อยซื่อสัตย์กับนายจ้างและ ไว้ใจไม่ได้ (4)	15.7	29.6	45.3	7.5	1.9
13. แรงงานพม่าเข้ามาแย่งงานและแย่งอาชีพ แรงงานคนไทย (5)	9.3	33.6	38.4	17.0	1.8
14. แรงงานพม่าไม่ช่วยทำให้เศรษฐกิจของชาติ ไทยดีขึ้น (9)	3.2	23.2	51.2	19.5	2.9
15. แรงงานพม่าเป็นผลทำให้รายได้ของคนไทยใน ท้องถิ่นลดลง (10)	9.6	33.1	38.9	17.1	1.3
16. แรงงานพม่าทำให้เงินตรารั่วไหลออกนอก ประเทศ (11)	9.1	33.6	41.1	14.9	1.3
17. การจ้างแรงงานพม่าทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง (15)	1.0	10.4	50.1	33.0	5.6
18. ท่านจะรู้สึกไม่พอใจหากมีผู้ร่วมงานเป็นชาว พม่า (17)	1.6	15.7	47.5	31.5	3.7
19. ข้าพเจ้าไม่สนับสนุนให้คนไทยจ้างแรงงาน พม่า (19)	13.3	21.9	41.6	20.0	3.2
20. แรงงานพม่าทำให้รัฐบาลไทยต้องเสียค่าเลี้ยง ดูเมื่อถูกจับกุมและส่งกลับยังประเทศพม่า (20)	19.0	40.8	36.0	3.8	0.3
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 60.2400	ค่ามัธยฐาน (Median) = 60.00				
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.65044	ค่าต่ำสุด = 33		ค่าสูงสุด = 87		

* ตัวเลขใน (...) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า
ผลการศึกษพบว่าทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อแรงงานพม่านั้น มีทัศนคติปาน
กลางค่อนข้างไม่ดีเล็กน้อยต่อแรงงานพม่า กล่าวคือโดยพื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อ
แรงงานพม่านั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากพื้นฐานของทัศนคติที่ต่อคนพม่าโดยรวมกล่าวคือ กลุ่ม
แรงงานพม่านั้นก็เป็นคนเชื้อชาติพม่ากลุ่มหนึ่งเช่นกัน การตัดสินคนกลุ่มนี้จึงเป็นผลต่อเนื่องมาจาก

การตัดสินใจโดยใช้พื้นฐานของทัศนคติที่บุคคลมีต่อคนพม่าโดยรวมด้วย ซึ่งทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นเป็นไปในทางไม่ค่อยดีนัก ดังนั้นทัศนคติพื้นฐานเริ่มต้นที่มีต่อแรงงานพม่าจึงค่อนข้างไม่ดีด้วยเช่นกัน หากแต่การตัดสินใจในทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่านั้นอาจมีปัจจัยเสริมด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องจึงอาจทำให้มีทัศนคติที่แตกต่างจากกลุ่มคนพม่าโดยรวมได้บ้าง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งประเด็นทัศนคติต่อแรงงานพม่าได้เป็น 3 ประเด็นคือ 1) ประเด็นพื้นฐานด้านภาพลักษณ์ของแรงงานพม่า 2) ประเด็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการยอมรับ และ 3) ประเด็นปัญหาที่เกิดจากแรงงานพม่า ซึ่งทั้ง 3 ประเด็น มีสาระสำคัญดังนี้

ประเด็นพื้นฐานด้านภาพลักษณ์ของแรงงานพม่า

ภาพลักษณ์หรือภาพพจน์ของแรงงานพม่านั้นก็มีพื้นฐานส่วนหนึ่งมาจากภาพลักษณ์ของความเป็นคนพม่าเช่นกัน แต่อาจมีบางส่วนที่ทำให้แตกต่างกันออกไปเนื่องจากการที่คนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานนั้นเป็นการเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศในสถานภาพของการทำงานสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ให้กับคนไทย ซึ่งเป็นลักษณะของการประกอบอาชีพด้านหนึ่ง ตามการรับรู้ของชาวไทยทั่วไปมีแรงงานพม่าอพยพเข้ามาทำงานทำประเทศไทยเป็นจำนวนมาก มีทั้งความรู้สึกหวาดหวั่นว่าพวกเขาจะมาแย่งงานคนไทยทำ เพราะมีค่าแรงต่ำ และความหวาดกลัวในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของคนไทย เพราะมักมีภาพข่าวชายจ้างถูกยกเค้ก หรือฆ่าตายอยู่บ่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่อัจฉรา รักยุติธรรม (2542) ได้กล่าวไว้ จึงทำให้คนไทยมีทัศนคติเริ่มต้นไม่ดีต่อกลุ่มแรงงานพม่าเช่นกัน

“...คนส่วนใหญ่ก็ไม่ชอบหรอก เพราะจากภาพลักษณ์ที่มักกลัว สกปรกของคนพม่า แต่ถึงจะไม่ชอบก็ต้องรับเข้าทำงาน เพราะงานพวกนี้ไม่มีคนไทยยอมทำ แบบ ‘เกลียดตัวกินไข่’ คือแม้จะไม่ชอบแต่ก็มีข้อดีในการช่วยทำงานต่างๆ ได้โดยไม่เรื่องมาก อดทน...ถ้าจะถามว่าใครรู้สึกดีกับแรงงานพม่ามากที่สุดก็ต้องไปถามพวกทำธุรกิจ โรงงาน หรือที่เป็นนายจ้างเท่านั้น... แต่ที่จริงคิดว่าเขาก็ไม่ชอบและไม่ไว้ใจแรงงานพม่าเหมือนกัน... เพราะถ้าอยู่ด้วยในบ้านก็ทำให้ระแวง กลัว ยิ่งพวกนี้ขึ้นชื่อที่ไม่ซื่อสัตย์และไว้ใจไม่ได้ด้วย”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจชนาเขต 13 กุมภาพันธ์ 2550

“ตัวเองคงไม่จ้างแรงงานที่เป็นคนพม่าแน่ ...ยังไงก็มีความไม่น่าไว้ใจมากกว่าคนไทยเยอะ ...บางคนจ้างแรงงานพม่าก็เคยมาบอกว่าตอนแรกก็ดีให้ทำอะไรก็ทำ แต่ตอนหลังก็เกียจ เวลาเราไม่อยู่ก็ไม่ค่อยทำอะไรเลยเลิกจ้าง พวกนี้ต้องอยู่คอยคุมถึงจะทำงานดี แต่พอไม่อยู่ก็อุ้งงานไม่ยอมทำอะไร พุคก็ยากเพราะบางคนพูดไม่ค่อยรู้เรื่องสื่อสารกันนาน”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 26 กุมภาพันธ์ 2550

“พวกที่มาเป็นแรงงานก็ไว้ใจไม่ได้ ขึ้นชื่อว่าคนพม่าแล้วอย่างไรก็ไว้ใจไม่ได้กันสักคน น่ากลัว เห็นข่าวยกเค้ายานเจ้านาย ข่านายจ้างแล้วก็น่ากลัว ใครหลงไว้ใจจ้างคนพวกนี้ก็ต้องเจอแต่เรื่องไม่ดีน่ากลัว”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

“... ก็ดีแล้วที่เข้ามาเป็นแรงงานให้คนไทยใช้คล้ายๆ กับมาขอใช้ในสิ่งที่อดีตทำไม่ได้กับคนไทยไว้ เท่าที่รู้พวกนี้ค่าจ้างถูก... แต่ตอนนี้ก็ ไม่ค่อยมีใครอยากจ้างคนพวกนี้หรอก เห็นโบราณสถานที่คนพม่ามาทำลายเอาไว้ใครๆ ก็คงไม่ชอบคนพม่า และงานให้ทำก็มีน้อย ไม่ค่อยมีโรงงานใหญ่ๆ หากมีคนจ้างก็งานๆ เจอที่อย่างร้านอาหาร ร้านค้าในตัวเมืองมากกว่า”

นาง ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดสุโขทัย 7 กุมภาพันธ์ 2550

จะเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของความเป็นคนพม่ายังฝังแน่นอยู่ในพื้นฐานของทัศนคติในการมองกลุ่มแรงงานเช่นกัน โดยสาเหตุหนึ่งอาจเป็นผลมาจากปัญหาความมีอคติทางชาติพันธุ์ อันเกิดจากกระบวนการอบรมทางสังคมที่คอยตอกย้ำให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพม่านี้เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชน ต้องทำการควบคุมอย่างจริงจัง (อดิศร เกิดมงคล, 2546: 10) ทำให้เกิดความหวาดระแวงต่อกลุ่มแรงงานพม่า คิดว่าเป็นตัวอันตรายและน่ากลัวได้เช่นกัน แต่ด้วยความที่ปัจจุบันสังคมไทยมีการรับรู้โดยตรงต่อตัวบุคคลที่เป็นแรงงานพม่ามากขึ้น เนื่องจากมีคนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทยมากขึ้น แม้จะมีพื้นฐานของทัศนคติของการเป็นคนพม่าเป็นแนวทางในความรู้สึก แต่ทัศนคติในการมองแรงงานก็มีประเด็นอื่นๆ เพิ่มเข้ามาเนื่องจากมีภาพลักษณ์ในการประกอบอาชีพเข้ามาพิจารณาาร่วมด้วย อีกทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแรงงานพม่าอาจทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกันออกไปได้

“พวกแรงงานพม่านี้มีเยอะมากเหมือนกัน คนพวกนี้ค่าแรงถูกใครๆ ก็อยากจ้าง คนไทยไม่ค่อยทำงานค่าแรงถูกๆ อย่างนี้...ก็รู้สึกที่พวกนี้ทำงานเก่ง อดทน...”

นาย ก. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่บุคลากรอำเภอแม่สอด 12 กุมภาพันธ์ 2550

“พวกนี้เก่ง ทำงานทนมาก ถ้าอยากให้ออกว่ารู้สึกดีกับคนพม่ากลุ่มไหนมากที่สุด ก็คงจะเป็นพวกแรงงาน”

นาย ข. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง 12 กุมภาพันธ์ 2550

“พวกนี้ขยัน สิ่งอะไรทำหมด ประหยัดไม่ค่อยใช้จ่ายเงิน เก็บออมไว้ส่งกลับบ้าน”

นาย ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 10 กุมภาพันธ์ 2550

จะเห็นได้ว่าแม้จะมีพื้นฐานทางทัศนคติต่อกลุ่มแรงงานพม่าไม่ดีนัก แต่ด้วยภาพลักษณ์ส่วนตัวของแรงงานพม่านั้น กลุ่มคนที่ได้เคยใกล้ชิดก็ยังคงมีการมองแตกต่างออกไป โดยมีการตัดสินจากมิติของอาชีพเข้าไปด้วยซึ่ง ภาพลักษณ์ของแรงงานพม่านั้นค่อนข้างจะมีความขยัน อดทน ทำงานเก่ง เป็นต้น ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ที่ใกล้ชิดหรือได้ประโยชน์มีทัศนคติต่อคนกลุ่มนี้ดีขึ้นได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ประสพการณ์ที่มีต่อแรงงานพม่านั้นก็ไม่ได้มีแต่ด้านดีเท่านั้น บุคคลที่มีประสพการณ์หรือได้รับข่าวสารทางลบของกลุ่มแรงงานพม่าก็อาจจะทำให้มีทัศนคติไม่ดีต่อคนกลุ่มนี้ได้

“เมื่อ 3 ปีก่อนหมู่บ้านข้างๆ ก็มีจ้างแรงงานพวกพม่ามาทำงานในไร่ ไร่ๆ ไร่ๆ พวกนี้ผ่านนายจ้างยกครอบครัวและปล้นเงินปล้นของหนีไปหมด หากมีงานอะไรก็ไม่เอา คนพวกนี้แน่ ไว้ใจไม่ได้ น่ากลัวไม่มีใครอยากจ้างหรอก ไม่เชื่อว่าจะมาหางานดีๆ หรือพอผลอกพืชโมยของแล้วก็ฆ่าหมด คนไทยน่าจะจ้างคนไทยเองดีกว่าไว้ใจได้มากกว่า”

นาย ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 16 มกราคม 2550

ดังนั้นประสพการณ์หรือข่าวสารด้านต่างๆ ที่ได้รับนับว่ามีอิทธิพลต่อทัศนคติเป็นอย่างมากเช่นกันซึ่งหากได้รับข่าวสารหรือมีประสพการณ์ตรงกับที่ตรงกับแรงงานพม่าก็อาจทำให้มีทัศนคติที่ดีตามไปด้วย ในทางตรงข้ามหากมีการได้รับข่าวสารหรือมีประสพการณ์ด้านลบกับแรงงานพม่าดังตัวอย่างก็อาจทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาพลักษณ์ของแรงงานพม่าได้เช่นกัน

จะเห็นได้ว่าทัศนคติของกลุ่มแรงงานพม่านั้น ส่วนมากจะได้รับอิทธิพลมาจากการมีทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมในเชิงลบ ซึ่งทำให้กลุ่มแรงงานคนพม่าก็ถูกมองอย่างเดียวกันแต่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้บ้างหากบุคคลนั้นๆ ได้มีการรู้จัก ได้เกี่ยวข้อง หรือได้รับข่าวสารของคนกลุ่มนี้มากขึ้น ซึ่งภาพลักษณ์เฉพาะตัวในการทำงานของคนพม่านั้นกลุ่มตัวอย่างก็มีทัศนคติทั้งในเชิงบวกและเชิงลบผสมกันกล่าวคือ แรงงานพม่าเป็นคนขยัน อดทน สู้งาน และประหยัด ซึ่งเป็นภาพลักษณ์เชิงบวก แต่ในทางตรงข้ามก็ยังติดภาพลักษณ์ของความน่ากลัว ความหวาดระแวงและไม่แน่ใจในความซื่อสัตย์ของกลุ่มแรงงานพม่าอยู่ แต่ก็พบว่าผู้ที่เคยมีประสพการณ์ต่างๆ โดยตรงกับแรงงานพม่าส่วนใหญ่แล้วจะมีทัศนคติที่ดีมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสพการณ์กับคนกลุ่มนี้เลย

ประเด็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการยอมรับ

แม้ว่าจากผลการศึกษาที่ผ่านมาจะพบว่าคนไทยภาคเหนือส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าโดยรวมและกลุ่มแรงงานพม่าอยู่บ้าง หากแต่ในประเด็นของการมีผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาค (บุคคล) และมหภาค (สังคมและประเทศ) นั้น กลับพบว่าคนไทยภาคเหนือส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อความเป็นประโยชน์ของคนกลุ่มนี้มากพอสมควร ดังที่กฤตยา อาชวนิจกุล (2546) (อ้างถึงในธีรยุทธ บุญแผ่ผล, 2546) ได้กล่าวว่า “แรงงานพม่าได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนในงานหลายประเภทที่คนไทยไม่นิยมทำไม่ว่าจะเป็นก่อสร้าง ประมง การเกษตร คนรับใช้ในบ้าน หรืออุตสาหกรรมบางชนิด” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานระดับล่าง ทำให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินต่อไปได้ดี อีกทั้งความได้เปรียบด้านค่าจ้างของแรงงานพม่าที่ค่อนข้างมีระดับต่ำกว่าแรงงานคนไทยเองมาก ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเข้ามาแทนที่ของแรงงานพม่าได้โดยไม่มีกระแสต่อต้านจากคนไทยมากนัก และยังมีการมองว่าเป็นประโยชน์ในระดับต่างๆ ซึ่งแสดงออกจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

“...โดยส่วนตัวก็เห็นว่าการจ้างแรงงานพม่าก็เป็นเรื่องดีเพราะมองในทางเศรษฐกิจ ทำให้นายจ้างลดต้นทุนไปได้มาก มีกำไรเยอะ ส่วนเรื่องจะแย่งงานคนไทยนั้นไม่น่าจะมีปัญหา เพราะงานพวกนี้คนไทยไม่ยอมทำอยู่แล้ว”

นาย ก. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่สุลกากรอำเภอแม่สอด 12 กุมภาพันธ์ 2550

“แรงงานพม่าพวกนี้มีเยอะมากในพื้นที่... โรงงานต่างๆ และนายจ้างต้องการคนพวกนี้มาก ค่าแรงงานต่ำ ประหยัดงบประมาณ...ถ้าอยากให้ออกว่ารู้สึกดีกับคนพม่ากลุ่มไหนมากที่สุดก็คงจะเป็นพวกแรงงาน เพราะได้เข้ามาช่วยกิจการภาคธุรกิจในประเทศไทยด้วย”

นาย ข. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง 12 กุมภาพันธ์ 2550

“คนกลุ่มที่เข้ามาทำงานก็เป็นเรื่องที่ดี บ้านเค้าไม่มีงานก็มาหางานทำ ...ดีกว่าเข้ามาแล้วไม่ทำอะไร ใครมีงานจ้างเค้าได้ก็จ้างเหมือนกับได้ช่วยเหลือเค้าอีกทาง และก็เป็นทางที่ดีคือได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายด้วย เรายังได้แรงงาน เค้าก็ได้เงินก็เหมาะสมดี ...บางทีมีข่าวคนพม่าไม่ดีก็ต้องดูด้วยว่าใครผิด เพราะบางครั้งเท่าที่รู้คนไทยเองก็โดนเค้ามาก และใช้งานเค้าเกินเหตุ บางคนก็ตำว่าเขามากเกินไปเหมือนกัน”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

“...หากไม่มีพวกนี้บางคนอาจลำบากก็ได้ เพราะที่นี้ก็ขาดแคลนแรงงานมากเหมือนกัน เพราะคนหนุ่มๆ สาวๆ ไม่ยอมอยู่บ้าน เข้าไปทำงานในเมืองหรือไปกรุงเทพฯ

กันหมด ก็ได้พวกคนพม่ามาเป็นแรงงานแทน ตามบ้าน ตามร้านขายของ หรือเฝ้าไร่เฝ้าสวน ถ้าไม่มีคนพม่าก็คงลำบากเหมือนกัน และพวกนี้ก็คิดค่าแรงไม่เยอะเท่าคนไทย..."

นาง ค. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 2 กุมภาพันธ์ 2550

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกต่อแรงงานพม่าว่าเป็นกลุ่มที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมาก ทั้งในระดับเศรษฐกิจจุลภาคและมหภาค ซึ่งคนส่วนใหญ่เห็นว่าการจ้างแรงงานพม่ามีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจโดยมีต้นทุนในการจ้างงานต่ำ ทำให้โอกาสในการได้กำไรมีสูงขึ้นด้วย จึงทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการจ้างแรงงานพม่าเมื่อมองจากผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก นอกจากนี้ความมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มแรงงานพม่ายังอาจเห็นได้ชัดมากขึ้นหากบุคคลนั้นมีความใกล้ชิดและได้รับผลประโยชน์ต่อตนเองโดยตรง ซึ่งส่งผลต่อการยอมรับของคนกลุ่มนี้ด้วย

"มีพวกนี้เข้ามาทำงานสถิติ แรงงานถูก ค่าแรงถูกมาก ประหยัดได้เยอะ ที่ร้านอาหารก็จ้างแรงงานพม่าไว้หลายคน...พวกโรงงานต่างๆ ก็ชอบมาตั้งที่นี่ เพราะมีแรงงานพม่าเยอะ หากขาดพวกนี้ไปที่นี่ก็ไม่มีอะไร คงขบเซา มีคนพม่าอยู่แล้วเศรษฐกิจดี"

นาย ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 10 กุมภาพันธ์ 2550

"คิดว่าแรงงานก็เป็นพวกที่ดีค่าแรงถูก แล้วก็เพราะพวกแรงงานนี้แหละที่ทำให้เราขายของได้ดีขึ้น มาอาศัยในชุมชนเราก็เลยขายของให้พวกนี้ได้ด้วย และที่ร้านก็จ้างเด็กพม่ามาคนหนึ่งก็ช่วยงานได้ดี แต่ก็มีระแวงอยู่บ้างตอนแรกๆ ...กลัวเหมือนกันแต่ที่จ้างก็เพราะคนพวกนี้ค่าแรงถูก ลึกๆ ก็ไม่ชอบคนพม่า... แต่พออยู่มาสักพักก็รู้สึกสบายใจขึ้นเพราะไว้ใจได้มากขึ้นหน่อย ... เดี่ยวนี้งานหลายๆ อย่างคนพม่าเป็นคนทำทั้งนั้น อย่างก่อสร้างแถวๆ นี้ก็เป็นคนพม่าเกือบครึ่งที่เป็นแรงงาน"

นาง ข. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 20 มกราคม 2550

"ตัวเองเคยอยู่กับคนพม่าที่มาเป็นคนรับใช้ในบ้านตั้งแต่เด็กก็เลยไม่ได้กลัวอะไร...มีแรงงานพม่ามาช่วยงานเบาแรงได้เยอะเหมือนกัน ... แต่คนพม่าทำงานได้นานหน่อย ไม่ค่อยบ่นเรื่องงาน ค่าจ้างถูกกว่าคนไทย..."

นาย ฉ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 14 มกราคม 2550

ผลประโยชน์ของแรงงานพม่าที่พบนับว่าเป็นประโยชน์ในหลายประการโดยเฉพาะการเข้ามาสนับสนุนในงานที่ขาดแรงงานไทยทำ และงานในระดับต่ำที่คนไทยไม่ชอบทำ อีกทั้งการมีค่าแรง

ที่ตํานั่นก็เป็นประโยชน์ต่อนายจ้างและผู้ประกอบการอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าแรงงานพม่าสามารถเพิ่มผลประโยชน์ให้กับคนไทยนอกเหนือจากกิจกรรมการทำงานได้คือ ทำให้เกิดความร่ำรวยจากการค้าขายมากขึ้นที่มีคนกลุ่มนี้มาอาศัยในชุมชน ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจที่พบและส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มแรงงานพม่าได้เช่นกัน ซึ่งประเด็นผลประโยชน์ของแรงงานพม่าในเชิงเศรษฐกิจนี้ มีส่วนช่วยให้เกิดการยอมรับคนกลุ่มนี้ได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามแม้จะมีการยอมรับคนพม่าให้เข้ามาเป็นแรงงานในพื้นที่มากขึ้น แต่พบว่าในทัศนคติหลายๆ ของคนไทยก็ยังคงมีความคลางแคลงใจในความเป็นคนพม่าของแรงงานเหล่านี้อยู่มาก ดังคำกล่าวนี้

“...อาจจะมีข้อดีอยู่บ้างตรงที่เข้ามาทำงาน ในงานที่คนไทยไม่ยอมทำ... คนในท้องถิ่นถูกเหยียดหยามว่าเป็นงาน ‘อาชีพของคนพม่า’ ... และที่สำคัญที่สุดค่าแรงถูกมาก ... อาจจะไม่ชอบแต่ก็ต้องยอมรับเข้าทำงาน พุดง่าย ๆ คือ ไม่ชอบแต่อยากได้ของถูกก็จำต้องจ้าง ‘ผลประโยชน์และเงินในกระเป๋ามันอยู่เหนือกว่าความชอบ ใจไม่ชอบเลยเก็บไว้ก่อน’ แต่เค้าก็ต้องอยู่ด้วยความระแวงนะอย่างนายจ้างบางคนก็ไม่ยอมให้แรงงานพมานอนในบ้านด้วยเลย... พวกเขาธุรกิจการค้ากับคนพม่า เจ้าของแรงงานอาจจะรู้สึกดีกับคนพวกนี้ แต่คนที่มีอาชีพอื่นๆ และไม่ได้จ้างแรงงานพม่าก็น่าจะเกลียดมากกว่า เพราะเค้าไม่ได้ประโยชน์จากคนพวกนี้ และรำคาญที่จะอยู่ร่วมกันด้วย”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจศนาเขต 13 กุมภาพันธ์ 2550

จะเห็นได้ว่าการยอมรับที่เกิดขึ้นนั้นอาจมีสาเหตุหลักมาจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นส่วนสำคัญที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจรับแรงงานพม่าเหล่านี้เข้ามาทำงาน หากแต่ทัศนคติหลายๆ ก็ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนักคือยังคงมีความไม่ชอบในตัวคนพม่าอยู่เช่นกัน และการยอมรับให้แรงงานพม่าเข้ามาอยู่ในชุมชนและทำงานกับตนได้นั้น อาจจะเป็นการยอมรับในสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ คนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานให้กับตน เป็นลูกจ้างของตน และรับใช้ตามความต้องการของตน ซึ่งถือเป็นบทบาทที่เป็นรองของแรงงานพม่า จึงอาจทำให้คนไทยเกิดการยอมรับให้เข้ามาอยู่ในชุมชนได้ ซึ่ง วิทยา สุจริตธนารักษ์ (2549: 10) ได้กล่าวไว้ว่า “ทัศนคติหลายๆ ก็ยังมีความระแวงและดูแคลนคนกลุ่มนี้อยู่เนื่องจากประเด็นความมีอคติทางชาติพันธุ์ซึ่งผูกอยู่กับกระแสทางประวัติศาสตร์” นั่นเอง จึงอาจทำให้เกิดการยอมรับอย่างไม่เต็มที่นัก

อย่างไรก็ตามการยอมรับให้คนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานได้นั้นก็ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงต่อตัวคนพม่าได้ ซึ่งก็พบว่ามีส่วนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีขึ้นได้เช่นกัน และนอกจากนี้ยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือ การที่มีคนรับใช้ในบ้านเป็นคนพม่าของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประเด็นนี้อาจจะส่งผลต่อทัศนคติที่ดีได้มากยิ่งขึ้น เพราะในปัจจุบันอาจจะ

มีคนไทยที่รับแรงงานพม่ามาเป็นคนรับใช้ในบ้านมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้บุคคลในบ้านหรือบุตรหลานได้เติบโตขึ้นมาพร้อมกับความคุ้นเคยกับคนพม่ามากขึ้นได้ อาจทำให้ทัศนคติต่อคนพม่าในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้เช่นกัน สรุปได้ว่า ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่าในประเด็นของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการยอมรับนั้น ค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากพอสมควร

ประเด็นปัญหาที่เกิดจากแรงงานพม่า

การที่มีแรงงานพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน ทั้งปัญหาระดับบุคคลหรือระดับสังคมซึ่งอาจจะแบ่งประเภทของปัญหาได้แตกต่างกันออกไป และมีทั้งปัญหาที่เกิดจากคนพม่าโดยตรง และปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการที่มีคนพม่าเข้ามาอยู่ในพื้นที่ ซึ่งในประเด็นผลกระทบจากการที่มีคนพม่าเข้ามาอยู่ในพื้นที่นั้นพบว่า แม้คนส่วนใหญ่จะมองว่าแรงงานพม่าเป็นประโยชน์ที่เข้าทำงานในสาขาที่ขาดแคลนและคนไทยไม่นิยมทำ แต่ก็จะมีคนไทยบางกลุ่มได้รับผลกระทบจากการเข้ามาทำงานของคนพม่าเนื่องจากมีสาขาอาชีพที่ใกล้เคียงกัน

“ไม่ชอบแรงงานพม่าเพราะมาแย่งงานคนไทยทำ เรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวเองเลย เรารับจ้างทำงานทั่วๆ ไป... แต่ก่อนก็มีงานจ้างเราบ้าง...แต่พอมีคนพม่าเข้ามาเรารู้สึกว่างานมันไม่ค่อยมีเลย มีคนให้เราไปทำงานด้วยน้อยลงรู้สึกได้ ไม่มีงานมากเหมือนก่อน มันโดนแย่งงาน คนไปจ้างพวกพม่าทำงานแทนบ้าง คนอื่นก็เป็น พวกที่รับจ้างด้วยกันก็เคยบ่นเรื่องนี้เหมือนกัน”

นาง ก. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 17 มกราคม 2550

จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีอาชีพใกล้เคียงกับกลุ่มที่คนพม่าเข้ามาทำงานนั้น จะได้รับผลกระทบจากแรงงานพม่าซึ่งเป็นปัญหาเช่นกัน และทำให้กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบนี้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าได้ นอกจากนี้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้โดยตรงจากคนที่มีการทำงานร่วมกันก็มีอยู่บ้าง ซึ่งโดยมากจะเป็นปัญหาในการทำงานเสียส่วนใหญ่

“...แต่รู้สึกว่าผลงานที่ทำก็ธรรมดาบางครั้งก็ไม่ดีเท่าไร เพราะอาจจะสื่อสารไม่ค่อยรู้เรื่อง คนไทยกันเองน่าจะทำได้ดีกว่า...”

นาย ก. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ศุลกากรอำเภอแม่สอด 12 กุมภาพันธ์ 2550

“...บางครั้งสั่งอะไรก็ตามไม่ถูกหลายครั้ง ต้องคอยกำกับบ่อยๆ บางทีก็ชอบเล่นชอบอู้งานบ้าง บางทีก็ทำงานไม่เรียบร้อยไม่ได้อย่างที่สั่ง ก็ต้องคอยบอกไปเรื่อยๆ บางทีต้องบอกทุกวันก็เบื่อเหมือนกัน...”

นาย ฉ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 14 มกราคม 2550

นอกจากนี้ประเด็นปัญหาอื่นๆ ที่พบซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสังคมและรัฐ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีระดับใหญ่ขึ้น ต้องอาศัยการแก้ปัญหาที่มากขึ้นก็ยังมีหลายประเด็นด้วยกัน เช่น การอพยพของแรงงานและการกวาดล้างแรงงานเถื่อน (วิทยา สุจริตธนารักษ์, 2549: 10) ความมั่นคงของรัฐ การจัดการควบคุมดูแลกลุ่มแรงงานพม่า ปัญหาทางสังคม อาชญากรรม และปัญหาทางการสาธารณสุข เป็นต้น

“...เมื่อก่อนคนพม่าพวกนี้อยู่อย่างผิดกฎหมายเวลาเจอตำรวจก็จะกลัวมาก โอกาสในการกระทำผิดจึงมีน้อยกว่าปัจจุบัน... เรื่องการรักษาพยาบาลก็เหมือนกัน ...รัฐขาดทุนไปมาก โรงพยาบาลที่นี้มีแต่คนพม่าเต็มไปหมด คนไทยต้องหนีไปรักษาที่อื่น”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตาบ 13 กุมภาพันธ์ 2550

“...โดยเฉพาะเรื่องสาธารณสุขที่ได้ทำงานให้กับคนพวกนี้ เค้าน่าสงสารไม่มีความรู้ที่จะดูแลตัวเอง พอมารักษาก็จนแยะแล้ว อย่างน้อยเค้ามีบัตรก็กล้ามารักษากับเรา ได้ ดีกว่าไปทำตามทางของตัวเอง... แต่ก็ยอมรับว่าเป็นภาระให้กับประเทศเรามากเรื่องงบประมาณที่ต้องใช้ แต่เราก็ดูแลเค้าได้บ้างอย่างน้อยเค้าก็ยังต้องอยู่ในประเทศเราอยู่ดี ดีกว่าปล่อยให้ปัญหา มากกว่านี้”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

ข้อค้นพบต่างๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่มักจะพบจากการที่มีแรงงานพม่าเข้ามาอยู่มากๆ โดยอันที่จริงแล้วเมื่อมีคนจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นคนไทยเองหรือคนพมานั้นย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบเป็นปกติ แต่ส่วนใหญ่จะมองแต่ผลกระทบทางลบเป็นหลัก เพราะมีความรู้สึกที่ว่า คนไทยเป็นผู้เสียผลประโยชน์ ซึ่งกฤตยา อาชวนิจกุล (2546) (อ้างถึงในธีรยุทธ บุญแผ่ผล, 2546) กล่าวไว้ว่า “ผลกระทบที่พบนั้นก็มีทั้งที่อาจเกิดขึ้นจริงหรือเป็นผลกระทบจากความรู้สึกเท่านั้น” เช่น มีโรคระบาด หรือเป็นต้นเหตุอาชญากรรม ทำให้รัฐบาลมีภาระเพิ่มขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในทางสุขภาพหรือสาธารณสุข ภาระค่าใช้จ่ายสาธารณสุขโรค สาธารณูปการ ที่แรงงานพม่าเหล่านี้เข้ามาใช้สอย ซึ่งผลกระทบเหล่านี้เป็นปัญหาที่คนไทยส่วนใหญ่คิดว่าแรงงานพมามักจะนำเข้ามา จึงส่งผลให้มีทัศนคติว่าคนพมามักเป็นผู้ก่อให้เกิดขึ้น และรู้สึกไม่ดีต่อแรงงานพม่าได้

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีเล็กน้อยต่อกลุ่มแรงงานพม่า หากจำแนกทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อแรงงานพม่าตามประเด็นต่างๆ จะพบว่า มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีพื้นฐานที่เป็นคนพม่าหากแต่ก็ค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อภาพลักษณ์ในการเป็นแรงงานบางลักษณะ และมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีมาต่อประเด็นผลประโยชน์ที่ได้รับทางด้านเศรษฐกิจจากแรงงานพม่า แต่ก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเกิดปัญหาและผลกระทบทางลบจากแรงงานพม่า อย่างไรก็ตามพบว่าโดยรวมแล้วจะมีทัศนคติต่อกลุ่มแรงงานพม่าที่ดีขึ้นมากกว่าการเป็นแค่คนพม่าในสายตาของคนไทยภาคเหนือ และกลุ่มแรงงานพมานี้เองเป็นกลุ่มที่คนไทยมีประสบการณ์ส่วนตัวโดยตรงที่ใกล้ชิดมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการปรับทัศนคติที่มีต่อกันได้ในอนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อแรงงานพมานั้น มีทัศนคติผสมกันระหว่างด้านดีและไม่ดี โดยทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของแรงงานพมานั้นก็มีด้านดีหลายด้าน เช่น ความขยัน อดทน สู้งาน และค่าแรงต่ำ แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจในความซื่อสัตย์ของแรงงานเหล่านี้ และแรงงานพม่าก็เป็นกลุ่มที่นำปัญหามาสู่ชุมชนคนไทยมากพอสมควร อย่างไรก็ตามเนื่องจากแรงงานพมานั้นเป็นกลุ่มที่คนไทยได้ประโยชน์จากการจ้างแรงงานในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงประโยชน์ต่อเศรษฐกิจทั้งระดับบุคคลหรือระดับชาติ จึงทำให้คนไทยเกิดการยอมรับคนพม่ากลุ่มนี้ได้มากขึ้นถึงแม้จะเป็นการยอมรับในฐานะที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่ก็พบว่าทำให้คนไทยได้เปิดรับและมีความสัมพันธ์โดยตรงกับคนพม่าในระดับที่มากขึ้นด้วย ซึ่งอาจทำให้เกิดการเรียนรู้ ความคุ้นเคยต่อกัน และส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันให้ดีขึ้นได้ในอนาคต

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่ากับตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปร อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับคนพม่า และการรับรู้ข่าวสาร ว่ามีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางใด มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และตัวแปรอิสระใดมีอิทธิพลต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่ามากที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง (Bivariate Analysis) และการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการศึกษา "ทัศนคติต่อแรงงานพม่า" ได้ทำการตรวจสอบเงื่อนไขปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) แล้วก่อนหน้านี้ ดังแสดงในตารางที่ 10

การศึกษาวเคราะห์ทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อแรงงานพม่าด้วยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันสองทางและการแปรผันหลายทาง มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 16 จะสามารถตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 10 ข้อได้ โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ตัวแปรเพศสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 0.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าเพศชายมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 1.498 ซึ่งเป็นค่าบวกจึงสามารถอธิบายได้ว่า เพศชายส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเพศชายนั้นอาจมีโอกาสในการมีประสบการณ์โดยตรงกับคนพม่ามากกว่าเพศหญิงทั้งในการทำงานซึ่งส่วนใหญ่ผู้ชายมักจะทำงานนอกบ้านจึงออกไปอยู่ในสังคมมากกว่าผู้หญิงซึ่งทำให้มีโอกาสได้เปิดตนเองมากกว่าและมีโอกาสในการพบคนพม่าซึ่งบางครั้งอาจทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกัน และอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและมีทัศนคติที่ดีต่อกันได้

สรุปได้ว่า เพศชายจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าเพศหญิง ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ตัวแปรอายุสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 2.7 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าตัวแปรอายุมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -0.135 ซึ่งมีค่าเป็นลบจึงสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอายุจะผกผันกับทัศนคติ คือผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับแรงงานพม่ามาตั้งแต่ระดับวัยเยาว์กว่าเมื่อเทียบกับคนที่มีอายุมากกว่า ซึ่งอาจได้รับข่าวสาร พบเห็น หรืออาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนมาตั้งแต่เล็กพร้อมๆ กับคนพม่า ทำให้มีความคุ้นเคยกับแรงงานพม่ามากกว่า จึงมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรระดับการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดคือกลุ่มระดับปริญญาตรีขึ้นไปซึ่งเป็นกลุ่มสนใจนั้น สามารถนำมาอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 3.2 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของกลุ่มระดับการศึกษาทั้งสามกลุ่มจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าไปสู่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าเท่ากับ -1.249, -0.638 และ 3.183 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จึงสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นก็จะมีทัศนคติที่ดีกับแรงงานพม่ามากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงนั้นส่วนใหญ่จะตัดสินใจโดยใช้ความเป็นเหตุเป็นผลโดยมองจากผลประโยชน์รอบด้านมากกว่าใช้ความรู้สึกในการตัดสินใจ และแรงงานพม่าก็ถือว่ามีประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงอาจทำให้มองกลุ่มแรงงานพม่าว่ามีประโยชน์ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่าได้ และเมื่อพิจารณาทัศนคติทุกกลุ่มอาชีพจากการวิจัยครั้งนี้จะพบว่า กลุ่มประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัวเป็นกลุ่มอาชีพที่มีทัศนคติต่อแรงงานพม่าดีที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มลูกจ้างบริษัท ร้านอาหาร กลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการ รัฐวิสาหกิจและเกษียณ กลุ่มรับจ้างและกรรมกร กลุ่มไม่มีงานทำ แม่บ้าน นักเรียน นิสิต และนักศึกษา และกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากที่สุด

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรรายได้พบว่า กลุ่มรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มสนใจนั้นสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 1.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของกลุ่มระดับรายได้ทั้งสองกลุ่มจากกลุ่มที่มีระดับรายได้น้อยกว่าไปสู่กลุ่มที่มีระดับรายได้สูงกว่าเท่ากับ 1.856 และ 3.280 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากขึ้นตามระดับรายได้ที่สูงขึ้น จึงสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีระดับรายได้ที่

มากขึ้นก็จะมีทัศนคติที่ดีกับแรงงานพม่ามากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีรายได้สูงนั้น อาจมีโอกาสในการจ้างแรงงานพม่ามากขึ้นซึ่งจะทำให้มีความคุ้นเคยต่อกัน อีกทั้งผู้ที่มีรายได้สูง นั้นจะไม่มี ความลำบากในเรื่องเศรษฐกิจจึงไม่มีความรู้สึกที่แรงงานพม่าเข้ามาแย่งทรัพยากรทาง เศรษฐกิจของตน ทัศนคติต่อแรงงานพม่าจึงดีมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคน พม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรอาชีพพบว่า กลุ่มอาชีพผู้ ประกอบธุรกิจการค้าและเจ้าของกิจการซึ่งเป็นกลุ่มสนใจ สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงาน พม่าได้ร้อยละ 4.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของกลุ่มแต่ละอาชีพพบว่า กลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในทางลบคือ -7.933 ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นเป็นกลุ่มที่มีค่าสัมประสิทธิ์การ ถดถอยสูงที่สุดคือ 4.404 จึงสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการ นั้นเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากที่สุด ส่วนกลุ่มเกษตรกรจะเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อ แรงงานพมาน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าที่กลุ่มอาชีพผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการมี ทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าอาชีพอื่นๆ นั้น เพราะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากแรงงาน พม่ามากที่สุด ทั้งในรูปของแรงงานราคาถูก รายได้จากการค้าขายสินค้าและบริการให้กับคนพม่า เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อกลุ่มอาชีพนี้เป็นอย่างมาก จึงมีทัศนคติที่ดีต่อ แรงงานพม่ามากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ได้ และหากพิจารณาทัศนคติทุกกลุ่มอาชีพจากการวิจัยครั้งนี้ จะพบว่า กลุ่มประกอบธุรกิจ ค้าขาย และมีกิจการส่วนตัวเป็นกลุ่มอาชีพที่มีทัศนคติต่อแรงงาน พม่าดีที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการ รัฐวิสาหกิจและเกษียณ กลุ่มลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน กลุ่มไม่มีงานทำ แม่บ้าน นักเรียน นิสิตและนักศึกษา กลุ่มรับจ้างและกรรมกร และกลุ่ม เกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากที่สุด

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นมีทัศนคติที่ ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

6. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอยู่ น้อยสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 0.3 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -0.943 ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึง

สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่อาศัยในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยนั้น ไม่ค่อยมีคนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานในพื้นที่ จึงคิดว่าแรงงานพม่าไม่มีความสำคัญกับชุมชนที่ตนอยู่ อีกทั้งการที่มีคนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานในพื้นที่นั้นน้อยนั้น ทำให้ผู้ที่อาศัยในพื้นที่นั้นๆ ไม่มีกิจกรรมต่อกัน โอกาสในการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจึงไม่เกิดขึ้น ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

7. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 5.4 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -4.036 ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าพื้นที่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นเขตชนบทซึ่งไม่ค่อยมีงานให้แรงงานพม่าทำมากนัก จึงทำให้มีคนพม่าเข้ามาอยู่ในชุมชนน้อยโอกาสในการพบเจอและมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับคนไทยก็ลดลง ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจึงคิดว่าแรงงานพม่าไม่มีความสำคัญสำหรับตน อีกทั้งจากระบบชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเขตชนบทนี้ กิจกรรมต่างๆ ในสังคมมักจะเป็นระบบปิดเป็นระบบเฉพาะของชุมชนโอกาสที่รับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกก็ลดลงรวมทั้งเรื่องแรงงานพม่าด้วย จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าชุมชนในเขตเทศบาลได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่น่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่นั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 2.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 3.097 ซึ่งเป็นค่าบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่ย้ายถิ่นที่อยู่นั้นเกิดความรู้สึกว่ามีประสบการณ์

เดียวกันกับแรงงานพม่า อีกทั้งเป้าหมายในการย้ายถิ่นซึ่งโดยทั่วไปเป็นการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานก็เหมือนกับกลุ่มแรงงานพม่าเช่นกัน จึงเกิดความเข้าใจ ความสงสาร และมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มแรงงานพม่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

9. ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 7.4 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 4.698 ซึ่งเป็นค่าบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีความใกล้ชิดและไม่มีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าเลย ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีความใกล้ชิดกับแรงงานพม่าส่วนใหญ่ก็จะเป็นนายจ้างของแรงงานพม่าซึ่งได้รับประโยชน์โดยตรงจากตัวแรงงาน หรือผู้ใกล้ชิดมีกิจกรรมอื่นๆ เกี่ยวกับคนพม่าก็จะเกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน และมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีความใกล้ชิดและไม่มีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

10. ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าน่าจะจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารนั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 1.4 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -2.897 ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าเพิ่มขึ้นจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่าเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าข่าวสารส่วนใหญ่เกี่ยวกับคนพม่าและแรงงานพม่าที่สื่อแขนงต่างๆ มักจะนำเสนอเป็นข่าวสารด้านลบเสียมากกว่า จึงทำให้คนส่วนใหญ่เกิดความกลัว ความหวาดระแวงต่อแรงงานพม่าได้ ทำให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารประเภทนี้มากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์การแปรผันสองทางด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย เพื่อทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้อธิบายทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้มีทั้งหมด 7 ตัวแปร คือ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่า นั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรพื้นที่ที่อยู่อาศัย นั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของทัศนคติต่อแรงงานพม่ากับตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	a	b	t	R	R ²	ผลการทดสอบ
						สมมติฐาน
เพศชาย(1)	59.555	1.498	2.163*	0.086	0.007	✓
อายุ	65.707	-0.135	-4.184*	0.165	0.027	✓
ระดับการศึกษา(2)						✓
- มัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช.	60.412	-1.249	-12.44	0.050	0.002	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. และ	60.467	-0.638	-0.882	0.035	0.001	
อนุปริญญา						
- ปริญญาตรีขึ้นไป	59.003	3.183	4.554*	0.179	0.032	
รายได้(3)						✓
- รายได้ปานกลาง	59.714	1.856	2.427*	0.097	0.009	
- รายได้สูง	59.857	3.280	3.065*	0.122	0.015	
อาชีพ(4)						✓
- เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ	60.157	0.281	0.370	0.015	0.000	
- ประกอบธุรกิจ ค่าขาย กิจการส่วนตัว	59.254	4.404	5.425*	0.212	0.045	
- ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน	60.113	0.910	0.910	0.036	0.001	
- รับจ้าง/กรรมกร	60.417	-1.513	-1.405	0.056	0.003	
- เกษตรกร	60.722	-7.933	-5.611*	0.219	0.048	
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	60.628	-0.943	-1.342	0.054	0.003	X
นอกเขตเทศบาล(6)	62.449	-4.036	-5.965*	0.232	0.054	X
เคยย้ายถิ่น(7)	59.427	3.097	3.984*	0.158	0.025	✓
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	57.782	4.698	7.041*	0.271	0.074	✓
การได้รับข่าวสาร	63.538	-2.879	-2.953*	0.117	0.014	X

a = ค่าคงที่

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

t = สถิติการทดสอบแบบที

✓ = เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

n = ขนาดตัวอย่าง

(1) เพศหญิง

= กลุ่มอ้างอิง

(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า

= กลุ่มอ้างอิง

(3) รายได้ต่ำ

= กลุ่มอ้างอิง

(4) ไม่มีงานทำ/แม่บ้าน/นักเรียน นิสิต นักศึกษา

= กลุ่มอ้างอิง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

X = ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก

= กลุ่มอ้างอิง

(6) ในเขตเทศบาล

= กลุ่มอ้างอิง

(7) ไม่เคยย้ายถิ่น

= กลุ่มอ้างอิง

(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า

= กลุ่มอ้างอิง

2.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า ดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 17 แสดงว่าเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 5 ตัวที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวนั้นสามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 18.6 ($R^2 = 0.186$) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวได้แก่ เพศ กลุ่มอาชีพเกษตรกร เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า โดยผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่าได้ดีที่สุด ($Beta = 0.196$) รองลงมาคือกลุ่มอาชีพเกษตรกร ($Beta = -0.159$) ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ($Beta = -0.104$) ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ($Beta = 0.093$) และเพศชาย ($Beta = 0.075$) ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามการศึกษาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุโดยรวมกับผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อแรงงานพม่า (ตารางที่ 18 และตารางที่ 19) พบว่า มีตัวแปรที่เข้าสู่สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนเพิ่มขึ้นอีก 2 ตัวแปร คือตัวแปรกลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขายและกิจการส่วนตัว และระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป แต่ไม่พบว่าตัวแปรเพศในสมการการถดถอยพหุแบบขั้นตอนมีอิทธิพลการแปรผันของทัศนคติซึ่งแตกต่างจากสมการการถดถอยพหุ โดยสรุปแล้วการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนพบว่า มีตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ที่สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 17.2 ($R^2 = 0.172$) โดยตัวแปรผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่ามีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่ามากที่สุด ($Beta = 0.192$) รองลงมาคือกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ($Beta = -0.140$) กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขายและกิจการส่วนตัว ($Beta = 0.130$) ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ($Beta = -0.121$) ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ($Beta = 0.114$) และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ($Beta = 0.088$) ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของทัศนคติต่อแรงงานพม่า

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t
(a)	58.864		28.378*
เพศชาย(1)	1.308	0.075	1.947*
อายุ	-0.049	-0.061	-1.446
มัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช.(2)	1.467	0.058	1.108
มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. และอนุปริญญา(2)	0.713	0.039	0.592
ปริญญาตรีขึ้นไป(2)	1.659	0.094	1.182
รายได้ปานกลาง(3)	1.018	0.053	1.090
รายได้สูง(3)	1.164	0.043	0.907
เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ(4)	-0.687	-0.036	-0.546
ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว(4)	1.984	0.096	1.617
ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน(4)	0.217	0.009	0.175
รับจ้าง/กรรมกร(4)	-0.702	-0.026	-0.567
เกษตรกร(4)	-5.760	-0.159	-3.587*
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	0.426	0.024	0.583
นอกเขตเทศบาล(6)	-1.800	-0.104	-2.585*
เคยย้ายถิ่น(7)	1.826	0.093	2.400*
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	3.390	0.196	4.344*
การได้รับข่าวสาร	-0.016	-0.002	-0.040
R = 0.432	R ² = 0.186	F = 8.172*	n = 625

(a) = ค่าคงที่

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

n = ขนาดตัวอย่าง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

t = สถิติการทดสอบแบบที

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(1) เพศหญิง	= กลุ่มอ้างอิง	(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก	= กลุ่มอ้างอิง
(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า	= กลุ่มอ้างอิง	(6) ในเขตเทศบาล	= กลุ่มอ้างอิง
(3) รายได้ต่ำ	= กลุ่มอ้างอิง	(7) ไม่เคยย้ายถิ่น	= กลุ่มอ้างอิง
(4) ไม่มีงานทำแม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา	= กลุ่มอ้างอิง	(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	= กลุ่มอ้างอิง

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อแรงงานพม่า

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t
(a)	58.163		78.304*
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(1)	3.317	0.192	5.021*
เกษตรกร(2)	-5.076	-0.140	-3.682*
นอกเขตเทศบาล(3)	-2.103	-0.121	-3.107*
ประกอบธุรกิจค้าขาย กิจการส่วนตัว(2)	2.702	0.130	3.457*
เคยย้ายถิ่น(4)	2.241	0.114	3.092*
ปริญญาตรีขึ้นไป(5)	1.562	0.088	2.298*
R = 0.415	R ² = 0.172	F = 21.461*	n = 625

(a) = ค่าคงที่

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

n = ขนาดตัวอย่าง

(1) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า = กลุ่มอ้างอิง

(2) ไม่มีงานทำ/แม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา = กลุ่มอ้างอิง

(3) เขตเมือง = กลุ่มอ้างอิง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

t = สถิติการทดสอบแบบที

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(4) ไม่เคยย้ายถิ่น = กลุ่มอ้างอิง

(5) ประถมศึกษา และต่ำกว่า = กลุ่มอ้างอิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ตารางเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) ระหว่างทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อแรงงานหม่ากับตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอย 2 แบบ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	0.196	0.192
อาชีพเกษตรกร	-0.159	-0.140
นอกเขตเทศบาล	-0.104	-0.121
เคยย้ายถิ่น	0.093	0.114
อาชีพประกอบธุรกิจค้าขาย กิจการส่วนตัว	-	0.130
ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป	-	0.088
เพศชาย	0.075	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อกลุ่มคนพม่าอพยพ

การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สำหรับชุดของคำถามที่จะนำไปใช้ในการสร้างดัชนี สำหรับ "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อกลุ่มคนพม่าอพยพ" จำนวนรวม 10 ข้อ ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาค่า Cronbach alpha พบว่าค่า alpha ของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพมีค่าเท่ากับ .696 หรือประมาณ 0.70 ซึ่งอยู่ในพิสัยที่มีความเชื่อมั่นว่าชุดของคำถามย่อยเหล่านั้นสามารถนำมาใช้ในการสร้างดัชนีทัศนคติได้

ในการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หลังเก็บข้อมูล โดยการตรวจสอบหาความน่าเชื่อถือของข้อคำถามพบว่า มีข้อคำถามที่สมควรจะตัดออกจากชุดคำถามในการวิเคราะห์ข้อมูล 1 ข้อ คือคำถามเรื่องทัศนคติต่อคนพม่าอพยพข้อที่ 10 เนื่องจากมีแนวคำถามที่ไม่ตรงกับเป้าหมายในการตรวจสอบทัศนคติเกี่ยวกับคนพม่าเท่าที่ควร อีกทั้งข้อมูลของคำตอบที่ได้ มีค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations coefficients) กับข้ออื่นๆ น้อยมาก จึงสมควรที่จะถูกตัดออกไปในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง (Bivariate Analysis)

2.2 การวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) อันได้แก่

1. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าอพยพกับคุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล (Background Characteristics) ของประชากรที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ
3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุโดยรวมทุกตัวแปรและจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ส่วนที่ 3 สรุปผลการศึกษาคำสัมพันธระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการแปรผันของทัศนคติ ต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพนี้มีข้อคำถามรวมทั้งหมด 9 ข้อ โดยเป็นข้อความเชิงบวกจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 2, 4 และ 7 เป็นข้อความเชิงลบจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 3, 5, 6, 8 และ 9 และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาจากตารางที่ 20 ปรากฏว่าทัศนคติของคนไทยภาคเหนือมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

ทัศนคติส่วนใหญ่ที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าอพยพนั้น เมื่อพิจารณาคำร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อแล้วพบว่า ทิศทางของคำตอบส่วนใหญ่จะเป็นคำตอบในเชิงมีทัศนคติเป็นกลาง ทั้งนี้เพราะการใช้ Likert' s Scale ทำให้ข้อมูลมีการกระจายตัวแบบ Normal Distribution คำตอบส่วนใหญ่จึงเป็นคำตอบในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมประมาณ 28.31 มีค่ามัธยฐานของคะแนนรวมเท่ากับ 29.00

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาตัดคำตอบที่เป็นกลางออกไป และพิจารณาเฉพาะคำตอบในเชิงเห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่งและเชิงไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละข้อพบว่า ค่าคะแนนของคำตอบในแต่ละข้อมีทิศทางของคำตอบชัดเจนมากขึ้น ซึ่งพบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วคนไทยภาคเหนือมีทัศนคติไม่ค่อยดีต่อคนพม่าอพยพ ส่วนทัศนคติที่ดีก็มีอยู่บ้างแต่เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าทัศนคติด้านไม่ดีพอสมควร

ทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อผู้อพยพนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกเห็นใจชาวพม่าที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย (ข้อ 1) และรู้สึกเห็นใจในความเป็นอยู่ของชาวพม่าในค่ายพักพิง (ข้อ 2) เช่นกัน และการที่ประเทศไทยต้องให้ที่พักพิงแก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย – พม่า เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมแล้วที่ต้องกระทำ (ข้อ 3) แต่กลุ่มผู้อพยพชาวพม่าก็ยังถูกมองไม่ดีอยู่มาก โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า มีชาวพม่าอพยพบางกลุ่มเข้ามาโดยแอบแฝงและใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่เคลื่อนไหว เรียกร้องความสนใจทางการเมืองจากประชาคมโลก (ข้อ 6) และเห็นว่าชาวพม่าที่อพยพหนีภัยเข้ามาอาศัยอยู่ตามศูนย์พักพิงนี้ เป็นกลุ่มคนที่ชอบสร้างปัญหาและทำให้รัฐบาลพม่าไม่พอใจรัฐบาลไทย (ข้อ 7) และไม่เห็นควรให้ประเทศไทยดูแลและช่วยเหลือชาวพม่าอพยพอย่างดี (ข้อ 4) แม้ว่าจะมีคำตอบว่าเห็นควรให้มีที่พักพิงตามที่กล่าวมาข้างต้นก็ตาม อีกทั้งการที่มีคนพม่าอพยพเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากนั้นก็ทำให้เกิดความกังวลในความปลอดภัยต่อชีวิตและ

ทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นด้วย (ข้อ 8) เช่นกัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ารัฐบาลควรวางมาตรการ
เข้มงวดกวดขันในการควบคุมชาวพม่าอพยพให้มาก (ข้อ 9)

โดยสรุปพบว่า คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อคนพม่าอพยพ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่าง
จะมองคนพม่าอพยพว่าน่าเห็นใจที่ต้องอพยพพลัดถิ่นที่อยู่ และน่าเห็นใจในความเป็นอยู่ของพวก
เขาในค่ายพักพิง แต่ก็ยังมีความกังวลและไม่ไว้วางใจคนกลุ่มนี้อยู่มาก และหากมีคนพม่าอพยพ
มากขึ้นก็จะเกิดความกังวลในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้นด้วย และยังเห็นว่าคนพม่าอพยพมักสร้าง
ปัญหาให้กับประเทศไทย และต้องการให้รัฐบาลวางมาตรการกวดขันให้มากด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

n = 625

ข้อความ	ทัศนคติ/ความเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ปานกลาง/ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (ร้อยละ)
ข้อความเชิงบวก					
1. ท่านรู้สึกเห็นใจชาวพม่าที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย (1)	5.0	30.7	46.2	15.2	2.9
2. ท่านรู้สึกเห็นใจความเป็นอยู่ของชาวพม่าในค่ายพักพิง (2)	5.1	34.2	45.4	12.5	2.7
3. การที่ประเทศไทยต้องให้ที่พักพิงแก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - พม่า เป็นประจำ เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม (4)	3.2	27.4	45.3	19.5	4.6
4. ประเทศไทยควรดูแลและช่วยเหลือชาวพม่าอพยพอย่างดี (7)	1.9	16.8	53.0	23.4	5.0
ข้อความเชิงลบ					
5. ชาวพม่าอพยพเป็นพวกที่ไว้ใจไม่ได้ และคิดร้ายต่อประเทศไทยตลอดเวลา (3)	4.3	17.8	54.1	22.1	1.8
6. มีชาวพม่าอพยพบางกลุ่ม ที่เข้ามาโดยแอบแฝง และใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่เคลื่อนไหว เรียกร้องความสนใจทางการเมืองจากประชาคมโลก (5)	11.2	32.2	45.0	9.9	1.8
7. ชาวพม่าที่อพยพหนีภัยทางการเมืองเข้ามาอาศัยอยู่ตามศูนย์พักพิงต่างๆ ทำการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลพม่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ทำให้รัฐบาลพม่าเกิดความระแวงรัฐบาลไทยตลอดเวลา (6)	6.6	33.6	50.9	7.4	1.6
8. การที่มีคนพม่าอพยพเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากนั้น ทำให้ท่านกังวลในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น (8)	20.6	34.7	37.0	6.9	0.8
9. รัฐบาลควรวางมาตรการเข้มงวดกวดขันในการควบคุมชาวพม่าอพยพให้มาก (9)	32.0	39.4	22.9	5.1	0.6
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 28.3088	ค่ามัธยฐาน (Median) = 29.00				
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.40014	ค่าต่ำสุด = 10		ค่าสูงสุด = 41		

* ตัวเลขใน (..) = เลขข้อจากแบบสอบถาม

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าอพยพนั้นโดยรวมแล้วพบว่า มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อคนพม่าอพยพกล่าวคือ แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ของผู้อพยพจะมีหลากหลายแต่ทัศนคติที่คนไทยส่วนใหญ่มองคนกลุ่มนี้นั้นก็ยังเป็นคนเชื้อชาติพม่า ซึ่งทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่านั้นไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ของคนพม่าในสายตาคนไทย อีกทั้งปัญหาต่างๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดให้ได้รับรู้จากสื่อต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามด้วยความเป็นผู้อพยพนั้นก็จะมีประเด็นเฉพาะกลุ่มที่แตกต่างออกไปอยู่บ้าง ซึ่งอาจจำแนกเป็นประเด็นหลักๆ ได้ 2 ประเด็นคือ 1) ประเด็นพื้นฐานในความเป็นผู้อพยพ และ 2) ประเด็นปัญหาที่เกิดจากกลุ่มคนพม่าอพยพ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ประเด็นพื้นฐานในความเป็นผู้อพยพ

เนื่องจากภาพลักษณ์ของความเป็นคนพม่าที่คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่ค่อยดีจึงส่งผลให้คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติที่ไม่ดีนักต่อภาพลักษณ์เบื้องต้นของคนพม่าอพยพเช่นกัน

"คนพม่าคนไหนๆ ก็ไว้ใจไม่ได้แทบทุกคน พวกนี้ไม่ดีทั้งหมด หากเข้ามาอยู่มากๆ ก็ทำความลำบากให้เรา ให้ประเทศเรา หากไม่เข้ามาอยู่เลยจะดีกว่า หากต้องอยู่ก็ขอให้อยู่แค่นั้นห้ามออกมา เพราะคนอื่นฯ เขากลัว หากไล่ให้ออกไปได้ก็ควรให้ออกไปให้หมดก็ยิ่งดี"

นาย ช. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 16 มกราคม 2550

จะเห็นได้ว่าทัศนคติเบื้องต้นก็ยังคงมองกลุ่มผู้อพยพว่าเป็นคนพม่าเช่นกัน จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนกลุ่มนี้ไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามด้วยเหตุผลหลักของการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยของคนพม่ากลุ่มนี้ตามที่ พรพิมล ตริโชติ (2548: 1) ได้กล่าวไว้คือ "การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองจากระบอบประชาธิปไตยมาสู่ระบบสังคมนิยมวิติพม่า (The Burmese Way to Socialism) ซึ่งก่อให้เกิดความกดดันในหมู่นักศึกษา ประชาชนทั้งชาวพม่าและกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศพม่า ประกอบกับการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ อย่างรุนแรง จึงทำให้นักศึกษา ประชาชนและชนกลุ่มน้อยจำนวนมากเหล่านี้อพยพลบหนีจากเขตพม่าเข้ามายังประเทศไทย" ซึ่งเป็นการหนีภัยจากความกดดันและการสู้รบเป็นหลักนั่นเอง และเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่คนไทยทั่วๆ ไปรับรู้ เนื่องจากสื่อต่างๆ ได้มีการนำเสนอเหตุการณ์ความขัดแย้งภายในประเทศพม่า การสู้รบของกองกำลังกลุ่มต่างๆ ตลอดจนการรายงานถึงผู้อพยพลี้ภัยสงครามอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้คนไทยทั่วไปรับรู้ว่ามีกลุ่มคน

อพยพเข้ามาอาศัยลี้ภัยอยู่ในประเทศไทยพร้อมเหตุผลการลี้ภัยเป็นอย่างดี ซึ่งด้วยพื้นฐานของการหลบหนีจากภัยสงครามนี้เองเป็นผลให้คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อคนพม่ากลุ่มนี้แตกต่างจากคนพม่าทั่วไปอยู่บ้างคือ มองในประเด็นผู้หลบหนีจากการสู้รบเพิ่มเข้าไปจากความเป็นเพียงคนพม่า

“พวกคนที่อพยพข้ามแดนมาอยู่ในประเทศไทยในค่ายพักพิงนั้นก็มียะเยอะมากมาย เกือบแสนคน ส่วนตัวแล้วมองคนพวกนี้น่าสงสาร น่าเห็นใจเพราะหนีภัยจากประเทศเขา มา ความเป็นอยู่ในค่ายพักพิงเท่าที่รู้ก็ไม่ได้ดีเท่าไร เหมือนพวกชาวเขาจนๆ ในประเทศไทย แต่เราก็คงช่วยอะไรไม่ได้มาก การให้เค้าหลบภัยอยู่ในไทยก็เหมาะสมดี...”

นาย ข. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง 12 กุมภาพันธ์ 2550

“พวกที่อพยพนี้ก็น่าสงสาร เค้าหนีเรื่องไม่ดีที่บ้านมา ถูกเอาเปรียบจากทางนั้น หากเราไม่ช่วยเค้าจะไปไหนได้ กลับบ้านเค้าก็ต้องตาย ถ้าหาก อย่างน้อยให้เค้าพักที่นี้ได้บ้างก็คงไม่เป็นไร เคยได้คุยกับคนพม่าที่เคยอยู่ในค่ายแล้วหนีออกมาทำงานแล้วให้ฟัง อยู่ในประเทศเค้าลำบากมากๆ โคนเขาเปรียบ อันตราย ฯลฯ น่าสงสาร ... ก็น่าสงสารคนพวกนี้เหมือนกันอยู่ในค่ายอพยพอะไรๆ มันก็ไม่พอหรอก...”

นาย ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 10 กุมภาพันธ์ 2550

“คนพม่าอพยพในค่ายก็เหมือนชาวเขาของประเทศไทยเหมือนกัน คือดูแล้วย่น่าสงสาร ค่อยการศึกษา ความเป็นอยู่ไม่ค่อยดี ชาติแคลน...”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 7 มกราคม 2550

“คนพม่าอพยพที่อยู่ในค่ายก็ดูน่าสงสารอยู่เหมือนกัน แต่มีที่พกให้หลบภัยขนาดนี้ก็น่าจะดีพอแล้ว อะไรๆ ก็จัดให้ หากจะชาติแคลนบ้างก็ทนเอาหน่อย จริงๆ แล้วคนไทยที่ชาติแคลนก็มีอีกเยอะน่าจะช่วยคนไทยก่อน ...”

นาง ง. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดสุโขทัย 7 กุมภาพันธ์ 2550

ทัศนคติส่วนใหญ่ที่พบเมื่อมองจากความจำเป็นในการอพยพของคนพม่านั้น ก็มีส่วนทำให้ทัศนคติคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากการมองคนพม่าทั่วไป ซึ่งเป็นไปในเชิงค่อนข้างเห็นใจผู้อพยพทั้งสาเหตุในการอพยพและความเป็นอยู่ในพื้นที่พักพิงที่อาจจะขาดแคลนสิ่งของจำเป็นต่างๆ ในการอุปโภคบริโภคบ้าง ซึ่งทัศนคติในเชิงเห็นอกเห็นใจนี้สามารถช่วยลดทอนทัศนคติที่ไม่ดีในความเป็นคนพม่าได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามคนไทยส่วนใหญ่ก็ยังมองคนพม่าอพยพว่าเป็นชนชาติอื่นอยู่

ซึ่งเป็นปกติที่หากเปรียบเทียบกับคนในชาติเดียวกันแล้วย่อมต้องการให้มีการช่วยเหลือคนไทยด้วยกันเองมากกว่า และยังพบได้ว่าคนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้ๆ พื้นที่พักพิงนั้นมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อกลุ่มคนพม่าอพยพอีกด้วย เนื่องมาจากความไม่พอใจที่เห็นกลุ่มผู้อพยพนั้นมีองค์กรต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือทั้งทางด้านเครื่องอุปโภค บริโภค ตลอดจนปัจจัยจำเป็นอื่นๆ โดยไม่ต้องทำอะไร แต่พวกเขาซึ่งเป็นคนไทยเจ้าของพื้นที่กลับต้องอยู่อย่างขาดแคลน ยากจน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาศพรณ ชันชัย (2546: 214) เช่นกัน ซึ่งเป็นความแตกต่างทางการช่วยเหลืออย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้คนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้ๆ เพียงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้อพยพได้

ประเด็นปัญหาที่เกิดจากกลุ่มคนพม่าอพยพ

แม้คนไทยภาคเหนือส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในเชิงเห็นใจคนพม่าอพยพอยู่มากพอสมควร แต่ด้วยความที่เป็นคนเชื้อชาติพม่า และการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากนั้นก็ทำให้เกิดความกังวล และเกิดปัญหาที่พบอันเนื่องมาจากคนกลุ่มนี้อยู่บ้างทั้งในระดับบุคคลและระดับรัฐ ซึ่งพบปัญหาได้หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะพื้นที่พักพิงที่อยู่ใกล้กับชุมชนไทย ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการกระทบกระทั่งและความไม่พอใจของราษฎรไทยได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ พรทิมล ศรีโชติ (2548) พบว่า "เนื่องจากพื้นที่พักพิงซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีรั้วกันและเป็นเขตป่าธรรมชาติ จึงทำให้การเดินทางหลบหนีเข้าออกเป็นไปอย่างสะดวก ซึ่งอาจจะมีการลักลอบออกมารับจ้างเป็นแรงงานรายวัน หรือการมาเรียนหนังสือร่วมกับคนไทยของเด็กๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหา เช่น การลักขโมยพืชผลทางการเกษตร ลักทรัพย์ชาวบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าเกิดสภาวะการแย่งงานกันทำระหว่างคนไทยกับผู้อพยพอีกด้วย เนื่องจากการมีค่าแรงที่ต่ำกว่าคนไทยทำให้นายจ้างหันไปจ้างคนกลุ่มนี้มากกว่า" ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากได้รับผลกระทบโดยตรงจากคนพม่าอพยพ

"แต่ถ้าอยู่แล้วก็ต้องอยู่แต่ในค่ายไม่ให้ออกมาจะดีกว่า หากจะอยู่ก็ให้อยู่แต่ในนั้น ไม่อยากให้ออกมา ออกมาเดี๋ยวก็เป็นปัญหา มาขโมยของ มาทำอะไรไม่ดี แล้วก็อาจมาแย่งงานทำอีกก็ได้ แต่ถ้ากลับประเทศได้ก็อยากให้กลับไปเร็วๆ ก็นี่"

นาง ก. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ 17 มกราคม 2550

ผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ นั้นทำให้คนไทยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างที่ได้อธิบายมา จึงทำให้คนส่วนใหญ่แม้ว่าจะมีความเห็นใจในตัวคนพม่าอพยพแต่ก็แสดงทัศนคติที่อยากให้มีการควบคุมคนกลุ่มนี้ให้ดี เนื่องจากกลัวจะมีปัญหาอื่นๆ ตามมาได้และจะเป็นปัญหาอื่นๆที่ใหญ่ขึ้น

“...ก็ต้องดูแลควบคุมให้ดีเพราะจะหลบหนีออกมาสร้างปัญหาอื่นๆ ให้กับประเทศได้อย่างออกมาเป็นแรงงานเถื่อนอย่างนี้ มันก็เป็นภาระให้กับประเทศมาก เหมือนกันในการดูแลคนพวกนี้...”

นาย ข. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง 12 กุมภาพันธ์ 2550

“คนพม่าอพยพนั้นก็สร้างปัญหามาก เคยจับพวกแอบหนีเข้าเมืองได้ ก็ส่งกลับข้ามฝั่งไป แต่ก็กลับเข้ามาใหม่ตลอด เสียค่าเลี้ยงดูระหว่างจับกุมและรอส่งกลับมาก ก็รู้สึกเห็นใจอยู่บ้าง แต่คนพวกนี้ก็สร้างภาระให้กับประเทศอย่างมาก”

นาย ค. (นามสมมติ) เจ้าหน้าที่ตำรวจศนาเขต 13 กุมภาพันธ์ 2550

นอกจากนี้ปัญหาอื่นๆ ที่เกิดจากกลุ่มคนพม่าอพยพแม้บางคนอาจจะไม่พบด้วยตนเองโดยตรง แต่สื่อต่างๆ ที่ได้รับนั้นก็มีส่วนช่วยให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนกลุ่มนี้ได้ดังที่เคยเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ที่กลุ่มคนพม่าอพยพเป็นผู้ก่อขึ้น เช่น เหตุการณ์นักศึกษาพม่านักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยในประเทศไทย เมื่อวันที่ 1-2 ตุลาคม พ.ศ. 2542 และเหตุการณ์กลุ่มทหารกะเหรี่ยงบุกยึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี เมื่อวันที่ 24-25 มกราคม พ.ศ. 2543 เป็นต้น (พรพิมล ศรีโชติ, 2548: 101-108) ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและพม่าตึงเครียดขึ้น และสื่อต่างๆ ได้มีการติดตามและนำเสนออย่างมาก ทำให้คนไทยทุกคนที่ได้รับข่าวสารนี้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพอย่างมาก และเป็นผลให้มีการมองคนพม่าอพยพโดยรวมอย่างไม่ไว้วางใจมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อความคิดความเชื่อของคนไทยภาคเหนือด้วยเช่นกัน

“พวกที่อยู่ในค่ายอพยพก็ไม่รู้จะไว้ใจได้ไหม เกิดวันหนึ่งมีข่าวแบบที่เคยเกิดขึ้นกับที่อื่นจะเป็นอย่างไร ให้อยู่แต่ในค่ายก็ดีแล้ว ต้องควบคุมให้ได้ ไม่อย่างนั้นก็ออกมาเป็นปัญหากับที่อื่นๆ หากให้กลับไปให้หมดได้ก็อาจดีกว่า ...ให้อยู่เราก็ระแวง และเป็นภาระให้ประเทศเรามาก”

นาย จ. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดตาก 26 กุมภาพันธ์ 2550

“ไม่มีคนพม่าคนไหนไว้ใจได้ มีแต่เป็นภาระให้กับประเทศไทย ...เราไม่เกี่ยว...คนพวกนี้หนีเข้ามาเขาก็เอาปัญหามาให้ ไม่อยากให้อยู่ ให้กลับไปก็ได้ก็รีบส่งกลับดีกว่า ให้อยู่นานๆ ไม่ได้ เดี่ยวเกิดไม่อยากจะกลับประเทศตัวเองแล้วจะยุ่ง ...แค่นี้ก็ดีพอเท่าที่จะให้ได้แล้ว ...อย่างข่าวที่เคยมี ดูแล้วรู้สึกไม่ดีเลย แค่นี้มาก ให้ที่พักแล้วยังทรยศอีก น่าจะไล่ไปอยู่ที่อื่นดีกว่า”

นาย ช. (นามสมมติ) ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก 4 กุมภาพันธ์ 2550

ปัญหาดังกล่าวที่เป็นข่าวมีผลอย่างมากที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพ ทำให้เกิดความหวาดระแวงและไม่ไว้ใจคนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก และนอกจากปัญหาที่ได้รับบ่อยๆ จากสื่อต่างๆ แล้ว ปัญหาต่างๆ ที่ชุมชนได้รับโดยตรงและปัญหาที่คนไทยทั่วไปคิดว่ามีสาเหตุมาจากคนพม่าอพยพเข้ามาเข้ามาก็ยังมีอีกหลายประการ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมบริเวณใกล้ๆ พื้นที่พักพิงเสียมโถม แรงงานเถื่อน และปัญหาด้านการสาธารณสุข ซึ่งพบโรคที่ไม่พบในประเทศไทยนานแล้วกลับมาอีกครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้อพยพยังได้เข้ามาใช้บริการที่โรงพยาบาลของรัฐและหน่วยอนามัยในชุมชนใกล้เคียง ทำให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงมีความรู้สึกว่าการที่คนพม่าอพยพเข้ามาแย่งสิทธิในการรับบริการจากรัฐของพวกตนด้วย (พรพิมล ตรีโชติ, 2548: 161) ซึ่งจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่ได้รับความกระทบโดยตรงและผลกระทบทางอ้อมนั้น จึงมีผลทำให้คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกลุ่มคนพม่าอพยพได้

สรุปได้ว่า คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อกลุ่มคนพม่าอพยพไม่ค่อยจะดีนักทั้งนี้เนื่องจากภาพลักษณ์ในการเป็นคนพม่าก็เป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดี แม้ว่าจะมีความรู้สึกสงสารเห็นใจอยู่บ้างก็ตาม และจากประเด็นปัญหาที่พบของกลุ่มคนพม่าอพยพที่มีต่อคนไทยและประเทศไทยนั้นค่อนข้างจะมีมาก ทำให้คนไทยภาคเหนือส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อคนพม่าอพยพ

ผลการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ" จะเชิงคุณภาพพบว่า ทัศนคติคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าอพยพไม่ค่อยจะดีนัก เนื่องจากเหตุผลหลักของผู้อพยพที่เป็นคนสัญชาติพม่าซึ่งคนไทยมีพื้นฐานทัศนคติที่ไม่ดี อีกทั้งยังมีความเห็นว่าคนพม่าอพยพมักเข้ามาสร้างปัญหาต่างๆ ให้กับประเทศไทยอย่างมาก ทั้งปัญหาภายในประเทศ และปัญหาระหว่างประเทศ การที่มีคนพม่าอพยพเข้ามาอยู่มากก็ทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณในการดูแลคนกลุ่มนี้จำนวนมากซึ่งเป็นภาระกับประเทศไทย จึงทำให้คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อคนกลุ่มนี้ไม่ค่อยดีนัก อย่างไรก็ตามคนไทยภาคเหนือก็มีความรู้สึกสงสารผู้อพยพเหล่านี้อยู่มากพอสมควร ในสาเหตุของการย้ายถิ่นของผู้อพยพ และชีวิตความเป็นอยู่ในค่ายอพยพพักพิง แต่ก็ยังมีความรู้สึกหวาดระแวงบุคคลกลุ่มนี้อยู่ และเห็นว่าหากเป็นไปได้ควรจะมีการผลักดันให้ผู้อพยพกลับภูมิลำเนาในประเทศพม่าโดยเร็ว

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพกับตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปร อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับคนพม่า และการรับรู้ข่าวสาร ว่ามีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางใด มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และตัวแปรอิสระใดมีอิทธิพลต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพมากที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์การแปรผันสองทาง (Bivariate Analysis) และการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการศึกษา "ทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ" ได้ทำการตรวจสอบเงื่อนไขปัญหาความสัมพันธ์พหุรวมเชิงเส้น (Multicollinearity) แล้วก่อนหน้านี้ ดังแสดงในตารางที่ 10

การศึกษาวเคราะห์ทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าอพยพด้วยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันสองทางและการแปรผันหลายทาง มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทาง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 21 จะสามารถตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 10 ข้อได้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ตัวแปรเพศชายสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 0.9 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าเพศชายมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 0.817 ซึ่งเป็นค่าบวกจึงสามารถอธิบายได้ว่า เพศชายส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเพศชายนั้นมีโอกาสในการเข้าสังคมมากกว่าเพศหญิง เช่นการทำงานนอกบ้าน จึงมีโอกาสได้พบคนพม่ามากกว่าทำให้คุ้นเคยมากกว่า อีกทั้งโดยส่วนใหญ่ของเพศชายนั้นมีความต้องการในความเป็นอิสระสูงจึงอาจทำให้เห็นใจคนพม่าอพยพที่ลี้ภัยหนีจากความกดดันและไม่อิสระในพื้นที่ประเทศตนมาพึ่งพิงประเทศไทยได้ จึงทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าเพศหญิงได้

สรุปได้ว่า เพศชายมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าเพศหญิง ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ตัวแปรอายุสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 3.0 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าตัวแปรอายุมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -0.0725 ซึ่งมีค่าเป็นลบจึงสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีอายุมากขึ้นจะมีทัศนคติที่ไม่ดีมากขึ้นส่วนคนที่อายุน้อยกว่าก็จะมีทัศนคติที่ดีกว่า ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีอายุมากกว่านั้นอาจจะมีความคิดความเชื่อที่ยึดเป็นแบบแผนและเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย โดยอาจมีความรู้สึกที่ไม่ชอบคนพม่าก็จะยึดเป็นแบบเอาไว้เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่ผู้ที่มีอายุน้อยกว่านั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าอีกทั้งผู้ที่มีอายุน้อยกว่าส่วนใหญ่จะเติบโตมาพร้อมกับความเป็นประชาธิปไตยซึ่งอาจมีส่วนทำให้เห็นอกเห็นใจคนพม่าอพยพที่หลีกเลี่ยงจากความกดดันในความเป็นประชาธิปไตยในประเทศของตน จึงทำให้คนที่มีอายุน้อยกว่ามีทัศนคติที่ดีกว่า

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปซึ่งเป็นกลุ่มสนใจนั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้เพียงร้อยละ 0.4 และไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าอาจมีตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อระดับการศึกษาและทัศนคติต่อคนพม่าอพยพมากกว่าตัวแปรระดับการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของแต่ละกลุ่มระดับการศึกษาจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าไปกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าพบว่ามีค่าคือ -0.237, -0.0388 และ 0.586 ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นในกลุ่มที่มีการศึกษาสูง จึงสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงนั้นจะมีความเข้าใจและแนวความคิดในการตัดสินใจโดยคำนึงถึงความเป็นเหตุเป็นผลมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า จึงตัดสินใจโดยแยกจากอารมณ์และความรู้สึกได้ดีกว่าโดยอาจจะมีความเข้าใจในปัญหาของคนพม่าอพยพซึ่งทำให้เกิดความเห็นใจมากกว่าที่จะมองว่าเป็นปัญหาของชาติ จึงมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งอาจใกล้เคียงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรรายได้พบว่า กลุ่มรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มสนใจนั้นสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 0.07 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของกลุ่มระดับรายได้จากกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าไปกลุ่มที่มีระดับรายได้สูงกว่ามีค่าคือ -0.0840 และ 1.193 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากขึ้นตามระดับรายได้ที่สูงขึ้น จึงสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีรายได้ที่สูงขึ้นก็จะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าอพยพมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีรายได้สูงนั้นมักไม่ค่อยมีความลำบากในด้านเศรษฐกิจส่วนตัวจึงไม่มีความกังวลในการแก่งแย่งทรัพยากรที่เป็นตัวเงินกับผู้อื่นเช่นคนพม่า อีกทั้งการที่มีคนพม่าอพยพเข้ามามาก็ไม่มีผลเสียโดยตรงต่อระดับรายได้ของตนเพราะส่วนใหญ่แล้วผู้ที่มีรายได้สูงก็จะมีอาชีพหรือหน้าที่การงานในระดับสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า จึงไม่กังวลเรื่องผลกระทบต่อรายได้หากมีคนพม่าเข้ามาทำงาน จึงทำให้มีทัศนคติที่ดีได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรอาชีพพบว่า กลุ่มอาชีพผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการซึ่งเป็นกลุ่มที่สนใจสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 1.6 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ของแต่ละกลุ่มอาชีพพบว่า กลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในระดับสูงแต่ทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามคือ -2.514 โดยกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้น เป็นกลุ่มที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงที่สุดคือ 1.323 จึงสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากที่สุด ส่วนกลุ่มเกษตรกรจะเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นมีแนวคิดที่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งการที่มีคนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นก็อาจจะมีโอกาสทางเศรษฐกิจดีขึ้นซึ่งจะอาจจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองเพิ่มขึ้น อีกทั้งบางคนก็อาจจะมีการติดต่อค้าขายกับคนพม่ากลุ่มนี้โดยตรง จึงอาจทำให้มีทัศนคติต่อกันดีกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ได้ และหากพิจารณา

ทัศนคติทุกกลุ่มอาชีพจากการวิจัยครั้งนี้จะพบว่า กลุ่มประกอบธุรกิจ ค้าขายและมีกิจการส่วนตัว เป็นกลุ่มอาชีพที่มีทัศนคติต่อคนพม่าอพยพดีที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการ รัฐวิสาหกิจและเกษียณ กลุ่มไม่มีงานทำ แม่บ้าน นักเรียน นิสิตและนักศึกษา กลุ่มลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน กลุ่มรับจ้างและกรรมกร และกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพมากที่สุด

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการค้าและเจ้าของกิจการนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ซึ่งถือว่างoodสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

6. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยไม่สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ทั้งนี้พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -0.121 ซึ่งมีค่าเป็นลบจึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยไม่ค่อยมีโอกาสในการพบเจอคนพม่าโดยตรง โดยการเรียนรู้ส่วนใหญ่ในเรื่องเกี่ยวกับคนพม่าและคนพม่าอพยพก็ได้รับจากสื่อต่างๆ มากกว่า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความรู้เชิงลบ จึงอาจจะมีความคิดมองว่าคนพม่าอพยพเป็นภาระและปัญหาของประเทศ จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพ

สรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มาก ซึ่งถือว่างoodไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

7. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลสามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 4.1 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ -1.780 ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลหรือเขตชนบทนั้น มีโอกาสในการพบเจอคนพม่าน้อยกว่า อีกทั้งยังมีความรู้เกี่ยวกับคนพม่าอพยพโดยได้รับจากสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นด้านลบ อีกทั้งลักษณะทางสังคมของชุมชนนอกเขตเทศบาลนั้นไม่ค่อยมีความเป็นสังคม ชาวสารที่หลากหลายน่าจะไม่ได้รับความรู้ในมิติอื่นๆ ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพได้

สรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งถือว่างoodไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่น่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 1.1 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 1.028 ซึ่งเป็นค่าบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่นั้นอาจจะมีความรู้สึกว่าคนพม่าอพยพก็มีลักษณะประสบการณ์แบบเดียวกัน ซึ่งต้องมีการอพยพจากถิ่นฐานเดิมเช่นกัน จึงเกิดความเข้าใจในคนอพยพได้มากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เลย ทำให้มีทัศนคติต่อคนพม่าอพยพดีกว่า

สรุปได้ว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

9. ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้น สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 1.7 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 1.142 ซึ่งเป็นค่าบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าเลย ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิด มีปฏิสัมพันธ์ และมีประสบการณ์กับคนพม่านั้น จะมีความคุ้นเคย ความเข้าใจ และความเห็นใจในตัวคนพม่าและคนพม่าอพยพมากกว่า จึงอาจมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพได้ แต่ทั้งนี้เนื่องจากพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่อาจนำสมมติฐานนี้มาอธิบายภาพรวมของทัศนคติต่อผู้อพยพชาวพม่าทั้งหมดได้ ทั้งนี้อาจจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลร่วมด้วย

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่านั้นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าเลย ซึ่งถือว่าใกล้เคียงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงถือว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

10. ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมามากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) พบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารนั้น ไม่สามารถอธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 0.02443 ซึ่งมีค่าเป็นบวก จึงสามารถอธิบายได้ว่าผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าเพิ่มขึ้นจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพเพิ่มมากขึ้น แต่เนื่องจากพบว่ามีค่าทางสถิติที่น้อยมากจึงอาจไม่สามารถอธิบายถึงความแตกต่างทางสถิติได้มากนัก อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ว่า ข่าวสารของผู้อพยพชาวพม่านั้นอาจมีลักษณะที่เป็นเชิงลบคือ เป็นภาวะและปัญหาของประเทศ แต่เนื่องจากเมื่อดูจากเหตุผลของการอพยพชาวพม่าซึ่งมาจากการหนีภัยสงคราม การสู้รบ การกระทำทารุณจากประเทศตนเองซึ่งถูกเสนอรวมอยู่ในเนื้อหาของข่าวสารด้วยนั้น อาจทำให้คนไทยรู้สึกถึงความสงสารและเห็นใจอยู่บ้าง จึงอาจทำให้มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีบ้างต่อคนพม่าอพยพ แต่เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่น่าจะอนุมานได้ว่าอธิบายภาพรวมของทัศนคติต่อผู้อพยพชาวพม่าทั้งหมดได้ ทั้งนี้อาจจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลร่วมด้วย

สรุปได้ว่า ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าอพยพมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า ซึ่งถือว่าใกล้เคียงกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงถือว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์การแปรผันสองทางด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย เพื่อทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้อธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้มีทั้งหมด 5 ตัวแปร คือ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และประสบการณ์ในการย้ายถิ่น นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย นั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่านั้น ใกล้เคียงกับสมมติฐาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ตัวแปรพื้นที่ที่อยู่อาศัยและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่านั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพกับตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	a	b	t	R	R ²	ผลการทดสอบ
						สมมติฐาน
เพศชาย(1)	27.935	0.817	2.320*	0.093	0.009	✓
อายุ	31.246	-0.0725	-4.425*	0.175	0.030	✓
ระดับการศึกษา(2)						X
- มัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช.	28.341	-0.237	-0.463	0.019	0.000	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. และ	28.323	-0.0388	-0.105	0.004	0.000	
อุปนิสัย						
- ปริญาตรีขึ้นไป	28.081	0.586	1.624	0.065	0.004	
รายได้(3)						✓
- รายได้ปานกลาง	28.333	-0.0840	-0.215	0.009	0.000	
- รายได้สูง	28.176	1.193	2.085*	0.083	0.007	
อาชีพ(4)						✓
- เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ	28.293	0.05276	0.137	0.005	0.000	
- ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว	28.012	1.323	3.157*	0.125	0.016	
- ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน	28.340	-0.225	-0.443	0.018	0.000	
- รับจ้าง/กรรมกร	28.341	-0.272	-0.496	0.020	0.000	
- เกษตรกร	28.462	-2.514	-3.443*	0.137	0.019	
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	28.359	-0.121	-0.339	0.014	0.000	X
นอกเขตเทศบาล(6)	29.283	-1.780	-5.135*	0.201	0.041	X
เคยย้ายถิ่น(7)	28.039	1.028	2.581*	0.103	0.011	✓
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	27.711	1.142	3.265	0.130	0.017	X
การได้รับข่าวสาร	28.281	0.02443	0.049	0.002	0.000	X

a = ค่าคงที่

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

t = สถิติการทดสอบแบบที

✓ = เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

n = ขนาดตัวอย่าง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0

X = ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(1) เพศหญิง	= กลุ่มอ้างอิง	(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก	= กลุ่มอ้างอิง
(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า	= กลุ่มอ้างอิง	(6) ในเขตเทศบาล	= กลุ่มอ้างอิง
(3) รายได้ต่ำ	= กลุ่มอ้างอิง	(7) ไม่เคยย้ายถิ่น	= กลุ่มอ้างอิง
(4) ไม่มีงานทำแม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา	= กลุ่มอ้างอิง	(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	= กลุ่มอ้างอิง

2.2 ผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ ดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 22 แสดงว่าเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ แล้ว มีตัวแปรอิสระเพียง 5 ตัวที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวนั้นสามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 9.6 ($R^2 = 0.096$) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวได้แก่ เพศ อายุ กลุ่มอาชีพเกษตรกร เขตที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า โดย อายุ สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพได้ดีที่สุด ($Beta = -0.149$) รองลงมาคือผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ($Beta = -0.138$) กลุ่มอาชีพเกษตรกร ($Beta = -0.114$) ผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า ($Beta = -0.100$) และเพศชาย ($Beta = 0.086$) ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ (ตารางที่ 23 และตารางที่ 24) พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัว ที่สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล อายุ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร และเพศชาย ซึ่งยังพบว่าตัวแปรผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล อายุ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร และเพศชายมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุ ส่วนตัวแปรที่พบในการวิเคราะห์การถดถอยพหุแต่ไม่พบในสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนครั้งนี้คือ ตัวแปรการมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 7.4 ($R^2 = 0.074$) โดยตัวแปรผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพมากที่สุด ($Beta = -0.146$) รองลงมาคืออายุ ($Beta = -0.129$) กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ($Beta = -0.108$) และเพศชาย ($Beta = 0.083$) ตามลำดับ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t
(a)	28.084		26.835*
เพศชาย(1)	0.717	0.086	2.116*
อายุ	-0.058	-0.149	-3.383*
มัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช.(2)	-0.428	-0.036	-0.641
มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. และอนุปริญญา(2)	-0.562	-0.065	-0.925
ปริญญาตรีขึ้นไป(2)	-1.028	-0.121	-1.453
รายได้ปานกลาง(3)	-0.443	-0.048	-0.941
รายได้สูง(3)	0.350	0.027	0.541
เกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ(4)	0.490	0.054	0.772
ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว(4)	0.695	0.070	1.123
ลูกจ้างบริษัท ร้านอาหาร(4)	-0.236	-0.020	-0.377
รับจ้าง/กรรมกร(4)	-0.362	-0.028	-0.579
เกษตรกร(4)	-1.970	-0.114	-2.432*
พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย(5)	0.283	0.034	0.767
นอกเขตเทศบาล(6)	-1.146	-0.138	-3.264*
เคยย้ายถิ่น(7)	0.397	0.042	1.035
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า(8)	0.829	0.100	2.105*
การได้รับข่าวสาร	-0.300	-0.067	-1.485
R = 0.310	R ² = 0.096	F = 3.801*	n = 625

(a) = ค่าคงที่

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

t = สถิติการทดสอบแบบที

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

n = ขนาดตัวอย่าง

(1) เพศหญิง	= กลุ่มอ้างอิง	(5) พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก	= กลุ่มอ้างอิง
(2) ประถมศึกษา และต่ำกว่า	= กลุ่มอ้างอิง	(6) ในเขตเทศบาล	= กลุ่มอ้างอิง
(3) รายได้ต่ำ	= กลุ่มอ้างอิง	(7) ไม่เคยย้ายถิ่น	= กลุ่มอ้างอิง
(4) ไม่มีงานทำแม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา	= กลุ่มอ้างอิง	(8) ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	= กลุ่มอ้างอิง

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t
(a)	27.460		41.580*
นอกเขตเทศบาล(1)	-1.217	-0.146	-3.622*
อายุ	-0.050	-0.129	-3.230*
เกษตรกร(2)	-1.875	-0.108	-2.666*
เพศชาย(3)	0.690	0.083	2.097*
R = 0.273	R ² = 0.074	F = 12.470*	n = 625

(a) = ค่าคงที่

Beta = สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน

F = สถิติการทดสอบแบบเอฟ

R² = สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

n = ขนาดตัวอย่าง

(1) ในเขตเทศบาล

(2) ไม่มีงานทำ/แม่บ้านนักเรียน นิสิต นักศึกษา

(3) เพศหญิง

b = สัมประสิทธิ์การถดถอย

t = สถิติการทดสอบแบบที

R = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ตารางเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) ระหว่างทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าอพยพกับตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์การถดถอย 2 แบบ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน
นอกเขตเทศบาล	-0.138	-0.146
อายุ	-0.149	-0.129
อาชีพเกษตรกร	-0.114	-0.108
เพศชาย	0.086	0.083
เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	0.100	-

ส่วนที่ 3 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่มมีความชัดเจนขึ้น จึงได้จัดทำตารางสรุปความสัมพันธ์แบบ 2 ทางระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระแต่ละตัวเสนอไว้ในตารางที่ 25 ซึ่งผลการศึกษามีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เพศชายมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 2 กลุ่มคือทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า และทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มมากกว่าเพศหญิง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า เพศชายนั้นเป็นเพศที่ค่อนข้างจะมีโอกาสในการปะทะสังสรรค์กับสังคมภายนอกซึ่งทำให้มีโอกาสพบเจอบุคคลภายนอกที่หลากหลายรวมทั้งบุคคลที่เป็นคนพม่ามากกว่า และอาจทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มนี้มากกว่า จึงทำให้มีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มมากกว่าเพศหญิงที่โดยส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ดูแลบ้าน ครอบครัวยุติธรรม เป็นต้น จึงทำให้มีโอกาสในการเข้าสังคมน้อยกว่าเพศชาย และอาจพบเจอคนพม่าน้อยกว่าเพศชายด้วย อีกทั้งเพศหญิงมักจะมีจิตใจที่ค่อนข้างอ่อนไหวจึงอาจทำให้เกิดความกลัวและหวาดระแวงกับคนต่างกลุ่มเช่นคนพม่าได้มากกว่าเพศชาย จึงส่งผลให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มนี้มากกว่าเพศชายได้ อย่างไรก็ตามเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ (ดัง

รายละเอียดที่นำเสนอในตารางที่ 14, 19 และ 24 พบว่าอิทธิพลของเพศต่อทัศนคติลดลงซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ตัวแปรเพศเป็นเพียงตัวแปรกลางที่ทำหน้าที่สะท้อนอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ อาทิเช่น การเปิดตัวสู่โลกภายนอก ประสบการณ์การย้ายถิ่น และประสบการณ์ติดต่อสัมพันธ์กับคนพม่า ตัวแปรเพศจึงไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการแปรผันของทัศนคติ

2. อายุมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 2 กลุ่มคือ ทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวม และทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ โดยมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะมีทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มมากกว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่ากลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่านั้นถือว่าเป็นกลุ่มคนที่เกิดมาในช่วงที่อายุที่แตกต่างกับคนที่มีอายุมากกว่า ซึ่งอาจส่งผลให้มีประสบการณ์ การเรียนรู้ ความคุ้นเคยกับตัวคนพม่าแตกต่างกัน ซึ่งบุคคลที่เป็นคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ นั้น ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดหลังการยึดอำนาจการปกครองโดยรัฐบาลทหารของพม่าช่วงปี พ.ศ. 2531 นี้เอง (กฤติยา อาชวนิจกุล, 2547: 14) ทำให้มีจำนวนคนพม่าอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น และกระจายตัวไปยังแหล่งต่างๆ จึงทำให้คนที่มีอายุที่น้อยกว่าเกิดการเรียนรู้สังคมที่มีคนพม่าเป็นส่วนประกอบตั้งแต่วัยเยาว์ จึงอาจทำให้เกิดความคุ้นเคยมากกว่าคนที่มีอายุมากกว่า และอีกทั้งบุคคลที่มีอายุน้อยกว่านั้นจะมีโอกาสในการเปิดโลกทัศน์ของตนเองมากกว่าเนื่องจากอาจไม่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากเท่าบุคคลที่เริ่มมีอายุมากขึ้น จึงมีโอกาสนในการพบเจอ หรือมีมุมมองคนพม่าในรูปแบบที่แตกต่างจากคนที่เกิดมาในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ จึงส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทั้ง 2 กลุ่มมากกว่า

3. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มประกอบธุรกิจ คำขาย และกิจการส่วนตัว มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มประกอบธุรกิจ คำขาย และกิจการส่วนตัวนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้อาจเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากคนพม่ามากกว่ากลุ่มอื่น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของนายจ้าง คำขายกับคนพม่า เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้คนกลุ่มอาชีพนี้มีความคุ้นเคย ใกล้ชิด จนมีโอกาสนในการเรียนรู้เกี่ยวกับคนพม่าจนเกิดทัศนคติที่ดีแตกต่างจากกลุ่มอาชีพอื่นได้ และโดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มอาชีพทางคำขายนั้นอาจได้รับประโยชน์โดยตรงจากการค้าขายกับคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งเพิ่มรายได้ให้กับตนเองได้ อีกทั้งในการประกอบธุรกิจหรือเป็นเจ้าของกิจการใดๆ อาจมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยแรงงานของคนพม่าที่มีอัตราค่าแรงต่ำกว่าคนไทยกันเองมาก จึงทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้

4. ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 2 กลุ่ม คือ ทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า และทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ โดยมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรนั้นจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 2 กลุ่ม ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่ากลุ่มผู้ประกอบการเกษตรนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่ค่อนข้างจะมีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ และมักพักอาศัยในเขตชนบท ซึ่งอาจทำให้มีระบบความคิดในเรื่องคนพม่าอย่างตรงไปตรงมามากกว่าจะมองรอบด้าน เช่น หากมีข่าวไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่าก็จะไม่ชอบทันที หรือมีความรู้สึกว่าคนพม่าเข้ามาเป็นภาระให้กับประเทศชาติมากกว่าจะมองที่ผลประโยชน์ทางด้านแรงงาน เป็นต้น อีกทั้งผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้รับผลประโยชน์จากคนพมาน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีรายได้ค่อนข้างน้อยจึงอาจไม่มีโอกาสในการจ้างแรงงานพม่า จึงทำให้เห็นว่ากลุ่มคนพมานี้เป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มีประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่า และคนพม่าอพยพได้

5. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อย มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันจะมีทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่น้อยกว่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าโดยรวมมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอาศัยอยู่มากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยนั้นมีโอกาสในการพบเจอบุคคลที่เป็นคนพมาน้อยกว่า จึงอาจทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่าคนพม่าเข้ามาอยู่กันอย่างหนาแน่นจนเกินไป และในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยนั้นก็จะมีปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากคนพมาน้อยกว่าอีกด้วย จึงทำให้คนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยไม่รู้สึกรู้ว่าคนกลุ่มนี้เข้ามาสร้างปัญหาให้กับตนเอง อีกทั้งเมื่อมีข่าวเกี่ยวกับคนพม่าในทางลบหลายๆ กรณีนั้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยจะไม่ค่อยกังวลในความไม่ปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินของตนเองเท่าพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มาก เพราะโอกาสในการเกิดปัญหาไม่ดีเนื่องจากคนพม่าจะมีน้อยกว่า และโดยส่วนใหญ่ของพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยนั้นจะมีโอกาสพบกลุ่มคนพม่าที่เป็นแรงงานเสียมากกว่า ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่เป็นประโยชน์อยู่บ้าง ทำให้ทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมจึงดีกว่าคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มากกว่าได้

6. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่มคือ ทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวม ทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า และทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ โดยมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตต่างกันจะมีทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลนั้นบางชุมชนก็จะเป็นเขต

ชนบท ซึ่งในเขตชนบทนี้จะมีโอกาสในการพบเจอคนพม่าทุกกลุ่มค่อนข้างน้อย เนื่องจากเขตชนบทมักไม่ค่อยมีงานให้แรงงานพม่าทำ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทส่วนใหญ่ก็จะมีรายได้ไม่สูงนัก โอกาสในการจ้างแรงงานพม่าก็จะลดลงตามไปด้วยทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ไม่ค่อยมีโอกาสที่จะมีประสบการณ์ต่อกัน อีกทั้งลักษณะกิจกรรมของเขตชนบทนี้มักเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มไม่ค่อยมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกเท่ากับกลุ่มในเขตเทศบาลหรือกลุ่มเมือง จึงอาจทำให้มีมุมมองที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่มมากกว่าได้

7. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นต่างกันจะมีทัศนคติต่อแรงงานพม่าแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นจะมีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ย้ายถิ่นนั้นมีความคิด ความรู้สึกที่เข้าใจคนแรงงานพม่ามากกว่าคนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในแบบเดียวกัน เพราะการย้ายถิ่นส่วนใหญ่นั้นก็เป็นการย้ายถิ่นเพื่อหาโอกาสในการทำงานเช่นเดียวกับคนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานจึงทำให้มีความเห็นใจกันและกันมากกว่า อีกทั้งในการย้ายถิ่นเพื่อหาโอกาสในการทำงานนั้นอาจจะทำให้มีโอกาสพบเจอหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าคนที่ไม่เคยย้ายถิ่นได้ เช่นการเป็นแรงงานในสถานที่เดียวกัน เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีคนพม่าอาศัยอยู่ร่วมกัน เนื่องจากสถานที่ที่มีตำแหน่งงานมากนั้นก็ดึงดูดทั้งคนไทยและคนพม่าให้เข้ามาอยู่เช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าได้

8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่มคือ ทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวม ทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า และทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าต่างกันจะมีทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าเลย ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าประสบการณ์ที่มีต่อกันนั้นถือว่าเป็นกิจกรรมทางตรงในการเปิดโอกาสให้บุคคลทั้ง 2 กลุ่มเกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับคนพม่านั้นจะเป็นผู้ที่เข้าใจคนพม่าได้ดีกว่า โดยมองจากสภาพความเป็นจริงในสังคมไม่ใช่ภาพจากความรู้สึกที่เคยมีมาตั้งแต่อดีต อีกทั้งในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันที่มีความต้องการในการใช้แรงงานจากคนพม่าก็ทำให้บุคคลที่จ้างแรงงานพม่ามีความรู้สึกถึงผลประโยชน์จากคนพม่ามากกว่าความรู้สึกว่าเป็นภาระของประเทศได้ หรือแม้แต่วิจัยอื่น ๆ เช่น การเป็นมิตรสหาย การค้าขายซึ่งได้รับประโยชน์ร่วมกันก็จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกๆ กลุ่มมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากคนพม่าได้ ดังนั้นการมีกิจกรรมหรือ

ประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับคนพม่าจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจซึ่งกันและกันนั้นทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกๆ กลุ่มมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าเลยได้

ตารางที่ 25 ตารางสรุปคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม

คุณลักษณะส่วนบุคคล	ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย		
	1. ทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม	2. ทัศนคติต่อแรงงานพม่า	3. ทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ
1. เพศชาย		+	+
2. อายุ	-		-
3. ประกอบธุรกิจ ค้าขาย กิจการส่วนตัว	+		
4. เกษตรกร		-	-
5. พื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย	+		
6. นอกเขตเทศบาล	-	-	-
7. เคยย้ายถิ่น		+	
8. เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า	+	+	+
หมายเหตุ	+	แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	
	-	แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุป วิเคราะห์ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" สามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ทั้ง 3 กลุ่มคือ คนพม่าโดยรวม แรงงานพม่า และคนพม่าอพยพ โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

8.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปร อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับคนพม่า และการรับรู้ข่าวสาร ว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่และอย่างไรกับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่มคือ คนพม่าโดยรวม แรงงานพม่า และคนพม่าอพยพ และเพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระใดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่มมากที่สุด ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และแนวคิดเกี่ยวกับอคติและการดูถูกเพื่อนบ้าน ในการสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยกำหนดตัวแปรตามได้แก่ ทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม ทัศนคติต่อแรงงานพม่า และทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปร มาร่วมวิเคราะห์เพื่อให้ผลการศึกษาทั้ง 3 กลุ่มทัศนคติต่อคนพม่ามีความชัดเจนขึ้น

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณนั้น มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่ด้วยตนเองพร้อมกับพนักงานสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน อันประกอบด้วย การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดไม่เป็นสัดส่วน การสุ่มตัวอย่างตามพื้นที่ การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และการสุ่มตามสะดวกหรือบังเอิญ จากประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยเลือกตัวอย่างที่มีลักษณะเป็นหัวหน้าครัวเรือน คู่สมรส หรือผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจภายในบ้านได้ เป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ส่วนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีแนวคำถามเป็นเครื่องมือในการสอบถาม โดยทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 8.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 8.1.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
ทั้ง 3 กลุ่ม

ส่วนที่ 8.1.3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่ายระหว่างคุณลักษณะทั่วไปของประชากร
ที่ตกเป็นตัวอย่างกับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่ม

ส่วนที่ 8.1.4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ใน
ประเทศไทย 3 กลุ่มกับคุณลักษณะทั่วไปของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง

ส่วนที่ 8.1.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัย
อยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่มกับคุณลักษณะทั่วไปของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง

8.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชากรไทยที่อาศัยอยู่ใน 4 จังหวัดคือ ตาก เชียงใหม่ สุโขทัย และพิษณุโลก ผลจากการศึกษาลักษณะทางประชากรพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 40 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 10,106 บาท อาชีพส่วนใหญ่ที่พบคือมีอาชีพค้าขายและมีกิจการส่วนตัว ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มากเนื่องจากการเฉลี่ยสัดส่วนตามจำนวนประชากร และส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ประชากรส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ส่วนตัวในการย้ายถิ่น ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า และระดับของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

8.1.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่ม

ผลการศึกษาจากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า คนไทยภาคเหนือส่วนใหญ่แล้วมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม ทั้งนี้เป็นผลมาจากพื้นฐานทางประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยหลักในการยึดถือและถ่ายทอดระบบความคิดความเชื่อของคนไทยอยู่ตลอดมา ผ่านกระบวนการกล่อมเกลாதาสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งการศึกษาในระบบ การถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ ในหลายๆ รูปแบบ จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีความคิดความเชื่อที่หลอมรวมไปในทิศทางเดียวกันคือมองคนพม่าอย่างเป็นศัตรูเสมอมา อย่างไรก็ตามพบว่าการศึกษาที่บุคคลมีทัศนคติที่ดีมากขึ้นต่อคนพมานั้นมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือ “ประสบการณ์” “ความใกล้ชิด” “ความคุ้นเคย” และ “ผลประโยชน์” ต่อกันนั้น ได้เปิดโอกาสให้คนไทยได้เรียนรู้คนพม่ามากยิ่งขึ้นและก่อให้เกิดความเข้าใจต่อกันที่มากขึ้น ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อกันให้มีทิศทางที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรสร้างภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศให้มีรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งอาจแยกผลการศึกษาเป็นรายกลุ่มได้ดังนี้

8.1.2.1 ทักษะคิดคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม

ผลการศึกษาพบว่า คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมไม่ดีนัก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษา หรือสื่อต่างๆ ที่เป็นสาระและบันเทิงในหลายๆ รูปแบบทำให้คนไทยมีทัศนคติพื้นฐานที่ไม่ดีต่อคนพม่าเสมอมา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อประเด็นต่างๆ ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมไม่ดีตามไปด้วย เช่น ประเด็นทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ที่คนไทยภาคเหนือมองว่าเชื้อชาติของคนไทยมีความเหนือกว่าคนพม่า อีกทั้งประเด็นทางด้านภาพลักษณ์ส่วนตัวของคนพม่านั้นก็มีทัศนคติที่ไม่ดีเช่นกัน กล่าวคือ คนพม่ามีภาพลักษณ์ที่ดูโหดร้าย ไม่น่าไว้วางใจ ดูสกปรก ไม่มีมารยาท ไม่มีความเป็นระเบียบวินัย ไร้การศึกษาเป็นต้น อีกทั้งคนไทยยังได้นำระดับของการพัฒนาประเทศเข้ามาเปรียบเทียบกันด้วย ซึ่งประเด็นต่างๆ ได้ส่งผลให้ไม่ค่อยจะยอมรับคนพม่าที่เข้ามาอยู่ในสังคมไทย ซึ่งมีการรังเกียจ และดูแคลนคนพม่าตลอดเวลา อีกทั้งปัญหาที่เกิดจากคนพม่าก็มีผลอย่างมากที่จะทำให้คนไทยภาคเหนือยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่ามากยิ่งขึ้น และพบว่าสื่อต่างๆ นั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ที่มีระดับความเกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์กับคนพม่าโดยตรงมากขึ้นนั้นก็จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนพม่ามากขึ้นได้ด้วย

8.1.2.2 ทักษะคิดคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า

ผลการศึกษาพบว่า คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อแรงงานพม่าอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยพบว่ามีมุมมองแรงงานพม่าแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ โดยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีพื้นฐานที่เป็นคนพม่าหากแต่ก็ค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อภาพลักษณ์ในการเป็นแรงงานบางอย่าง เช่น ความขยัน อดทน สู้งาน อีกทั้งจากทัศนคติที่ค่อนข้างดีมาต่อประเด็นผลประโยชน์จากแรงงานโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจก็ส่งผลให้เกิดการยอมรับได้มากขึ้น แต่ก็พบว่าเป็นการยอมรับอย่างไม่เท่าเทียมกัน และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเกิดปัญหาและผลกระทบจากแรงงานพม่า จึงส่งผลให้ทัศนคติต่อแรงงานพม่านั้นมีการผสมกันระหว่างความมีทัศนคติพื้นฐานต่อคนพม่าและความมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าโดยรวมแล้วจะมีทัศนคติต่อกลุ่มแรงงานพม่าที่ดีขึ้นมากกว่าการเป็นเพียงคนพม่าในสายตาของคนไทยภาคเหนือ และกลุ่มแรงงานพม่านี้อาจเป็นกลุ่มที่คนไทยมีประสบการณ์ส่วนตัวโดยตรงที่ใกล้ชิดมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการปรับทัศนคติที่มีต่อกันได้ในอนาคตต่อไป

8.1.2.3 ทักษะคิดคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

ผลการศึกษาพบว่า คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติต่อกลุ่มคนพม่าอพยพไม่ค่อยจะดีนัก ทั้งนี้เนื่องจาก ภาพลักษณ์ในการเป็นคนพม่าก็เป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดี แม้ว่าจะมีความรู้สึกสงสารเห็นใจที่ต้องอพยพลี้ภัยที่อยู่ที่อยู่และความเป็นอยู่ในค่ายพักพิงอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็

ยังมีความกังวลและไม่ไว้วางใจคนกลุ่มนี้อยู่มาก และจากประเด็นปัญหาที่พบของกลุ่มคนพม่าอพยพที่มีต่อคนไทยและประเทศไทยนั้นค่อนข้างจะมีมาก ทำให้คนส่วนใหญ่มองว่าคนพม่าอพยพชอบสร้างปัญหาให้กับประเทศไทย และอยากให้รัฐบาลวางมาตรการกวดขันให้มากด้วย ซึ่งคนพม่าอพยพนี้เป็นกลุ่มที่คนไทยมีโอกาสได้สัมผัสน้อยที่สุด ซึ่งคนส่วนใหญ่จะรู้จักคนกลุ่มนี้จากสื่อต่างๆ ที่มีการนำเสนอเท่านั้นและในสื่อที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลเชิงลบ และเป็นประเด็นปัญหาต่อสังคมไทยเสียส่วนมาก จึงทำให้คนไทยภาคเหนือส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อคนพม่าอพยพ

8.1.3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่ายระหว่างคุณลักษณะทั่วไปของประชากรกับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่ม

การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 10 ข้อ ซึ่งเป็นสมมติฐานหลักในการเปรียบเทียบทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มได้แก่

1. เพศชายน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าเพศหญิง
2. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีอายุที่มากกว่า
3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า
4. ผู้ที่มีรายได้มากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า
5. ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการค้าและเจ้าของกิจการน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ
6. ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่น้อยน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวพม่าอาศัยอยู่มากกว่า
7. ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลน่าจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
8. ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่น่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่
9. ผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่ไม่มีความใกล้ชิดและไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับชาวพม่า
10. ผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมามากกว่าน่าจะมีทัศนคติที่ดีกับคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมาน้อยกว่า

8.1.3.1 ผลการทดสอบสมมติฐานของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปรนั้น พบว่ามีตัวแปร 7 ตัวคือ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า สามารถนำมาใช้อธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนตัวแปรเพศนั้น แม้จะพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมานั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่นอกเขตเทศบาลนั้นส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ชนบท กิจกรรมต่างๆ และความต้องการแรงงานมีน้อยกว่าเขตเมืองมาก จึงอาจไม่ค่อยมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจึงอาจไม่ค่อยมีโอกาสพบเจอคนพม่ามากเท่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ทำให้การเรียนรู้ระหว่างบุคคลโดยตรงไม่เกิดขึ้น ทำให้อาจมีความไม่เข้าใจในตัวคนพม่าจนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนกลุ่มนี้ได้ ส่วนการรับรู้ข่าวสารนั้นส่วนใหญ่แล้วข่าวสารที่เกี่ยวกับคนพม่าโดยมากจะเป็นข้อมูลข่าวสารเชิงลบ เช่น ข่าวความไม่สงบ การก่ออาชญากรรมของคนพม่า ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากคนพม่า เป็นต้น เมื่อได้รับข่าวสารเชิงลบเหล่านี้ในปริมาณมากขึ้นอาจทำให้เกิดความกลัวและความหวาดระแวงต่อคนกลุ่มนี้มากขึ้น จึงอาจทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันได้

8.1.3.2 ผลการทดสอบสมมติฐานของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อแรงงานพม่า

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปรนั้น พบว่ามีตัวแปร 7 ตัวคือ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า สามารถนำมาใช้อธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนตัวแปรพื้นที่ที่อยู่อาศัยนั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพมานั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่นอกเขตเทศบาลโดยมากจะเป็นเขตชนบท ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความต้องการแรงงานน้อย โอกาสที่คนพม่าจะเข้ามาอาศัยและเป็นแรงงานจึงน้อยตาม ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจึงไม่ค่อยมีโอกาสพบเห็นคนพม่าและไม่มีความรู้สึกว่าแรงงานพม่ามีประโยชน์หรือมีความสำคัญต่อตนเองและชุมชนที่อาศัยอยู่ ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่าได้ ส่วนการรับรู้ข่าวสารนั้น ข่าวสารส่วนใหญ่เกี่ยวกับแรงงานพม่าที่สื่อแขนงต่างๆ มักจะนำเสนอเป็นข่าวสารด้านลบเสียมากกว่าและมักเป็นข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่แรงงานพม่าก่อขึ้น จึงทำให้คนส่วนใหญ่เกิดความกลัว ความหวาดระแวงต่อแรงงานพม่าได้ ทำให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารประเภทนี้มักมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่าได้

8.1.3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานของทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าอพยพ

ผลการศึกษารูปได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัวแปรนั้น พบว่ามีตัวแปร 5 ตัวคือ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และประสบการณ์ในการย้ายถิ่น สามารถนำมาใช้อธิบายทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนตัวแปรระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนพม่า นั้น เป็นไปตามสมมติฐาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ตัวแปรพื้นที่ที่อยู่อาศัยและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับคนพม่า นั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยนั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลซึ่งส่วนใหญ่เป็นเขตชนบทจะมีโอกาสในการมีประสบการณ์กับคนพมาน้อย เนื่องจากเป็นเขตที่ไม่ค่อยมีความต้องการในแรงงานพม่า คนพม่าจึงเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตนี้บ่อยทำให้ไม่มีโอกาสในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงมองคนพม่าเป็นคนนอกกลุ่มที่ห่างไกล อีกทั้งยังมองคนพม่าที่อพยพหลบหนีเข้ามาเป็นภาระของประเทศและไม่ไว้ใจ เนื่องจากไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับคนกลุ่มนี้ทั้งจากประสบการณ์ตรงหรือจากสื่อต่างๆ มากเท่าคนที่อยู่อาศัยในเขตเมืองจึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอพยพได้

8.1.4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่มกับคุณลักษณะทั่วไปของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง

ผลการศึกษารูปได้ว่า ตัวแปรด้านคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้ง 3 กลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวม มี 5 ตัว ได้แก่ อายุ กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขาย และกิจการส่วนตัว พื้นที่ที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า
2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่า มี 5 ตัว ได้แก่ เพศ กลุ่มอาชีพเกษตรกร เขตที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า
3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพ มี 5 ตัว ได้แก่ เพศ อายุ กลุ่มอาชีพเกษตรกร เขตที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า

8.1.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุแบบขั้นตอนระหว่างทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 3 กลุ่มกับคุณลักษณะทั่วไปของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มนั้นเป็นดังนี้

8.1.5.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนพบว่า มีตัวแปรอิสระ 6 ตัว ที่สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล อายุ กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขายและกิจการส่วนตัว ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อย ผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า และกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร สามารถรวมอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวมได้ร้อยละ 11.6 โดยตัวแปรผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่น้อยและผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าโดยรวมเท่าๆ กัน และอายุ กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขายและกิจการส่วนตัว และกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับรับราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ

8.1.5.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อแรงงานพม่า

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนพบว่า มีตัวแปรอิสระ 6 ตัว ที่สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อแรงงานพม่าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขายและกิจการส่วนตัว ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และกลุ่มผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร สามารถรวมอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อแรงงานพม่าได้ร้อยละ 17.2 โดยตัวแปรผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่ามีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อแรงงานพม่ามากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจ ค่าขายและกิจการส่วนตัว ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ตามลำดับ

8.1.5.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนพบว่า มีตัวแปรอิสระ 4 ตัว ที่สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล อายุ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร และเพศชาย ซึ่งยังพบว่าตัวแปรผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล อายุ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถอธิบายการแปรผันของทัศนคติต่อคนพม่าอพยพได้ร้อยละ 7.4 โดยตัวแปรผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่าอพยพมากที่สุด รองลงมาคืออายุ กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และเพศชาย ตามลำดับ

8.2 วิเคราะห์ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับเรื่อง "ทัศนคติคนไทยภาคเหนือ ต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย" โดยแบ่งประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับคนพม่าเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวม กลุ่มแรงงานพม่า และกลุ่มคนพม่าอพยพ ทำให้เกิดข้อค้นพบที่น่าสนใจ จึงนำประเด็นต่างๆ มาวิเคราะห์และนำเสนอได้ ดังนี้

พื้นฐานของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่า นั้นไม่ค่อยจะดีนัก ทั้งนี้เป็นผลมาจากพื้นฐานทางประวัติศาสตร์เป็นปัจจัยหลักในการยึดถือและถ่ายทอดระบบความคิดความเชื่อของคนไทยอยู่ตลอดมา ผ่านกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งการศึกษาในระบบ การถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ ในหลายๆ รูปแบบ จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีความคิดความเชื่อที่หลอมรวมไปในทิศทางเดียวกันคือมองคนพม่าอย่างเป็นศัตรูเสมอมา อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษากับทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มแล้วพบว่า คนไทยภาคเหนือจะมีทัศนคติต่อกลุ่มคนพม่าที่เป็นแรงงานตีมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากกลุ่มคนพม่าที่เป็นแรงงานนั้นเป็นกลุ่มที่ถือได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างมากในเชิงเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคต่อประเทศไทย จึงทำให้คนไทยภาคเหนือมองคนกลุ่มนี้ว่าเป็นประโยชน์อยู่บ้างแม้จะมีพื้นฐานทางทัศนคติที่ไม่ดีก็ตาม รองลงมาคือกลุ่มคนพม่าอพยพซึ่งคนไทยภาคเหนือเห็นว่าคนกลุ่มนี้ก็สร้างปัญหาให้มาก และมีพื้นฐานทางทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนกลุ่มนี้เช่นกัน แต่ทว่าก็ยังมีความสงสารและเห็นใจอยู่บ้างพอสมควร ส่วนคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยรวมซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของทัศนคติเปรียบเทียบต่อคนพม่าทั้งหมดนั้น คนไทยภาคเหนือมีทัศนคติที่ไม่ดีมากที่สุด เนื่องจากทัศนคติที่มองคนกลุ่มนี้โดยอาศัยการตีความจากความเป็นคนพม่าที่เป็นศัตรูของคนไทยมาตั้งแต่อดีตนั่นเอง

ประเด็นผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของการที่มีคนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานและสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศก็มีความสำคัญมากเช่นกัน และเป็นประเด็นที่อาจทำให้เกิดการยอมรับคนพม่ากลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นแรงงานมากขึ้นได้ แม้จะพบว่าเป็นการยอมรับโดยที่ยังมีเงื่อนไขบางประการที่ยังรู้สึกว่ามีพื้นฐานภาพลักษณ์ของการเป็นคนพม่าที่คนไทยหวาดระแวงอยู่บ้างก็ตาม

อย่างไรก็ตามแม้คนไทยภาคเหนือส่วนมากจะมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่มนั้น แต่ก็พบว่ากลุ่มคนไทยที่ได้มีประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวข้องกับคนพม่ามากขึ้นนั้นจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่มมากขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน การค้าขายร่วมกัน การเป็นนายจ้างแรงงานพม่า การคบหาสมาคม หรือเกี่ยวข้องกันในงานอื่นๆ ก็ทำให้มีทัศนคติที่ดีมากขึ้นตามระดับของประสบการณ์ที่มีต่อคนพม่าได้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลนั้นก็มีความสำคัญต่อทัศนคติที่มีต่อคนพม่า เช่นกัน ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. บุคคลที่มีอายุน้อยกว่ามักจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่มมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะการที่บุคคลเกิดมาในช่วงที่อายุที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้มีประสบการณ์ การเรียนรู้ ความคุ้นเคยกับตัวคนพม่าแตกต่างกัน ซึ่งการที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย เป็นจำนวนมากในปัจจุบันนั้น ทำให้คนที่มีอายุน้อยกว่าเกิดการเรียนรู้สังคมที่มีคนพม่าเป็นส่วนประกอบตั้งแต่วัยเยาว์ เช่น การจ้างแรงงานพม่าในครอบครัว การอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน เป็นต้น จึงอาจทำให้เกิดความคุ้นเคยมากกว่าคนที่มีอายุมากกว่า

2. บุคคลที่มีอาชีพเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ การค้า และกิจการส่วนตัว จะเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อคนพม่ากลุ่มต่างๆ ดีกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ประกอบการใน กลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากกลุ่มคนพม่ามากที่สุดในรูปแบบต่างๆ เช่น การจ้างแรงงานในกิจกรรมต่างๆ และการค้าขายโดยตรงกับคนพม่า ซึ่งช่วยเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับตนเองได้ ส่วนบุคคลที่มีอาชีพเกษตรกรรมนั้นส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่า มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นไปได้ว่าอาชีพกลุ่มนี้เป็นอาชีพที่ไม่ค่อยได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากคนพม่า เช่น เป็นกลุ่มอาชีพที่ค่อนข้างมีรายได้น้อยจึงอาจไม่มีโอกาสในการจ้างแรงงานพม่า เป็นต้น คนพม่าจึงไม่มีประโยชน์ต่อตนเอง

3. ส่วนใหญ่ที่พบบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมืองจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่า กลุ่มต่างๆ มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลหรือเขตชนบท ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ เขตเทศบาลนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเขตเมืองซึ่งมักจะมีกิจกรรมและกลุ่มบุคคลที่หลากหลายอาศัยอยู่ อย่างหนาแน่น มีความต้องการในการจ้างงานสูงจึงทำให้มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่และเป็นแรงงาน จึงทำให้บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีโอกาที่จะพบเจอ เรียนรู้ และมีประสบการณ์กับคนพม่าโดยตรงในรูปแบบต่างๆ มากกว่า อีกทั้งลักษณะของพื้นที่เขตเมืองจะมีลักษณะของสังคม ช่างสาร หลากหลาย และเปิดตัวมากกว่าจึงอาจทำให้มีมุมมองต่อบุคคลต่างกลุ่มดีกว่าได้

4. บุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นจะมีทัศนคติต่อคนพม่าโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นแรงงานดีกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ย้ายถิ่นนั้น จะมีความคิด ความรู้สึกที่เข้าใจแรงงานพม่ามากกว่าเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในแบบเดียวกัน ซึ่งในการย้ายถิ่นส่วนใหญ่ก็เป็นการย้ายถิ่นเพื่อหาโอกาสในการทำงาน เช่นเดียวกับคนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงาน อีกทั้งในการย้ายถิ่นเพื่อหาโอกาสในการทำงานนั้นอาจจะทำให้มีโอกาสพบเจอหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าคนที่ไม่เคยย้ายถิ่นได้ เช่น การเป็นแรงงานในสถานที่เดียวกัน เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีคนพม่าอาศัยอยู่ เนื่องจากสถานที่ที่มีตำแหน่ง

งานมากนั้นก็จะต้องดูทั้งคนไทยและคนพม่าให้เข้ามาอยู่เช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีต่อแรงงานพม่ามากกว่าได้

5. บุคคลที่เคยมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่ามักจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่ากลุ่มต่างๆ มากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่า ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะประสบการณ์ที่มีต่อกันนั้นถือว่าเป็นกิจกรรมทางตรงในการเปิดโอกาสให้บุคคลทั้ง 2 กลุ่มเกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับคนพมานั้นจะเป็นผู้ที่เข้าใจคนพม่าได้ดีกว่าโดยมองจากสภาพความเป็นจริงในสังคมไม่ใช่ภาพจากความรู้สึกที่เคยมีมาตั้งแต่อดีต อีกทั้งในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันที่มีความต้องการในการใช้แรงงานจากคนพม่าก็ทำให้บุคคลที่จ้างแรงงานพม่ามีความรู้สึกถึงผลประโยชน์จากคนพม่ามากกว่าความรู้สึกว่าเป็นภาระของประเทศได้ หรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเป็นมิตรสหาย การค้าขายซึ่งได้รับประโยชน์ร่วมกันก็จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกๆ กลุ่มมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากคนพม่าได้ ดังนั้นการมีกิจกรรมหรือประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับคนพม่าจึงทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่ามากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าเลยได้

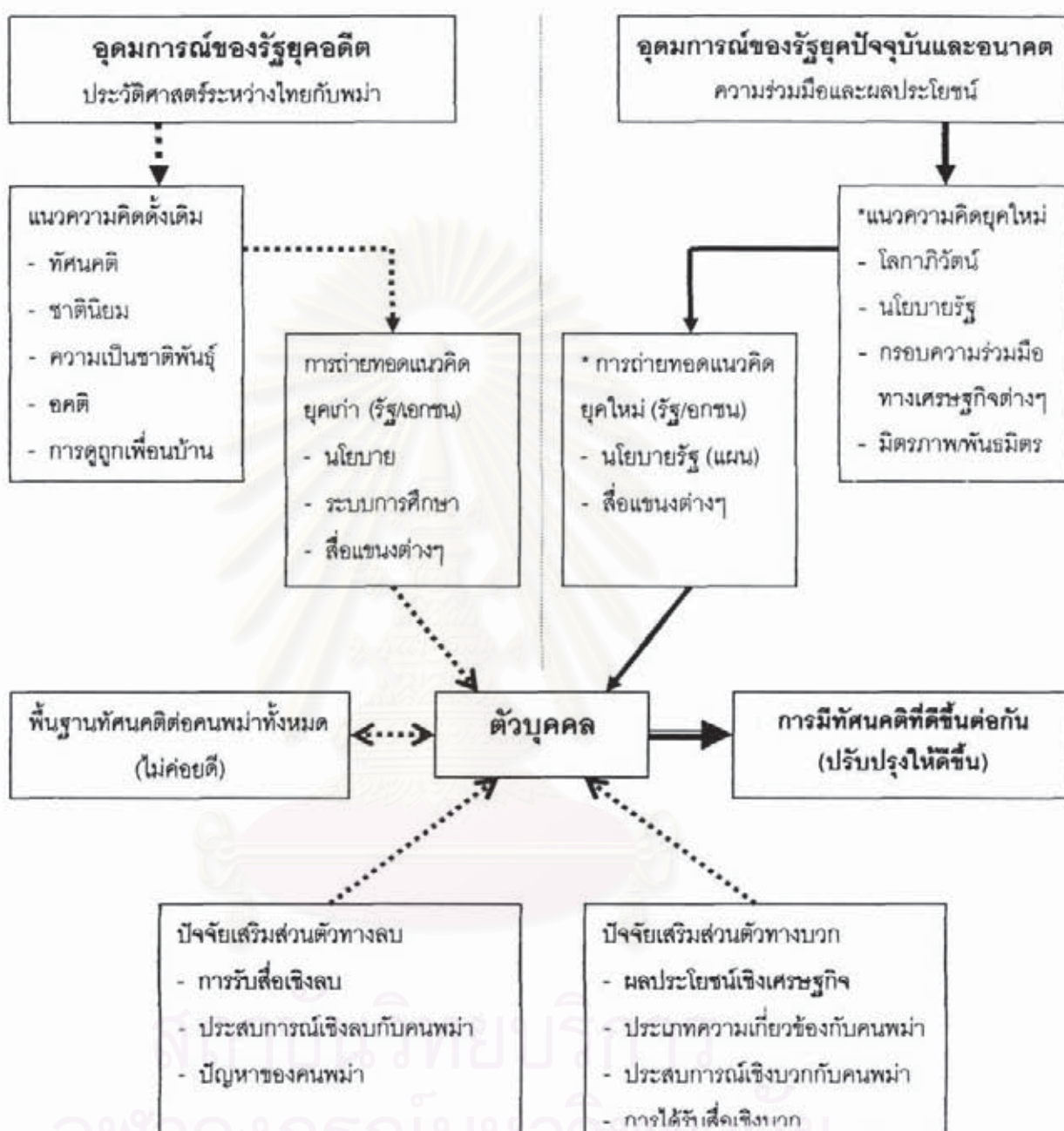
8.3 ผลการศึกษาเพิ่มเติมของทัศนคติคนไทยต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าในกลุ่มต่างๆ ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการเกิดทัศนคติเหล่านั้นว่ามีที่มาเป็นอย่างไร โดยการศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาโดยใช้งานวิจัยเอกสารเป็นหลัก และนำข้อค้นพบจากงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพมาเป็นส่วนเสริม ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

8.3.1 กระบวนการเกิดและการถ่ายทอดทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการเกิดของทัศนคติของคนไทยภาคเหนือที่มีต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกลุ่มต่างๆ นั้น มีข้อค้นพบที่สำคัญสามารถสร้างเป็นแผนผังได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนผังแสดงการเกิดทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

จากการศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการเกิดทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น มีกระบวนการเกิดแบ่งออกได้เป็นยุคอดีต และ ยุคปัจจุบันและอนาคต ซึ่งกระบวนการเกิดของทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพมานี้ สามารถนำมาใช้ในการอธิบายการเกิดของทัศนคติในระดับกว้างขวางขึ้นคือกระบวนการเกิดของทัศนคติของคนไทยที่มีต่อคนพม่าทั้งหมดได้ ซึ่งกระบวนการเกิดทัศนคติทั้ง 2 ยุคนั้นสามารถที่จะอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของ

แนวความคิดและผลประโยชน์ต่อประเทศในบริบทที่แตกต่างกันของการเกิดทัศนคติที่คนไทยภาคเหนือมีต่อคนพม่าได้ดังนี้

1. **กระบวนการเกิดของทัศนคติในยุคอดีต** กระบวนการเกิดของทัศนคติคนไทยที่มีต่อคนพม่าในยุคอดีตนั้น มีอิทธิพลหลักมาจากประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยและชนชาติพม่าซึ่งรัฐได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือของอุดมการณ์ชาตินิยมในการสร้างชาติ ซึ่งอุดมการณ์ชาตินิยมมีส่วนสำคัญในการสร้างจิตสำนึกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในรัฐ (สุเนตร ชุตินธรานนท์, 2549) ทำให้คนไทยรู้สึกร่วมในประวัติศาสตร์โดยเฉพาะด้านการเป็นศัตรูระหว่างชนชาติ โดยมีการถ่ายทอดผ่านกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม (Socialization) ด้วยความรู้ ทัศนคติ ภาพพจน์ ตลอดจนการสร้างความเข้าใจที่มีต่อชนชาติพม่า (วารุณี ไสธการมย์, น.ป.ป.: 3-20) โดยอาศัยเครื่องมือหลักคือระบบการศึกษาที่รัฐจัดตั้งควบคุมผ่านทางตำราเรียนในสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งจะมีเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ระหว่างชนชาติไทยและพม่ารวมอยู่ (สุเนตร ชุตินธรานนท์ และรัตนพร พวงพัฒน, 2549: 87-88) เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดอุดมการณ์ให้กับประชาชนไทยทุกคน ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกร่วมกันในความเป็นชนชาติและประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความรู้สึกโกรธแค้น ไม่พอใจชนชาติพม่าที่เป็นศัตรูทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้แนวความคิดที่นำมาใช้ในการอธิบายเอกลักษณ์หรือลักษณะต่างๆ ของชนชาติไทยนั้นยังทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างระหว่างชนชาติไทยและชนชาติพม่าได้กล่าวคือ ลักษณะความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) (Nicolas Tabb, 1989 อ้างใน ทวีช จตุรพฤกษ์, 2541: 38-39) ที่ถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่มีความขัดแย้งกันของชนชาติไทยและคนพม่า เพื่อยืนยันถึงความแตกต่างกันของชนชาติโดยไม่ได้มองจากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะด้านเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน เช่น เครื่องแต่งกาย ภาษา และการอยู่ร่วมดินแดนเดียวกัน แต่จะมีการสร้างลักษณะทางชาติพันธุ์ของชนชาติไทยและพม่าให้แตกต่างกันโดยอาศัยการตีความประวัติศาสตร์ของชนชาติ เช่น ตำนาน พงศาวดาร และนิทาน ให้มีอัตลักษณ์ (Identity) หรือตัวตนที่แตกต่างกัน จึงเป็นผลให้คนไทยมีทัศนคติและความรู้สึกต่อคนพม่าว่ามีความแตกต่างกันอย่างมาก และกลายเป็นกลุ่มชนอื่นที่ห่างไกลได้

นอกจากระบบการศึกษาจะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการถ่ายทอดแนวความคิดชาตินิยมและการแบ่งแยกทางชาติพันธุ์แล้ว เครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้สนองตอบอุดมการณ์นี้คือสื่อทางการสื่อสารประเภทต่างๆ หลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ในแขนงต่างๆ อาทิเช่น นิทาน นวนิยาย ละคร และภาพยนตร์ ซึ่งได้หยิบยกเอาประเด็นทางประวัติศาสตร์มาดัดแปลงและถ่ายทอดครั้งแล้วครั้งเล่า (cultural hegemony) ทำให้คนไทยทุกยุคทุกสมัยได้เรียนรู้และซึมซับเอาประวัติศาสตร์ของชนชาติที่มีการสงครามกับชนชาติพม่ามาเป็นแกนหลัก อีกทั้งการนำเสนอข่าวสารของสื่อประเภทต่างๆ นั้นก็มีส่วนอย่างมากที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อทั้งคนพม่าและประเทศพม่าได้

การนำเสนอภาพความขัดแย้งของไทยกับพม่า ทั้งที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโฆษณา โดยใช้จากสงครามระหว่างไทยกับพม่าสะท้อนภาพความขัดแย้ง เช่น ภาพยนตร์ "สุริโยไท" (เข้าฉาย พ.ศ. 2543) "บางระจัน" (เข้าฉาย พ.ศ. 2544) ละครโทรทัศน์ "อติดา" "นายขนมต้ม" "เจ้ากรรมนายเวร" "เรือนมยุรา" โฆษณา "เอ็ม 100-150" หรือแม้แต่เพลง "บางระจัน" และ "พระเจ้าตาก" เป็นต้น ภาพเหล่านี้คนไทยได้รับและซึมซับเอาอดีตที่ขมขื่นจากการสงครามที่คนพม่าเป็นผู้ก่อขึ้น นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอโดยสะท้อนปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศพม่าเอง เช่น ละครโทรทัศน์เรื่อง "เพลิงพระนาง" ซึ่งได้สะท้อนภาพการล่มสลายของอาณาจักรพม่า โดยได้ดัดแปลงบทโทรทัศน์มาจากหนังสือ "พม่าเสียเมือง" และ "เที่ยวเมืองพม่า" ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และละครเรื่อง "เก็บแผ่นดิน" ที่ได้สร้างตัวละครชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่ากำลังต่อสู้กับรัฐบาลพม่า เป็นต้น (กัจจกร หลุยยะพงศ์, 2547: 71-74) จะเห็นได้ว่ามีการนำเสนอในปริมาณมาก หลากหลายรูปแบบ และต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา คนไทยจึงได้รับข้อมูลเหล่านี้เป็นประจำ อีกทั้งภาพพจน์ของคนพม่าที่มักจะถูกปรากฏในสื่อเหล่านั้นจะเป็นภาพของผู้ร้าย โหดเหี้ยม ผู้รุกรานอำนาจอธิปไตยของแผ่นดินไทย และภาพของผู้อ่อนด้อยไร้เสลาจนทำให้เกิดความล่มสลายของอาณาจักรตนเอง หรือปัญหาความขัดแย้งภายในชาติพม่า หรือตัวอย่างจากการนำเสนอข่าวสารทางหน้าหนังสือพิมพ์ที่มักเสนอข่าวคนพม่าหรือประเทศพม่าในเชิงลบเป็นประจำเช่นกัน (เบญจวรรณ อุปีชฌาย์, 2543) ซึ่งความรู้ทางลบเหล่านี้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและตกย้ำให้ภาพลักษณ์ของชนชาติพม่ากลายเป็นศัตรูของคนไทยในทุกยุคทุกสมัยได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีหรืออคติต่อชนชาติพม่าได้ในที่สุด

นอกจากนั้นความรู้สึกหรือทัศนคติอาจเกิดขึ้นได้จากระดับการพัฒนาประเทศทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างประเทศไทยและพม่า และมองในในแง่ของความสำเร็จของไทยที่มีมากกว่า โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจการตลาดหรือทุนนิยม แต่ในขณะเดียวกันก็มองเห็นแต่ความล้มเหลวของพม่าที่ล้าหลังและยากจน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2541: 12) หรือแม้แต่การมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันของไทยและพม่าก็อาจก่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้เช่นกัน ทำให้คนไทยมองตนเองในเชิงเหนือกว่าคนพม่าได้

ความมีอคติต่อชนชาติพม่า นั้น นอกจากจะได้รับการถ่ายทอดแนวความคิดมาดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังอาจจะอธิบายกระบวนการเกิดอคติภายในตัวบุคคลเองต่อคนพม่า (วิไลนา ศรีสัตย์วาจา, 2534: 84-90) ได้อีกทางหนึ่งกล่าวคือ กระบวนการเรียนรู้ภาพพจน์ (Stereotype) ซึ่งคนไทยได้เรียนรู้และสร้างมโนภาพที่เป็นตัวแทนของคนพม่ามาจากสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประวัติศาสตร์ ระบบการศึกษา และสื่อ ดังที่ได้กล่าวข้างต้น และนำมาใช้ตัดสินคนพม่าทั้งหมดว่าไม่ดีตามภาพพจน์ที่ได้เรียนรู้มา ซึ่งในการเรียนรู้จากสื่อข้างต้นนั้นนอกจากจะมีการให้ภาพพจน์คนพม่าในทางไม่ดีแล้วในทางกลับกันยังมีการนำเสนอภาพคนไทยให้เป็นไปทางตรงข้ามคือ ภาพของความดีและความภูมิใจในชนชาติ หรือมี

การจินตนาการเกี่ยวกับตนเอง (Self - Image) ในทางที่ตีตนเอง นอกจากนี้อิทธิพลของสื่อในทางลบที่เกี่ยวกับคนพม่านั้นยังอาจทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม (Conformity) ภาพที่น่าเสียดใจได้ จึงทำให้เกิดการแบ่งแยกและมองคนพม่าว่าเป็นคนต่างกลุ่ม และมีความรู้สึกกีดกันทางเชื้อชาติได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตามมีคนไทยบางกลุ่มที่อาจมีทัศนคติในทางตรงกันข้ามกับคนกลุ่มใหญ่ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าได้เช่นกัน ซึ่งกลุ่มคนที่มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีกับคนพม่านั้นอาจอธิบายได้ว่า คนไทยกลุ่มนี้อาจมีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างจากคนกลุ่มใหญ่ กล่าวคือ บุคคลกลุ่มนี้อาจจะมีความเชื่อ แนวความคิดที่แตกต่างออกไปจากคนกลุ่มใหญ่ หรืออาจจะมีทางเลือกในการรับข่าวสารในเชิงบวกเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่า และมีความคุ้นเคย เกี่ยวข้องหรือการได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับคนพม่าในระดับที่มากขึ้น หรือแม้แต่มีการได้รับผลประโยชน์จากคนพม่าก็อาจทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันได้ ตัวอย่างเช่น คนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน บุคคลที่มีการติดต่อกันทางเศรษฐกิจ หรือมีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติซึ่งกันและกัน เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจมีทัศนคติที่แตกต่างจากคนทั่วไปที่ไม่เคยมีความใกล้ชิด หรือเคยมีประสบการณ์โดยตรงกับคนพม่าได้ แต่ยังเป็นจำนวนน้อยกว่าบุคคลที่มีทัศนคติไม่ดีหากเปรียบเทียบกัน

สรุปได้ว่า กระบวนการเกิดของทัศนคติต่อคนพม่าในยุคอดีตนั้น มีกระบวนการเกิดโดยเริ่มมาจากอุดมการณ์ของรัฐ ซึ่งต้องการสร้างความเป็นเอกภาพของคนในชาติให้หล่อหลอมรวมกัน ภายใต้แนวคิดชาตินิยม จึงได้พยายามหล่อหลอมและอาศัยเครื่องมือประเภทต่างๆ โดยเฉพาะสื่อทางการศึกษาเป็นบทเริ่มต้นในการถ่ายทอด นอกจากนั้นสื่ออื่นๆ ทั้งที่เป็นของภาครัฐหรือเอกชนเอง ก็ได้นำแนวความคิดเหล่านี้มาผลิตและถ่ายทอดสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนไทยได้เรียนรู้และรับเอาแนวความคิด ภาพพจน์ และจินตนาการเกี่ยวกับคนพม่าในทางไม่ดีจนเกิดความคล้อยตามได้ กลายเป็นการมีทัศนคติที่ไม่ดีในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนพม่า หรือเกิดเป็นอคติได้ในที่สุด

อุดมการณ์ที่รัฐได้พยายามสร้างมาตั้งแต่ยุคอดีตนั้น ได้ก่อให้เกิดความมีอคติระหว่างชนชาติไทยและพม่าขึ้นมาซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในบางครั้ง ความมีอคติต่อกันนี้ก็ได้ออกให้เกิดปัญหาตามมาทั้งระดับความขัดแย้งระหว่างบุคคล สังคม หรือความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบันที่มีจำนวนคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในหลายรูปแบบเป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาราษฎรไทยที่อาศัยอยู่รอบๆ พื้นที่พักพิงไม่พอใจผู้อพยพพม่าที่อยู่ในพื้นที่พักพิงจนเกิดการต่อต้านขึ้น (สุภาคีพรรณ ชันชัย, 2546) หรือปัญหาแรงงานพม่าอพยพที่มีต่อนายจ้างในประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหานายจ้างไทยดูแลแรงงานจากพม่า (วิทยา สุจริตธนารักษ์, 2549: 10) และเกิดความหวาดระแวงต่อคนพม่าขึ้นในชุมชนที่มีคน

พม่าเข้าไปอยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ต่างๆ เหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขแล้วอาจส่งผลให้กลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ในที่สุด

2. ปัจจัยเงื่อนไขในการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อคนพม่า

อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ทางชาตินิยมและการมีอคติต่อประเทศและคนพม่า รวมถึงนโยบายและบทบาทที่รัฐได้สร้างขึ้นมาตั้งแต่ยุคอดีตนั้นกำลังถูกท้าทายอีกครั้ง เนื่องจากสภาพปัจจุบันที่สังคมไทยได้มีการปรับเปลี่ยนโดยกระแสระบบโลกที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อประเทศไทย รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่าก็มีบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และในบริบทต่างๆ เหล่านี้ก็มีทั้งความร่วมมือ ความขัดแย้ง และปัญหาที่มีต่อกันทั้งในระดับประเทศและบุคคล จึงเป็นผลให้ทั้งรัฐไทยและพม่าต้องหันกลับมาร่วมมือและดำเนินความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และในด้านของประเทศไทยเองก็ต้องมีการปรับระบบแนวความคิดเสียใหม่เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้น จึงก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติขึ้นมาใหม่ซ้อนทับกระบวนการทัศนียุคอดีต โดยมีปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลให้ควรมีการปรับระบบแนวคิดและทัศนคติที่มีต่อกันดังต่อไปนี้

หากย้อนพิจารณาภูมิหลังของความสัมพันธ์ไทย-พมานับตั้งแต่มีการเปิดสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2490 จนถึงปัจจุบัน จะพบว่าความสัมพันธ์ต่อกันมีลักษณะหลากหลาย โดยเริ่มต้นจากการสถาปนาความสัมพันธ์ฉันท์มิตร มีการแลกเปลี่ยนทางการทูตอย่างเป็นทางการ หากแต่ในความเป็นจริงก็ยังคงมีระยะห่างต่อกันอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปมทางประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับพม่านั้นมีส่วนทำให้ทัศนคติของไทยต่อพม่าเป็นไปในเชิงลบ ความสัมพันธ์จึงค่อนข้างจะห่างเหินในระดับรัฐบาล ในส่วนของประชาชนโดยทั่วไปซึ่งมีองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศพม่าค่อนข้างน้อย เมื่อผสมเข้ากับอคติต่อพม่าในฐานะที่เคยเป็นศัตรูกันมาในอดีต ทำให้ขาดแรงจูงใจในระดับประชาชนที่จะทำความรู้จักเพิ่มเติม การคบค้าสมาคมหรือการไปมาหาสู่จึงมีไม่มากนัก อีกทั้งเมื่อพม่าได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยไปสู่สังคมนิยมวิถีพม่าในปี พ.ศ. 2505 ทำให้รัฐบาลไทยถอยห่างจากประเทศพมามากยิ่งขึ้น เนื่องจากในช่วงนั้นเป็นช่วงเวลาของยุคสงครามเย็น โลกแบ่งออกเป็นสองขั้วคือเสรีนิยมและคอมมิวนิสต์ สำหรับรัฐบาลไทยซึ่งอยู่ในขั้วของเสรีนิยมจึงมีความหวาดระแวง "สังคมนิยม" ด้วยว่ามีความคล้ายคลึงไปทางคอมมิวนิสต์ ดังนั้นจึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 จนถึงปี พ.ศ. 2531 เป็นไปอย่างเห็นห่าง นอกจากนั้นปัจจัยที่ส่งผลให้ไทยมีความเห็นห่างจากพม่าอีกประการคือปัจจัยภายในของพม่าเองคือ

นโยบายต่างประเทศของพม่าออกมาในรูปแบบโดดเดี่ยวจากชุมชนโลก จึงทำให้การติดต่อสัมพันธ์กับไทยก็ลดลงอย่างมากในระดับของรัฐบาลด้วย (พรพิมล ตรีโชติ, 2548)

หลังจากที่ยุคสงครามเย็นสิ้นสุดลง สถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป การแบ่งค่ายโลกเสรีและคอมมิวนิสต์หมดสิ้นลงไป ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเริ่มรวมกลุ่มกันเป็นภาคี และพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่อกันมากยิ่งขึ้นในรูปแบบของพหุภาคี และทวิภาคีด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้รัฐบาลไทยในช่วงปี พ.ศ. 2531 ได้เริ่มมีการสานสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคด้านเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น โดยมีการริเริ่มนโยบาย "เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า" ในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีไทยในช่วงปี พ.ศ. 2531-2534 โดยเป็นการใช้ประเด็นทางเศรษฐกิจนำหน้าความมั่นคง (พรพิมล ตรีโชติ, 2548) ซึ่งแตกต่างจากที่เคยเป็นมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อลดความขัดแย้งและแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจจากประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น

นโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมาจวบจนถึงปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการสานสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่า และเพิ่มความระมัดระวังบริเวณชายแดนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบของชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่าอยู่เป็นระยะ นอกจากนี้แนวทางของการพัฒนาประเทศจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นนั้น มีสาระโดยสรุปตั้งแต่แผนในอดีตจนกระทั่งถึงแผนพัฒนาฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 1-9) โดยมุ่งเน้นทางด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เติบโตเป็นหลัก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (นงลักษณ์ เทพลวัลดี, 2545) ดังนั้นนโยบายรัฐบาลไทยจึงมุ่งไปที่การพัฒนาให้ประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ไม่เว้นแม้แต่นโยบายการค้าเน้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับพม่า เนื่องจากประเทศพม่านั้นถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญ ทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เป็นที่ต้องการในระบบการผลิตของประเทศไทยเป็นอย่างมาก การดำเนินนโยบายต่อพม่าในแต่ละรัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องพยายามสานสัมพันธ์อันดีต่อกันเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจตามไปด้วย

จากการที่ระบบโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเชื่อมโยง และแข่งขันกันมากขึ้น โดยเป็นผลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีลักษณะ "ไร้พรมแดน" เหมือนหนึ่งอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน (Global village) (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546) สิ่งที่เคยขวางกั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างคนกับคน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เริ่มไร้ความหมายลงเป็นลำดับ มีการเปรียบเทียบและการแข่งขันเป็นสิ่งปลุกเร้าให้ทุกสังคมต้องร่วมมือและติดต่อสัมพันธ์กันทุกๆ ด้าน อีกทั้งพันธกรณีในเวทีการค้าโลกเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องปรับกฎระเบียบภายในประเทศให้เอื้อต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันทางการค้าและแสวงหาการลงทุนจากต่างประเทศได้ในระยะยาว และประเทศไทยเองก็ต้องเร่งพัฒนากลยุทธ์การ

พัฒนาให้มีศักยภาพเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบและฉวยโอกาสในการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลก โดยประเทศไทยนั้นนับว่ามีความได้เปรียบเชิงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศข้างเคียงและภูมิภาคอื่นๆ ของโลก นอกจากนี้ไทยยังมีตลาดการเงินที่เปิดเสรี มีฐานการผลิตทางการเกษตรขนาดใหญ่ รวมทั้งมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์และอาศัยศักยภาพของพื้นที่ชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักพัฒนาพื้นที่, ม.ป.ป: 1)

การพัฒนาประเทศโดยอาศัยแนวทางด้านเศรษฐกิจเป็นตัวนำ ได้ก่อให้เกิดความร่วมมือต่างๆ ระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งไม่เพียงแต่เป้าประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ด้านอื่นๆ ก็ได้รับความสนใจและถูกจัดอยู่ในแผนการพัฒนาระหว่างประเทศ เช่น การเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การท่องเที่ยว และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ระหว่างประเทศ ได้ถูกกำหนดขึ้นตามแนวทางและกรอบความร่วมมือต่างๆ ที่ทั้งสองประเทศลงนามความร่วมมือระหว่างกัน รวมถึงความร่วมมืออื่นๆ ที่มีขึ้นในภูมิภาคและอนุภูมิภาค เช่น สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ซึ่งมีหลักการและเป้าหมายในการสร้างสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงให้เกิดขึ้นในภูมิภาค และพยายามร่วมมือขจัดปัญหาความแตกต่างทางการเมืองพื้นฐานทางประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อค้นหาลักษณะที่เหมือนกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาภูมิภาคและร่วมมือกันในการส่งเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และประเทศพม่าก็ได้เข้ามาเป็นสมาชิกเมื่อปี พ.ศ. 2540 (ประเสริฐ วิทยารัฐ และคณะ, 2546: 225-234)

โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ เริ่มขึ้น พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร ท่องเที่ยวและบริการ ทั้งนี้ โดยคาดหวังว่า จะทำให้เกิดการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ในพื้นที่ให้ดีขึ้น ซึ่งจะมีการลงทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เชื่อมโยงเศรษฐกิจของ 6 ประเทศเข้าด้วยกันในหลายมิติ ซึ่งในความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและพม่านั้นก็ประกอบด้วยหลายโครงการด้วยกัน เช่น สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจทางภาคเหนือ การพัฒนาเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจในแนวเหนือใต้ (North-South Economic Corridor) ได้แก่ ไทย-ลาว-พม่า-จีน เอลียงเส้นทางตะวันออกตะวันตก (East-West Economic Corridor) ได้แก่ พม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม (Asian Development Bank[ADB], 2000)

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyawady – Chao Phraya – Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) เริ่มขึ้น พ.ศ. 2546 ที่มีความร่วมมือใน 6 สาขาหลักคือ การอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน การเกษตรและ

อุตสาหกรรม การเชื่อมโยงคมนาคม การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสาธารณสุข (National Economic and Social Development Board, 2006) เป็นต้น

แผนงานความร่วมมือที่ตั้งใจได้กล่าวมา ประเทศไทยและพม่าได้มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันมากขึ้น อีกทั้งภายใต้กรอบแห่งความร่วมมือนั้นยังได้กำหนดแผนงานขึ้นมาเพื่อรองรับกิจกรรมการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างสองประเทศโดยรัฐบาลไทยได้จัดทำขึ้น เช่น แผนนโยบายการจัดระบบเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (Economic Dam) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและพม่าไว้คือ ให้มีการเชื่อมโยงธุรกิจบริการ การค้า การลงทุน ธุรกิจทางการเงิน สร้างความเชื่อมโยงทางการขนส่งสินค้าและบริการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตรร่วม จัดตั้งเป็นเขตอุตสาหกรรมและเขตการผลิตร่วมโดยเน้นการใช้อุตสาหกรรมแรงงาน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน และเป็นผลให้เกิดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ขึ้นที่อำเภอแม่สอด แม่ระมาด และพบพระ จังหวัดตาก โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพพื้นที่ชายแดนให้สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการร่วมพัฒนาในลักษณะเมืองคู่แฝดระหว่างแม่สอดของไทยและเมียวดีของพม่า เพื่อสร้างและเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพื้นที่ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จัดระเบียบการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบ พัฒนาโครงข่ายคมนาคมต่อกัน และสามารถผลักดันการส่งออกสินค้าของไทยได้เพิ่มขึ้น (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักพัฒนาพื้นที่, ม.ป.ป) ซึ่งไทยพยายามดึงเอาความได้เปรียบของพื้นที่ชายแดนที่มีการพัฒนากิจกรรมต่างๆ เพื่อรองรับเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและต้องการแรงงานพม่าจำนวนมากที่มีอัตราค่าจ้างต่ำ อีกทั้งยังมีความต้องการในทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบจำนวนมากจากประเทศพม่ามาป้อนเข้าสู่ระบบการผลิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าไทยพยายามมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและดึงเอาความได้เปรียบของพื้นที่มาใช้ประโยชน์อย่างมาก

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมาประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์กับประเทศพม่าโดยมีการติดต่อสัมพันธ์กันในระดับรัฐบาลมากยิ่งขึ้น และใช้ระบบเศรษฐกิจเป็นนโยบายหลักในการสานความสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าซึ่งแตกต่างกับยุคก่อนหน้าที่ใช้นโยบายความมั่นคงของประเทศเป็นหลักจึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและพม่าหยุดนิ่ง แต่หลังจากที่ได้มีแนวความคิดที่จะติดต่อร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ จึงได้มีความพยายามในการติดต่อสัมพันธ์กันอีกครั้ง อย่างไรก็ตามแม้ว่าความสัมพันธ์ในระดับรัฐบาลจะเป็นไปอย่างไม่ค่อยราบรื่นนั้น ในภาคประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนก็มีการดำเนินความสัมพันธ์ต่อกันในหลากหลายมิติ เช่น มิติสังคมที่ประชาชนชายแดนต่างเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันหรือเป็นพี่น้องกัน จึงอาจพบการติดต่อสัมพันธ์กับชนบางกลุ่มในพม่าอยู่บ้าง มิติทางเศรษฐกิจที่มีการติดต่อค้าขายของประชาชนพม่า

บริเวณชายแดนกับพม่าคนไทย (พรพิมล ตริโชติ, 2548, 119-120) แต่ก็ยังเป็นเพียงแคคนไทยกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นที่อาจมีการติดต่อสัมพันธ์และมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่า ส่วนประชาชนไทยกลุ่มใหญ่ที่ไม่มีความใกล้ชิดก็ยังคงมีทัศนคติตามที่ได้รับการปลูกฝังมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอย่างที่เป็นมาในยุคอดีตเช่นเดิม

อย่างไรก็ตามจากกระแสรบบโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และความต้องการในด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นทำให้รัฐไทยมีการปรับเปลี่ยนและจัดสร้างแผนนโยบายต่างๆ เพื่อความร่วมมือกับประเทศพม่าและคนพม่า ประกอบกับการที่มีคนพม่าอพยพหลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากในรูปแบบต่างๆ และได้กระจายตัวออกไปอยู่ยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย ทำให้คนไทยได้มีความรู้ชุดใหม่เกี่ยวกับคนพม่ามากยิ่งขึ้น หากแต่ความรู้นั้นก็ยังคงติดอยู่กับความมีอคติที่ถูกสร้างมาอย่างต่อเนื่องและอาจทำให้เป็นปัญหาต่อการอยู่ร่วมกันได้ จึงควรที่จะมีการสร้างความรู้สึกที่มีต่อกันขึ้นมาใหม่หรือปรับปรุงให้มีทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อเป้าประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมสนับสนุนให้นโยบายที่รัฐสร้างขึ้นประสบความสำเร็จและร่วมมือกันได้อย่างดี

3. กระบวนการเกิดของทัศนคติในยุคปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากระบบโลกที่เปลี่ยนแปลงไปร่วมกับกระแสของการพัฒนาประเทศไทยที่มีการรับเอาแนวความคิดต่างๆ เข้ามาทั้งระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และโลกาภิวัตน์ (Globalization) อีกทั้งการดำเนินนโยบายรัฐในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปโดยไม่ได้มองพม่าอย่างเป็นศัตรูเช่นในอดีต แต่มีความต้องการที่จะสานสัมพันธ์ต่อกันเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและอื่นๆ ซึ่งได้ถูกกำหนดขึ้นโดยกรอบและโครงการความร่วมมือต่างๆ เช่น สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) และยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี – เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyawady – Chao Phraya – Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ดังที่ได้กล่าวข้างต้น เป็นผลให้เกิดแผนงานความร่วมมือย่อยๆ ต่างๆ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน จึงส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของอุดมการณ์ของรัฐในการมองประเทศและคนพม่าขึ้นมาใหม่แทนอุดมการณ์แบบชาตินิยมที่ได้ยึดปฏิบัติมายาวนานในอดีต โดยมีแนวคิดในการสานสัมพันธ์ มิตรภาพและความเป็นพันธมิตรขึ้นมาแทน ซึ่งแนวคิดต่างๆ เหล่านี้ได้เกิดขึ้นในอุดมการณ์ของรัฐยุคใหม่และควรจะมีการผลักดันลงมาสู่ระดับประชาชนให้รับทราบในความรู้ใหม่ชุดนี้

เครื่องมือและแนวทางที่รัฐใช้ในการผลักดันแนวความคิดที่สำคัญเป็นลำดับแรกคือ กรอบนโยบายและแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแผนนโยบายเกี่ยวกับด้านการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและพม่าซึ่งเป็นปัจจัยหลักประการแรกที่รัฐต้องการ มีการวางแผนงานและ

สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในความร่วมมือกันให้เกิดขึ้น เช่น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การผ่อนคลายกฎระเบียบการผ่านแดน ความร่วมมือทางการเกษตร คมนาคมขนส่ง พัฒนาการสาธารณสุขบริเวณพื้นที่ชายแดน รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนในประเทศพม่าควบคู่ไปกับชายแดนไทย เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) ซึ่งจะสามารถส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธภาพของประชาชน นักธุรกิจ และเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่พัฒนาได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกันได้

สื่อประเภทต่างๆ ก็อาจเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยผลักดันแนวความคิดใหม่นี้ให้เกิดความเข้าใจในสังคมไทยได้เช่นกัน โดยรัฐและเอกชนอาจมีการใช้สื่อในช่องทางต่างๆ นำเสนอข่าวสารในรูปแบบรายงาน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ สารคดี การท่องเที่ยว การส่งเสริมความสัมพันธภาพต่อกันทั้งในระดับรัฐต่อรัฐและระดับประชาชนต่อประชาชน หรือข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นเชิงบวกให้กระจายสู่สังคมไทยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งอาจจะมีการดูแลควบคุมการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคนพม่าในรูปแบบเดิมให้มีความระมัดระวังในการนำเสนอมากขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ก็จะช่วยให้ผู้รับสารมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งอาจเรียกได้อีกอย่างว่า "การลดอคติ" โดยเป็นความพยายามในการกำจัดตัวเสริมแรงที่มีผลต่อความมีอคติ หรือพยายามปรับเปลี่ยนการรับรู้ที่มีต่อคนพม่า โดยความพยายามไม่แบ่งแยก (วัฒนา ศรีสัตย์วาจา, 2534: 90)

วิธีการอีกอย่างหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้ความมีอคติต่อกันสามารถคลายลงได้คือ การเปิดโอกาสให้มีการติดต่อกันระหว่างคนทั้งสองกลุ่มให้มากขึ้น เนื่องจากกรณีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรงนั้น อาจทำให้เกิดความเข้าใจต่อกัน และปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันให้มีทิศทางที่ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบันที่คนพม่าได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และได้กระจายตัวออกไปยังพื้นที่ต่างๆ จึงเป็นผลให้คนไทยได้เรียนรู้เกี่ยวกับคนพม่าในอีกมิติหนึ่ง จึงทำให้เกิดความเข้าใจและเป็นผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันได้

สรุปได้ว่า อุดมการณ์ของรัฐยุคปัจจุบันและในอนาคตนั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และแนวความคิดที่มีต่อประเทศและคนพม่าขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีความพยายามในการดำเนินความสัมพันธ์โดยมีเป้าหมายในความร่วมมือและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างกัน จึงส่งผลให้มีการสร้างกรอบนโยบายและแผนงานต่างๆ เพื่อดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมา และได้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารแง่มุมใหม่นี้ออกไปสู่ประชาชนผ่านสื่อต่างๆ ทำให้ประชาชนมีความรู้ซึ้งใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความรู้ในเชิงบวกต่อประเทศและคนพม่า ร่วมกับการที่สังคมไทยเริ่มมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับคนพม่ามากขึ้นจากคนพม่าโดยตรง ก็เป็นผลให้เกิดความเข้าใจและคุ้นเคยกับคนพม่ามากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเริ่มปรับเปลี่ยนความรู้และทัศนคติที่เป็นเชิงลบมาแต่ต้นให้ดีขึ้นได้

8.3.2 ปัญหาและอุปสรรคของการปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อคนพม่า

ทัศนคติพื้นฐานที่คนไทยมีต่อคนพม่านั้นเป็นไปอย่างไม่ค่อยจะดีนักกล่าวคือ ก่อนข้างจะมีอคติต่อคนพม่าในหลายๆ ด้าน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทาง “ประวัติศาสตร์” และ “อุดมการณ์ของรัฐในอดีต” ซึ่งเป็นพื้นฐานของทัศนคติคนไทยต่อคนพม่าในทางลบ ซึ่งการถ่ายทอดทัศนคติต่อคนพม่านั้นได้ถูกกระบวนการทางสังคมกล่อมเกล่าอย่างลึกซึ้งและฝังรากลึกลงในจิตสำนึกคนไทยอย่างแนบแน่นมาเป็นเวลานาน การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อคนพม่าให้ดีขึ้นจึงเป็นเรื่องยาก โดยอาจแยกประเด็นอุปสรรคได้ดังนี้

ประการแรก คือ ประวัติศาสตร์ของชนชาติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ อีกทั้งรากทางประวัติศาสตร์นั้นได้ถูกฝังลึกลงไปในการเรียนรู้ของคนไทยจนแยกกันไม่ออก อีกทั้งการเขียนและบันทึกประวัติศาสตร์นั้นได้กระทำมานานจนกลายเป็นเรื่องที่ตายตัวยากต่อการปรับเปลี่ยนหรือตัดแปลงได้อีก จึงทำให้ประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยและพม่าก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ที่การสงคราม การรุกราน และการเอาใจเอาเปรียบของคนพม่าต่อคนไทยเช่นเดิม และสิ่งนี้ได้ถูกถ่ายทอดซึ่งรับอยู่ในตัวคนไทยทุกคนตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และในอนาคตก็ยังคงเป็นประวัติศาสตร์แง่มุมนี้ต่อไป จึงทำให้คนไทยยังมีความไม่พอใจ และโกรธแค้นคนพม่าเนื่องจากประเด็นทางประวัติศาสตร์อย่างไม่เสื่อมคลาย

ประการที่สอง คือ หลักสูตรการศึกษาเป็นเรื่องยากที่จะปรับเปลี่ยน ความรู้ที่ได้รับจากระบบการศึกษาและตำราเรียนนั้นมีการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับพม่า โดยเฉพาะประเด็นทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรในอดีตหรือปัจจุบันนั้นแม้จะมีการปรับปรุงหลักสูตรหลายครั้ง แต่เนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพม่าก็ยังไม่ได้ลดลง (นิตยาภรณ์ พรหมปัญญา และมาโนช พรหมปัญญา, 2549: 128-170) คนไทยได้เรียนรู้เรื่องราวของเราเองผ่านการเรียนรู้เกร็ดทางประวัติศาสตร์ที่พม่าเป็นผู้รุกรานตลอดเวลา ซึ่งหลักสูตรและเนื้อหาในแบบเรียนนี้ก็เป็นเรื่องที่ยากต่อการปรับเปลี่ยนเช่นกัน

ประการที่สาม คือ อุดมการณ์ของรัฐในอดีตยังมีอิทธิพลมาถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยแนวความคิดชาตินิยมสามารถถูกปลุกขึ้นมาในจิตสำนึกของคนไทยได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ใดๆ ที่เกี่ยวกับคนพม่าเกิดขึ้น หรือแม้แต่การรับสื่อต่างๆ ด้านลบเกี่ยวกับพม่า ไม่ว่าจะเป็นสื่อที่เป็นในรูปแบบของข่าวสารหรือสื่อบันเทิงที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เช่น นวนิยาย ละคร หรือภาพยนตร์ ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง “บางระจัน” ได้สร้างกระแสชาตินิยมขึ้นมาอย่างมาก ทำให้เกิดกระแสต่อต้านคนพม่าขึ้นมาอย่างรุนแรงในช่วงเวลาที่ภาพยนตร์เข้าฉาย (พุทธณี กางกัน, 2544: 103) ซึ่งจะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ชาตินิยมนั้นได้ถูกปลุกฝังอยู่ในตัวคนไทยทุกคนอย่างลึกซึ้ง

ประการที่สี่ คือ สื่อต่างๆ ยังนำเสนอความรู้เชิงลบเกี่ยวกับคนพม่าอย่างต่อเนื่อง สื่อในรูปแบบต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันก็ยังคงมีการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าใน

รูปแบบต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพเชิงลบต่อคนพม่าโดยปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโฆษณา โดยเฉพาะสื่อบันเทิงก็ยังมีสอดแทรกเกร็ดทางประวัติศาสตร์ และเสริมแต่งเรื่องราวให้ผู้รับสารได้เสพวรรณกรรมจากเนื้อหาลงอย่างต่อเนื่อง เช่น ละครโทรทัศน์เรื่อง "อติตา" "นายขนมต้ม" "เจ้ากรรมนายเวร" "เรือนมยุรา" ภาพยนตร์เรื่อง "สุริโยไท" (เข้าฉาย พ.ศ. 2543) "บางระจัน" (เข้าฉาย พ.ศ. 2544) (กัจจกร หลุยยะพงศ์, 2547: 71-74) แม้กระทั่งปัจจุบันซึ่งในขณะนี้ (พ.ศ. 2550) ก็กำลังมีการฉายภาพยนตร์เรื่อง "ตำนานสมเด็จพระนเรศวร" ในภาคที่ 1 และภาคที่ 2 ซึ่งในอนาคตช่วงปลายปี พ.ศ. 2550 ก็จะมีการฉายภาคที่ 3 ตามมาอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าสื่อต่างๆ ได้มีการนำเสนออย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้คนไทยได้เรียนรู้ภาพอดีตและภาพลักษณ์ของคนพม่าในด้านลบอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้เกิดการดำรงอยู่ของอคติอย่างเหนียวแน่น

ประการสุดท้าย คือ ความขัดแย้งในนโยบายของรัฐ แม้ว่าในสภาพปัจจุบันที่รัฐบาลไทยได้มีนโยบายสานความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและพม่าขึ้นมาหลายแผนงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแผนงานที่มีเป้าประสงค์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น การสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การร่วมมือทางการค้าผ่านแดน การตั้งเขตทวิภาคีความร่วมมือและผลผลิตอื่นๆ ในประเทศพม่ามาเป็นปัจจัยสนับสนุนในการผลิตของไทย หรือการตั้งเขตแรงงานพม่าเข้ามาสนับสนุนในระบบการผลิตจำนวนมาก ซึ่งรัฐบาลได้วางแผนงานรองรับเอาไว้มากมาย หากแต่กลับไม่มีแผนงานในการเผยแพร่ ทำความเข้าใจ และส่งเสริมให้คนไทยรับรู้เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อคนพม่าที่ก้าวเข้ามาเป็นแรงงานในระบบเศรษฐกิจของไทย แต่คนไทยส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ประโยชน์จากคนกลุ่มนี้ ก็ยังคงมีความรู้สึกต่อต้านและไม่พอใจคนกลุ่มนี้อยู่เช่นเดิม อีกทั้งผู้ได้ประโยชน์ที่แท้จริงจากโครงการต่างๆ ก็ยังเป็นกลุ่มนายทุนเสียส่วนใหญ่ จึงทำให้คนไทยยังคงมีทัศนคติเชิงลบต่อแรงงานพม่า คิดว่าคนกลุ่มนี้เข้ามาเป็นภาระ ก่อปัญหา และแย่งงานของคนไทย ซึ่งหากคนไทยยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าและไม่ยอมรับคนพม่าแล้ว การดำเนินแผนงานดังที่รัฐได้วางเป้าหมายไว้ จะประสบผลสำเร็จได้อย่างไร ดังนั้นรัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแผนงานรองรับเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีความเข้าใจและปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อกันให้มีทิศทางที่ดีขึ้นด้วย

8.4 ข้อเสนอแนะ

ทัศนคติของบุคคลเป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจและละเอียดอ่อน หรือนำเอาแนวคิดเพียงแนวคิดเดียวมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจว่า ทัศนคติของคนเป็นเช่นไร ทัศนคติที่คนมีต่อกันเป็นอย่างไร ทำไมคนจึงมีทัศนคติอย่างนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติที่มีต่อคนต่างกลุ่มหรือต่างเชื้อชาตินี้ แต่ละคนรู้สึกหรือมีทัศนคติอย่างไรต่อคนพม่าและแตกต่างกันอย่างไรซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะอ่อนไหวและอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคนทั้งสองชนชาติ แนวคิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ชาตินิยม ความเป็นชาติพันธุ์ ความมีอคติและการดูถูกเพื่อนบ้าน และแนวคิด

ของโลกสมัยใหม่นั้นก็อาจไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจนนัก ซึ่งเหตุผลที่นำมาใช้อธิบายมีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อสรุปของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทุกๆ กลุ่ม ไม่ค่อยจะดีนัก แต่จากสภาพปัจจุบันที่ประเทศไทยเองมีความต้องการในสร้างความสัมพันธ์กับประเทศและคนพม่าเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมา อีกทั้งการที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในรูปแบบต่างๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการอยู่ร่วมกันจึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและดีมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อที่จะนำไปสู่ประโยชน์และการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้สามารถเสนอแนะแนวทางในการวางแผนป้องกันปัญหาและส่งเสริมการมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อคนพม่าทุกกลุ่มให้กับบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจศึกษาในเรื่องที่มีบริบทเกี่ยวกับทัศนคติต่อคนพม่าหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ได้ดังนี้

8.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ถึงแม้ว่าการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันนั้นจะเป็นเรื่องยากโดยเฉพาะทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่านั้นมีความสลับซับซ้อนและมีรากที่หยั่งลึกมากจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของชนชาติ ซึ่งเราไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ได้ อีกทั้งหลักสูตรการศึกษาก็ได้มีมาอย่างต่อเนื่องและยังผูกอยู่กับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ยากเช่นกัน แต่ยังมีแนวทางอื่นๆ ที่จะช่วยปรับปรุงให้คนไทยมีทัศนคติต่อคนพม่าที่ดีขึ้นได้ ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1. แม้จะเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาไม่ได้ง่ายนัก แต่อาจจะมีการปรับเพิ่มองค์ความรู้ชุดใหม่เข้าไปในหลักสูตรแบบเรียนที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าเพิ่มเติม ให้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงความรู้เชิงบวก เช่น ความรู้ในเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ รวมทั้งนาฏศิลป์และศิลปะของคนพม่าที่มีความคล้ายคลึงกัน อาจมีการนำเสนอในเนื้อหาผ่านตำราเรียน หรือรูปแบบของสารคดีให้ผู้เรียนได้ศึกษาประกอบ ซึ่งจะทำให้มีเรียนรู้และถ่วงดุลกับเนื้อหาเดิมให้อยู่ในระดับไม่เอนเอียงไปด้านเชิงลบมากได้

2. ปรับเปลี่ยนอุดมการณ์และนโยบายรัฐ รัฐต้องมีมุมมองต่อคนพม่าและประเทศพม่าอย่างเป็นทางการ เป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติและด้วยที่ด้วยอาศัย ซึ่งด้านอุดมการณ์ของรัฐโดยการเสริมสร้างความเป็นชาตินิยมนั้น ควรจะมีการปรับกระบวนการทัศนในการสร้างชาตินิยมให้เป็นไปอย่างถูกต้องโดยสร้างจากความเข้าใจและสำนึกร่วมกันในความเป็นหนึ่งเดียวในการพัฒนาประเทศชาติ โดยหลีกเลี่ยงความเป็นชาตินิยมที่มาจากประวัติศาสตร์แทน ด้านนโยบายรัฐต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการต่างประเทศต่อประเทศพม่าใหม่ โดยปรับ

นโยบายให้ร่วมมือการสร้างเสริมความเข้มแข็งและร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบและไปด้วยกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เท่าเทียมซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาหลายๆ ด้านได้ โดยมุ่งพัฒนาร่วมกันทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งหากรัฐมีมุมมองทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพียงด้านเดียวจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สมดุลปัญหาต่างๆ ก็ยังคงเกิดขึ้นกับประเทศไทยอย่างที่เป็นมาต่อไป

3. เสริมสร้างและแก้ไขปัญหาคนพม่าที่อยู่ในประเทศไทย โดยวางมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในคนพม่าทุกๆ กลุ่ม เช่น แรงงานพมานั้นอาจเปิดให้มีการจดทะเบียนต่อคนพม่าโดยขยายระยะเวลาในการจดทะเบียนเพิ่มเติมและควรจะมีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวของแรงงานพม่าด้วย เพื่อประโยชน์ในการรับทราบข้อมูลคนพม่าที่กว้างขึ้น รวมทั้งการติดตามดูแลจะได้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการจดทะเบียนแรงงานนี้จะทำให้คนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานไม่ต้องอยู่อย่างหลบซ่อนผิดกฎหมายและจะไม่เป็นปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา อีกทั้งจะเป็นการเปิดโอกาสให้คนพม่าที่อยู่ในสังคมไทยอย่างหลบซ่อนได้เผยตัวออกมาสู่สังคมมากขึ้น ทำให้คนไทยอื่นๆ นอกจากผู้ที่เป็นนายจ้างได้เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับคนพม่ามากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจต่อกันมากขึ้น

ส่วนปัญหาของผู้อพยพพม่าที่อาจมีความไม่พอใจของชาวบ้านคนไทยรอบๆ ค่ายอพยพซึ่งเป็นผลมาจากความน้อยใจในการดูแลของรัฐเมื่อเปรียบเทียบกับหรือการแย่งงานและอาชีพในท้องถิ่น อาจมีแนวทางในการแก้ไขได้ โดยรัฐต้องพยายามกระจายการพัฒนาโดยเฉพาะความจำเป็นพื้นฐานต่างๆ เข้าไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสที่เท่าเทียมทั้งด้านสาธารณสุขหรือสาธารณสุข เป็นต้น อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้มีการสร้างงานภายในพื้นที่พักพิง (พรพิมล ศรีโชติ, 2548: 243-244) ซึ่งกลุ่มผู้อพยพพม่าส่วนใหญ่ก็จะมีความรู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมประจำชาติเป็นอย่างดี เช่น ศิลปะหัตถกรรม ผ้าทอ เครื่องประดับ เป็นต้น โดยสนับสนุนให้เกิดผลงานต่างๆ และมีหน่วยงานเป็นตัวแทนนำมาเผยแพร่ จำหน่ายให้แก่สนใจทั่วไป เป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้อพยพโดยไม่ต้องออกมาหางานภายนอกและช่วยลดปัญหาความไม่พอใจของชาวบ้านใกล้เคียงต่อผู้อพยพที่เข้ามาแย่งงานได้ทางหนึ่ง เป็นต้น

4. ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผลักดันให้มีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับประเทศและคนพม่า ในสาขาความรู้อื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้สังคมไทยมีองค์ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับคนพม่ามากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากองค์ความรู้เดิมในเรื่องประวัติศาสตร์ การสงคราม การเมือง และปัญหา เพื่อให้เกิดการทำ ความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง อีกทั้งส่งเสริมและจัดตั้งสาขาการศึกษาเกี่ยวกับประเทศและคนพม่าในหน่วยงานทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไปในมหาวิทยาลัยหลายๆ แห่ง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่หลากหลายเกี่ยวกับพม่าให้คนไทยได้ศึกษาและทำความเข้าใจต่อไป และอาจมี

โครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างคนไทยกับคนพม่าในการให้ทุนสนับสนุนนักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและพม่า ให้มีโอกาสในการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาร่วมกัน

5. ใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและมุมมองต่อคนพม่าให้ดีขึ้น โดยการ สร้างและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนพม่าในมิติอื่นๆ ที่หลากหลายมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยพยายาม ดึงเอาความเหมือนหรือคล้ายกันในลักษณะต่างๆ ของคนทั้งสองชนชาติมาเป็นประเด็นในการ ส่งเสริม เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ชาติพันธุ์ ตำนานพื้นบ้าน และการ ท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย โดยเฉพาะสื่อบันเทิง เช่น นวนิยาย ละคร ภาพยนตร์นั้น อาจจะมีการสนับสนุนให้มีการดำเนินเรื่องราวที่อิงอยู่กับความสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆ ของคนทั้งสอง ชนชาติ ตัวอย่างเช่น ละคร "รักเดียวของเจนจิรา" และ "สุดฟ้าอิรวดี" ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ระหว่างคนไทยและคนพม่า (กัจจกร หลุยยะพงศ์, 2547: 84) ซึ่งเป็นความพยายามในการสร้าง ภาพลักษณ์เชิงบวก หรือการสร้างความรู้ความเข้าใจในมุมมองอื่นๆ ต่อคนพม่า เช่น การสร้าง สารคดีในมิติต่างๆ เกี่ยวกับคนพม่าทั้งด้านแรงงานและผู้อพยพ เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดความรู้และ ความเข้าใจในสังคมไทยที่มากขึ้นและมีมุมมองใหม่เกี่ยวกับคนพม่า อีกทั้งยังต้องเพิ่มความ ระมัดระวังในการนำเสนอความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับคนพม่า โดยเฉพาะในสื่อบันเทิง อาจมี หน่วยงานในการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาก่อนเผยแพร่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควร ระมัดระวังในประเด็นการนำเสนอในสื่อบันเทิงด้วย

6. ส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและพม่า ทั้งในระดับท้องถิ่นและ ระหว่างประเทศ เช่น การท่องเที่ยวในเมืองชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ซึ่งจะทำได้ คนไทยที่ไปท่องเที่ยวได้มีระดับความใกล้ชิดกับคนพม่ามากยิ่งขึ้น รวมทั้งการท่องเที่ยวระหว่าง ประเทศที่จะทำคนไทยได้มีโอกาสเข้าไปเรียนรู้และสัมผัสประเทศและคนพม่าโดยตรง โดยชู ประเด็นด้านศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ และความสวยงามของสถาปัตยกรรม เพื่อให้คนไทยเรียนรู้ และรู้สึกชื่นชมดังในอารยะธรรมที่ใกล้เคียงกันของทั้งสองประเทศ โดยให้การสนับสนุนในกิจกรรม ต่างๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวผ่าน รูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มทัวร์ การศึกษาดูงาน ความสะดวกในการทำเอกสารผ่านแดน เป็นต้น

7. ควรมีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับบุคคลให้มากขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่เคยใกล้ชิด และรู้จักคนพม่าเลยให้รู้สึกไม่มีอคติในการอยู่ร่วมกัน และเปิดใจที่จะยอมรับคนพม่าที่อยู่ใน สังคมไทยมากขึ้น ซึ่งอาจใช้วิธีการต่างๆ ในการรณรงค์แนวความคิดในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และ เ่งทำความเข้าใจถึงปัญหาของคนพม่ากลุ่มต่างๆ รวมทั้งประโยชน์ของการเข้ามาเป็นแรงงานของคน พม่าให้คนไทยได้รับรู้ เช่น โฆษณา เอกสารแผ่นพับ และสื่ออื่นๆ เพื่อให้ประชาชนไทยได้เข้าใจในตัว คนพม่ามากขึ้น และเปิดโอกาสให้ตนเองเรียนรู้คนพม่ามากขึ้นกว่าเดิม ส่วนบุคคลที่มีความใกล้ชิด กับคนพม่าในระดับต่างๆ อยู่แล้วก็อาจมีแนวทางในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและผลประโยชน์

ต่อกันให้มากขึ้น เช่น อำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายชายแดน ผ่อนปรนกฎระเบียบบางอย่างให้มีความยืดหยุ่นกว่าเดิม เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่อกันโดยตรงของคนไทยและคนพม่ามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อคนพม่าไปในทางที่ดีขึ้นได้

8.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาค้างครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ 4 จังหวัด เพื่อนำมายืนยันถึงทัศนคติโดยรวมของคนไทยภาคเหนือ และอธิบายกระบวนการเกิดของทัศนคติที่คนไทยมีต่อคนพม่า ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มย่อยเพื่อนำมาอธิบายกลุ่มใหญ่ จึงควรจะมีการขยายขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมในระดับที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้นทั้งในส่วนที่เป็นเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาจมีการขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นและครอบคลุมระดับประเทศต่อไป

2. การศึกษาค้างครั้งนี้มีประเด็นหลักในการศึกษาทัศนคติ 3 ด้านด้วยกันคือ ทัศนคติต่อคนพม่าโดยรวม ทัศนคติต่อแรงงานพม่า และทัศนคติต่อคนพม่าอพยพ ซึ่งอาจมีประเด็นทัศนคติต่อคนพม่าและประเทศพม่าในมิติอื่นๆ เช่น ทัศนคติต่อประเทศพม่าและคนพม่า การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น จึงอาจจะมีการศึกษาในมิติอื่นๆ เหล่านี้เพิ่มเติม

3. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางด้านการรับสื่อให้มากกว่านี้ เนื่องจากข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้ยังไม่ได้ผลสรุปที่น่าพอใจซึ่งผู้วิจัยมองว่าประเด็นการรับสื่อเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีการเพิ่มรายละเอียดและประเภทของสื่อว่ามีการรับสื่อประเภทใด ในระดับใด มีระยะเวลาในการรับสื่อนานเท่าใด และควรแยกประเภทของสื่อและข่าวสารเป็นเชิงบวกและเชิงลบออกจากกันให้ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้ได้ผลสรุปต่อทัศนคติชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลที่การศึกษาค้างนี้ได้ตั้งไว้ เพื่อที่จะได้ทราบและค้นพบปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลและปรับปรุงให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อคนพม่า

5. ควรจะมีการนำแนวทางการวิจัยนี้ไปปรับปรุงและวิจัยถึงทัศนคติที่คนไทยมีต่อกลุ่มเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ หรือประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ต่อไป เพื่อประโยชน์ในการรับทราบแนวความคิดที่คนไทยมองคนกลุ่มอื่นๆ อีกทั้งยังควรจะมีการวิจัยในมุมมองถึงทัศนคติที่คนกลุ่มอื่นๆ หรือประเทศเพื่อนบ้านมีทัศนคติอย่างไรต่อประเทศและคนไทยบ้าง เป็นกระจกสะท้อนมุมมองที่มีต่อกัน เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงทัศนคติและมุมมองที่มีต่อกันได้ต่อไปในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤตยา อาชวนิจกุล. แรงงานต่างด้าว. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), อ้างถึงใน ธีรยุทธ บุญแผ่ผล. แรงงานต่างด้าวในมุมมองนักวิจัย "ต้องแปรสภาพจากผิดเป็นถูกกฎหมาย". รายงานพิเศษ แรงงานต่างด้าว[Online]. สำนักข่าวไทย, 2544. แหล่งที่มา: <http://www.tfrc.co.th/tfrc/cgi/ticket/ticket.exe/4588551937/tfrc/thai/research/res01/sep/tec110c.htm> [27 สิงหาคม 2549]
- กฤตยา อาชวนิจกุล. ปัญหาผลกระทบของคนข้ามชาติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เนื่องในวันพระราชทานนาม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. มุมมองคนไทยต่อคนพม่า. (ม.ป.ท., ม.ม.ป.), อ้างถึงใน อัมพร จิรัฐติกกร. ไทยกับพม่า: ข้อควรทำและไม่ควรทำ. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 กุมภาพันธ์, 2544.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. สถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. คนต่างด้าวในประเทศไทยคือใครบ้าง มีจำนวนเท่าไร ระบบฐานข้อมูลแบบไหนคือคำตอบ. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.
- กองวิจัยสังคมศาสตร์. สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยบางกลุ่มที่มีต่อทหารอเมริกันที่ประจำในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ, 2511.
- กำจร หลุยยะพงศ์. หนังสือภาคเนย์: การศึกษาภาพยนตร์แนววัฒนธรรมศึกษา. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- เขียน ธีระวิทย์. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับออสเตรเลีย ในทศวรรษของคนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- เขียน ธีระวิทย์, อติสร เสมแย้ม และ ทานตะวัน มโนรมย์. ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาของคนลาว. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- คณาจารย์ในแผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ในทศวรรษของคนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

จิราพร ชุนศรี. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การติดต่อกับสังคมภายนอก และทัศนคติกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าอาข่าพื้นที่ดอยแม่สลอง อำเภอแม่จัน – อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. ทัศนคติ. (ม.ป.ท.): 2543,108. อ้างถึงใน อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, ว่าที่ร้อยตรีดำรงเอก. ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์. ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. เอกสารแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์ 3 สมัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2546.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ไทยมองพม่า. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า (กรพ.), 2541.

ชุลีพร เกื้อกุล. ความรู้รอบตัว ชุด ประเทศเพื่อนบ้าน 2. กรุงเทพฯ: อักษรพาพัฒนา, 2545.

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. วิธีการวิจัยทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

เดือนใจ ญูธรรม ณ อยุธยา. การศึกษาทัศนคติของชาวเขาที่มีต่อคนไทยและประเทศไทย. ชมรมศึกษาและวิจัยชาวเขา สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

ทวิช จตุรพฤกษ์. เสียงจากคนชายขอบ. เชียงใหม่: เครือข่ายชาติพันธุ์ศึกษา ศูนย์ภูมิภาคเพื่อการศึกษาสังคมศาสตร์และการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

ธีรภาพ โลหิตกุล. ประวัติศาสตร์ติดต่อน: บทสำรวจทัศนคติ องค์ความรู้ไทยต่อเพื่อนบ้าน. ฟ้าเดียวกัน 1, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2546): 91-93.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2542.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (แผน 1 – แผน 9). กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

นาง ก (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550.

นาง ข (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2550.

นาง ค (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2550.

- นาง ง (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย ก (นามสมมติ). นายตรวจศุลกากร 5. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย ข (นามสมมติ). เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย ค (นามสมมติ). ดาบตำรวจ. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย ง (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย จ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย ฉ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2550.
- นาย ช (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2550.
- นาย ซ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550.
- นาย ฅ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2550.
- นิตยาภรณ์ พรหมปัญญา และ มาโนช พรหมปัญญา. อุษาคเนย์กับกระบวนการกล่อมเกลாதอง
สังคมผ่านการศึกษาในระบบ: พม่าในแบบเรียนของไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการอุษาคเนย์ในการรับรู้และความเข้าใจของสังคมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+.
กรุงเทพฯ: โครงการบริการจัดพิมพ์เอกสารวิชาการและตำรา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.
- เบญจวรรณ อุปีชฌาย์. การสะท้อนภาพกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทยของหนังสือพิมพ์รายวัน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543.
- ประชาชน. แรงงานต่างด้าว: ความเสี่ยงของประเทศจากนโยบายแบบขอไปที วิวาทะ สุริยชัย หวันแก้ว
[Online]. ประชาชน, 2544. แหล่งที่มา: <http://www.prachachon.net/civilsociety/html/migrantworker.htm> [22 กรกฎาคม 2546]
- ประเสริฐ วิทยารัฐ และคณะ. ทวีปของเรา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2546.
- ผดุงศักดิ์ กิจวานิชขจร. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีต่อการประกอบ
อาชญากรรมของชาวพม่า: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พรพิมล ศรีโชติ. ไร้แผ่นดิน: เส้นทางจากพม่าสู่ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชีย
ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

- พรพิมล ศรีโชติ. จากลุ่มอิระวดีสู่สาละวิน บทวิเคราะห์ทางการเมือง สังคม และ ความสัมพันธ์ ไทย-พม่า. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า (กรพ.), 2547.
- พรพิมล ศรีโชติ และ คนอื่นๆ. สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ: ความเป็นจริงและผลกระทบ. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- พรพิมล ศรีโชติ และ โอม เอี่ยมละออ. สี่เหลี่ยมสีชมพูไทยกับการสร้างภาพลักษณ์อุตสาหกรรมศึกษา: การเสนอข่าวข่าวเกี่ยวกับพม่าของสี่เหลี่ยมสีชมพูไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการอุตสาหกรรมในการรับรู้และความเข้าใจของสังคมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549.
- พันทิพย์ กาญจนะจิตราสายสุนทร. การยอมรับคนต่างด้าวผสมกลมกลืนในสังคมไทย: ข้อสำรวจทางกฎหมาย ปัญหาและทางเลือกนโยบาย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- พุทธณี กางกั้น. พม่า: รากหยั่งลึกของการไม่เป็นข่าว. ข่าวที่ไม่เป็นข่าว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2544.
- เพราพรรณ โกมลมาลย์. การเปรียบเทียบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและทัศนคติต่อชาวอเมริกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย[Online]. ไทยเน็ต, 2546. แหล่งที่มา: <http://www.thai.net/dmanamai/behavsurve.html> [17 กรกฎาคม 2548]
- มุกหอม วงษ์เทศ. ประวัติศาสตร์ตัดตอน: บทสำรวจทัศนะ องค์ความรู้ไทยต่อเพื่อนบ้าน. ฟ้าเดียวกัน 1, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2546): 89-91.
- เมือง พรหมเกษา, ร้อยตำรวจโท. ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการให้บริการของ ตำรวจท่องเที่ยว: ศึกษาเฉพาะกรณี กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.
- รักบ้านเกิด. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด อำเภอบ้านดง[Online]. รักบ้านเกิด, 2542. แหล่งที่มา: <http://www.rakbankerd.com/> [18 ตุลาคม 2548]
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (ม.ป.ท.): 2507, 134. อ้างถึงใน เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์. ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

- รุ่งทิพย์ พานิช. ความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนเกี่ยวกับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณใกล้เคียงหรือภายในชุมชนที่อยู่อาศัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543
- วัชรินทร์ ยงศิริ. การค้าชายแดนไทยกับอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง. กรุงเทพฯ: หน่วยปฏิบัติการวิจัยแม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. จิตวิทยาทัศนคติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- วันดี สันติวุฒิมณี. กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่ชายแดนไทย-พม่า: กรณีศึกษามูบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- วันทนา สุรชีวิน. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกับการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยในปีท่องเที่ยวไทย 2541-2545. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วารุณี ไอสถารมย์. แบบเรียนไทยกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ "เพื่อนบ้านของเรา" ภาพสะท้อนเจตคติอุดมการณ์ชาตินิยมไทย. รัฐศาสตร์สาร 22, 3 (ม.ป.ป.): 2-20.
- วิทยา สุจิตธนารักษ์. พลวัตอุษาคเนย์หลังยุคสงครามเย็น. ใน รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการอุษาคเนย์ในการรับรู้และความเข้าใจของสังคมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549.
- วินัย คุววรรณพัฒน์. ทัศนคติคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศสหพันธ์มาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- วิมลรัตน์ ทวีสิทธิ์. การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทขององค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน: ศึกษากรณีองค์กรในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ศุภย์พม่าศึกษา. ความสัมพันธ์ไทย-พม่า[Online]. มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2540. แหล่งที่มา: <http://www.myanmar.nu.ac.th/> [27 กรกฎาคม 2547]
- ลาวนะ พบสุข. ทัศนคติของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อเด็กปัญญาอ่อนและการจัดการเรียนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2544
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2544
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 จังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพฯ:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2544
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 จังหวัดสุโขทัย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2544
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 รายงานผลล่วงหน้า. กรุงเทพฯ:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2544.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. แบบรายงานผลความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว การพิจารณา
จำนวนการอนุญาต (โควตา) และการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว
หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว กัมพูชา ปี 2548[Online]. สำนักบริหารแรงงานต่าง
ด้าว, 2548. แหล่งที่มา: <http://www.doe.go.th/Workpermit/index.html> [24 ตุลาคม 2549]
- สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักพัฒนาพื้นที่. การจัดระบบเศรษฐกิจตาม
แนวชายแดน[Online]. สำนักพัฒนาพื้นที่, 2546. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th>
[26 มีนาคม 2550]
- สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักพัฒนาพื้นที่. การพัฒนาพื้นที่เขต
เศรษฐกิจชายแดน จังหวัดตาก[Online]. สำนักพัฒนาพื้นที่, 2546. แหล่งที่มา:
<http://www.nesdb.go.th> [29 ตุลาคม 2549]
- สุกัญญา อามีน. การศึกษา ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อการปลูกถ่ายอวัยวะของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาค
วิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง, 2540.
- สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ. คู่มือวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.), 2546.
- สุดาวดี คุณวัฒน์. ทัศนคติของนักศึกษารวมศาสตร์ต่อพุทธศาสนาและพระสงฆ์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาค
วิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- สุนีย์ หนูสง. การสำรวจระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์และโรงไฟฟ้า
นิวเคลียร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาค
วิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

- สุนทร ชุตินทรานนท์. พม่ารบไทย: ว่าด้วยการสงครามระหว่างไทยกับพม่า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน, 2537.
- สุนทร ชุตินทรานนท์. ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์: บทสำรวจทัศนคติของสังคมไทยต่อเพื่อนบ้าน. ฟ้าเดียวกัน. 1, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2546): 82-85.
- สุนทร ชุตินทรานนท์. สถานะองค์ความรู้ด้านอุษาคเนย์ในสังคมไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการอุษาคเนย์ในการรับรู้และความเข้าใจของสังคมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549.
- สุนทร ชุตินทรานนท์ และรัตนพร พงษ์พัฒน์. อุษาคเนย์: พลวัตการรับรู้จากอดีตถึงปัจจุบัน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการอุษาคเนย์ในการรับรู้และความเข้าใจของสังคมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549.
- สุภางศ์ จันทวานิช และคณะ. รายงานผลการสำรวจทัศนคติของเยาวชนไทยที่มีต่อประเทศญี่ปุ่น และประเทศในประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- สุภาพงศ์ ระรวยทรง. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ และทัศนคติต่อการเสนอข่าวต่างประเทศทางสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สุภาคีพรรณ ชันชัย. ชุมชนไทยกับผู้นี้ภัย: ใครคือโยกโอกาส?. ใน รายงานการประชุมวิชาการ เรื่อง งานวิจัยของประเทศไทยด้านการย้ายถิ่นระหว่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุริชัย หวันแก้ว. กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาพัฒนาการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2546.
- สุวิทย์ สัจจาสิทธิ์, พันตรี. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในพื้นที่จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- อดิศร เกิดมงคล. บันทึกชีวิตแรงงานพม่า จากแรงงานทาสสู่แรงงานเถื่อน. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า (กรพ.), 2546.
- อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ. ว่าที่ร้อยตำรวจเอก. ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- อัจฉรา รัญติธรรม. แรงงานพม่า: หรือหนีเสีย ประระเซ้. คอลัมน์ประชากรกรรม หนังสือพิมพ์สยามรัฐ [Online]. สำนักข่าวประชากรกรรม, 2542. แหล่งที่มา: <http://www.thaico.net/bpnews/sc%2842%29.htm> [22 กรกฎาคม 2548]
- อัมพร จิรัฏติกร. ไทยกับพม่า: ข้อควรทำและไม่ควรทำ. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค, 2544.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. ความเป็นชาติพันธุ์. ใน แนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม, หน้า 187-188. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).
- อภาพรรณ ดาวโรฤทธิ์. ทัศนคติต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. ไทยกับเพื่อนบ้าน. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- เอก มงคล. ความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดระนองต่อผลกระทบของแรงงานพม่าในด้านเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก, 2538.

ภาษาอังกฤษ

- Allport. Attitude Formation. (n.p.), 1960, p.211. อ้างถึงใน อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, ว่าที่ร้อยตรี ดำรงเอก. ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- Asian Development Bank[ADB]. Economic Cooperation in The Greater Mekong Subregion [Online]. Asian Development Bank[ADB], 2000. แหล่งที่มา: <http://www.adb.org/gms/> [18 สิงหาคม 2547]
- Edmund Leach. Political Systems of Highland Burma. (n.p.), 1954, อ้างถึงใน อานันท์ กาญจนพันธุ์. ความเป็นชาติพันธุ์. ใน แนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). หน้า 187-188.
- Ferguson, L. W. Personality Measurement. New York, 1952, p.81. อ้างถึงใน เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์. ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

- Fredrik Barth. Ethnic Group and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference. (n.p.), 1969, อ้างถึงใน วันดี สันติวุฒิมณี. กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่ชายแดนไทย-พม่า: กรณีศึกษาหมู่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- Friend, Joseph and Guralink, David. Webster's New World Dictionary of American Language. New York: The world Publishing Co., 1975, อ้างถึงใน เจลิมชัย ผิวเรืองนนท์. ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- Foster, C. R. Psychology for Life Adjustment. Chicago: American Technical Society, 1952, p.119. อ้างถึงใน เจลิมชัย ผิวเรืองนนท์. ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522
- Harold Isaacs. Basic Identity. (n.p.), 1972, อ้างถึงใน จวีวรรณ ประจวบเหมาะะ. เอกสารแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์ 3 สมัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2546.
- Kaise, Ryoko. Tai Yai Migration in the Thai – Burma border area: The Settlement and Assimilation process, 1962-1979. Master's Thesis, Thai Studies, Graduate School, Chulalongkorn University, 1999.
- Krech, Crutchfield and Ballachy. Attitude Type. (n.p.), 1948, อ้างถึงใน สุนีย์ หนูสง. การสำรวจระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์และโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- National Economic and Social Development Bord. Thai Policy on Cooperation with Neighboring Countries. Bangkok: National Economic and Social Development Bord, 2006. (Mimeographed)
- Nicolas Tabb. Ethnicity. (n.p.), 1989, อ้างถึงใน ทวิช จตุรพฤกษ์. เสียงจากคนชายขอบ. เชียงใหม่: เครือข่ายชาติพันธุ์ศึกษา ศูนย์ภูมิภาคเพื่อการศึกษาสังคมศาสตร์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- Norman, Mun L. Introduction to Psychology. Boston: Houhton Mufflin Co., 1971.

Peplan and Taylor. *The Attitude Component*. (n.p.), 1991, p.136-139. อ้างถึงใน อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ, ว่าที่ร้อยตำรวจเอก. ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

Philip Martin. *Thailand: Improving The Management of Foreign Workers*. Bangkok: International Labour Office and International Organization for Migration, 2003

Sherif, M. *Social Psychology*. New York: Harper & Row Publishing, 1969, p.334. อ้างถึงใน เจลิมชัย ผิวเรืองนนท์. ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอาศัยอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก: แบบสอบถาม

(สำหรับเจ้าหน้าที่) หมายเลขแบบสอบถาม.....

สหสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

23 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

เรียน ท่านหัวหน้าครัวเรือน คู่สมรส หรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในบ้าน

เนื่องจากข้าพเจ้ากำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ทัศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนี้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากทัศนคติและความเห็นของท่านเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อคนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยในการศึกษาจะไม่มีภาระระบุชื่อผู้ตอบ ในส่วนของการวิเคราะห์ทางสถิติจะมีได้แยกแยะเป็นรายบุคคล ดังนั้นคำตอบของท่านจะไม่สามารถมีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้นต่อตัวท่าน จึงขอให้ท่านตอบคำถามตามความเป็นจริงและตรงกับความรู้สึกของท่าน

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ขอแสดงความนับถือ

นาย รัฐพล ภูมรินทร์พงศ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ทศนคติคนไทยภาคเหนือต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย O ล้อมรอบตัวเลขหน้าข้อความที่ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุของท่าน (โปรดระบุ) ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้รับการศึกษา

5. ปวส./อนุปริญญา

2. ประถมศึกษา หรือ ต่ำกว่า

6. ปริญญาตรี

3. มัธยมศึกษาตอนต้น

7. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ปวช./มัธยมศึกษาตอนปลาย

8. อื่นๆ(โปรดระบุ)

4. รายได้โดยประมาณของท่านต่อเดือน (โปรดระบุ) บาท

5. อาชีพ

1. รับราชการ

7. ประกอบธุรกิจ/เจ้าของกิจการ

2. พนักงานราชการ/ลูกจ้างราชการ

8. แม่บ้าน/ไม่มีงานทำ

3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ

9. นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา

4. ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน

10. เกษตรกร

5. รับจ้าง/กรรมกร

11. เกษียณ/ข้าราชการบำนาญ

6. ค้าขาย/ กิจการของตนเอง/ครอบครัว

11. อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. จังหวัดที่ท่านอยู่อาศัย

1. เชียงใหม่

3. สุโขทัย

2. ตาก

4. พิษณุโลก

7. ท่านอยู่อาศัยในเขตใด

1. ในเขตเทศบาล/สุขาภิบาล

2. นอกเขตเทศบาล/สุขาภิบาล

8. ท่านเคยคบหาสมาคม ติดต่อกับ หรือมีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับคนพม่าบ้างหรือไม่

1. เคย

2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 10)

9. ท่านเคยคบหาสมาคม ติดต่อกับ หรือมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนพม่าในลักษณะใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

1. นายจ้างแรงงานชาวพม่า	5. เป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิด
2. ผู้ร่วมงาน	6. อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน
3. คำขาย/ติดต่อธุรกิจ	7. ตนเอง/คู่สมรส/ญาติ มีเชื้อสายพม่า
4. มิตร/สหาย	8. อื่นๆ (โปรดระบุ)

10. ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมาท่านเคยมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นที่อยู่ของท่านหรือไม่(หมายถึงการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย โดยได้ไปพักอาศัยเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ในระยะเวลาที่มากกว่า 15 วัน/ครั้ง และเป็น การย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยในระดับระหว่างอำเภอ จังหวัด และประเทศขึ้นไป)

1. ไม่เคยเลย (ข้ามไปตอบข้อ 13)	3. 2 - 3 ครั้ง
2. ครั้งเดียว	4. มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป

11. สถานที่ที่ท่านได้ย้ายไปอยู่ (ตอบได้หลายข้อ)

1. เขตเมือง (ประเทศไทย)	3. ต่างประเทศ (โปรดระบุ)
2. เขตชนบท(ประเทศไทย)	

12. วัตถุประสงค์ในการย้ายถิ่นของท่าน (ตอบได้หลายข้อ)

1. ไปทำงาน	3. ท่องเที่ยว
2. ศึกษาเล่าเรียน	4. แต่งงาน
	5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

13. ช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับประเทศพม่าหรือคนพม่าหรือไม่

1. เคย	2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบตอนที่ 2)

14. ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับประเทศพม่าหรือคนพม่าจากสื่อต่างๆ บ่อยแค่ไหน

1. บ่อยมาก	3. นานๆ ครั้ง
2. ปานกลาง	4. ไม่แน่ใจ

15. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับประเทศพม่าหรือคนพม่าจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

1. หนังสือพิมพ์	4. การสนทนา
2. วิทยุ	5. ในห้องเรียน/โรงเรียน/สถานศึกษา
3. โทรทัศน์	6. สิ่งพิมพ์อื่นๆ นอกจากหนังสือพิมพ์
	7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

16. ท่านได้รับความรู้หรือข่าวสารที่เกี่ยวกับประเทศพม่าหรือคนพม่าในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

1. ประวัติศาสตร์	4. สังคมและชีวิตความเป็นอยู่
2. การเมือง/การปกครอง	5. ความไม่สงบ
3. เศรษฐกิจ	6. การท่องเที่ยว
	7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 ทักษะคติคนไทยต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดในแต่ละข้อ

2.1 ทักษะคติต่อคนพม่า (บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าทุกคนที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย)

ข้อความ	ระดับทัศนคติ/ความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง / ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. คนไทยและคนพม่านั้นมีเชื้อสายใกล้เคียงกัน เหมือนเป็นพี่น้องกัน					
2. คนพม่าเป็นคนที่มีความเกียจคร้าน					
3. คนพม่าเป็นคนที่มีความขี้ขลาด					
4. คนพม่าเป็นคนที่ชอบเอาเปรียบผู้อื่น					
5. คนพม่าเป็นคนสุภาพอ่อนโยน					
6. คนพม่าเข้ากับผู้อื่นได้ดี					
7. คนพม่าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต					
8. คนพม่าเป็นคนขี้เกียจ					
9. คนพม่าเป็นคนประหยัด					
10. คนพม่ามีความขี้ขลาด					
11. คนพม่าไม่ค่อยไว้วางใจผู้อื่น					
12. คนพม่ามีความใจกว้าง					
13. หากคนพม่าทำดีก็ถือว่าเป็นคนดี					
14. คนพม่าส่วนใหญ่มีความประพฤติไม่สุภาพ					
15. คนพม่าเป็นคนที่ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง					
16. ข้าพเจ้าเกลียดคนพม่ามากที่สุด					
17. คนพม่าเป็นบุคคลที่ชอบโดนดูถูกเหยียดหยาม					
18. คนพม่าเป็นคนที่มีความใจแคบ					
19. คนพม่าไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อใคร					
20. คนไทยส่วนใหญ่ชอบดูถูกคนพม่า					
21. คนพม่าเป็นบุคคลที่น่าหวาดกลัวตลอดเวลา					
22. คนพม่าพูดจาเชื่อถือได้ยาก					
23. คนพม่าที่อยู่ในประเทศไทยเป็นคนกล้า					
24. คนพม่าต่อว่าความเจริญของสังคมไทย					
25. คนพม่าที่อยู่ในประเทศไทยเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ					
26. คนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นคนที่สกปรกน่ารังเกียจ					
27. คนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นคนที่ช่วยทำให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้า					

ข้อความ	ระดับทัศนคติ/ความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง/ ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
28. คนพม่าเป็นคนที่สังคมไทยไม่ยอมรับ					
29. ข้าพเจ้าคิดว่าคนพม่าไม่มีความสำคัญต่อประเทศไทย					
30. คนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้นเป็นอันตรายและ คุกคามความมั่นคงของไทย					
31. คนพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่ทรงกลัวกฎหมายไทย					
32. การที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยทำให้เกิดปัญหา ด้านสังคมเพิ่มขึ้น เช่น อาชญากรรม ลักขโมย ทะเลาะวิวาท เป็นต้น					
33. การที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยทำให้เกิด ปัญหาด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้น เช่น โรคติดต่อ อุบัติเหตุ สุขภาพ อนามัย เป็นต้น					
34. หากมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนของท่าน ท่านจะรู้สึก ไม่พอใจ					
35. ท่านจะรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น หากมี คนพม่ามาอาศัยอยู่ในชุมชนของท่าน					
36. ตัวท่านจะอยู่ร่วมกับคนพม่าได้เป็นอย่างดี					
37. เมื่อมองเห็นคนพม่าที่ไร้ข้าพเจ้าอยากออกห่างๆ					
38. ท่านอยากมีเพื่อนเป็นคนเชื้อสายพม่า					
39. ข้าพเจ้าภูมิใจหากมีเพื่อนเป็นคนพม่า					
40. คนพม่ามักถูกคนไทยหลอกลวงง่าย					
41. คนไทยควรจะมีความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือ แก่คนพม่า					
42. หากมีคนพม่าเข้ามาขอความช่วยเหลือจากท่าน ท่านจะ พยายามให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่					
43. เมื่อท่านเห็นชาวพม่าโดนตำรวจไทยจับท่านรู้สึกสงสาร					
44. ปัญหาเรื่องยาเสพติดที่ระบาดอย่างหนัก เกิดจากกลุ่ม อิทธิพลคนไทยด้วยกันเองมากกว่า คนพม่านำเข้ามา					
45. หากมีคนไทยสมรสกับคนพม่า ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม					
46. หากมีญาติพี่น้องของท่านสมรสกับคนเชื้อสายพม่าท่านจะรู้สึก ไม่เหมาะสม					
47. หากท่านมีลูก และลูกของท่านต้องการสมรสกับคนเชื้อสาย พม่า ท่านจะยินยอมให้แต่งงานได้					

ข้อความ	ระดับทัศนคติ/ความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง / ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
48. สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มีส่วนทำให้ท่านรู้สึกไม่ดีต่อคนพม่า					
49. การที่สื่อต่างๆ เสนอข่าวด้านลบเกี่ยวกับคนพม่าทำให้ท่านรู้สึกไม่ดีต่อคนพม่ามากขึ้น					
50. ชาวพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนี้ เป็นกลุ่มคนที่น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง					
51. คนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยควรได้รับการดูแลอย่างดี					
52. หากใครว่าคนพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยไม่ได้แย่งพื้นที่					
53. ควรจัดการควบคุมดูแลชุมชนพม่าอย่างใกล้ชิด					
54. ควรจัดให้มีการศึกษาและให้ความรู้กับคนพม่าและลูกหลานที่อยู่ในประเทศไทย					
55. ควรจัดหาที่อยู่ให้คนพม่าอยู่ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ					
56. ควรผลักดันให้คนพม่าทั้งหมดที่อยู่ในประเทศไทยออกไปจากประเทศไทยโดยเร็ว					

2.2 ทัศนคติต่อแรงงานชาวพม่า (บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าทุกคนที่เข้ามารับจ้างขายแรงงานในประเทศไทยทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย)

ข้อความ	ระดับทัศนคติ/ความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง / ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. การจ้างแรงงานพม่านั้นมีข้อดีมากกว่าการจ้างแรงงานไทย					
2. แรงงานพม่ามีความขยันและอดทน สูงกว่าแรงงานไทย					
3. แรงงานพม่าทำงานมีประสิทธิภาพ					
4. แรงงานพม่ามักไม่ค่อยซื่อสัตย์กับนายจ้างและไว้ใจไม่ได้					
5. แรงงานพม่าเข้ามาแย่งงานและแย่งอาชีพแรงงานคนไทย					
6. แรงงานพม่าสามารถทดแทนการขาดแคลนแรงงานไทยได้					
7. ถ้าขาดแรงงานพม่าอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตของสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยได้					

ข้อความ	ระดับทัศนคติ/ความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง/ ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
8. ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานชาวพม่า					
9. แรงงานพม่าไม่ช่วยทำให้เศรษฐกิจของชาติไทยดีขึ้น					
10. แรงงานพม่าเป็นผลทำให้รายได้ของคนไทยในท้องถิ่นลดลง					
11. แรงงานพม่าทำให้เงินตรารั่วไหลออกนอกประเทศ					
12. ด้วยค่าจ้างที่ถูกกว่าแรงงานไทย ทำให้ท่านอยากที่จะจ้าง แรงงานพม่า					
13. หากท่านกำลังขาดแคลนแรงงานอยู่ และมีชาวพม่ามาสมัคร งานนั้นกับท่าน ท่านจะพิจารณาให้เข้าทำงานกับท่านหากเขามี ความสามารถพอ					
14. ท่านเต็มใจจะจ้างแรงงานพม่า					
15. การจ้างแรงงานพม่าทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง					
16. บางครั้งนายจ้างคนไทยชอบเอาวีดีโอเอาเปรียบ ใช้แรงงานชาว พม่าเกินกว่าเหตุ					
17. ท่านจะรู้สึกไม่พอใจหากมีผู้ร่วมงานเป็นชาวพม่า					
18. ปัญหาการลักลอบนำแรงงานพม่าเถื่อนเข้ามาเกิดขึ้นเพราะ คนไทยเองที่เป็นผู้กระทำความผิด ค่าแรงงานผิดกฎหมาย					
19. ข้าพเจ้าไม่สนับสนุนให้คนไทยจ้างแรงงานพม่า					
20. แรงงานพม่าทำให้รัฐบาลไทยต้องเสียค่าเลี้ยงดูเมื่อถูกจับกุม และส่งกลับยังประเทศพม่า					
21. ประเทศไทยถูกกล่าวหาว่า กดขี่ ข่มเหงและไร้มนุษยธรรมกับ แรงงานต่างด้าวทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเสื่อมเสียใน สายตาประชาคมโลก					

2.3 ทักษะคิดต่อคนพม่าอพยพ (บุคคลที่มีเชื้อชาติหรือสัญชาติพม่าทุกคนที่อพยพ ลี้ภัยเข้ามาอาศัยในประเทศไทยตามตะเข็บชายแดนในค่ายพักพิงที่ประเทศไทยจัดไว้ และไม่ได้ลักลอบออกมาขายแรงงานนอกค่ายพักพิง)

ข้อความ	ระดับทัศนคติ/ความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง / ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. ท่านรู้สึกเห็นใจชาวพม่าที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย					
2. ท่านรู้สึกเห็นใจความเป็นอยู่ของชาวพม่าในค่ายพักพิง					
3. ชาวพม่าอพยพเป็นพวกที่ไว้ใจไม่ได้ และคิดร้ายต่อประเทศไทยตลอดเวลา					
4. การที่ประเทศไทยต้องให้ที่พักพิงแก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - พม่า เป็นประจำ เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม					
5. มีชาวพม่าอพยพบางกลุ่ม ที่เข้ามาโดยแอบแฝงและใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่เคลื่อนไหว เรียกร้องความสนใจทางการเมืองจากประชาคมโลก					
6. ชาวพม่าที่อพยพหนีภัยทางการเมืองเข้ามาอาศัยอยู่ตามศูนย์พักพิงต่างๆ ทำการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลพม่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ทำให้รัฐบาลพม่าเกิดความระแวงรัฐบาลไทยตลอดเวลา					
7. ประเทศไทยควรดูแลและช่วยเหลือชาวพม่าอพยพอย่างดี					
8. การที่มีคนพม่าอพยพเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากนั้น ทำให้ท่านกังวลในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น					
9. รัฐบาลควรร่างมาตรการเข้มงวดกวดขันในการควบคุมชาวพม่าอพยพให้มาก					
10. การให้ที่พักพิงแก่ชาวพม่าที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยทำให้ภาพลักษณ์ประเทศไทยดีในสายตาองค์กรระหว่างประเทศและประชาคมโลก					

*** จบแบบสอบถาม ***

ขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ส่วนนี้เป็นข้อมูลโดยสรุปของทัศนคติต่อคนพม่าทั้ง 3 กลุ่มของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพทั้ง 13 ท่าน

กรณีศึกษาที่ 1: เศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญ

นาย ก. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550) นายตรวจศุลกากร 5 อำเภอแม่สอด อายุ 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท อาชีพรับราชการ รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ 35,000 บาท มีประสบการณ์การย้ายถิ่นโดยย้ายถิ่นมาจากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเขตติดต่อกับประเทศพม่าและมีคนพม่าอาศัยอยู่ในพื้นที่มากเช่นกัน มีความเกี่ยวข้องพบปะกับคนพม่าอยู่เสมอๆ ทั้งในตำแหน่งหน้าที่การงานและในชุมชนที่พักอาศัย

“โดยทั่วไปก็คิดว่าเราก็นี้อันๆ กัน แต่คนพม่าอาจจะดูดีน้อยกว่าคนไทยหน่อย ตรงที่เราพัฒนาไปกว่าเค้ามาก ทั้งการศึกษา ความเจริญ และอย่างอื่น มันก็คิดว่าเราอยู่เหนือกว่าเค้าหน่อยๆ แต่คนก็นี้อันๆ กัน มีทั้งดีและไม่ดี ก็จะต้องดูตามที่เค้าเป็นมากกว่า ถ้าเป็นคนดีก็ยอมรับ”

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ นาย ก. ยอมรับว่าประวัติศาสตร์ของชาติที่ศึกษาผ่านระบบการศึกษาในห้องเรียนตั้งแต่สมัยปฐมวัย อาจมีทำให้มีความรู้สึกไม่ดีต่อคนพม่าอยู่บ้าง แต่เมื่อบริบทของเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้มองคนพม่าในอดีตและปัจจุบันเริ่มมีความแตกต่างกันกล่าวคือความรู้สึกไม่ดีต่อคนพม่าจะเป็นความรู้สึกไม่ชอบในอดีตของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของชาติ แต่ความรู้สึกไม่ชอบนั้นส่งผลถึงตัวบุคคลที่เป็นคนพม่าในปัจจุบันค่อนข้างน้อย หากแต่แนวความคิดในการมองคนพม่าจะมีการปรับเปลี่ยนโดยไม่ได้ยึดหลักของความไม่พอใจทางประวัติศาสตร์มาเป็นข้อขวางกันของทัศนคติ แต่จะใช้บรรทัดฐานของความเป็นคนดีและคนไม่ดีมาเป็นตัวตัดสินเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมึทัศนคติในการมองตนเองหรือชนชาติไทยที่อยู่เหนือกว่าคนพม่าอยู่โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาทางด้านวัตถุที่เหนือกว่าพม่าซึ่งเป็นข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัด แต่ก็ไม่ได้ทำให้มีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน อีกทั้งในชุมชนที่มีคนพม่าอาศัยอยู่ร่วมกันก็ไม่ได้มีปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวันมากนัก ซึ่งเป็นปรกติของชุมชนที่มีคนอยู่หลายๆ อาจคงจะไม่ได้เกิดจากคนพม่าเพียงกลุ่มเดียว แต่อาจมีปัญหาการกระทบกระทั่งกันเล็กๆ น้อยๆ ในด้านการค้าระหว่างคนไทยกับคนพม่าในรายย่อยๆ มากกว่า ซึ่งจะเป็นปัญหาในเรื่องความเชื่อตรงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เช่น การกล่าวหากันเรื่องชั่งน้ำหนักสินค้าให้ไม่ตรงตามราคาซื้อขาย ซึ่งก็เกิดจากทั้งคนไทยและคนพม่าเป็นผู้กระทำอยู่เป็นประจำ

ปัญหาที่เกิดขึ้นจะอยู่ในบริบทของการทำงานซึ่งเป็นปัญหาส่วนตัวเสียมากกว่า เพราะมีหน้าที่การงานที่มีกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนพม่าโดยตรง ทางด้านการติดต่อทางการค้าระหว่างเขตแดน ที่ต้องมีกิจกรรมในการตรวจสอบ และจัดทำทำเอกสารการค้าผ่านแดนระหว่างประเทศ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการสื่อสารกับคนพม่าระหว่างการทำงาน ในบางครั้งอาจต้องอาศัยผู้แปลในการสื่อสารร่วมด้วย และปัญหาในการจัดทำเอกสารการค้า ซึ่งจะพบว่าคนพม่านั้นบ่อยครั้งที่ทำตามขั้นตอนได้ไม่ถูกต้องจนก่อให้เกิดความรำคาญอยู่บ้าง แต่โดยส่วนตัวยังเห็นถึงความสำคัญของการอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดน รวมไปถึงการมีคนพม่าอยู่ในพื้นที่เพราะส่งผลให้ภาพรวมทางเศรษฐกิจของพื้นที่อำเภอแม่สอดมีความก้าวหน้า เนื่องจากมีปริมาณการค้าชายแดนระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง และปริมาณการค้าผ่านแดนที่ตนเองควบคุมอยู่ก็อยู่ในระดับที่น่าพอใจ อีกทั้งกลายเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้ผูกอยู่กับบริบทที่มีคนพม่าเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเห็นว่าเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจการค้าอย่างมาก แต่ในบางครั้งหากมีปัญหาระหว่างประเทศไทยและพม่าที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านชายแดนนั้น ทำให้คนพม่าในพื้นที่ลดลง เนื่องจากคนพม่าบางคนมิได้ทำนักในพื้นที่เขตประเทศไทยเป็นประจำ ทำให้การขนส่งสินค้าชะงักงัน และการค้าภายในพื้นที่เองก็สูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปมาก อีกทั้งแรงงานพม่าที่ทำงานอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่สอดเองบางคนก็ได้อาศัยอยู่กับนายจ้างก็เข้ามาทำงานไม่ได้ กิจกรรมต่างๆ จึงอาจเกิดผลกระทบได้ ซึ่งแรงงานพม่านี้อาจเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนค่อนข้างมากและมีความสำคัญที่ช่วยผลักดันเศรษฐกิจของพื้นที่ให้พัฒนา ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องการจ้างแรงงานพม่าไว้ว่า

“พวกแรงงานพม่านี้นี้มีเยอะมาก คนพวกนี้ค่าแรงถูกใครๆ ก็อยากจ้าง คนไทยไม่ค่อยทำงานค่าแรงถูกๆ อย่างนี้ ผู้ประกอบการและนายจ้างส่วนใหญ่รับแรงงานพม่ามาทำงานเพราะว่าพวกนี้ไม่เกี่ยงค่าแรง ลดต้นทุนไปได้มาก รู้สึกว่าพวกนี้ทำงานเก่ง อดทน แต่ผลงานที่ทำก็ธรรมดา บางครั้งก็ไม่ดีเท่าไร เพราะอาจจะสื่อสารไม่ค่อยรู้เรื่อง คนไทยกันเองน่าจะทำได้ดีกว่า แต่ค่าแรงถูกๆ อย่างนี้คนไทยก็ไม่เอา ถ้าเทียบคนที่มิระดับค่าแรงเท่ากัน คนพม่าจะทำงานได้ดีกว่าตรงที่ได้ปริมาณงานเยอะกว่า แต่ผลงานอาจจะน้อยกว่าคนไทยหน่อย โดยส่วนตัวก็เห็นว่าการจ้างแรงงานพม่าก็เป็นเรื่องดีเพราะมองในทางเศรษฐกิจ ทำให้นายจ้างลดต้นทุนไปได้มาก มีกำไรเยอะ ส่วนเรื่องจะแย่งงานคนไทยนั้นไม่น่าจะมีปัญหา เพราะงานพวกนี้คนไทยไม่ยอมทำอยู่แล้ว”

ทัศนคติที่มองกลุ่มแรงงานพม่าค่อนข้างจะเห็นว่ามีค่าสำคัญ เพราะแรงงานพม่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจทั้งในเชิงกิจกรรมการทำงาน กิจกรรมการค้าภายใน และกิจกรรมการค้าระหว่างประเทศ จึงเห็นว่าคนพม่ากลุ่มนี้ค่อนข้างเป็นประโยชน์อย่างมาก และเห็นว่าหากมี

การจ้างงานคนกลุ่มนี้ก็จะทำให้เศรษฐกิจพัฒนามากขึ้นได้ ส่วนทัศนคติที่มีต่อชาวพม่าอพยพนั้น เนื่องจากไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับคนกลุ่มนี้ จึงไม่สามารถให้ความเห็นได้มาก แต่โดยรวมค่อนข้างจะมีความเห็นอกเห็นใจคนกลุ่มนี้อยู่พอสมควร

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติทัศนคติของ นาย ก. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้น ค่อนข้างจะมีทัศนคติเป็นกลางอาจจะค่อนข้างไปทางไม่ดีต่อคนพม่าอยู่บ้าง กล่าวคือ จากหน้าที่รับผิดชอบอยู่นั้นเป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจึงมีทัศนคติที่มองเห็นคนพม่าเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่า แต่ภาพลักษณ์ที่มองคนพม่าส่วนตัวจริงๆ นั้นก็ยังคงมีภาพที่เป็นลบอยู่บ้างโดยที่ อย่างไรก็ตามก็ยังรู้สึกว่าคุณพมานั้นมีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่าคนไทย แม้คนพม่าจะมีประโยชน์โดยที่เข้ามาเป็นแรงงานก็จริง หากแต่ก็ยังเป็นอาชีพที่อยู่ในระดับล่างกว่าคนไทย จึงยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันได้ และมีทัศนคติที่มองเห็นในเชิงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่า

กรณีศึกษาที่ 2: ความคุ้นเคยและประสบการณ์ตรงมีความสำคัญ

นาย ข. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2550) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง อำเภอแม่สอด อายุ 34 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพรับราชการ รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ 35,000 บาท มีประสบการณ์การย้ายถิ่นโดยย้ายถิ่นมาจากจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชาวพม่าผู้น้อย ปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องพปะกับคนพม่าอยู่เสมอ ทั้งในตำแหน่งหน้าที่การงานและในชุมชนที่พักอาศัย

ทัศนคติที่มองคนพม่าของเจ้าหน้าที่ท่านนี้ไม่ได้แตกต่างจากที่มองคนไทยเองมากนัก เพราะยึดถือการกระทำของตัวบุคคลเป็นหลัก หากคนพม่าทำดีก็จะมองว่าดี ในทางตรงกันข้ามหากทำไม่ดีก็ต้องมีความรู้สึกไม่ชอบเป็นธรรมดา แต่ลึกๆ ก็ยังมีความรู้สึกว่าคุณพม่ามีความเห็นอกว่าอยู่บ้างทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีการพัฒนาที่มากกว่าทำให้คนไทยเลยมีภาพลักษณ์ที่ดูดีกว่า ส่วนคนพมานั้นอาจไม่ได้รับโอกาสเท่าคนไทยจึงทำให้ภาพลักษณ์หลายๆ ด้านดูต่ำกว่าบ้าง แต่ถึงแม้ว่าภาพลักษณ์อาจจะดูไม่ดีนักแต่ก็ถือว่าคนพม่ากับคนไทยก็ยังคงคล้ายๆ กัน จึงทำให้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันไม่ค่อยมีปัญหามากนัก ในส่วนเหตุปัจจัยของทัศนคติที่มีต่อคนพม่าก็พบว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเช่นกัน กล่าวคือทัศนคติส่วนตัวที่มองคนพม่าในอดีตไม่สู้ที่จะดีนัก ยังมีความไม่เข้าใจและมีอคติอยู่มากเนื่องด้วยประสบการณ์จากทั้งการเรียนรู้ ข่าวสาร และประวัติศาสตร์ที่ได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่วัยเยาว์ทำให้มองคนพม่าไม่ดี อีกทั้งยังไม่ค่อยได้รู้จักและมีประสบการณ์โดยตรงจากคนพม่าอย่างใกล้ชิดเพราะอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนพม่าผู้น้อย จึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจและไม่ชอบคนพม่า แต่เมื่อได้มีโอกาสในการทำงานที่ต้องย้ายถิ่นที่อยู่เข้ามาอาศัย

ในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มากและมีกิจกรรมในการทำงานที่ต้องข้องเกี่ยวกับคนพม่าทุกวัน เพราะมีหน้าที่ต้องคอยดูแลตรวจสอบบุคคลพม่า และเอกสารการผ่านแดนของคนพม่าให้ถูกต้องตามกฎหมาย และตรวจสอบในเรื่องการลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมาย สิ่งเสพติดเข้าและออกจากประเทศไทย จึงทำให้มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดกับคนพม่ามากขึ้น ทักษะคติจากอดีตที่เคยไม่ดีขึ้นก็เริ่มคลายลง และเริ่มมีทิศทางที่ดีต่อคนพม่ามากขึ้น

“แรกๆ เลยไม่ใช่คนแม่สอดโดยตรงก็ยอมรับว่าไม่ชอบคนพวกนี้ คือไม่ชอบทั้งหมด เลยหากเป็นคนพม่า เพราะเราได้เรียนมา ได้รู้เรื่องคนพวกนี้มาจากสื่อต่างๆ จากข่าวที่เห็น แต่พอมาทำงานอยู่ในพื้นที่แล้ว ตอนแรกก็ยังไม่คุ้นเคยก็ยังไม่ชอบอยู่เพราะเรื่องต่างๆ จากที่เราเคยรู้มันก็ยังติดอยู่ในความรู้สึก แต่เมื่ออยู่มานานเข้าก็เริ่มทำความรู้จักกับคนพวกนี้มากขึ้น ก็เข้าใจในวิถีชีวิตพวกเขามากขึ้น และยอมรับมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้ยอมรับทั้งหมด แต่ก็ยอมรับคนพวกนี้มากขึ้นกว่าเดิม โดยแยกเป็นกลุ่มๆ ส่วนๆ เราก็ไม่ชอบพวกเค้าในอดีต แต่ปัจจุบันก็รู้สึกอีกอย่างยอมรับคนพวกนี้ในสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้ หากคนพวกนี้ทำดีก็คงจะยอมรับมากขึ้น คือดูจากผลงานและความซื่อสัตย์ในการทำงานด้วย”

ปัญหาในการอยู่ร่วมกันในชุมชนก็มีไม่มาก ปัญหาที่พบจะสัมพันธ์กับเรื่องของการทำงาน เช่น พบเจอสิ่งที่ไม่เหมาะสมในการผ่านเข้าออกของคนพม่า ปัญหาด้านการสื่อสาร เป็นต้น ส่วนปัญหาระดับที่ใหญ่ขึ้นเป็นเรื่องการเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจึงคงเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้ง่ายนัก

คนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานนั้นนับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างมากต่อพื้นที่ เนื่องจากภาคเศรษฐกิจมีความต้องการแรงงานจำนวนมาก อีกทั้งมีค่าแรงที่ต่ำทำให้คุ้มค่ามากขึ้น โดยตัวแรงงานคนพม่าเองส่วนใหญ่มีความขยัน อดทน ซึ่งเป็นข้อดีของแรงงานพม่าซึ่งนายจ้างยอมรับ ส่วนแรงงานไทยในพื้นที่ก็ไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับคนพวกนี้เนื่องจากคนพม่านั้นส่วนใหญ่จะเข้ามาทำงานในระดับล่าง คือเป็นคณงานรับจ้างระดับต่ำซึ่งเป็นอาชีพที่คนไทยและคนในพื้นที่ไม่นิยมทำ จึงนับว่าก่อประโยชน์ให้ภาคธุรกิจมากทำให้รู้สึกดีกับกลุ่มแรงงานพม่าอยู่พอสมควร

คนพม่าอพยพที่หลบหนีจากภัยนานาประการมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มชาวเขาที่ดูยากจนในประเทศไทย หากแต่เป็นคนละสัญชาติกันเท่านั้น นับว่าเป็นกลุ่มคนที่น่าสงสาร น่าเห็นใจเช่นกัน ความเป็นอยู่ในพื้นที่ที่รองรับอาจไม่ค่อยสะดวกสบายเท่าที่ควร แต่ก็ถือว่าได้ช่วยคนพวกนี้ในระดับหนึ่งแล้ว แต่อย่างไรก็ตามควรที่จะมีการดูแลควบคุมให้ดีเพราะอาจจะมีการหลบหนีออกมาสร้างปัญหาอื่นๆ เช่น เป็นแรงงานเถื่อน หรือไปสร้างที่อาศัยที่อื่นจนเป็นปัญหาให้กับสังคมไทยได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทัศนคติของนาย ข. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติเป็นกลางอาจจะค่อนข้างไปทางไม่ดีต่อคนพม่าอยู่บ้าง กล่าวคือ ทัศนคติที่ดีต่อคนพมานั้นอย่างไรเสียก็ยังคงมีความดีน้อยกว่าคนไทยอยู่ และส่วนใหญ่มองเห็นประโยชน์ของภาคเศรษฐกิจที่คนพม่ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานเสียมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามพบว่าทัศนคติได้มีการปรับเปลี่ยนไปจากอดีตโดยที่หลังจากที่ได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับคนพม่ามากขึ้นก็พบว่าทัศนคติมีการคลายลงจากไม่ชอบคนพม่า จนเริ่มมาอยู่ที่ตรงกลางได้บ้างแม้จะยังไม่เป็นกลางโดยสมบูรณ์ก็ตาม แต่ถือได้ว่าเป็นข้อนำสนใจที่ค้นพบซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในการใช้ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกันได้

กรณีศึกษาที่ 3: คนพม่าทำผิดกฎหมาย

นาย ค. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550) มีอาชีพรับราชการตำรวจยศนายดาบอำเภอม่างสอ อายุ 47 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนประมาณ 21,600 บาท มีประสบการณ์การย้ายถิ่นโดยย้ายถิ่นมาจากจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชาวพม่าอยู่น้อย ปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องพบปะกับคนพม่าอยู่เสมอๆ ทั้งในตำแหน่งหน้าที่การงานและในชุมชนที่พักอาศัย

“หากถามเรื่องชาติพันธุ์ก็บอกเลยว่าเราต่างกันมาก เราดีกว่าเค้าเยอะ แทบจะไม่มียะไรเหมือนกันเลยทั้งนิสัยใจคอ การดำเนินชีวิต การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ทุกๆอย่างเลย เราดีกว่าเค้าเยอะ ขนาดคนไทยเองบางคนยังไม่เหมือนกัน แต่นี่เป็นคนละคนกัน คนละชาติกันเลยไม่เหมือนกันและไม่มีความคล้ายกันหรอก”

จากการสัมภาษณ์สามารถบอกได้ชัดเจนว่าบุคคลท่านนี้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่า ซึ่งทัศนคติที่ไม่ดีนั้นได้เริ่มก่อตัวขึ้นมาจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียน ข่าวสาร และความไม่เข้าใจตั้งแต่อดีต กระทั่งปัจจุบันที่ได้เข้ามาอาศัยในพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มากแล้ว แม้จะมีโอกาสในการเรียนรู้โดยตรงมากยิ่งขึ้นหากแต่การเรียนรู้นี้ก็ถูกกำหนดโดยหน้าที่ในบริบทของงานที่กระทำคือ การดูแล ควบคุมและจับกุมคนพม่าที่กระทำผิดกฎหมาย จึงทำให้มีประสบการณ์กับคนพม่าที่เป็นผู้ต้องหาและกระทำผิดเป็นส่วนใหญ่ ประสบการณ์นี้ทำให้มีทัศนคติต่อคนพม่าไม่ดีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการเรียนรู้เรื่องของปัญหาอันเกิดจากการที่มีคนพม่าเกี่ยวข้องเสียส่วนใหญ่ และปัญหาจากคนพมานั้นก็นักจะวนเวียนรูปแบบเดิมซ้ำแล้วซ้ำเล่าซึ่งดูเหมือนคนพม่าไม่เกรงกลัวกฎหมายไทย ทำให้รู้สึกว่าเป็น

ภาระให้กับตนเอง ชุมชนและประเทศชาติเป็นอย่างมากในการควบคุมดูแลคนพม่านี้ อีกทั้งการที่ต้องคลุกคลีอยู่กับประสบการณ์ด้านลบของคนพม่านี้จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและมีอคติมากยิ่งขึ้น

“ถ้าพูดถึงพม่า ใครๆ ก็จะมีแง่ลบแน่นอน แม้แต่ในพื้นที่เพราะชาวพม่าทำให้เกิดความหวาดระแวง และรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตในทรัพย์สิน และจากประสบการณ์ส่วนตัวยอมรับว่าไม่ชอบคนพม่า ก่อนมาอยู่ที่นี้ ก็ไม่ชอบเป็นทุนอยู่แล้ว เพราะเราได้ข่าวอะไรมาหลายอย่าง พอมาอยู่จริงก็พบเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่าอีก อยู่ที่นี้จับคนพม่ามากกว่าคนไทยอีก ทำผิดกฎหมายกันตลอด ภาพของคนพม่าก็ดูไม่น่าเชื่อถืออยู่แล้ว ไม่มีการศึกษา ไม่มีระเบียบวินัย สกปรกไปหมด เป็นที่น่ารังเกียจของชาวบ้าน ตัวเองก็ต้องทำงานกับคนพวกนี้ ต้องคอยดูแล และมีหลายรายก็ถูกจับกุมสร้างปัญหาบ่อยๆ เห็นแล้วก็รู้สึกไม่ดีกับคนพวกนี้มาก เมื่อก่อนยอมรับว่าก็ไม่ชอบอยู่แล้วแต่เป็นไม่ชอบจากประวัติศาสตร์ แต่ปัจจุบันพอได้รู้จักมากขึ้นก็ยังไม่ชอบมากขึ้นอีก แต่เป็นไม่ชอบจากตัวคนพวกนี้เองที่ชอบสร้างปัญหา”

นอกจากปัญหาเรื่องการกระทำผิดกฎหมายแล้วยังพบปัญหาที่เกิดจากคนพม่าอีกมากในหลายๆ ด้านทั้งการอยู่ร่วมกัน การแย่งงานคนไทยทำ และการสร้างปัญหาทางการสาธารณสุข เป็นต้น ส่วนผลดีจากการที่เป็นพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่มากนั้นคิดว่ามีเพียงประการเดียวคือ ทำให้เกิดความรู้สึกที่คึกคักในเชิงเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดนเหมาะแก่การท่องเที่ยวหากไม่มีการปิดด่านชายแดนก็จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่มากทำให้เศรษฐกิจดี แต่อย่างไรก็ตามก็คิดว่าคนพม่าไม่ได้เป็นผู้ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น หากจะเป็นประโยชน์อยู่บ้างตรงที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นเมื่องคึกคักเท่านั้น เนื่องจากปริมาณการค้าขายนั้นขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวคนไทยเองเสียมากกว่า และบางครั้งคนพม่าที่เป็นมิชชันนารียังสร้างปัญหาให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ทัศนคติต่อแรงงานพม่าก็ไม่ได้แตกต่างไปจากการมองคนพม่ากลุ่มใหญ่เท่าไรนัก กล่าวคือยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแรงงานพม่าและเห็นว่าคนกลุ่มนี้มีภาพลักษณ์ที่น่ากลัว ไร้ใจไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคิดว่ามีประโยชน์อยู่บ้างจากการที่เข้ามาทำงานที่ขาดแคลนแรงงานคนไทย ที่โดยส่วนใหญ่เป็นงานระดับล่างซึ่งคนในพื้นที่มองว่าเป็น ‘อาชีพของคนพม่า’ ไม่มีคนไทยยอมทำงาน จึงเปิดโอกาสให้คนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานทดแทนแต่ทัศนคติที่มีต่อคนพม่าก็ยังคงไม่ดีเช่นเดิมและคิดว่าคนที่จ้างก็ไม่ได้มีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าเช่นกัน แต่ต้องจ้างด้วยเหตุผลของความจำเป็นทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แม้จะไม่ชอบก็ตามคล้ายๆ กับคำว่า ‘เกลียดตัวกินไข่’ นั่นเอง และแรงงานพม่าเองก็มักจะกระทำตัวเป็นปัญหาด้วยเช่นกัน

ทัศนคติที่มองกลุ่มผู้อพยพชาวพม่าก็ไม่ดีนักกล่าวคือ เป็นกลุ่มคนที่มักจะสร้างปัญหาให้กับประเทศไทย เมื่อจับกุมได้ก็เป็นภาระในการผลักดันส่งกลับประเทศแล้วก็กลับมาใหม่ ซึ่งแก้ไขปัญหาไม่ได้ วนเวียนแบบเดิมซ้ำแล้วซ้ำเล่าทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณในการดูแลคนพวกนี้มากมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนาย ค. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม เนื่องจากตัวแปรด้านประสบการณ์ส่วนตัวต่อคนพม่านั้นเป็นประสบการณ์ในเชิงลบเสียเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งประสบการณ์ในการเรียนรู้จากอดีตก็เป็นปัจจัยเสริมอีกทางหนึ่งที่เป็นรากฐานที่มั่นคงของทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่า เมื่อมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อคนพม่ามากขึ้นย่อมที่จะมีทัศนคติที่เป็นลบมากขึ้นตามไปด้วย และข้อสังเกตอีกประการที่น่าสนใจคือด้วยตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดำรงอยู่นั้นมีความสัมพันธ์กับอำนาจ จึงอาจทำให้เจ้าหน้าที่ท่านนี้มีความรู้สึกว่าอยู่เหนือบุคคลทั่วไป และยังเป็นคนพม่าซึ่งอยู่ต่างกลุ่มต่างพวกตามทัศนคติดั้งเดิมส่วนตัวแล้ว อาจจะยิ่งเป็นแรงเสริมให้มีการแสดงออกถึงทัศนคติเชิงลบต่อกันได้มากขึ้นโดยผ่านการใช้อำนาจในหน้าที่ที่ตนเองดำรงอยู่นั่นเอง

กรณีศึกษาที่ 4: แรงงานพม่ามีส่วนช่วยเศรษฐกิจและเป็นคนดี

นาย ง. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550) อายุ 58 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปัจจุบันมีอาชีพประกอบธุรกิจด้านกิจการร้านอาหาร อำเภอแม่สอด รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 20,000 บาท มีประสบการณ์การย้ายถิ่นโดยย้ายถิ่นเนื่องจากตำแหน่งหน้าที่การงานซึ่งอดีตเคยรับราชการทหาร ปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องพบบปะกับคนพม่าอยู่เสมอๆ ทั้งในการทำงาน ในชุมชนที่พักอาศัย อีกทั้งยังมีภรรยาเป็นคนพม่าด้วย

ทัศนคติที่มีต่อคนพม่านั้นค่อนข้างจะเป็นไปในด้านดี โดยรู้สึกว่าคุณไทยกับคนพม่านั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากแทบแยกกันไม่ออก ในทุกๆ ด้านทั้งเชิงกายภาพ อุปนิสัย และวิถีชีวิต ซึ่งในพื้นที่เองก็มีคนที่มีเชื้อสายพม่าอยู่มาก อีกทั้งยังมีความเกี่ยวข้องทางครอบครัวหรือการแต่งงานอีกด้วย เหมือนๆ กับที่ตนเองก็แต่งงานกับคนพม่าเช่นกัน

"คนไทยกับคนพม่าก็เชื้อสายเดียวกัน แดวๆ นี้มีคนพม่าอยู่เยอะ บางคนก็มีพ่อแม่เป็นคนพม่า คนแดวนี้ก็มีเมียเป็นคนพม่าเยอะ อย่างสูงเองก็มีเมียเป็นคนพม่าเหมือนกันและก็เป็นเมียคนที่ 3 ที่เป็นพม่าแล้ว คนนี้อยู่ด้วยกันมา 6-7 ปีแล้วมีลูกสาวด้วยกัน 1 คน อยู่ด้วยกันก็ไม่มีปัญหาอะไร แฟนคนนี่ตอนแรกก็เป็นลูกจ้างที่มาทำงานในร้านสูงเองก็เลยคุ้นเคยกัน ส่วนแฟนคนก่อนๆ ไม่มีลูกกันพอเลิกไป...ก็หาคนใหม่ สาวๆ พม่าสวยๆ น่ารัก

หลายคน แดงนี้มีเยอะ คนส่วนใหญ่ชอบคิดไปเองว่าคนพม่าไม่ดี แต่จริงๆ แล้วไม่มีอะไร
หรรอก เหมือนๆ กัน”

การอยู่ร่วมกันกับคนพม่าก็ไม่มีปัญหาเช่นกัน เพราะรู้สึกว่าคุณพม่าก็เหมือนๆ กับคนไทย
ปัญหาอาจจะมียู้ง้างแต่มองเป็นเรื่องปกติของทุกชุมชนที่มีคนมาอาศัยอยู่มากเสียมากกว่า บางครั้ง
ที่มีข่าวสารที่ไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่านั้นก็ไม่ได้มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นเพราะตนเองมีความเข้าใจในตัวคน
พม่ามากพอและคนในพื้นที่ก็เช่นกันซึ่งมีความคุ้นเคยกันดีอยู่แล้วไม่น่าจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น เห็น
คนพม่าเป็นมิตรสหายและผู้ร่วมงานเสียมากกว่าจึงไม่ค่อยมีปัญหาอะไรและคิดว่าการที่มีคนพม่าเข้า
มาอาศัยอยู่เยอะน่าจะเป็นข้อดีเสียมากกว่าเพราะทำให้พื้นที่ที่มีความคึกคัก เศรษฐกิจดี และมีแรงงาน
เข้ามาเป็นลูกจ้างราคาถูกมาก ทำให้ประหยัดรายจ่ายของนายจ้างได้มาก อีกทั้งตนเองเป็นเจ้าของ
กิจการร้านอาหารจึงรับคนกลุ่มนี้มาเป็นแรงงานมาก ส่วนภาพลักษณ์ส่วนตัวของแรงงานก็มองว่าเป็น
คนขยันทำงาน เชื้อพียงคำสิ่งดี และประหยัดอดออม อีกทั้งตนเองก็มีความคุ้นเคยกับคนพม่าเลยไว้ใจ
กันได้จึงจ้างมาทำงาน ส่วนปัญหาที่เกิดจากกลุ่มแรงงานส่วนตัวไม่ค่อยมีปัญหา แต่ในบางครั้งอาจพบ
บ้างก็ให้ภรรยาที่เป็นคนพม่าเช่นเดียวกันไปจัดการเพราะอาจจะคุยกันรู้เรื่องมากกว่า ส่วนชาวที่เคย
ได้รับเกี่ยวกับเรื่องปัญหาจากแรงงานพม่าที่เป็นอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ นั้นก็อาจมีอยู่บ้างแต่
ส่วนตัวไม่กังวลกับปัญหานี้

ทัศนคติต่อคนพม่าอพยพก็เป็นไปอย่างเห็นอกเห็นใจต่อคนกลุ่มนี้เช่นกัน เนื่องจากเห็นใจใน
ปัญหาของการอพยพ และเห็นใจในประสบการณ์ชีวิตของผู้อพยพ อีกทั้งยังรู้สึกสงสารความเป็นอยู่
ในพื้นที่ที่หนีภัยเช่นกันที่อาจจะมีความขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค และปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นและไม่
คิดว่าคนกลุ่มนี้จะคิดร้ายต่อประเทศไทย และเห็นสมควรที่จะให้พื้นที่พักพิงแก่คนกลุ่มนี้

“ประวัติศาสตร์ก็เป็นเรื่องในอดีต พม่าในอดีตอาจจะน่ากลัว แต่เดี๋ยวนี้ไม่น่ากลัว
หรรอก น่าสงสาร ไม่ได้คิดอะไร แล้วคนพม่าตอนนี้ก็ไม่ใช้คนพม่าที่ไม่ดีตอนนั้น ไม่ได้เอาเรื่อง
นี้มาเกลียดเขาเลย แต่คิดว่าคนอื่น ๆ ไม่เคยเห็นคนพม่าก็คงคิดตามแนวว่าพวกนี้โหดอย่างนั้น
ไม่ดีอย่างที่คู่มือ แต่คนที่นั่นเค้าไม่เห็นอย่างนั้นหรรอก เค้าเข้าใจไม่เอาอดีตมาปนกับตอนนี้”

ปัญหาเรื่องสื่อที่นำเสนอเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่านั้น ส่วนตัวไม่มีปัญหาอะไรเนื่องจาก
รู้จักและคุ้นเคยกับคนพม่าดี แต่คาดว่าปัญหานี้อาจจะเกิดกับคนอื่นที่ไม่มีความคุ้นเคยกับคนพม่า
เสียมากกว่าจึงอาจทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทัศนคติของนาย จ. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม เนื่องจากมีความใกล้ชิด ปฏิสัมพันธ์ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่าค่อนข้างสูงจึงทำให้เกิดความเข้าใจในตัวคนพม่าได้อย่างดี แต่อย่างไรก็ตามสังเกตได้ว่าอันที่จริงแล้วแม้จะมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อคนพม่าก็ตาม แต่เมื่อวิเคราะห์จากประเด็นการมีภรรยาเป็นคนพม่าถึง 3 คน และลักษณะท่าทางและถ้อยคำในการพูดถึงหญิงสาวชาวพม่าแล้วยังพบว่ามีข้อน่าสนใจอยู่ ซึ่งลึกๆ แล้วอาจมีความรู้สึกดูแคลนในชาติพันธุ์อยู่บ้าง โดยเฉพาะประเด็นการสมรสกับคนพมานี้ บทบาททางเพศน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดแนวคิดที่เพศชายเป็นใหญ่มากกว่าและเมื่อเป็นบทบาททางเพศที่แสดงออกต่อกลุ่มคนต่างสัญชาติแล้วก็พบว่ามี การแสดงออกอย่างเห็นได้ชัดจากประเด็นการมีภรรยาหลายคนและประเด็นการพูดถึงแนวทางในการเลิกกับภรรยาที่เป็นชาวพม่าคนก่อนๆ ซึ่งเป็นการกำหนดโดยเพศชายเป็นหลัก ซึ่งทำให้สามารถสรุปได้ว่าแม้จะมีทัศนคติโดยรวมต่อคนพม่าค่อนข้างดี แต่ทัศนคติในเชิงชาติพันธุ์ก็ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

กรณีศึกษาที่ 5: ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ยังคงมีความสำคัญ

นาย จ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550) อายุ 31 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันมีอาชีพพนักงานบริษัท รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ 13,000 บาท อยู่อาศัยอยู่ร่วมกับคนพม่าในชุมชน

“ถ้าพูดถึงคนพม่าก็ยอมรับว่าคำนี้ให้ความรู้สึกที่ไม่ชอบ ไม่ได้ถึงกับน่ากลัวอะไร แต่มันระแวงที่จะอยู่ใกล้ๆ มากกว่า คืออยู่ส่วนใครส่วนมันได้จะดีกว่า ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับ แต่บางทีอาจจะเป็นเพราะสิ่งที่เค้าทำไว้ในอดีตก็ได้ เพราะเคยรังแกเรามากเลยต้องมาขอใช้น้ำบ้าง แต่ก็ไม่ได้คิดจะทำอะไรเขา แคร์ู้สึกว่าคงเพราะอย่างนี้เองถึงไม่มีบ้านอยู่ ต้องหนีมาอยู่กับเรา มาเป็นแรงงานของเรา ได้เรียนเรื่องพม่ามาตั้งแต่เด็กๆ ในห้องเรียน หรือดูข่าว หนังสือละครมา ก็รู้สึกไม่ชอบที่เค้ามารังแกเรา ถึงคนในปัจจุบันจะไม่ใช้คนในอดีตแต่มันก็รู้สึกระแวงและไม่ชอบอยู่ดี”

การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับพม่าจากประสบการณ์ในอดีตมีผลต่อทัศนคติเป็นอย่างมาก กล่าวคือได้สร้างรากฐานของความไม่พอใจในเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และสร้างภาพลักษณ์และอุปนิสัยให้คนพม่าดูเป็นบุคคลน่ากลัว หวาดระแวง ไร้วางใจไม่ได้ และเขาเปรียบเทียบ อีกทั้งยังได้สร้างแนวความคิดของความไม่ชอบและไม่พอใจที่มีต่อกันได้ ทำให้มองภาพลักษณ์ของคนพม่าในเชิงลบ และเปรียบเทียบทำให้ภาพลักษณ์ของคนไทยอยู่เหนือกว่าคนพม่าในหลายๆ ด้าน และส่งผลให้ทัศนคติในการอยู่ร่วมกันก็ไม่

ค่อยราบรื่นนัก กล่าวคือมีความหวาดระแวงต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน และเกิดความกังวลในความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น แม้อาจจะไม่พบปัญหาจากคนพม่าโดยตรงก็ตาม แต่ก็ เป็นข้อจำกัดที่ไม่ทำให้เกิดความต้องการในการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและปิดกั้นตนเองจากคนพม่าซึ่งถือ ว่าเป็นคนต่างกลุ่มต่างพวกกับตน ซึ่งในบางครั้งอาจมีการพบเห็นกลุ่มคนพม่าบ้างก็ทำให้เกิดความ ระแวงที่จะเข้าใกล้กัน

ข้อดีของแรงงานพม่าอาจมีเพียงประการเดียวเท่านั้นคือ ค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ หากแต่ก็ยังมี ความหวาดระแวงในเรื่องอื่นๆ อยู่ซึ่งอย่างไรก็ไม่น่าไว้วางใจ ซึ่งแรงงานพม่านั้น อาจจะมีประโยชน์กับผู้เป็นนายจ้างเท่านั้นส่วนผู้ไม่ได้ประโยชน์คนอื่นๆ ก็น่าจะมีความรู้สึกไม่ พอใจ และคิดว่าแรงงานพม่าก็เป็นสาเหตุของปัญหาบางประการด้วยเช่นกันจากที่ได้รับข่าวมา ส่วนกลุ่มคนพม่าอพยพนั้นก็จัดว่าเป็นกลุ่มคนที่น่าสงสารแต่ก็มีความหวาดระแวงเช่นกัน เห็นสมควรให้พักอาศัยอยู่ห่างไกลและควบคุมให้มากๆ หรือหากเป็นไปได้ก็ควรผลักดันกลับเสีย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทัศนคติของนาย จ. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมี ทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม ซึ่งสาเหตุของการมีทัศนคติที่ไม่ดีนั้นก็เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ที่เป็น ปัจจัยหลักสำคัญ อีกทั้งสื่อที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพม่าที่พบเห็นได้บ่อยเป็นความรู้ในเชิงลบเสียส่วน ใหญ่ จึงทำให้ความมีอคติเกิดขึ้นมาและเนื่องจากการปิดกั้นตนเองไม่ให้เรียนรู้ซึ่งกันและกันแล้วก็ไม่ สามารถทำให้ทัศนคติที่ไม่ดีนั้นคลายลง แม้จะมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันให้ได้พบเห็นก็ ตาม ทัศนคติที่ไม่ดีจึงยังคงดำรงอยู่และก่อให้เกิดความไม่พอใจและหวาดระแวงต่อคนพม่าตลอดเวลา

กรณีศึกษาที่ 6: คนพม่าก็เป็นเพื่อนที่ดีของคนไทยได้

นาย ฉ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2550) อายุ 27 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษา ปริญญาโท จังหวัดเชียงใหม่ ไม่มีรายได้ อยู่อาศัยอยู่ร่วมกับคนพม่าในชุมชน และมีมิตรสหายใน มหาวิทยาลัยเป็นคนพม่า

“ได้เรียนเรื่องประวัติศาสตร์มาตั้งแต่เด็กๆ ตอนนั้นเรียนแล้วก็รู้สึกทำไมต้องมา รบกับเรา มารุกรานเรา ไม่ชอบเขาเหมือนกัน แต่พอโตขึ้นก็คิดได้ว่ามันเป็นอดีต เราก็ ภูมิใจกับชาติของเราแต่ก็ไม่ได้ไม่พอใจเขา เพราะคนละยุค คนละสมัยกันแล้ว คนใน ปัจจุบันก็ไม่ใช้คนในอดีตที่มารุกรานเรา เวลาที่อ่านข่าวที่ไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่าก็เหมือนกัน ก็ไม่ได้ทำให้เกลียดเคียดมากขึ้น แต่ก็ยอมรับว่าตอนเด็กกว่านี้ที่ยังไม่รู้จักคนพม่ามากเท่านี้ พอดูข่าวไม่ดีแล้วก็กลัว หรือดูหนังดูละครแล้วไม่ชอบก็มีบ้าง”

ประวัติศาสตร์ที่ถูกต่อย้ายละถ่ายทอดทางสื่อต่างๆ ที่พบเห็นได้ตั้งแต่วัยเยาว์อาจมีผลอยู่ในระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับคนพม่ามากขึ้น และได้เปิดรับมิตรภาพจากคนพม่า ก็ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี โดยที่มีความรู้สึกถึงความเหมือนกันทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัย วิถีชีวิต และภาพลักษณ์ส่วนตัว อีกทั้งการมีมิตรภาพต่อคนพมานี้ก็ทำให้ขยายขอบเขตในการมองคนกลุ่มใหญ่ที่ดีตามไปด้วย คือทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ และเข้าใจในตัวคนพม่าทุกๆ กลุ่ม ปัญหาที่พบได้บ้างเกี่ยวกับคนพม่าที่เห็นได้ชัดจะเป็นปัญหาจากประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยทำงานด้านการสาธารณสุข ซึ่งพบว่าคนพม่ายังมีความรู้ความเข้าใจทางสาธารณสุขไม่เหมาะสมดีพอ และปัญหาอื่นๆ โดยอาจเป็นภาระของประเทศอยู่บ้าง แต่หากช่วยเหลือได้ก็เห็นสมควร

“ไม่มีภาพลักษณ์ที่น่ากลัวอะไร เราคิดกันไปเองมากกว่าเลยกลัวคนพวกนี้ แต่ส่วนตัวไม่ได้กลัวอะไร รู้จักกันไว้ก็คงดีกว่าไม่รู้จักเลย”

แรงงานพมานั้นมีภาพลักษณ์ที่ดี ชยันทำงาน อดทน และนำส่งสารควบคุมกัน นับว่าเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มที่เป็นประโยชน์อย่างมากซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อทั้งคนไทยและคนพม่า เพราะถือได้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนประโยชน์ต่อกัน โดยคนไทยได้แรงงานในการทำงานจากคนพม่า ส่วนคนพม่าก็ได้รับค่าตอบแทนในการเลี้ยงชีพ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมและเป็นการช่วยเหลือกันทางอ้อมทางหนึ่ง แต่ในบางครั้งที่อาจมีข่าวไม่ดีเกี่ยวกับแรงงานพมานั้น ก็ได้ตัดตัดสินทันทีว่าใครผิดต้องดูที่เหตุผลในการกระทำก่อน เพราะเชื่อว่าจะไม่ว่าจะเป็นคนพม่าหรือคนไทยก็มีโอกาสทำไม่ได้เท่าๆ กันและรู้สึกว่าคนไทยเองก็มักดูถูกคนพม่าอยู่ตลอดเวลา ส่วนผู้อพยพชาวพม่าก็มีความรู้สึกที่เห็นอกเห็นใจทั้งในสาเหตุการอพยพ และความเป็นอยู่ในพื้นที่พักพิงด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนาย จ. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม เนื่องประสบการณ์ที่ดีที่มีกับคนพม่าเป็นส่วนผลักดันที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติจากอดีตซึ่งอาจมีพื้นฐานที่ไม่ดีนัก หากแต่เมื่อได้เรียนรู้และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากขึ้น และเป็นประสบการณ์ในเชิงบวกที่มีต่อกันแล้ว จะยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจ ความเห็นใจ และการมองคนต่างกลุ่มให้มาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเดียวโดยไม่แบ่งแยกได้ นับว่าเป็นข้อสำคัญที่น่าสนใจซึ่งอาจนำไปเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้ประสบการณ์ตรงจากการเป็นมิตรสหายกับคนพม่าในระดับมหาวิทยาลัยซึ่งมีคนพม่าได้เข้ามาเรียนร่วมกันนี้ สามารถทำให้ทัศนคติที่มองคนพม่าอย่างศัตรูของบางคนปรับเปลี่ยนหรือหย่อนลงได้ ซึ่งสามารถลดอคติที่มองคนพม่า

เป็นคนต่างกลุ่มกับคนไทยได้ในระดับหนึ่ง โดยการยอมรับให้เป็นมิตรสหายก็ถือว่าเป็นการยอมรับให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อกันและขยายออกไปสู่ระดับใหญ่กว่าได้

กรณีศึกษาที่ 7: ยิงอยู่ห่างยิงไม่รู้จักกัน

นาย ช. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2550) อายุ 73 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา อาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ได้ประกอบอาชีพและไม่มีรายได้ ในชุมชนอาศัยอยู่มีคนพม่าอยู่น้อย จึงไม่มีความรู้จักและเกี่ยวข้องกัน

“คนไทยคิดว่าคนพม่าแน่นอน ยังมีเชื้อชาติที่ใกล้กันไม่เชื่อเลย ไม่เคยคิดอย่างนั้น ไม่ชอบคนพม่า คนพวกนี้น่ากลัว โหดร้าย นิสัยไม่ดี ไม่อยากให้มาอยู่ใกล้ๆ ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับ คนละชาติกันให้เขาอยู่ประเทศเขาดีกว่ามาอยู่บ้านเราทำไม”

ภาพลักษณ์ส่วนตัวของคนพม่าในความรู้สึกนั้นค่อนข้างจะเป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบทั้งภาพลักษณ์เชิงกายภาพ อุปนิสัยใจคอ อันเกิดจากประสบการณ์ในการรับรู้ข่าวสารในอดีตเกี่ยวกับคนพม่าในเชิงลบกล่าวคือ เคยมีเหตุการณ์ปล้นร่านายจ้างของแรงงานพม่าในพื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียงเกิดขึ้น จึงทำให้เกิดความหวาดระแวง ความกลัว และโกรธแค้นต่อคนพม่าทำให้ไม่มีการยอมรับและต่อต้านคนกลุ่มนี้ไม่อยากให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ทั้งชุมชนที่อาศัยอยู่และชุมชนใกล้เคียง และทำให้มีความพร้อมที่จะรับสื่อด้านลบเกี่ยวกับคนพม่ามากกว่าที่จะรับสื่อทางด้านดีเพราะจะให้อารมณ์ร่วมกับประสบการณ์ข่าวสารที่ได้รับในอดีต อีกทั้งจากสื่อทางด้านโทรทัศน์ซึ่งข่าวสารส่วนใหญ่เกี่ยวกับคนพม่ามักเป็นเรื่องเชิงลบ หรือสื่อบันเทิงอย่างละครที่ได้หยิบยกประวัติศาสตร์มาเสริมแต่ง จึงทำให้เกิดทัศนคติในเชิงลบร่วมกันระหว่างเหตุการณ์จากประวัติศาสตร์ในอดีตและช่วงเวลาปัจจุบัน ซึ่งทัศนคติต่อตัวแรงงานพม่าที่เคยได้รับข่าวสารในเชิงลบนั้นได้กลายเป็นพื้นฐานที่ใช้ตัดสินกลุ่มแรงงานพม่าทุกคนว่ามีนิสัยที่โหดร้าย น่ากลัว ไร้วางใจไม่ได้ นอกจากนั้นยังนำไปเป็นพื้นฐานในการตัดสินคนพม่ากลุ่มอื่นๆ อีกด้วย ทำให้เกิดความไม่พอใจและต่อต้านหากแม้มีคนพม่าคนใดเข้ามาอาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง หรือเข้ามาอาศัยในพื้นที่ประเทศไทยเช่นคนพม่าอพยพก็ตาม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนาย ช. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม เนื่องจากประสบการณ์ทางด้านกรรับรู้ข่าวสารที่ไม่ดีเกี่ยวกับคนพม่าทำให้ปิดโอกาสตนเองในความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับคนพม่าในด้านอื่นๆ ทั้งยังมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างไม่เปิดโอกาสให้ตนเองได้เข้าสังสรรค์กับสังคมแม้แต่ในชุมชนตนเอง ก็ยังทำให้

มีมุมมองส่วนตัวที่ค่อนข้างแคบต่อปัญหาต่าง ประวัติศาสตร์ที่ถูกถ่ายทอดโดยผ่านการศึกษาในระบบอาจจะได้รับมาน้อยเนื่องจากมีระดับการศึกษาต่ำ แต่ก็ยังมีกลไกอื่นที่ทำให้ประวัติศาสตร์ถูกถ่ายทอดมาสู่จิตสำนึกของคนไทยได้ เช่น สื่อบันเทิงที่ได้มีการสอดแทรกเกร็ดของประวัติศาสตร์การสู้รบระหว่างกัน จึงทำให้เกิดจิตสำนึกที่จะต่อต้านคนทุกกลุ่มที่เป็นคนพม่าได้ ซึ่งสังเกตได้ว่ามาเวลาจากประวัติศาสตร์จะอยู่ในหัวของอดีตที่ยาวนานแต่ระบบความคิดความเชื่อยังคงนำมายึดถือปฏิบัติให้หัวเวลานั้นมาอยู่ในระนาบเดียวกับปัจจุบัน อีกทั้งข่าวด้านลบที่เกิดขึ้นก็ช่วยตอกย้ำให้รู้สึกถึงความไม่ดีของคนพม่าจนเกิดเป็นอคติและปิดกั้นตนเองจากคนกลุ่มนี้อีกด้วย

กรณีศึกษาที่ 8: แรงงานพม่าแย่งงานคนไทยทำ

นาง ก. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2550) อายุ 56 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 4,000 บาท อาศัยอยู่ร่วมกับคนพม่าในชุมชน แต่ไม่มีความรู้จักและเกี่ยวข้องกันเป็นการส่วนตัว

“ไม่ชอบแรงงานพม่าเพราะมาแย่งงานคนไทยทำ เรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวเอง เรา รับจ้างทำงานทั่วๆ ไปแล้วแต่เค้าจะจ้าง แต่ก่อนก็มีงานจ้างเราบ้าง แต่พอมีคนพม่าเข้ามา เรา รู้สึกว่างานมันไม่ค่อยมีเลย มีคนให้เราไปทำงานน้อยลงรู้สึกได้ ไม่มีงานมากเหมือน ก่อน โดนแย่งงานไปเยอะ คนไปจ้างพวกพม่าทำงานแทนบ้าง คนอื่นๆ ก็เป็นเหมือนกัน พวกที่รับจ้างด้วยกันก็เคยบ่นเรื่องนี้เหมือนกัน”

ทัศนคติส่วนตัวที่มองเห็นคนพม่านั้นแม้ว่าอาจเคยพบเห็นอยู่บ้างจนอาจเป็นความเคยชิน แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความรู้สึกไม่พอใจลดลงไปได้ เนื่องจากเป็นความรู้สึกที่ฝังลึกจากประสบการณ์ข่าวสาร และประวัติศาสตร์ในอดีตที่ได้รับการถ่ายทอดมาในสังคมไทย แม้ว่าทัศนคติส่วนตัวอาจไม่ได้มีการแสดงออกโดยตรงแต่ความรู้สึกไม่ชอบก็ยังคงเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจตัดสินใจกับคนพม่าเป็นบุคคลที่อยู่ต่างกลุ่มกับตนเอง ที่ไม่น่าไว้วางใจ ไม่อยากยุ่งเกี่ยว แม้แต่การอยู่ร่วมกันในสังคมหรือชุมชนที่อาศัยอยู่แม้ว่าคนพม่าอาจจะไม่ได้สร้างปัญหาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนก็ตาม แต่ก็มีอารมณ์ความรู้สึกต่อต้านและคิดว่าคนพม่านั้นจะเป็นต้นเหตุของปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและเนื่องจากตนเองมีประสบการณ์ในการได้รับผลกระทบโดยตรงจากการที่มีคนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานซึ่งทำให้โอกาสทางเศรษฐกิจของตนเองลดลง ก็ยิ่งเพิ่มทัศนคติที่เป็นลบต่อคนพม่าเข้าไปในความรู้สึกส่วนตัว ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อทั้งกลุ่มแรงงานพม่าและคนพม่ากลุ่มอื่นๆ มากยิ่งขึ้นตาม

ไปด้วย และเกิดความกังวลในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้นหากว่ามีคนพม่าอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ยอมรับคนพม่าและอยากให้คนกลุ่มนี้กลับพื้นที่ประเทศพม่าโดยเร็ว

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทัศนคติของนาง ก. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่มซึ่งสาเหตุหลักที่พบนั้นคงเป็นประเด็นการแก่งแย่งแข่งขันในปัจจุบันทางเศรษฐกิจ ซึ่งตนเองมีประสบการณ์ที่ได้รับผลกระทบจากตัวแรงงานพม่าโดยตรง เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวเงินนี้เป็นพื้นฐานในการใช้เพื่อดำรงชีพและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เมื่อรายได้ลดต่ำลงก็อาจทำให้เกิดความลำบากในการดำรงชีพตามไปด้วย ดังนั้นแรงงานพม่าจึงเป็นสาเหตุสำคัญของการแก่งแย่งทรัพยากรทางเศรษฐกิจของคนประกอบอาชีพในระดับเดียวกัน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นได้กลายเป็นปัญหาและเป็นปัจจัยหลักในการเสริมสร้างทัศนคติเชิงลบหรืออคติให้ดำรงอยู่นอกเหนือจากประสบการณ์การเรียนรู้จากประวัติศาสตร์และข่าวสารทางลบอื่นๆ เกี่ยวกับคนพม่า

กรณีศึกษาที่ 9: ถึงอย่างไรก็ยังเป็นเพียงลูกจ้าง

นาง ข. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2550) อายุ 39 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีอาชีพค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 15,000 บาท อาศัยอยู่ร่วมกับคนพม่าในชุมชนและเกี่ยวข้องกันทางการค้าขาย อีกทั้งยังเป็นนายจ้างแรงงานพม่าอีกด้วย

ทัศนคติในการมองคนพม่าอาจมีบางเรื่องที่ไม่ค่อยดีอยู่บ้าง โดยเฉพาะภาพลักษณ์ของคนพม่าในความรู้สึกที่อ่อนด้อยกว่าในเรื่องของเชื้อชาติ การศึกษาและระดับการพัฒนาของประเทศจึงส่งผลต่ออุปนิสัย และการแสดงออกของคนพม่า อย่างไรก็ตามข้อด้อยเหล่านี้ก็ไม่ได้ขวางกั้นการยอมรับมากนัก หากแต่การยอมรับในการอยู่ร่วมกันในสังคมก็ยังคงมีอุปสรรคในความกังวลและไม่ได้ไว้วางใจซึ่งกันและกันอยู่มาก โดยเฉพาะคนพม่าที่เป็นลูกจ้างนั้นที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการพิสูจน์ให้เห็นถึงความไว้วางใจได้เป็นเวลานานพอสมควร แต่ก็ยังคงมีความระแวงอยู่บ้างในบางครั้ง อีกทั้งปัจจัยหลักในการยอมรับนั้นเกิดขึ้นได้เนื่องจากผลประโยชน์ทดแทนจากการเป็นแรงงาน และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในการค้าขายกับคนพม่าเป็นหลักเสียมากกว่า ซึ่งทำให้เห็นข้อดีของการที่มีคนพม่าเข้ามาอยู่และเป็นแรงงานในชุมชนซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้มากขึ้น แม้อาจจะมีความรู้สึกไม่ชอบอยู่บ้างก็ตาม

“ลึกลงๆ ก็ไม่ชอบคนพม่าแต่ก็ลองดูเพราะหาแรงงานไทยไม่ค่อยได้เลยด้วย แต่พออยู่มาสักพักก็รู้สึกสบายใจขึ้นเพราะไว้ใจได้มากขึ้นหน่อย พวกแรงงานนี้ก็เป็ประโยชน์ดีเดี๋ยวนั้นงานหลายๆ อย่างคนพม่าเป็นคนทำทั้งนั้น อย่างก่อสร้างแถวๆ นี้ก็เป็นคนพม่าเกือบครึ่งที่เป็นแรงงาน”

การอยู่ร่วมกันในชุมชนบางครั้งก็พบปัญหาบ้าง สืบเนื่องจากความมีอคติส่วนตัวทำให้เกิดความระแวงและความรำคาญต่อกิริยา มารยาท และการแสดงออกของคนพม่าในบางครั้ง แต่ความรู้สึกนี้ก็ไม่ได้แสดงออกซึ่งเป็นเรื่องไม่พอใจส่วนตัวเสียมากกว่า ซึ่งหากเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้รับก็ทำให้เกิดการยอมรับได้มากกว่าที่จะต่อต้านคนกลุ่มนี้ให้ออกไป และยอมรับในการจ้างงานคนพม่าเพื่อมาแบ่งเบาภาระและสร้างความสะดวกสบายในตนเองและในกิจกรรมการทำงานได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทักษะคติของนาง ข. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าหากแต่ไม่ได้แสดงออกโดยตรงไปตรงมาเท่านั้น และพบว่าแม้ว่าจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่า แต่เมื่อมองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนตัวเป็นหลักจึงทำให้เกิดการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันได้ แม้ลึกลงๆ แล้วอาจจะมีความไม่เต็มใจอยู่บ้างก็ตาม อย่างไรก็ตาม ยอมรับ เช่น ยอมรับในการจ้างงานนั้นจะสังเกตได้ว่าการยอมรับได้เพราะคนพม่าเข้ามาเป็นลูกจ้างของตน เพื่อทำงานใช้สอยเบ็ดเตล็ด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเกิดการยอมรับได้ถ้าหากว่าคนพมานั้นเข้ามามีสถานะต่ำกว่าตนนั่นเอง แต่ด้วยการยอมรับเช่นนี้ก็พบว่าสามารถทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันขึ้นมาได้บ้างเพราะได้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และทำให้ความมีอคติต่อคนพม่าสามารถคลายลงได้ในบางส่วนแม้ว่าจะยังคงมีทัศนคติทางลบอยู่บ้างก็ตาม

กรณีศึกษาที่ 10: คนพม่าน่าสงสาร

นาง ค. (นามสมมติ) (สัมภษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2550) อายุ 38 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาศัยอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก มีอาชีพรับราชการพยาบาล รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 20,000 บาท อาศัยอยู่ร่วมกับคนพม่าในชุมชนและเกี่ยวข้องกันในการให้บริการด้านสุขภาพในบางครั้ง

เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาพลักษณ์ส่วนตัวคนพม่า และภาพลักษณ์ทั่วไปที่มองคนพม่านั้น ไม่ได้มีอะไรแตกต่างกับคนไทย สิ่งที่ดูออกกว่ามีแค่ประการเดียวคือระดับการพัฒนาประเทศเท่านั้นที่ทำให้ดูแตกต่างกัน แต่กลับทำให้รู้สึกน่าสงสารและเห็นใจมากกว่า ส่วนภาพลักษณ์ส่วนตัวที่มองเห็นก็มีเรื่องที่ดีหลายๆ ด้าน ซึ่งมีความเห็นว่าความไม่เข้าใจระหว่างกันที่ได้รับการถ่ายทอดจากสื่อเป็นปัจจัย

สำคัญที่ทำให้คนที่ไม่รู้จักเกี่ยวข้อง และเคยมีประสบการณ์ตรงกับคนพม่าเข้าใจผิดในกันและกันได้ ในตำแหน่งหน้าที่การงานที่เป็นผู้ให้บริการด้านสุขภาพก็ทำให้ได้พบกับคนพม่าอยู่บ้างในบางครั้ง ซึ่งยิ่งพบก็ทำให้ยิ่งรู้สึกเห็นใจและสงสารมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเห็นคนพม่าไม่ค่อยมีความรู้ในการดูแลตนเอง ส่วนปัญหาอันเกิดจากคนพม่าอาจมีได้บ้างเช่นในเรื่องการสาธารณสุขก็อาจต้องสูญเสียงบประมาณบางส่วนให้กับคนพม่า หากแต่ก็เป็นเรื่องที่สมควรช่วยเหลือเพราะไม่อย่างนั้นก็อาจเป็นปัญหาต่อสังคมไทยตามมา ซึ่งการอยู่ร่วมกันส่วนตัวมีการยอมรับได้ อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่มีคนพม่าอยู่ไม่ค่อนหนาแน่นจึงไม่รู้สึกอึดอัดละกัวงวลมากและเข้ามาอยู่ในรูปแบบแรงงานซึ่งเป็นประโยชน์เสียมากกว่า

"แรงงานพม่าเป็นพวกที่มีประโยชน์มากเหมือนกัน หากไม่มีพวกนี้บางคนอาจลำบากก็ได้ เพราะที่นี้ก็ขาดแคลนแรงงานอยู่เหมือนกัน เพราะคนหนุ่มๆ สาวๆ ไม่ยอมอยู่บ้าน เข้าไปทำงานในเมืองหรือไปกรุงเทพฯ กันหมด ก็ได้พวกคนพม่ามาเป็นแรงงานแทนตามบ้าน ตามร้านขายของหรือเฝ้าไร่เฝ้าสวน และพวกนี้ก็คิดค่าแรงไม่เยอะ หากเป็นคนไทยได้เงินเดือนเท่านี้ ไม่มีทางทำงานแน่นอน เรารักสบายมากกว่าเขา ส่วนตัวเองหากมีแรงงานพม่าที่น่าไว้ใจได้แล้วมีงานให้ทำก็คงรับไว้ทำเหมือนกันอาจจะหาแรงงานผู้หญิงที่น่าไว้ใจหน่อยมาช่วยทำงานบ้าน เพราะเราก็ไม่ค่อยมีเวลาดูแลบ้านเท่าไร"

จากบทเรียนทางประวัติศาสตร์กับชาวสารที่ได้รับผ่านทางสื่อต่างๆ นั้นก็นับว่ามีผลต่อการสร้างพื้นฐานทางทัศนคติที่ไม่ต่อต่อคนพม่าของตนในวัยเยาว์อยู่บ้าง แต่เมื่อมีการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับการเข้าเรียนและทำงานในสายอาชีพทางสุขภาพ อีกทั้งได้พบเจอคนพม่าโดยตรงก็มีส่วนที่สามารถทำให้แนวความคิดเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในทางที่ดีขึ้น แม้อาจจะมียุทธศาสตร์ทางความคิดต่อคนพม่าไม่ตื้นนัก หากแต่ความรู้สึกสงสาร ความเห็นใจก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยถ่วงดุลความคิดให้สมดุลกลมกลืนและยอมรับในการอยู่ร่วมกันได้อีกทางหนึ่ง

"ตอนเด็กๆ เราก็ได้เรียนเรื่องสงคราม เราก็รู้สึกไม่ชอบในประวัติศาสตร์อย่างนี้ เราถูกรุกรานจากเขา แล้วก็ยังได้เห็นหนัง ละครที่เขาสร้างบางที่เราก็รู้สึกร่วมตามไปด้วย หากเป็นเด็กๆ อยู่ก็คงเกลียดตามไปด้วย แต่พอโตแล้วอย่างตอนนี้คิดได้ว่า มันคนละยุค คนละสมัยกัน เหตุการณ์มันไม่เหมือนเดิมแล้ว อาจจะเกลียดพวกพม่าในอดีตได้ แต่กับคนพม่าในปัจจุบันมันไม่ได้เกลียด"

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนาง ค. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าในระดับที่หนึ่ง โดยเฉพาะทัศนคติที่มองเห็นถึงความเท่าเทียมกันในความเป็น

มนุษย์ อีกทั้งความรู้สึกสงสารอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้มีทัศนคติที่ดีได้ จะเห็นได้ว่าปรัชญาของสายงานในอาชีพก็อาจมีส่วนในการกำหนดทัศนคติของบุคคลอย่างเช่นปรัชญาทางการบริการสุขภาพนี้เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มองคนต่างกลุ่มให้คลายลงและดีขึ้นได้ อีกทั้งความเป็นประโยชน์มนเชิงเศรษฐกิจต่อสังคมก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ช่วยทำให้ความรู้สึกดีขึ้น บาง แต่อย่างไรก็ตามพบว่าลึกๆ อาจมีความรู้สึกที่คิดว่าคนไทยมีความเหนือกว่าคนพม่าจากระดับการพัฒนาอยู่บางที่ทำให้เกิดความภูมิใจในชาติของตนมากกว่า แต่ก็มิได้เป็นอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันในสังคม

กรณีศึกษาที่ 11: พม่าคือศัตรู

นาย ช. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2550) อายุ 34 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อาศัยอยู่จังหวัดพิษณุโลก มีอาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 7,000 บาท ประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับคนพม่ามีค่อนข้างน้อยและห่างเหินมาก

“ไม่ชอบคนพม่ามากที่สุด เพราะผมเป็นลูกหลานของพระนเรศวร”

บางครั้งคำพูดก็แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อกันได้ โดยเฉพาะคำพูดอย่างตรงไปตรงมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ทัศนคติต่อคนพม่าเป็นอย่างไรเป็นลบมากที่สุด ด้วยสาเหตุอันเกิดจากประวัติศาสตร์ของชาติเป็นสำคัญที่ได้รับการถ่ายทอดและเรียนรู้ผ่านกระบวนการที่หลากหลายทั้งระบบการศึกษา ข่าวสาร และสื่อต่างๆ โดยเฉพาะภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การสงครามระหว่างชาติในอดีต ได้แสดงให้เห็นว่ามีอิทธิพลต่อทัศนคติของคนไทยอย่างเห็นได้ชัดเจน ยิ่งหากคนนั้นมีพื้นฐานส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเกร็ดประวัติศาสตร์อยู่บ้าง เช่น การเป็นคนในเขตพื้นที่เดียวกัน เป็นต้น อาจทำให้ความรู้สึกโกรธแค้นได้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน ประวัติศาสตร์ได้ อีกทั้งยังเป็นสาเหตุหลักในการสร้างรากฐานของทัศนคติมุมมองคนต่างกลุ่มให้แตกต่างจากตนเองออกไปอย่างสิ้นเชิงแม้ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาของปัจจุบันก็ตาม

“คนไทยกับคนพม่าไม่มีอะไรที่เหมือนกันเลย เชื้อสายก็ไม่ใกล้กัน ไม่มีทางมองเป็นพี่น้องกันได้หรอก คนไทยเรารู้สึกว่าเยอะมาก เรามีความเจริญ มีการศึกษา แต่พวกพม่าไม่มีอะไรเลย มีแต่ปัญหาความวุ่นวาย คนพม่าก็ดูไม่ดี ยากจน สกปรก แคมยงน่ากลัวโหดเหี้ยม นิสัยไม่ดี ชอบเอาเปรียบผู้อื่น เอามาเทียบกับคนไทยไม่ได้หรอก คนไทยรู้สึกว่าเยอะ ที่ไม่ดีจริงๆ ก็

อาจจะดีกว่าคนพม่าบางคนเลย อย่างไรก็ตามพม่าก็ดูไม่ดี เป็นไว้ใจไม่ได้ เป็นอันตรายกับคนไทย แต่จริงๆ ก็คงมีพม่าที่ดีๆ อยู่บ้าง แต่คงน้อยมาก แต่ดีอย่างไรก็เป็นคนพม่าอยู่ดี”

ความมีอคติอย่างรุนแรงนั้นแม้อาจไม่มีการแสดงออกระหว่างกลุ่มโดยตรงก็ตาม แต่ก็ส่งผลทำให้เกิดการปิดกั้นตนเองจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพม่าในหลายๆ ด้าน ซึ่งบางครั้งอาจมีความรู้ในเชิงบวกอยู่บ้าง หากแต่การตอบสนองจะมีแต่ความรู้ในเชิงลบเท่านั้น ที่ทำให้เกิดเกิดการยอมรับเงื่อนไขและเชื่อในข่าวสารที่ได้รับ แม้แต่การอยู่ร่วมกันก็ไม่เปิดโอกาสให้ตนเองในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้มีทัศนคติที่มองเป็นกลุ่มตรงข้ามตลอดเวลา และไม่เต็มใจอย่างยิ่งที่จะอยู่ร่วมกันทั้งในทัศนคติส่วนตัวหรือความรู้สึกต่อประเทศชาติก็ตาม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนาย ช. (นามสมมติ) ที่มีต่อพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ไม่ดีอย่างรุนแรงต่อพม่า เนื่องจากสาเหตุปัจจัยทางประวัติศาสตร์เป็นหลักที่ทำให้เกิดความชิงชังที่มีต่อพม่า จึงไม่เปิดโอกาสตนเองในการเรียนรู้ด้านอื่นๆ อีก แต่จะตอบสนองต่อความรู้และข่าวสารเชิงลบเท่านั้น และด้วยลักษณะการตอบสนองเช่นนี้ทำให้ความมีอคตินั้นยังคงดำรงอยู่ และฝังรากลึกลงไปในทัศนคติทางความคิด ความเชื่อของตนเองยิ่งขึ้น อีกทั้งการมีความรู้สึกร่วมในเหตุการณ์หรือการนิยามให้ตนเองมีความเกี่ยวข้องกับเกร็ดทางประวัติศาสตร์นั้นก็ยิ่งทำให้มีส่วนเพิ่มพูนอคติได้อย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากแนวความคิดหลายๆ ด้าน เช่น ปรัชญา การนิยาม การให้ความหมายของสัญลักษณ์สิ่งต่างๆ วิบุรุษของชนชาติ หรือแม้แต่การในนิยามของพื้นที่เขตจังหวัดก็ตาม เช่นกรณีนี้คือ ‘จังหวัดพิษณุโลกเป็นแผ่นดินของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช’ เป็นต้น และสาเหตุหลักอีกประการที่พบคือการรับสื่อเช่น ภาพยนตร์หรือละคร ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การสงครามก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันและแผ่ขยายแนวความคิดของการมีอคติต่อกันได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

กรณีศึกษาที่ 12: ประวัติศาสตร์เป็นข้อเตือนใจ

นาง ง. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550) อายุ 48 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาศัยอยู่จังหวัดสุโขทัย มีอาชีพปลูกจาง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 6,500 บาท ประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับพม่ามีค่อนข้างน้อยและไม่รู้จักเป็นการส่วนตัว

“ใครๆ ที่รู้ประวัติศาสตร์ก็ต้องเกลียดพม่ากันทั้งนั้น อย่างที่นี้ต้องกลายเป็นเมืองเก่าก็เพราะพวกพม่าในสมัยก่อนมารุกราน หากเขาไม่มารุกรานเราก็คงไม่มีใครเกลียดเขา

หรือก ตัวเองก็ยอมรับว่าประวัติศาสตร์มีส่วนมากที่ทำให้ไม่ชอบอะไรก็ตามที่เป็นพม่า อย่างคนพม่าก็เหมือนกัน ถึงคนพม่าตอนนี้จะไม่ใช่คนพม่าในตอนที่มีทำร้ายเรา แต่ก็เป็นคนชาติเดียวกันเราก็ไม่ค่อยชอบเท่าไร”

ทัศนคติ ความคิดความเชื่อที่ถูกปลูกฝังโดยผ่านกระบวนการต่างๆ นั้นเป็นสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้ความคิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อชนชาติอื่นโดยเฉพาะคนพม่า ซึ่งมีประวัติศาสตร์ในการสงครามต่อกันอีกทั้งการอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เคยมีอดีตเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ทำให้ง่ายเพิ่มอคติที่มีต่อกันได้ และเมื่อมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเพิ่มจำนวนขึ้นในปัจจุบันแล้ว แม้อาจจะไม่มีการแสดงออกถึงทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าอย่างเปิดเผย แต่ก็มีความรู้สึกไม่พอใจและหวาดระแวงคนกลุ่มนี้ทุกครั้งที่พบเห็น ซึ่งจากประสบการณ์ในการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ ที่ผ่านมาได้สร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของคนพม่าให้กลายมาเป็นภาพลักษณ์ที่คนไทยมองเห็นหรือคิดว่าเป็นในชีวิตจริงอีกด้วย โดยสร้างภาพความโหดร้าย ไม่น่าเชื่อถือ แข็งกระด้าง และภาพของความต่ำต้อยชาติโอกาสในการพัฒนาลงไปในทัศนคติของคนไทย โดยเฉพาะคนพม่าที่เป็นเพศชายซึ่งสามารถเข้ากับนิยามของความน่าหวาดวิตกเช่นนี้ได้เป็นอย่างดี เป็นอุปสรรคสำคัญที่มีผลในการอยู่ร่วมกันในชุมชนซึ่งอาจมีคนพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ แม้จะไม่มีการต่อต้านอย่างเป็นทางการแต่ก็พบว่ามีทัศนคติในการอยู่ร่วมกันที่ค่อนข้างไม่ดี และในการอยู่ร่วมกันนั้นหากในพื้นที่มีคนพม่าเข้ามาอาศัยไม่มากนักก็คงไม่มีการต่อต้าน แต่หากเพิ่มจำนวนมากขึ้นก็อาจทำให้มีความหวาดระแวงที่เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ดีในการที่คนพม่าเข้ามาเป็นแรงงานระดับล่างในประเทศไทยนั้นก็ถือว่ามีประโยชน์อยู่พอสมควร แต่ด้วยทัศนคติที่มองคนพม่าไม่ดีก็ส่งผลให้มองคนกลุ่มแรงงานไม่ดีตามไปด้วย อีกทั้งยังพยายามหาเหตุผลเพื่อมาอธิบายความเป็นแรงงานพม่าให้ดูเป็นความเหมาะสมและเป็นกฎแห่งกรรมตามความคิดความเชื่อในหลักศาสนาแทน

“คนพวกนี้หากเข้ามาก็คงเป็นได้แค่แรงงานเพราะการศึกษาน้อย ก็ดีแล้วที่เข้ามาเป็นแรงงานให้คนไทยใช้คล้ายๆ กับมาซดใช้ในสิ่งที่อดีตทำไม่ดีกับคนไทยไว้ เท่าที่รู้พวกนี้ค่าจ้างถูก เดือนละไม่กี่พันบาทก็เอาแล้ว แต่ตอนนี้ก็ไม่ค่อยมีใครอยากจ้างพวกนี้หรือก เห็นโบราณสถานของคนพม่ามาทำลายเอาไว้ตลอด ใครๆ ก็คงไม่ชอบคนพม่า”

ส่วนภาพของผู้อพยพชาวพม่านั้นก็ถูกมองไม่ตื้นักโดยเป็นภาระของประเทศ แม้อาจจะดูน่าสงสารอยู่บ้าง แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคนไทยที่ขาดแคลนแล้วก็เห็นว่าน่าจะช่วยเหลือคนในชาติเดียวกันก่อน อีกทั้งควรจัดการควบคุมให้ดีเพราะกังวลว่าจะนำปัญหาอื่นๆ มาสู่ประเทศไทยได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทักษะคติของนาง ง. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม ซึ่งสาเหตุหลักก็หนีไม่พ้นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ของชาติที่เป็นแกนในการปลูกฝังทัศนคติเชิงลบต่อคนพม่า ซึ่งประเด็นนี้นับว่าสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ความคิดความเชื่ออาจจะสวนทางกับความเป็นจริง ซึ่งจากตัวอย่างนี้พบว่ามีการกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของพื้นที่อันเป็นผลจากการรุกรานของคนพม่าในอดีต ทั้งที่ความเป็นจริงแม้ว่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่อาจจะเกี่ยวพันกับคนพม่าอยู่บ้าง แต่คนพม่าก็มีได้เป็นผู้กระทำการทำลายอาณาจักรสุโขทัยโดยตรง ซึ่งเป็นข้อแตกต่างที่ทำให้สังเกตได้ว่า ทัศนคติและความรู้สึกนั้นกลายเป็นตัวครอบงำความคิดความเชื่อให้เป็นแนวสถานไปกับความรู้ทางประวัติศาสตร์ในสาขาของความเสื่อมของบ้านเมืองเนื่องจากการถูกชนชาติพม่าในอดีตรุกรานที่ผ่านทางสื่อต่างๆ ทำให้มีทัศนคติร่วมเป็นไปในรูปแบบเดียวกันได้ โดยคิดว่าอาณาจักรสุโขทัยเสื่อมลงเนื่องจากคนพม่าเช่นกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการหล่อหลอมทางสื่อให้เห็นเป็นแนวเดียวกัน และทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพม่าได้

กรณีศึกษาที่ 13: ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของอดีตที่ไม่ควรยึดติด

นาย ฉ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2550) อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) อาศัยอยู่จังหวัดเชียงใหม่ มีอาชีพปลูกจาง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 8,500 บาท ประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับคนพม่ามีค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นผู้ร่วมงานกับคนพม่าที่มาเป็นผู้ช่วยในการทำงาน อีกทั้งครอบครัวเคยเป็นนายจ้างแรงงานพม่า

"ประวัติศาสตร์ก็เป็นเรื่องใหญ่ ตัวเองก็ยอมรับว่าถ้าพูดเรื่องประวัติศาสตร์ก็จะไม่ชอบคนพม่าเลย แต่ที่ไม่ชอบก็เป็นไม่ชอบคนพม่าในอดีตที่มารบกับเรา ส่วนคนในปัจจุบันมันคนละคนกัน ไม่รู้สึกเกลียดเขาเลย ตรงกันข้ามกลับเห็นใจเขามากกว่า ที่มีชีวิตลำบากกว่าเราเยอะ ต้องจากบ้านตัวเองมาอยู่ที่อื่นเป็นเราๆ ก็คงแยเหมือนกัน"

แม้ว่าประวัติศาสตร์ของชนชาติอาจเป็นปัจจัยหลักในการปลูกฝังความมีอคติต่อชนชาติพม่าได้ แต่ทัศนคติที่พบจริงๆ ก็มีการแยกแยะระหว่างอดีตและปัจจุบันออกจากกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยมีต่อคนพม่าที่ค่อนข้างจะคุ้นเคยและเป็นประสบการณ์ในเชิงบวกจึงอาจทำให้ความคิดมีการแยกทัศนคติต่อคนพม่าออกตามช่วงเวลาอดีตกับปัจจุบันได้ กล่าวคือ ด้วยประสบการณ์ส่วนตัวที่มีความคุ้นเคยกับคนพม่าตั้งแต่วัยเยาว์นั้น ทำให้ค่อนข้างมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าในหลายๆ ด้านทั้งเชื้อชาติ ภาพลักษณ์ส่วนตัวของคนพม่าและการอยู่ร่วมกัน อีกทั้งในสถานะของการทำงานยังมีคนพม่าเข้ามาร่วมงานหลายคนจึงทำให้ยังมีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับคนพม่า

มากยิ่งขึ้น โดยที่ตั้งแต่วัยเยาว์นั้นได้มีการเติบโตมาพร้อมกับการอยู่ร่วมกันกับคนพม่าซึ่งมาเป็นคนรับใช้ในบ้าน จึงคุ้นเคยกับคนพม่าตั้งแต่เล็กแม้ว่าอาจจะเป็นคนพม่าแค่คนเดียวที่คุ้นเคยแต่ก็ได้ช่วยสร้างทัศนคติในการมองคนพม่าในเชิงบวกได้ เมื่อเข้าสู่สภาวะการทำงานก็มีความเกี่ยวข้องกับคนพม่าเพิ่มขึ้นอีกหลายคน หากแต่ด้วยความที่มีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับคนพม่ามาบ้างจึงทำให้สามารถปรับตัวเข้ากันได้เป็นอย่างดี และการอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกันก็ไม่ได้เป็นปัญหา ส่วนในต้วงานนั้นอาจจะมีปัญหาในการทำงานอยู่บ้างแต่ก็เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ระหว่างการทำงาน การสั่งงานเสียส่วนใหญ่

“มีแรงงานพม่ามาช่วยงานเบาแรงได้เยอะเหมือนกัน เมื่อก่อนก็จ้างคนไทยแต่ก็เปลี่ยนคนมาเรื่อยไม่มีคนไทยอยู่ทำงานนาน แต่คนพม่าทำงานได้นานหน่อยไม่ค่อยบ่นเรื่องงาน ค่าจ้างถูกกว่าคนไทย แต่ก็มีปัญหาอยู่บ้างอย่างบางครั้งสั่งอะไรก็ตามไม่ถูกหลายครั้งต้องคอยกำกับบ่อยๆ บางทีก็ชอบเล่นชอบบ้าง บางทีก็ทำงานไม่เรียบร้อยไม่ได้ใส่ใจที่สั่ง ก็ต้องคอยบอกไปเรื่อยๆ บางทีต้องบอกทุกวันก็เบื่เหมือนกัน แต่โดยรวมแล้วก็ยังถือว่าใช้ได้”

ด้วยความที่มีประสบการณ์ส่วนตัวกับคนพม่ามาก จึงทำให้มองคนพม่าส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเป็นมิตรเสียมากกว่า และมีความเห็นอกเห็นใจในตัวคนพม่าหลายๆ ด้าน แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่มีต่อคนพม่าในส่วนใหญ่ทั้งจากประสบการณ์จากอดีตและประสบการณ์ในปัจจุบันนั้นส่วนใหญ่ก็จะเป็นในเชิงความสัมพันธ์แบบนายจ้างและลูกจ้างเสียมากกว่า

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติของนาย ณ. (นามสมมติ) ที่มีต่อคนพม่าโดยรวมนั้นค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนพม่าทุกกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ในอดีตที่มีต่อคนพม่าตั้งแต่วัยเยาว์และประสบการณ์ในปัจจุบันนั้นมีส่วนทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อีกทั้งมีความคุ้นเคยจึงทำให้ไม่เกิดความหวาดระแวงหรือความกลัวต่อคนพม่า ซึ่งด้วยการที่มีความคุ้นเคยอย่างมากจึงทำให้ปัจจัยทางประวัติศาสตร์และสื่อด้านลบไม่สามารถมาอิทธิพลต่อทัศนคติได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าอาจจะเป็นรากฐานก่อตัวอยู่ในทัศนคติต่อความเป็นชนชาติไทยอยู่บ้าง แต่ก็ถูกแบ่งแยกโดยจัดลำดับเป็นช่วงเวลาของความมีอคติในอดีตและความเป็นกลางในปัจจุบัน ทำให้การอยู่ร่วมกันดำเนินไปได้อย่างดี ถึงแม้ว่าทัศนคติต่อคนพม่าที่พบอาจจะมีทัศนคติค่อนข้างเป็นเชิงบวกแต่จากการสังเกตนอกเหนือจากการสัมภาษณ์ ก็พบว่ายังมีบางครั้งที่ในการทำงานร่วมกันรูปแบบของความสัมพันธ์ได้ดำเนินไปโดยมีการใช้อำนาจในการสั่งการอยู่บ้าง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความสัมพันธ์รูปแบบนายจ้างและลูกน้อง ซึ่งหากย้อนไปดูประสบการณ์ในอดีตก็พบว่า

ความสัมพันธ์กับคนพม่าในรูปแบบนี้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะของความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมโดยที่ตนเองก็ยังมีความเหนือกว่าคนพม่าอยู่ จึงสรุปได้ว่าถึงแม้ว่าจะพบว่ามิต์คนคิตที่ค่อนข้างดีต่อคนพม่าและมีการยอมรับในการอยู่ร่วมกัน แต่การยอมรับนั้นอาจจะเป็นการยอมรับที่มีเงื่อนไข โดยการยอมรับให้คนพม่าเข้ามาอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่าตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค: ตารางสรุปข้อมูลรายกรณีศึกษา

ส่วนนี้เป็นการประเมินข้อมูลพื้นฐานส่วนตัว และระดับทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้ง 13 ท่าน ต่อคนพม่ากลุ่มต่างๆ คือ กลุ่มคนพม่าโดยรวม กลุ่มแรงงานพม่า และกลุ่มคนพม่าอพยพ โดยนำมาสรุปเป็นตารางเพื่อให้เห็นได้ง่าย ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค : ตารางสรุปข้อมูลรายกรณีศึกษา (เชิงคุณภาพ)

กรณีศึกษา (เพศ)	อายุ	การศึกษา	รายได้	อาชีพ	พื้นที่ที่ อยู่อาศัย	เขตที่อยู่ อาศัย	การย้ายถิ่น	ประสบการณ์ เกี่ยวกับคน พม่า	ระดับการ รับรู้ข่าวสาร	ระดับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย		
										กลุ่มคนพม่า โดยรวม	กลุ่มแรงงานพม่า	กลุ่มคนพม่าอพยพ
1. นาย ก. (ชาย)	40	ปริญญาโท	35,000	รับราชการ	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	เคย (ทำงาน)	เคย (บ่อยมาก)	สูง	ปานกลางค่อนข้างไป ทางไม่ดีเล็กน้อย	ค่อนข้างดี	ปานกลาง
2. นาย ข. (ชาย)	34	ปริญญาตรี	30,000	รับราชการ	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	เคย (ทำงาน)	เคย (บ่อยมาก)	สูง	ปานกลางค่อนข้างไป ทางไม่ดีเล็กน้อย	ค่อนข้างดี	ปานกลาง
3. นาย ค. (ชาย)	47	ปริญญาตรี	21,600	รับราชการ	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	เคย (ทำงาน)	เคย (บ่อยมาก)	สูง	ไม่ดีอย่างยิ่ง	ไม่ดีอย่างยิ่ง	ไม่ดีอย่างยิ่ง
4. นาย ง. (ชาย)	58	อนุปริญญา	20,000	ประกอบ ธุรกิจ	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	เคย (ทำงาน)	เคย (บ่อยมาก)	สูง	ค่อนข้างดี	ค่อนข้างดี	ค่อนข้างดี
5. นาย จ. (ชาย)	31	ปริญญาตรี	13,000	พนักงาน บริษัท	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	เคย (ทำงาน)	เคย (ปานกลาง)	ปานกลาง	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดี
6. นาย ฉ. (ชาย)	27	ปริญญาตรี	0	นักศึกษา	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	เคย (ศึกษา)	เคย (บ่อยมาก)	สูง	ค่อนข้างดี	ค่อนข้างดี	ค่อนข้างดี
7. นาย ช. (ชาย)	73	ประถมศึกษา	0	ไม่มีงานทำ	มีคน พม่ามาก	นอกเขต เทศบาล	ไม่เคย	ไม่เคย	ต่ำ	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดี

ภาคผนวก ค : ตารางสรุปข้อมูลรายกรณีศึกษา (ต่อ)

กรณีศึกษา (เพศ)	อายุ	การศึกษา	รายได้	อาชีพ	พื้นที่ที่ อยู่อาศัย	เขตที่อยู่ อาศัย	การย้ายถิ่น	ประสบการณ์ เกี่ยวกับคน พม่า	ระดับการ รับรู้ข่าวสาร	ระดับทัศนคติต่อคนพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย		
										กลุ่มคนพม่า โดยรวม	กลุ่มแรงงานพม่า	กลุ่มคนพม่าอพยพ
8. นาง ก. (หญิง)	56	มัธยมศึกษา ตอนต้น	4,000	รับจ้าง	มีคน พม่ามาก	นอกเขต เทศบาล	ไม่เคย	เคย (นานๆ ครั้ง)	ปานกลาง	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดีมาก	ค่อนข้างไม่ดี
9. นาง ข. (หญิง)	39	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	15,000	ค้าขาย	มีคน พม่ามาก	ในเขต เทศบาล	ไม่เคย	เคย (บ่อยมาก)	ปานกลาง	ปานกลางค่อนข้าง ทางไม่ดีเล็กน้อย	ปานกลางค่อนข้าง ไม่ดี	ปานกลางค่อนข้าง ไม่ดี
10. นาง ค. (หญิง)	38	ปริญญาตรี	20,000	รับราชการ	มีคนพม่า น้อย	ในเขต เทศบาล	ไม่เคย	เคย (ปานกลาง)	ปานกลาง	ปานกลางค่อนข้าง ดี	ค่อนข้างดี	ปานกลางค่อนข้าง ดี
11. นาย ข. (ชาย)	34	ปวช.	7,000	รับจ้าง	มีคนพม่า น้อย	นอกเขต เทศบาล	ไม่เคย	ไม่เคย	ปานกลาง	ไม่ดีอย่างยิ่ง	ไม่ดีอย่างยิ่ง	ไม่ดีอย่างยิ่ง
12. นาง ง. (หญิง)	48	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	6,500	ลูกจ้าง ราชการ	มีคนพม่า น้อย	นอกเขต เทศบาล	ไม่เคย	เคย (นานๆ ครั้ง)	ปานกลาง	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดี	ค่อนข้างไม่ดี
13. นาย ฉ. (ชาย)	29	ปวส.	8,500	ลูกจ้าง	มีคนพม่า น้อย	ในเขต เทศบาล	เคย (ทำงาน)	เคย (บ่อยมาก)	สูง	ค่อนข้างดี	ค่อนข้างดี	ปานกลาง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายรัฐพล ภูมิรินทร์พงศ์ เกิดวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2522 ที่จังหวัดตาก สำเร็จ การศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขาการบริหารรัฐกิจ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ใน ปีการศึกษา 2545 สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาพัฒนาการเด็กและครอบครัว จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในปีการศึกษา 2548 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลป- ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย